

I. RÉSZ

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA
TÖRTÉNETE

1875-1995

HASONMÁS KIADÁS AZ EREDETIVEL EGYEZŐEN

II. RÉSZ

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA
ELSŐ 150 ÉVE

EMLÉKEZÉS ÉS TISZTELETADÁS

1875-2025

Debrecen 2025

Az I. részt írta:

Dr. Hollós László és Dr. Papp Sándor

*Megjelent 1995 év októberében a Hajdú-Bihar Megyei Ügyvédi
Kamara 120. évfordulójára könyv alakban*

A II. Rész szerzői:

Szerkesztették: Dr. Lampé Zoltán és Dr. Kiss István

Irták: Dr. Lampé Zoltán, Dr. Kiss István, Dr. Nagy

József, Dr. Varga Péter, Dr. Matúz György, Dr. Alexa Péter

*Megjelent a Debreceni Ügyvédi Kamara
megalakulásának 150. évfordulója alkalmából*

C: Dr. Lampé Zoltán, Dr. Kiss István, Dr. Nagy József, Dr. Varga
Péter, Dr. Matúz György, Dr. Alexa Péter

Jelen kiadvány az Országos Ügyvédi Kamara támogatásával készült. A
kiadványnak borító terve: Vincze László

A grafika a borítón László Ákos képzőművész alkotása

Kiadja a Debreceni Ügyvédi Kamara

Felelős kiadó: Dr. Lampé Zoltán, a Kamara Elnöke

Nyomdai munkák: Kapitális Nyomda Kft.

Felelős vezető: Kapusi József

ELŐSZÓ

Kedves Kollégák, Kedves Olvasó!

A könyv, amelyet kezében tart, a Debreceni Ügyvédi Kamara 150 éves történetét idézi fel részben dokumentumok, részben visszaemlékezések, részben pedig statisztikai adatok alapján.

A könyv két önálló részből áll, amelyeknek a szerzői és a szerkesztői a Debreceni Ügyvédi Kamarához tartozó kollégák. A részek együttesen a 150 éves jogfolytonos történetünket tartalmazzák.

Eredeti elképzelésünk szerint egy, a teljes 150 évre visszatekintő anyagot kívántunk összeállítani, de az előkészületek során az a meggyőződésünk alakult ki, hogy az első 120 év történetét 1995 évig feldolgozó első kiadás, az un. „Kék könyv” értékeit és színvonalát tiszteletben kell tartanunk, ezért azt változtatás nélkül közre adjuk a jelen kiadvány első egy-ségeként.

Ezt a 30 éve megjelent kötetet dr. Hollós László és dr. Papp Sándor (utóbbi a Debreceni Ügyvédi Kamara 18 éven át elnöke, aki a Magyar Ügyvédi Kamara elnökhelyettese is volt) készítette. Ma is hálásan emlékezünk meg magas színvonalú és értékálló munkájukról.

A most kiadott, a tisztelt olvasó által kézben tartott könyv a Debreceni Ügyvédi Kamara 1995-től napjainkig terjedő időszakának, tehát a II. résznek az anyagát dr. Kiss István elnökhelyettes úrral, a kamara történeti emlékbizottsága elnökével szerkesztettük. Jelentős segítséget kaptunk dr. Nagy József, és dr. Varga Péter kollegáktól, Kissné Papp Mariannától, kamaránk titkárságának vezetőjétől, továbbá mindazoktól, akik szerzőként vállaltak részt az egyes fejezetek készítésében.

Értékmentő munkájukat a Debreceni Ügyvédi Kamara elnöksége képviselőjében ezúton is megköszönöm.

Mivel a kamara történetét feldolgozó, dr. Hollós László – dr. Papp Sándor által szerkesztett könyv borítója kék színű volt, és a köztudatba „Kék

könyv” elnevezéssel vonult be, ezt a hagyományt igyekeztünk megtartani. Az ő tiszteletükre ugyancsak kék színű a most kiadott könyvnek a borítója, amelyen megtalálható jelenlegi székházunk Debrecen közkedvelt képzőművésze által alkotott grafikus képe is.

Mint az 1995 – 2025 közötti időszakról szóló II. könyvrész anyagából látszik, ez idő alatt alapvető változásokon ment át az ügyvédi kar és az ügyvédi tevékenység is. Ma már olyan elektronikai és informatikai igények vannak munkánkkal szemben, amelyeket régebben elképzelni sem tudtunk. Úgy látjuk, hogy a fejlődés nem áll meg és a jövő további rendkívüli kihívásokat és változásokat fog jelenteni tagjaink számára, beleértve a mesterséges intelligencia megjelenésének kihívásait is.

Bízunk benne, hogy ezen új kiadásunkban foglaltak nem csak a szép, de sokszor igen nehéz pályánk, a 150 éves ügyvédi kamarai működés történetét tükrözik, hanem egyúttal szélesebb összefüggésben kortörténeti dokumentumként is szolgálnak.

Szeretettel ajánljuk ezért könyvünket elsődlegesen ügyvéd, de akár más jogterületeken is dolgozó kollégáknak és mindazoknak, akik a kamaránk története iránt érdeklődnek.

Debrecenben 2024 év decemberében

Dr. Lampé Zoltán

Debreceni Ügyvédi Kamara elnöke

I. RÉSZ

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA

TÖRTÉNETE

1875-1995

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ÜGYVÉDI KAMARA

A DEBRECENI
ÜGYVÉDI KAMARA
TÖRTÉNETE

1875-1995

DEBRECEN, 1995.

DR. HOLLÓS LÁSZLÓ—DR. PAPP SÁNDOR

**A DEBRECENI
ÜGYVÉDI KAMARA TÖRTÉNETE
1875-1987**

**HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
ÜGYVÉDI KAMARA
1987-1995**

TANULMÁNY

A 120 ÉVES DEBRECENI ÜGYVÉDSÉGRŐL

Írta:
DR. HOLLÓS LÁSZLÓ
DR. PAPP SÁNDOR

Lektorálta:
DR. KORMOS LÁSZLÓ

Megjelent 1995. októberben,
a Hajdú-Bihar megyei Ügyvédi Kamara
megalakulásának 120. évfordulója
alkalmából

A kiadvány az Országos Ügyvédi Kamara
támogatásával készült

© Dr. Hollós László, Dr. Papp Sándor
ISBN: 9630303941

Kiadja a Hajdú-Bihar megyei Ügyvédi Kamara Elnöksége
Felelős kiadó: DR. PAPP SÁNDOR Kamarai elnök
Tervezte: JURCSÁK LÁSZLÓ
Nyomdai munkák: ONIX Nyomda Kft., Debrecen
Felelős vezető: DR. KARANCSI JÁNOS ügyvezető igazgató

ELŐSZÓ

Jelen kiadvány célja az, hogy figyelemmel kísérje az igazságszolgáltatás egyik közreműködőjének, az ügyvédségnek a történetét 1875 és 1995 között.

Az ügyvédség ma is létező érdekképviseleti szervei az ügyvédi kamarák 8 évvel a kiegyezés után 1875-ben alakultak meg.

Az akkori idők társadalmi átalakulásának értékhordozója a liberalizmus volt, amely köztudottan jogcentrikus gondolkozást jelent. Elsődleges feladatuként az individuális jogok törvényekben rögzített garanciáját kívánta megteremteni. E haladó szellemű korban a jogászság egészén belül a jogok védelmének fontos bástyája az ügyvédség volt, mely igazán dinamikusan e kortól fejlődött.

Mi szerény kísérletet tettünk arra, hogy az igazságszolgáltatás ezen egészen speciális területén és intézményi működésében nyomon kísérjük az elmúlt 120 év történetét, egy olyan országos jelentőségű és kihatású városban, mint Debrecen.

A mai és a 120 évvel ezelőtti állapotok között sokféle hasonlóság és párhuzam húzható. Talán a legkézenfekvőbb, hogy az ország mindkét alkalommal a polgári átalakulás immáron sikeres befejezésének reményével fogott munkához. Ennek fontos részét képezte és képezi a közállapotokat leginkább befolyásoló jogi és intézményi modernizáció megteremtése, a jogállamiság kialakítása.

Ez az írás nem szaktörténeti munka, feladatának inkább a precíz leltározást és a körülményekből adódóan a szelíd tisztelgést tekintette. A dolgozat ugyanakkor azzal is tisztában van, hogy a magyar igazságszolgáltatás intézményi kereteinek kialakulására és működésére a történelmi körülmények és az egyes korszakokra jellemző politikai tendenciák messzemenően rányomták bélyegüket. Ám Bibó Istvánnal együtt valljuk, hogy "a jog az egyetlen társadalmi szabály- és magatartásrendszer, melynek sajátos, kifejtett logikája van és a jogot a társadalmi valóságtól és az erkölcsi értéktől függetlenül lehet értelmezni."

A szerzők, akik maguk is tisztségviselői voltak, illetve tisztségviselői az ügyvédi karnak, nem önigazoló és megszépítő munkát kívántak írni. Sokkal inkább azt tekintették feladatuknak, hogy az elődökről, a megtett küzdelmes útról tárgyilagosan és részrehajlás nélkül közöljenek adatokat. **Célunk az volt, hogy megértsük és megőrizzük múltunk maradandó értékeit.**

Ezen szép régi értékek egyikét kívánjuk feleleveníteni Kossuth Lajos 1823. szeptember 23-i ügyvédi esküszövegének közreadásával.

Álljon hát az előszó zárásaként ezen ügyvédi hitvallás, amelyet 172 évvel elhangzása után is jogi tartalmát illetően ugyanúgy aktuális és példaértékűnek tartunk mindazok számára, akik az ügyvédi pályához elhivatottságot éreznek. Debrecen, 1995. szeptember 30.

Dr. Papp Sándor
az Országos Ügyvédi Kamara alelnöke
a Debreceni Ügyvédi Kamara elnöke

"Én Kossuth Lajos esküszöm az élő Istenre, hogy minden peres félnek, ki ügye vitével és képviselétével megbíz minden ügyében, melyet elvállalok Isten és annak igazsága szerint, az ország törvényei, szokásaihoz híven, becsületesen és igazán fogok szolgálni tehetségem szerint, a munkámat megillető díjért, nem nézve sem szegényt, sem gazdagot, anélkül, hogy az ellenféllel összejátszanám s felretéve minden kérelmet, ígérletet, kedvezést, felelmet, szeretetet és gyűlöletet: törvényes ok nélkül megbízómat az elvállalt ügyben el nem hagyom, az egyezségben meg nem akadályozom, Isten engem így segítjen!"

(Kossuth Lajos)

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA MEGALAKULÁSA ÉS ELŐZMÉNYEI Dr. Hollós László

“A magyar korona országa és az Őfelsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról és ezek elintézésének módjáról” szóló 1867:XII. tc., valamint “A magyar korona országai és Őfelsége többi királyságai és országai között kötött vám és kereskedelmi szövetségről” rendelkező 1867:XVI. tc. úgy vonult be a magyar köznapi életbe, mint az Ausztriával való kiegyezés politikai¹ és gazdasági törvénye.²

Ezen törvények, valamint az 1867. július 8. napján ünnepélyesen — a korabeli feljegyzések és forrásmunkák szerint — káprázatos pompával lebonyolított királyi koronázást követő tizenegy esztendő alatt négy ciklusban — 1865-1868, 1869-1872, 1872-1875, 1875-1878 — tartott országgyűlések jogalkotásai³ hozták létre azokat az intézményrendszereket, amelyekkel a dualista Magyarország a polgári átalakulás politikai, gazdasági és társadalmi változás és fejlődés útján elindulhatott.

Az 1868:III. tc. “a törvények kihirdetéséről”, az 1869:IV. tc. “a bírói hatalom gyakorlásáról”, az 1870:XVIII. tc. “az állami számvevőszék felállításáról és hatásköréről”, az 1871:XXXIII. tc. “a királyi ügyészségről”, az 1871:LII. tc. “a büntetőtörvényekre és gyakorlatra vonatkozó némely intézkedésről”, az 1878.V. tc. “a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettek-ről és vétségekről” szóló jogszabályok, majd a modern közigazgatás kialakítását elrendelő tételes jogi szabályozás az államfunkciók gyakorláshoz teremtettek törvényes alapot.⁴

A tőkés gazdasági átalakulás, általában a kapitalista termelési viszonyok kialakítása és megszilárdítása érdekében született meg az 1868:IV. tc. “a kereskedelmi és iparkamarákról”, az 1868:XXXI. tc. “az ipari”, az 1875:XXXVII. tc. “a kereskedelmi” törvények és számos egyéb, a termelés, a kereskedelmi forgalom fellendülését elősegítő jogszabály.⁵

Az állami, társadalmi és gazdasági élet új intézményi keretet kap. A közgondolkodásban is előtérbe kerül az alkotmányosság, a szilárd törvényesség, a törvényelőtti egyenlőség, a szerződéses szabadság fogalma és a polgári jogállam egyéb jellemzőinek a követelése.

Az államelmélet harmonikus működésének elengedhetetlen feltétele, hogy a közjogi életben a törvényes joggal felruházott intézmények, testületek és ezeknek tagjai politikától függetlenséget, befolyásmentességet élvezzenek, és ezekkel az attribútumokkal fejthessék ki tevékenységüket.⁶

Ez az általánosságban megfogalmazott tétel igazságügyi terrénra telepítve azt jelenti, hogy a bíróság és más jogalkalmazó szervek nem nélkülözhetik az ügyvédség jelenlétét.

„A HON” című liberális sajtóorgánium XXII. évf. 112. számában — 1874. május 16-án — az első ügyvédi rendtartás parlamenti tárgyalása előkészítésének időpontjában olvasható: *„Csemegi Károly mindenekelőtt konstatálja, hogy az ügyvédi kar hivatali szervezése országszerte találkozott a közvélemény helyeslésével”. Szerinte „egy jogállam egyik létföltétele az illető igazságügyi organizmusok épsége, tekintélye. A legjobb törvények, a legjobb bírói kar mellett is hiányos az igazságszolgáltatás, ha hiányzik egy magas szellemű tekintélyes ügyvédi kar.”*

A szabadságharc bukása után az ügyvédségnek, mint politikai elitnek, valamint az értelmiségnek viselnie kellett a felkelés összes hátrányos következményeit. Az ügyvédséget érintő korlátozó rendelkezések között szerepelt az 1852. július 24. napján kelt császári pátens,⁷ amely az ügyvédi működést igazságügyminiszeri rendelethez kötötte. Ez a jogi megkötés egyenlő volt a szabadságharcban politikailag exponált, vagy a szabadságharccal szimpatizált ügyvédek szilenciumával, vagyis azzal, hogy ügyvédi gyakorlatot csak politikailag szalonképes ügyvédek folytathatnak. Az ügyvédnek hűséget kellett esküdni, vagy hűséget fogadni a *„Császár és családja”* iránt engedelmességre és *„a felség és az osztrák birodalom tiszteletének és javának előmozdítására”*.⁸

Az ügyvédség ezzel a klauzulával elvesztette egzisztenciájának, működésének legfontosabb tulajdonságát. Ezeknek a korlátozó rendelkezéseknek volt a következménye, hogy 6.000 fős ügyvédi létszám — jórészt e rendelkezés következtében — 2.000 főre zsugorodott.⁹

Az ügyvédi kar munkáját gátló megkötés 9 évig állt fenn, és azt a törvénykezési szabályok helyezték hatályon kívül.¹⁰

Az ügyvédi kar a korlátozó kötelekektől való megszabadulása után felismerte a szervezettség szükségességét és időszerűségét és kereste a fejlődés irányának legjobban megfelelő szervezeti forma kiépítését.

Ügyvédegylet

Ezt először az ügyvédegyletben vélte megtalálni. Az első ügyvédegylet Budapesten 1865. őszén alakult meg.¹¹ A fővárosi első szervezet megszületése inspirálólag hatott az ország egyéb területein tevékenykedő ügyvédekre. Vidéken egymást követően folyamatosan alakultak meg az egyébként teljesen önálló, a budapesti ügyvédegylettől független szervezetek.

“Tekintetbe véve a hazai törvénykezésnek gyökeres orvoslást igénylő bajait, s követve a kor szellemét, mely az egyesülési jog érvényesítésétől várja eszméinek megvalósulását azon célból, hogy a hazai jogélet egységes fejlesztésére és javítására, és az ügyvédi kart az igazságügy nagy érdekében teljesen megillető függetlenség, s tekintély fenntartására testületileg közreműködhessek, s hogy a betegség vagy egyéb szerencsétlenség által munkaképtelenné lett s megszorult ügyvédek, ezek özvegyeit s árváit segíyezhesse: már 1867. évi szeptember 29-én a városi törvényszék tanácsstermében tartott értekezleten elhatározta, hogy Debreczen sz. kir. városban székhellyel ügyvédegylet alakít s az e célból szükséges alapszabályok megszerkesztésére választmányt választott” 48 okleveles ügyvéd.¹² A korszak politikai ideológiai gondolkodásának vezérelve a liberalizmus volt. A liberalizmus alapvetően jogcentrikus eszme, amely a társadalom egyedeinek jogait törvényekben rögzített szabályokban kívánta érvényesíteni. Alapja volt ez az eszmei viszonyulás az ügyvédi tevékenységnek is, amelyhez az alakuló debreceni kamara messzemenően igazodott.

Az egylet, mely a debreceni ügyvédi kamara megalakulásáig fontos és meghatározó szerepet töltött be Debrecen jogéletében és az ügyvédség életében, 1867. december 22. napján megtartott választmányi értekezleten elfogadta 20 paragrafusból álló *“alapszabályát”* és azt jóváhagyás végett felterjesztette a Belügyminisztériumba.¹³ Bárány Wenckheim Béla belügyminiszter 1868. február 22. napján 924 R/BM. szám alatt hozott rendeletével Budán az alapszabályt elfogadta és jóváhagyási záradékkal ellátta.¹⁴

Ma már nem állapítható meg, hogy az alakuló közgyűlés időpontjának kijelölése pontosan milyen előzmények után történt. Tény azonban az, hogy a magyar nemzet dicsőséges napját, 1848. március 15-ét követően 20 évvel tartotta meg az egylet első nyilvános ülését, s e nappal meg is kezdte munkáját Debrecenben az ügyvédegylet.¹⁵

A debreceni ügyvédegyletnek a megalakulása időpontjában 48 fős létszáma volt, mely 4 év alatt 123 főre emelkedett. A jelenleg is meglévő teljes névsor a tisztikar külön feltüntetésével együtt a debreceni ügyvédi kar múltbeli jogi emlékeit őrzi.¹⁶

Az egylet funkcionálása alatt a magyar jogélet és törvényességi követelmények megszilárdítása érdekében emlékiratokat, a készülő törvénytervezetekhez javaslatokat, észrevételeket, elaborátumokat készített és ezeket azokhoz az intézményekhez juttatta el, ahol az egylet által sérelmezett tervezetet kiadni akarták. Az egylet gazdagon és termékenyen dolgozott a magyar polgári társadalom kiépítését segítő polgári jogéletben. Elsődleges feladatának a helyes jogalkalmazást és a jogpolitikaként jelentkező egységes törvényességet tartotta.

A testület működésének statisztikája is megismerhető az egyes éves jelentéseiből, amelyeket rendes évi közgyűléseken ismertettek a tagsággal. Ezek szerint 1868. évben két tudományos értekezést készítettek és nyújtottak be az állam és társadalmi élet szervezeteihez.¹⁷

Az ügyvédek debreceni szervezetéhez tartozó tagok munkásságukat *“rendes üléseken”* fejtették ki. Pl. a hazai törvénykezés ügyében, az uzsoratorvény eltörlése iránt, a bírák és hivatalnokok felelőségéről szóló törvényjavaslat tárgyában, az elsőfolyamodású bíróságok rendelkezéséről szóló törvénytervezetre, a királyi közjegyzői, az ügyvédi rendtartás tárgyában keletkezett törvényjavaslatokra tettek igen részletes és figyelemre méltó észrevételeket.¹⁸ A felsorolás nem teljes. A kiemelés csak azt mutatja, hogy a debreceni ügyvédség a legfontosabb jogterületeken befolyást kívánt magának biztosítani, és elképzeléseit érvényesíteni akarta a törvényhozás és jogalkalmazás munkájában. Ezekkel kívánta teljesíteni az alapszabály szerinti céljait, amelyek között *“a törvénykezési hiányok feletti véleményezés, célszerűnek mutatkozó javaslatoknak illetékes helyeken előterjesztése”* foglal helyet.

Az egyesület alkotó tevékenységére, az állami jogéletben való aktív részvételi igényre utal az egyesület elnökének 1872. január 14. napján megtartott közgyűlési beszámolója. Ebben panaszként rója fel az Igazságügyi Minisztériumnak, hogy *“véleményezés végett törvényjavaslatok nem küldettek le”*.

A debreceni ügyvédegylet 1868. február 8. napján megtartott értekezletén elfogadott *“Emlékirat”*-a¹⁹ szerint a debreceni ügyvédegylet *“a hazai törvénykezés ügyében”* igényli az elaborátum kivonatos és rövidített ismertetését a főbb lényegi kiemelésekkel. A 12 oldalas, 3 főrészre tagolódó felterjesztés preambuluma szerint *“Kétségtelen tény, hogy hazai törvénykezésünk kóros állapotban sínylődik. Tekintettel erre, hivatásunkból kifolyó kötelességnek tartjuk: a törvénykezés terén szerzett tapasztalataink alapján mindenekelőtt elsorolni azon fő bajokat, melyek nézetünk szerint ama kóros állapotot fenntartják. Tesszük ezt minden melléktekintet - s utógondolat nélkül azon őszinteséggel s tiszta szándékkal, amellyel hazánk törvénykezési ügye iránt viseltetünk, amelyet semmi mellékcziélnak s érdeknek alárendelni nem akarunk”*.

Az első fejezet a főbb bajokkal foglalkozik. Ezek között kiemeli a két államhatalmi ág — a közigazgatás és a bírászkodás — szétválasztásának szükségességét, a bírói szakképzettség szabályozatlanságát, a jogorvoslati fórum rendezetlenségét, az igazságszolgáltatás lassúságát, a polgári-anyagi törvények rendezetlenségét, hézagosságát. A szóbeliség, a közvetlenség és a nyilvánosság elvei, amelyek szükségességét a gyakorlat és a tudomány elismeri, nem érvényesülnek.

Az emlékiratban természetesen a javaslatok is megfogalmazást nyernek. Tételesen sorakoztatja fel ellenérveit és megoldási elképzeléseit, vagy kiegészítéseket fűz a korszerű ésszerűbb igazságszolgáltatás megvalósításához.

A javaslat azzal fejeződik be, hogy *“ezen emlékiratunkat az érdekeltek, különösen pedig az általunk mélyen tisztelt országgyűlésnek figyelmébe ajánlva, azon óhajttal bocsátjuk közre: vajha ez által az igazságszolgáltatás súlyos bajainak orvoslására intézett törekvést némi sikerrel előmozdíthatnók”*.

Ügyvédi rendtartás

Az 1874:XXXIV. tc.-t, az első ügyvédi rendtartást I. Ferenc József császár és király — a törvények kihirdetéséről szóló 1868:III. tc. és az azt módosító 1870:XII. tc.-vel összhangban — 1874. december 4. napján szentesítette. Ez a magyar országgyűlés képviselőházában 1874. december 12. napján került kihirdetésre.²⁰ Az igazságügyi kormányzat akkor felelős vezetője *Pauler Tivadar* miniszter a törvényhozókat arról is tájékoztatta, hogy a törvényalkotási eljárásban *“meghallgattattak az országnak ügyvédegyletei, meghallgattattak bíróságai”*.

Az igazságügyminiszter 1874. május 15. napján a képviselőházban a törvényjavaslat tárgyalási vitájában úgy nyilatkozott, hogy a tervezet hosszabb tárgyalások eredménye. Ezzel juttatta kifejezésre, hogy a törvényjavaslat nem szobatudósok terméke, hanem abban benne van a gyakorló jogászság élettapasztalataiból merített jogszabályszerkesztési elgondolás is.²¹

Az ügyvédség jogi helyzetének szabályozását tartalmazó tervezetet a debreceni ügyvédegylet részére is megküldték. A tagok első ízben osztályüléseken vitatták meg, majd az 1871. március 25. napján megtartott rendkívüli közgyűlés elé vitték.²² A közgyűlésen résztvevők az ügyvédi rendtartás megalkotását időszerűnek tartották, szerkezeti felépítését és tartalmi rendelkezéseit ügyvédpolitikai aspektusból általánosságban elfogadták, azzal tételesjogilag is egyetértettek.

A kar debreceni tagjainak állásfoglalása a fő, lényegbevágó és meghatározó részeiben azonos volt a törvényt előkészítő Igazságügyi Minisztériumi szakbizottság elképzeléseivel. Ez azonban nem jelentette az ügyvédség kritikai bírálatának hiányát. Az ügyvédség szervezeti életét átrendező, tevékenységének mechanizmusát meghatározó törvénytervezet egyes részletszabályozásait kifogásolta illetve eltérő álláspontját *“Észrevételei”*-ben rögzítette és felterjesztette az Igazságügyi Minisztériumhoz.

„Észrevételei” összesen 19 szakasznál fejtenek ki véleménykülönbséget.²³ A különbözőség megtalálható a jogszabály szerkesztésénél, a szövegezési stílusban, a tartalmi rendelkezés egyébként helyeslése mellett. Feltárták a tervezet ellentmondásait és következetesen szembehelyezkedtek olyan tételesjogi szabályozással, amely az ügyvédek társadalmi helyzetét, szerepét és szabad funkcionálását gyengítette volna.

A debreceni ügyvédegylet tagjainak fent ismertetett szakmai véleménye azért érdekes töredék, mert Debrecen város politikai képviselője a törvényjavaslat parlamenti tárgyalása során elvi, ideológiai síkon szembekeült saját városának jogásztársadalmával. Tisza Kálmán (1830-1902), aki az ügyvédség életében fontos állomást jelentő törvény képviselőházi tárgyalása időpontjában éppen Debrecen város polgárainak volt az országgyűlési képviselője, a köréje csoportosult ellenzéki politikusokkal együtt ellenezte a törvényjavaslat elfogadását.²⁴

A képviselőház 1874. május 15. napján Matuska Péter előadói beszéde után kezdte tárgyalni a tervezetet. A felszólalók közötti ellentét a javaslat általános vitájában az egyéni szabadság és függetlenség, a doktori képesítés és a joggyakorlati idő eltérő megítélésében csúcsosodott ki. A szenvedélyes parlamenti vitában Tisza Kálmán is felszólalt és kifejezésre juttatta, hogy az ügyvédi rendtartás tervezett kamarai rendszerében a társadalom tagjainak egymástól való elkülönítését, „*kasztokra való osztását*” látja. Szerinte a törvénytervezet olyan személyi és dologi korlátokat állít fel, hogy „*a szegény emberre nézve úgyszólván lehetetlenné teszi azt, hogy ügyvédi pályára léphessen*”.²⁵

A képviselőházi tárgyalás alkalmával az ellenzéki képviselők az egyéni szabadság korlátozását látták a kamarák kötelező, jogszabályon alapuló megalakításában és az ahhoz való kötelező tartozásban. Szerintük „*az ügyvédi kamarák alakulására nézve a javaslatban kényszer mellőzésével az önkéntes társulás útja hagyandó fenn*”.

1874. május 29. napján megtartott képviselőházi ülésen Csemegi Károly igazságügyi államtitkár reflektált az ellenérvekre és megvédte a javaslatot támogatók álláspontját, hogy „*ami azon ellenvetést illeti, hogy nem szükséges a doktorátus, s maradjon meg a két évi gyakorlatnál, az oda vezetne, hogy nincs szükségünk egyáltalán az ügyvédség szervezésére, mert a mostani állapot a jelenlegi javaslat által intencionált állapottól egyébként nem különbözik, mint azon 3 pontban, amelyek minden tétele az ellenzék néhány tagja s különösen Debreczen város érdemes képviselője részéről élénken megtámadtatott. A tárgyalás alatt lévő javaslat ugyanis a doktorátust követeli, többet kíván, mint két évi gyakorlatot és a kamarai*

*rendszerint állítja fel. Ha e 3 pontot elejtetjük, akkor felesleges a javaslat, mert akkor ott vagyunk, ahol ma állunk s akkor az ügyvédség rendezéséről nem lehet többé szólnunk”.*²⁶

Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874:XXXIV. tc. 113.§-a a hatálybalépéssel kapcsolatos szükséges intézkedések foganatosításával az igazságügyminisztert bízta meg. A törvény 17.§-a az igazságügyi kormányzat feladatává tette a kamarák számának, székhelyének és területének meghatározását. A törvényben biztosított felhatalmazás alapján, a maga is jogtudós *Pauler Tivadar* (1816-1886) első igazságügyministerségének utolsó hónapjában — 1874. december 28. napján — adta ki néhány soros 36725/1874 számú *“körrendeletét”*.

A kamarák területi beosztása

A miniszter rendezési elvére jellemző, hogy a kamarák területi-kerületi meghatározása a bíróságok földrajzi elhelyezkedését követi és a kamarák területi határvonalait bírósági illetékességi körben adja meg. A *“körrendelet”* országosan 28 helyen jelöl meg kamaraszervezést. A rendelet melléklete sorolja fel azokat a törvényszéki székhelyeket, ahol az ügyvédség új, irányító fórumát meg kell alakítani. Néhány kivételtől eltekintve két-három törvényszékhez került egy-egy ügyvédi kamara. E rendelet szerint ügyvédi kamarák tervezett székhelyei az alábbi városok voltak:²⁷

1. Arad	10. Gyulafehérvár	19. Pécs
2. Balassa-Gyarmat	11. Kassa	20. Pozsony
3. Besztercebánya	12. Kecskemét	21. Sopron
4. Brassó	13. Kolozsvár	22. Szabadka
5. Budapest	14. Máramaros-Sziget	23. Szatmárnémeti
6. Debreczen	15. Marosvásárhely	24. Szeged
7. Eger	16. Miskolcz	25. Székesfehérvár
8. Eperjes	17. Nagyvárada	26. Szombathely
9. Győr	18. Nagyszeben	27. Temesvár
		28. Zalaegerszeg

Az igazságügyminiszter rendelete a székhely kijelölésnél Debrecen városát is megnevezte és az itt alakult ügyvédi kamara hatásköre és illetékessége a debreceni, a nyíregyházi, a hajdúböszörményi és a karcagi törvényszék területén lakó ügyvédekre terjedt ki.

Az első ügyvédi kamara területi határvonalait, kiterjedését és nagyságát plasztikusan az egyes említett törvényszékhez tartozó járásbíróságok megnevezésével érzékeltethetjük. Százhusz évvel ezelőtt a debreceni törvényszék: a debreceni, a hajdúszoboszlói, a derecskei, a székelyhídi; a nyíregyházi, törvényszék: a nyíregyházi, a nagykállói, a nyírbátori, a

kisvárdai: a karcagi törvényszék: a karcagi, a kisújszállási, a püspökladányi, a hajdúböszörményi törvényszék: — a hajdúvárosok — a hajdúböszörményi, a hajdúnánási, a hajdúhadházi járásbíróságokat fogta össze. Ez a körülírás eligazító tájékoztatást kíván nyújtani térkép, vagy más kartográfiai segédeszköz helyett a százhusz évvel ezelőtti területi viszonyokról.²⁸

A *kamarai központ Debrecenben* történő kijelölését, hatását, fontosságát, s annak várható következményeit a rendelet megjelenése után azonnal felismerték a nyíregyházi ügyvédek is. A *“Debreczen Politikai és Közgazdasági Hírlap”* 22. számában 1875. február 1. napján egy olyan tudósítás jelent meg, amely szerint a kamara megalakulásának következtében megszűnés előtt álló debreceni ügyvédegylethez a nyíregyházi ügyvédek megkeresést intéztek és az együletet *“azon eszme pártolására kéri fel, hogy a Szabolcs megyei ügyvédek a debreczenitől elkülönített, önálló nyíregyházi ügyvédkamarát szervezhessenek”*. Az egyébként rivalizálásként is felfogható kezdeményezés előtt az ügyvédegylet óvatosan és elfogadható indokolással tért ki. *“Együletünk ezen megkeresése érdektelmes tárgyalásába nem kívánt bocsátkozni és igen helyesen. Mert ha megvonja a törekvéstől támogatását, ezt a nyíregyháziak könnyen ildomtalanásnak vehetnék: ellenkező esetben pedig az egyület, mint a szervezendő debreczeni ügyvédkamara egyik része, önmaga, saját érdeke ellen tenné, meg lévén arról győződve, hogy annál tekintélyesebb lesz a kamara, s annál döntőbb súllyal veheti szavát a tárgyalandó törvényjavaslatok s más kérdésekbe, minél hatalmasabb lesz számára és értelmi erőre nézve”*. A Szabolcs-megyei ügyvédi kar tagjainak ezen törekvése csak jóval később érett be.

Az ügyvédi rendtartás megjelenése és életbeléptetése az állami és a jogélet olyan időszakára esik, amikor az állam és a társadalom egész életét az átforgatás és sokrétűségre törekvés jellemzi és ezért gyakoriak a jogszabály módosítások.

A centralizált államhatalom érdekeit szolgálta a vármegyék átszervezése és területeik rendezése. Ez a folyamat már az ügyvédi rendtartás megalkotásának időpontjában előrehaladott állapotban volt. Az újjászervezés során a különleges helyzetet élvező Hajdú kerület megszűnt és beleolvadt Hajdú vármegyébe. A Jászkun kerület megszűnésével és annak Jász-Kun-Szolnok vármegyébe történt beolvasztásával a Hajdú kerülethez hasonló folyamat következett be.²⁹ Az 1875. október 25. napján kelt 31632/1875 számú igazságügyminiszteri rendelet rendelkezései már ezekkel a területrendezési eljárásokkal állnak összhangban.

Az új jogszabály a közel egy éve fennálló ügyvédi kamara területi kiterjedését ismét meghatározza. Szabályozási koncepciója változatlan marad. A területkialakítás során megszüntetett törvényszékre a kamarai hatáskort újra rendezi. A nyíregyházi és a debreceni törvényszék területein — amely utóbbiba a hajdúböszörményi törvényszék területe a megszűnés folytán beleolvadt — érintetlenül hagyja a kamarai joghatóságot. A megszünt karcagi törvényszék helyett a szolnoki törvényszék területét megsztva Egerrel, nagyobb részét Debrecenhez csatolja. A törvényszéknek a Tiszától keletre eső területei a debreceni, egyéb részei pedig az egri kamarához kerültek. A szolnoki törvényszék területe a rendelet szerint — egyébként szokatlanul — két ügyvédi kamara között oszlott meg.

Ez a területi elrendeződés az 1920-as évek közepéig megmaradt.

A világ újrafelosztásáért első ízben megindított háború befejezését magyar részről lezáró trianoni békeszerződés sajátos helyzetet teremtett. Ennek következményeként meghúzott új államhatárok vonala polgári államelmélet által utódállamoknak nevezett Csehszlovákiához, Jugoszláviához és Romániához csatolt országrészekből elmenekült, egzisztenciájukat az *“anyaországban”* kereső ügyvédek nagy számával megnövelt ügyvédség területi elhelyezkedése, ezenkívül számos egyéb igazságügyi, közigazgatási és gazdasági változás igényelte a közel 50 esztendeje fennálló kamarai székhelyek újabb kijelölését és a kamarai joghatóság terjedelmének újból való felülvizsgálatát követelték meg.

Az igazságügyi kormányzat ezt a feladatot nem általánosan és egy időben hajtotta végre, hanem eltérő és különböző időkben egy-egy kamarai területet vett újbóli szabályozás alá.

1924. május 9. napján jelent meg a *“M. kir. igazságügyminiszternek”* 63346/1923. I. M. számú rendelete, amely Szolnok székhellyel ügyvéd-kamarát állít fel. *“Az 1874:XXXIV. tc. 17.§-a alapján a 31632/1875. I. M. szám alatt kibocsátott rendeletet úgy módosítom, hogy a szolnoki kir. törvényszék területére Szolnok székhellyel ügyvédi kamarát állítok fel. E területen a debreceni és az egri ügyvédi kamarák hatóságát megszüntetem.”* Ezzel az intézkedéssel a debreceni kamara területének egy jelentős részét elvesztette.

Nem volt azonban hosszú életű az igazságügyminiszter említett rendeletének ama rendelkezése, hogy *“szolnoki ügyvédi kamara megalkulása után a debreceni ügyvédi kamara hatósága a debreceni és a nyíregyházi törvényszék területére fog kiterjedni”*.

1924. október 16. napján megjelent — 1925. január 1. napján hatályba lépett — az igazságügyminiszter 434120/1941. I. M. számú rendelete a

nyíregyházi ügyvédi kamara felállítása tárgyában. Ennek eredményeként a debreceni ügyvédi kamara hatásköre kizárólagosan a debreceni törvényszék — a mai Hajdú-Bihar megye — területére szűkült le.

A kamarai területnek az ítélőtábla területével azonosan történő kialakítását a debreceni ügyvédek rendszeresen kezdeményezték és szorgalmazták a két világháború közötti időben. Ennek oka kizárólagosan gazdasági szemléleten nyugodott. Az igazságügyminiszterhez felterjesztett évi jelentésekben a kamarai vezetőség kifejtette, hogy a kamara fenntartásával járó költségeket ítélőtáblai területen fungáló nagyobb létszámú ügyvédség gazdaságosabban viseli. Egy személyre vetítetten elviselhetőbb az ügyvédek részére a kamarai járulék.

A második világháború befejezése után megjelent — területeket újra rendező — jogszabályokat a kamarai centralizáltság jellemzi. Az 51000/1946. I. M. számú rendelet megszüntette a nyíregyházi ügyvédi kamarát és beolvasztotta a debreceni ügyvédi kamarába.

A 37000/1948. I. M. számú rendelet alakította ki a kamarai területet az ítélőtáblai területtel azonosan. A 73 éve fennálló miskolci ügyvédi kamara önállóságát megszüntetve, a miskolci kamara teljes területét a debreceni ügyvédi kamarához csatolta.

Az államigazgatás 1950. évben történt új tartalmú és formájú átszervezéséhez, területi viszonyainak rendezéséhez igazodó igazságszolgáltatási szervezettel összhangban kellett kialakítani a kamarai területeket is. Ennek az államigazgatási koncepciónak a jegyében született a 770/1952. I. M. számú rendelet. Megjelenésével és hatálybalépésével visszaállításra került a miskolci ügyvédi kamara. A 3/1955. I. M. számú rendelet visszaállította Nyíregyházán az ügyvédi kamarát és az a megye területére terjedt ki. A két területrész elvesztésével a debreceni ügyvédi kamara 1955. december 1. napjától kezdve és jelenleg is Hajdú-Bihar megye területét öleli fel.

Debreceni Ügyvédi Kamara

Az első polgári ügyvédi rendtartás 110.§-a szerint *“az ügyvédi kamara első alakulása végett azon kir. törvényszék elnöke, melynek székhelyén az ügyvédi kamara felállítatik, az alakulási gyűlésre a kamara területén létező összes ügyvédeket meghívja és egyúttal igazolási okmányaik beadására határnapot tűz ki.”* Ennek a jogszabályban foglalt felhatalmazásnak és kötelességnek tett eleget Sárvány Ferenc törvényszéki elnök, amikor a *“Debreczen”* című sajtóorgánumban 1875. január 23. napján az alakuló kamara első közgyűlési időpontját meghirdette és felszólította a debreceni,

nyíregyházi, karcagi és hajdúböszörményi törvényszék területén lakó és működő ügyvédek a kamarai tagsági jogosultság igazolására és a közgyűlésen való megjelenésre.³⁰

A hírlap február 9. napján megjelent számából azt is megtudhatjuk, hogy a kamarai vezetést kézbentartó tisztségviselői pozíciók előre elosztásra kerültek az egyes törvényszékek területéhez tartozó ügyvédek között, számbeli és tekintélybeli súlyuk arányában. Ezek szerint *“az ügyvédi kamara érdekében vasárnap értekezlet tartatott a helybeli ügyvédek által s abban állapodtak meg, hogy az ügyvédi kamara elnöke, titkára, ügyésze, valamint négy választmányi tag a debreczeni ügyvédek közül választassék. Továbbá az alelnök és két választmányi tag a Szabolcs megyei, s egy-egy választmányi tag a karcagi és a böszörményi ügyvédek közül választassék ki. Végre a nagy többség elnökül Simonffy Sámuelet, titkáru Kovács Sándort, ügyészül Kola Jánost jelölte ki”*.³¹

A debreceni közvélemény és általában az ügyvédség a szakmai és etikai színvonal emelkedésének biztosítékát az *“ügyvédkamarában”*-ban látta. A székhely Debrecenben való kijelölését az érintettek megnyugvással és elégedettséggel fogadták. Ezt az állásfoglalást tükrözi vissza az a sajtócikk, amely 1875. február 22. napján a *“Debreczen”*-ben jelent meg *“egy czivis”* aláírásával. *“Az igazságszolgáltatás ügyének rendezése a nemzet egyik legfontosabb érdeke. Az ügyvédi kamarák felállításával e téren hatalmas lépés történt. Mert hiszen nem lehet azt tagadni, hogy eddigelé az ügyvédség körében temérdek volt a kontár s némelyek már annyira vitték, hogy az “ügyvéd” nevet — legszelídebben kifejezve — gyűlöltté tették a közönség előtt, mert a legvastagabb önzést mutatták ki a “jog” köpenye alatt. Az ügyvédi kamarák felállítása az ügyvédi kar erkölcsi és jellemi tekintélyének megóvására van hivatva. Most már a testület maga fogja elítélni a hívatlan kontárokat. S e szerint mintegy biztosítékot ad a közönségnek, hogy jogai védelmét olyan egyének veszik át, akik arra hivatással bírnak. Korszakot alkotó nap lesz tehát a holnapi közéletünk terén. Szívünkben üdvözljük ezért a nap hőseit, a debreczeni ügyvédi kamara derék tagjait.”*³²

A debreceni ügyvédi kamara megalakulásának előzményeit és a megalakulás lefolyását hitelesen a már idézett hírlapból ismerhetjük meg. A forrásanyag megőrzését is szolgálja, ha a kamara 120 évvel ezelőtti emlékképeit e sajtócikken keresztül felelevenítjük.

Az 1875. február 23. napján megjelent sajtócikk megállapítja, hogy *“az igazságszolgáltatás terén fontos lépés történt ma városunkban. Megalakult az ügyvédi kamara. Számosan voltak jelen nemcsak a debreczeni,*

karczagi és nyíregyházi törvényszék területén működő ügyvédek közül is. Óhajtjuk, hogy az ügyvédi kamarák megalakulásához kötött remények teljesüljenek.”³³

Az első közgyűlés lefolyására, a megválasztott tisztségviselők személyére kútfőként szolgál az említett lap jelentése. *“A helybeli kir. törvényszék tárgyalási termében folyt le az alakuló gyűlés. Korelnökké Dalmy Károly, korjegyzőkké Kovács Sándor városi tiszti ügyész és Scheer Benő ügyvéd választatott meg. Ezután a szavazatszedő bizottság nevezetett ki, s megkezdődött a szavazás a tisztikarra. Minden a legszebb rendben folyt le.”*

Az eseményeket sorrendben ismertető cikk további része az eredményről számol be. *“Íme az eredmény: Elnökké 104 szavazattal Simonffy Sámuel debreczeni ügyvéd, alelnökké Krasznai Gábor nyíregyházi ügyvéd választatott meg, ez utóbbi 70 szavazatot nyert. Titkár Ión Kovács Sándor Debreczen Város tiszti ügyésze 107 szavazattal. Ügyész Dr. Kola János debreczeni ügyvéd 105 szavazattal. Pénztárnok Dr. Paksy Imre debreczeni ügyvéd 105 szavazattal. Az eredmény megéjleneztetett”. “Még választmányi tagokra adattak be szavazatok, miközben a tagok kezdettek szétszalani. Az eredmény ez: Debreczenből: Imre Gábor, Nemes Kálmán, Dr. Medve Kálmán, Dr. Scheer Benő. Nyíregyházáról: Stárek Ferenc, Dr. Heiman Ignác. Hajdúböszörményből: Nemes József. Póttagok: Tóth Antal Debreczenből, Bodnár István Nyíregyházáról, Szikszai Pál NagyKállóból, Polya Béla Kisújszállásról. A választmány megbízattatott az ügyrend és a költségvetés elkészítésével, s ez a közgyűlésnek bemutatandó. A szavazatszedő bizottságban a tisztújításnál közreműködtek: Béressy Sámuel Debreczenből, Budai Ferenc, Oláh Antal Nyíregyházáról, Fekete Sándor Hajdúszoboszlóról. A választmányi tagok választásakor: Béressy Sámuel és Des Combes Henrik, Budai Ferenc és Oláh Antal. A gyűlés higgadtan s a legszebb rendben folyt le. A választások csaknem egyhangúlag történtek, ami a többszöri értekezletnek köszönhető. Sok szerencsét kívánunk az új intézménynek”.*³⁴

A sajtó tájékoztat a választások kedvező hangulatáról és epilógusáról. Az 1875. február 27. napján megjelent cikk szerint *“Az ügyvédi kamara debreczeni gyűlésének eredménye megnyugtatólag hatott a nyíregyházi ügyvédek legnagyobb részére s élénken emlegetik Debreczen emlékezetére méltó vendégszeretetét.”*³⁵

A debreceni ügyvédegylet és a kamara tisztikara névsorának összehasonlításából azonnal kitűnik, hogy a kamara első vezetőségébe nagyobb számban az ügyvédegylet tisztségviselői kerültek be.

Ügyvédi kamarai tevékenység

Az 1874:XXXIV. tc. 19.§-a szabályozza az ügyvédi kamara hatás- és feladatkörét. Ezek szerint joghatósága kiterjed *“az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyének megóvására, az ügyvédek jogainak megvédésére, és kötelességeik teljesítésének ellenőrzésére, továbbá a jogszolgáltatás és ügyvédség terén mutatkozó hiányok orvoslása, s korszerűbb reformok életbeléptetése iránti véleményadásra s javaslattételre.”* Ebben a rendtartásban meghatározott kamarai kötelemeket — érdekek védelme, a munkatevékenység ellenőrzése, javaslattétel — kisebb-nagyobb változásokkal, más más tartalommal a később hozott ügyvédi törvények is átvették. A kar életét, szervezeti felépítését átrendező időtálló jogszabály a polgári társadalmat építő Magyarország jogéletét volt hívatva erősíteni.

Ennek a kornak társadalmában és gondolkozásában mélyen és gyökereiben tovább élt a reformkor teljes politikai programja megvalósításának óhaja: egy polgári állam létrejötte. *“Lesz még egyszer ünnep e világon”,*³⁶ *“ha a bőség kosarából mindenki egyaránt vehet”,*³⁷ *“Magyarország nem volt, hanem lesz”*³⁸ versben és *“apró gyöngyökben”*³⁹ kifejezett vágyakozás érzelmi alapokon még létezett és a társadalom nagyobb része egy kedvezőbb jövőképben élt. A bontakozó polgári élet az alkotmányosságra, a jogbiztonságra, és a törvényességre kívánt épülni. Ez az álláspont akkor is helyes, ha a társadalom építéséhez és az államfunkciók gyakorlásához a törvények hiányosan vagy hézagosan voltak meg. Ennek az állam modernizálását kereső jogéleti igénynek kellett az olyan intézmény, *“akinek tagjai erkölcsi tisztasággal, magas fokú képzettséggel, az igazság fogalmának megvalósítására törekedjen és arról gondoskodjon, hogy a törvény érvényre juttassék”*.⁴⁰

Az alkotmányosság, a jogbiztonság és a törvényesség az a három jogterület, amely valójában az ügyvédség élettere, és az itt végzett ügyvédi működésre épül az érdekek védelme, az ellenőrzés rendszere, a reformok életbeléptetése.

Az ügyvédi törvény 32.§-a szerint az ügyvédi kamara minden év elején a *“lefolyt év ügykezeléséről általános jelentést terjesztett az igazságügyminiszterhez és ebben különösen a fegyelmi eljárásnak fő mozzanatait, úgy az ügyvédség s a jogszolgáltatás terén tett tapasztalatait kiemeli”*. Ez a jelentéstételi kötelezettség az 1949. évben a pártállami diktatúra fokozott erősödésével eltörlésre került.

A mindenkori kormánynak *“Az Ország állapotáról és helyzetéről”* évenként jelentést kellett készíteni és küldeni az országgyűlés részére. Ebben az átfogó előterjesztésében az igazságügyi tárcához tartozó területen minden

kiemelkedő, fontos, aktuális esemény leírásra került, benne az ügyvédségre vonatkozó statisztikai adatokkal. Az ezekhez adott kamarai 4-8 oldalas jelentések a kamarai élet megismerhetőségének igen értékes forrásai. A felterjesztések rendkívül finom, irodalmi és választékos stílusban fogalmazódtak és ez már önmagában véve is megkülönböztetett igényt tanúsít. A miniszter elé kerülő anyag nyílt, kendőzetlen, tény és tárgyszerű ismeretanyag, szerény tónusú, lényegre tapintó. A kamara a miniszterrel — és nem a minisztériummal — folytatott dialógusban közli állásfoglalását, az eseményeket és azok értékeléseket. Jellemző még egy egészséges érzékenység a felterjesztett anyag elfogadására vagy elutasítására. Válasznélküliségre a fő magyarázat az volt, hogy *“a felterjesztett anyag nem jutott el Nagyméltóságodhoz”*, vagy éppen más címzetthez.

A tájékoztató állandó részeihez tartozik a kamarai ügyek ügyforgalmi statisztikája, ennek keretében az elintézt, illetve a hátralékokra vonatkozó adatszolgáltatás, közgyűlési, választmányi, fegyelmi ülések száma, az ügyvédek és ügyvédjelöltek létszámváltozása, a fegyelmi statisztika és a bíróságokra tett észrevételek. Különböző más hatóságok, intézmények, egyéb aktuális események — telekkönyv, közigazgatás, világháború, szociális állapotok — időszerűségükben prezentálják magukat a jelentésben.

A debreceni ügyvédi kamara az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyének és anyagi helyzetének — múlt századbeli szóhasználatnak is megfelelően — ügyvédi *“munkahelyzet teremtés”* érdekében tevékenykedett. Munkájában vezette és irányította az a törekvés, amelynek célja és végül eredménye az alakuló királyi táblának Debrecenben való kijelölése volt. A kamarán belül tevékenykedők közül ki kell emelni *Bakonyi Samu* ügyvédet, aki több cikluson keresztül a Függetlenségi Párt képviselőjének a parlamentnek tagja és a Debreczen Politikai Társadalmi és Közgazdászati Hírlap belső munkatársa is volt. 1890. január 3. napján a lapban megjelent egy felhívás, amely szerint *“a királyi táblának Debrecenbe való elhelyezése ügyében széleskörű és jelentőségteljes társadalmi mozgalmat óhajtván indítani, amelyhez a szomszéd érdekelt megyék és városok csatlakoznak: hazafias tisztelettel felkérjük mindazokat, akik városunk ügyét szívükön hordják, hogy holnap kedden délután 5 órakor megtartandó értekezletre a városháza nagytermében pártkülönbség nélkül megjelenni szíveskedjenek.”* Ezután folyamatosan egymást követik *“Országos érdek és királyi tábla”*, *“Cultura és királyi tábla”*, *“Debreczen és királyi tábla”*⁴¹ címek alatt választékos hangszerelésű, irodalmi stílusú agitációs cikkek több hasámban, amelyek a fővárosi és debreceni hatóságokat kívánják meggyőzni. A cikkekben a helyes döntést elősegítő indokok között sorolják fel Debrecen

geográfiai elhelyezkedését. Rámutatnak, hogy a tábla kialakítandó területe évszázadokon keresztül Debrecenre támaszkodott. Az oktatási, a gazdasági és a forgalmi viszonyok erős szálakkal kötötték Debrecenhez ezeket a területeket. *“A debreczeni jogakadémiába küldi fiát az aradi oláh és az erdélyi szász püspök, de báró Fejérvári honvédelmi miniszter úr ő főméltósága is.”*⁴²

“Az észak-keleti-Magyarország társadalmának színe-javából álló deputáció utazott” a fővárosba, hogy ott a kormány és az országgyűlés tagjai előtt kifejtsék álláspontjukat, meggyőzzék őket, hogy a táblának Debrecenben való elhelyezése országos érdek.

A magas szintű és színvonalú bíróság országrésznyi területéről vonzotta a debreceni ügyvédek részére a klientúrát. Személyi, dologi és szakmai előnyöket biztosított a városnak. Debrecen szép stílusú modern épületeinek számát gazdagította. Az ítéletábla részére került felépítésre Debrecenben, a Széchenyi u. 9. szám alatt lévő épület, mely ma a Megyei Bíróság épülete. *Wagner* Gyula tervei alapján 1890-91 években épült eklektikus stílusban. A Simonffy utca felé eső rész 1895-96 években készült el.⁴³

A kamara felismeréséért, a létrehozásáért kifejtett harcért ki kell fejezni az utókornak tiszteletét és elismerését. A kamarai — a választmányra alapozott — kormányzás a kollegiális vezetés elvén nyugodott. A választmány általában a legkülönbözőbb felfogású, világnézetű és anyagi meglapozottságú, karakterű, különböző helyeken és területeken jó befolyással rendelkező, magas intelligenciával bíró ügyvédek testülete volt.

A debreceni sajtóorgánumok 120 évre visszamenő példányaiban a református egyház világi főtisztviselőiként, megyei, törvényhatósági tagi, különböző társadalmi egyesületek elnöki és tisztségviselői minőségben jelenítik meg személyiségüket.

Debrecenben és a szellemileg, oktatásügyileg, gazdaságilag hozzákapcsolódó területeken a századforduló körüli időre tehető az az időszak, amikor az oktatás, a *jogászképzés* igénye a különböző egyéb reformok között előtérbe került. Az egész országra kiterjedően várható volt a nagy tanügyi, szervezeti változás, amelynek Debrecen város szellemi, oktatási életére kiható előnyös megvalósításába a debreceni ügyvédi kamara is erőteljesen bekapcsolódott. A kamara felemelte szavát és javaslattal élt a tudományegyetem Debrecenben való felállítása érdekében.⁴⁴ Álláspontjának indoklásában kifejti, hogy a jogi oktatás az igazságügy nagy érdekeit szolgálja⁴⁵, jogállamhoz nem illő, a jelenlegi állapot fenntartását az igazságügyi kormányzat nem nézheti intézkedés nélkül. Hivatkozik arra, hogy illusztris tanerő, professzori kar áll rendelkezésre. Nem említi ugyan a kamarai

hivatkozás a neveket, de tudjuk más forrásból, hogy Dr. Szentpéteri Kun Béla, dr. Bacsó Jenő, Dr. Thegze Gyula tartoznak a kar kiválóságai közé, akik a magyar jogi oktatásban még máig is nagyon jól ismert és nagyrabecsült személyek.⁴⁵

A tudományegyetem létrehozásában szerepet játszó tényező a fogadásra kész város anyagi áldozatkészsége. Debrecen város *“fejedelmi adományai”* lehetővé tették sok egyéb más tényező kedvezőbb közrehatásával a tudományegyetem Debrecenben való elhelyezését.

A Debrecenben felállítandó egyetem által jelentkező igénnyel együtt jelenik meg a város azon óhaja is, hogy az egységes ügyvédi-bírói vizsga harmadik székhelye — Budapest és Marosvásárhely után — éppen Debrecen legyen. Ez az óhaj azonban a *“vae victis”* szomorú politikai tétel érvényesülése folytán már nem következhetett be.⁴⁶

A kamara évi jelentéseiben, az ügyvédi kar történeti múltját feldolgozó monográfiákban, ünnepi megemlékezésekben visszatérő kiemelés az ügyvédi kar elszegényesedésére és a megélhetési feltételek hiányára való hivatkozás. Az ügyvédi kar a *“boldog béke éveiben”* sem volt mentes anyagi gondoktól. A század elején tevékenykedő mintegy 5 ezer ügyvéd jelentős része igen nehéz körülmények között végezte munkáját. Az ügyvédség tömege mellett még *“a nevet szerzett ügyvédek sorsa sem volt gondtalan.”* 1933. szeptemberében halt el Dr. Baracs Marcell, a budapesti ügyvédi kamara tiszteletbeli tagja, elnökhelyettese. A szeptember 12-i választmányi ülésen a kamara elnöke bejelentette, hogy az elhunyt hátramaradottai igen nyomasztó anyagi körülmények között vannak és arra kért a választmánytól felhatalmazást, hogy az özvegynek a kamara rendkívüli segílyt folyósíthasson.⁴⁷

Az ügyvédség *anyagi helyzetére* már a múlt század fordulójától kezdve folyamatosan és egyre szélesedő skálában a *“szegény ország, kevés ügy, sok ügyvéd”*⁴⁸ gazdasági-szociális képlet árnyéka vetődött. A megélhetéshez szükséges anyagi forrás megtartása, a pálya területére betolakodó képzetlen vagy rutinból dolgozó idegenek elől való védelme az egyént és a kart — egyes területeken — egy évszázadot is meghaladóan foglalkoztatta.

Az a terület, amelyre a kamarának az ügyvédi kar *erkölcsi tekin-télyének megóvására*, az ügyvédek jogainak megvédésére, teljesítésének ellenőrzésére terjed ki, azonos az ügyvédség megélhetési területével. Ezt a terepet igyekezett az *első ügyvédi rendtartás* megszületését megelőző több évtizeden keresztül anyagi haszon elérése érdekében megcsapolni egy falusi jegyzőkből, iskolai tanítókból, kántorokból álló réteg, akiknek kezdetben még szűk köre más személyek későbbi bekapcsolódásával szélesedett.⁴⁹

A közigazgatás múlt századbeli átszervezése során az e területen dolgozó jegyzők — hivatalosan is engedélyt kaptak — ellenszolgáltatás mellett arra, hogy a lakosság részére okirat-szerkesztési munkákat végezhessenek. A kamara szerint a *“jegyzői kar értékesebb elemei maguk is tartathatatlannak tartják a helyzetet annál is inkább, mert folyton szaporodó közigazgatási perek mellett mind a két feladatnak úgysem tudnak maradéktalanul eleget tenni. Ma ugyanis különösen nagyobb községekben az a helyzet, hogy a munkálatok egy vagy két ember munkaerejét teljesen lekötik, ennek következtében a közigazgatás üteme lassú, mindenütt létszámemelést sürgetnek, ami a községeknek újabb aránytalan megterhelést jelent”*.⁵⁰

A századvég gazdasági fellendülése, az ingatlanforgalom megnövekedése, és vele együtt az ingatlanforgalmi rendszer kialakítása, az okirat-szerkesztési hatáskör szabályozatlansága megnyitotta a lehetőséget az ingatlanforgalmi ügynökség tagjainak és a vele egy gyékényen árulók körének a közéleti terhek viselésétől mentesen az okirat készítésére. A múlt század utolsó negyedével kezdődött a polgári tulajdon véglegessé válásával a telekkönyv modern kialakítása, a telekkönyvi betéti rendszer bevezetése, a telekkönyvi és a valóságos ingatlan nyilvántartási adatok egyeztetése és összhangba hozása. Ez a terület táptalaja volt a *“magánügyködésnek”* és könnyű tere a felelősségtől mentes felvállalásoknak, ahol széles körben találtak munkára nem hivatalos ügyintézők. A kar tagjainak az önvédelem adta kezébe a védekezés fegyverét, melyet bizonyos területeken sikeresen, más területeken 12 évtizeden keresztül eredménytelenül használt.

Már a századforduló előtt megtaláljuk az említett kör tagjai elleni fellépést. Természetes, hogy ez a harc és küzdelem permanens jellegénél fogva változó intenzitású volt és csoporton belül is eltérő volt a megtámadottak köre. A felgyülemlett indulattól, az ügyvédektől elszerzett vagyontömegetől, a harcot pártoló igazságügyi kormányzati személyektől is függött. Tény, hogy a zugírászat elsősorban a vidéken irodával rendelkező ügyvédek hozta hátrányos helyzetbe.

A jogtörténetileg mintegy 700 évesnek tekinthető ügyvédi kar történelmének utolsó 120 évében a zugírászat ellen tervszerű, országos méretekben kibontakozó harcot folytatott.

A debreceni ügyvédi kamara az igazságügyminiszterhez küldött 1898 évi jelentésében kiemeli, hogy a gyakorlati életben szoros összefüggés mutatkozik a telekkönyvi ügyek és a zugírászkodás között. A zugírászkodás sehol sem talál olyan hálás talajra, mint éppen a telekkönyvnél. Számtalan ilyenemű beadványokkal találkozunk mindenütt. Megszüntetése vagy legalább korlátozása iránt annyiszor emeltük fel már szavunkat, annyiszor

rámutatunk már, hogy a telekkönyvi zavarok és a birtokperek legalább 90%-a a telekkönyvi zugírászatnak köszönheti eredetét, de mindeddig eredménytelenül. Az egész ország ügyvédi karának kérelmével egyező azon, már többször tett előterjesztésünk, hogy a telekkönyvi jog szerzését, megváltoztatását vagy megszüntetését tartalmazó okiratok, valamint a telekkönyvi beadványok készítését ügyvédi kényszernek méltóztassék alávetni. Ha ezen kívánság meghallgatásra talál, Ő Nagyméltóságodnak azzal nemcsak a mi, mint sokkal inkább közérdeknek fog Nagyméltóságod maradandó becsült szolgálatot teljesíteni”. Egy az 1939-es évről készített jelentés kiemeli, hogy *“hivatásunk védelmét főképpen a zugírászat üldözése és megtorlása volna hivatott biztosítani”*. A kamara jelentése szerint a zugírászat ellen hozott büntetőjogi határozatokban nincs elég szigorúság, így hatástalan. Megállapítja, hogy a legnagyobb ritkaságok közé tartozik egy-egy ítélet, annak enyhesége bátorítja a zugírásokat.⁵¹

Az ügyvédi okirati kényszer behozatalát rendkívül tárgyilagosan indokolja a kamara. *“Ez csak hasznos lehet, egyrészt azért, mert nagy részben megszüntetné a ma annyira virágzó zugírászkodást, és a töménytelen, a zugírások hevenyészett és tudatlan munkája által előidézett pereknek elejét venné. De másrészt azért is, mert akadályozná a községi jegyzőket abban, hogy díjazásért ilyen ügyekkel foglalkozzanak, hiszen a községi jegyzők közigazgatási tisztviselők, kik közigazgatási teendőkkel annyira el vannak halmozva, hogy ilyen munkára nem lehet idejük, és a közigazgatásnak sem szolgálhat egyáltalán előnyére, ha a szolgálatára kirendelt tisztviselők külön díjazás mellett magánfelek magánügyeivel foglalkoznak, mert az ilyen jellegű magánfoglalkozás csak is a közérdek rovására történhet”*.⁵²

Az ingatlannyilvántartás legújabb átrendezése vezette be 1994. évben az ügyvédi okirati kényszert, és ezzel az ügyvédség 120 esztendő s sérelme nyert elrendezést.

Az igazságügyminiszter 36276/1935. I. M. számú rendelete volt az, amely teljesítette az ügyvédség ama kérelmét, hogy az ingatlanközvetítési ügynökök szerződéskötési jogát megszüntette, és ezzel a rendelettel az igazságügyminiszter kiváltotta az ügyvédi kar osztatlan örömét és háláját.

A jogi szakirodalomban, különböző sajtóorgánumban sokat használt hasonlat, hogy az ügyvédség egy olyan rengészélő készülék — szeizmográf —, amely a társadalom, benne a jogélet legkisebb elmozdulásait, kilengéseit azonnal jelzi és regisztrálja.

Az ügyvédség tevékenységének kifejtése során nemcsak felismeri a veszélyhelyzeteket, hanem észrevételeit aggályainak kifejezésre juttatásával

továbbítja az illetékes fórumhoz. A különböző kamaráknak a károsnak, jogilag tarthatatlannak ítélt események elleni kifogásai lényegében már közös fellépés jellegét adják.

A Magyar Királyi Kúria 1900. június 15. napján XI. szám alatt⁵³ hozott döntésével kifejtette, hogy az ügyvéd munkadíj előleget kérhet ugyan, de a tanúk díjára, a szakértői díjra, valamint egyéb kiadás előlegezésére a fél ügyvédje is kötelezhető. Ez az ügyvédi kart rendkívül hátrányosan érintette és erős tiltakozást váltott ki országosan. A debreceni ügyvédi kar is, több más kamarával együtt tiltakozott és a döntvény azonnali megváltoztatását igényelte.

A polgári viszonyok között élő ügyvédség nem tudta elfogadni, hogy a jogállamban munkája után az állam részéről ellenérték ne illesse meg. A büntető-perrendtartás életbelépése után egy olyan gyakorlat alakult ki, hogy a büntetőügyekben a hivatalból kirendelt védő díjait az államkincstár nem térítette meg. A kamara e gyakorlat ellen fellépett és tiltakozott. Szerinte az ügyvédnek kötelezettségei vannak, kapcsolata az igazságszolgáltatással lényeges, a sokszor hetekig tartó tárgyalásokon jelenléte nélkülözhetetlen, emiatt más területen jelentékeny károsodás éri, és ez az eljárás a védővel szemben sérti az igazságszolgáltatás egész rendszerét. A kamarának fel kellett lépnie a látszólag kedvező perköltség megállapításának valóságos tartalmú rendszerbe helyezése érdekében is. A sérelem tárgyát az képezte, hogy az ítéletekben a bélyegköltséget, az egyéb kiadásokat és az ügyvédi munkadíjat egy összegben állapították meg. A kamara azzal érvelt, hogyha ez összegek egymástól világosan elkülönülnek, világossá válik az ügyvédi munkadíj, és senki sem fogja magasnak találni az ügyvéd által felvett ellenszolgáltatást.⁵⁴

A kamara más, helytelen joggyakorlat ellen is tiltakozott. A költség megállapításnál a bírói ítélezési gyakorlat az volt, hogy a törvényszéki székhelyen kívül lakó ügyvéd költségeit a székhelyen lakó ügyvéd költségeivel azonosan állapította meg. A vidékről való beutazások sok esetben a teljes költségtérítést felemésztették, panaszolja az évi jelentés.⁵⁵

Az igazságszolgáltatásban már 1912. évben felmerült a talár viselete. *“Az új ügyviteli szabályok a járásbírákat, törvényszéki és felsőbb bírósági tárgyalásokon pedig úgy a bírákat, mint az ügyvédek talár viselésére akarják kényszeríteni. A kényszerítési szót szándékosan használjuk, mert nem gondoljuk, hogy lenne bíró vagy ügyvéd, aki ezt a törvénykezési uniformist szívesen venné magára. — Hogy külföldön megvan a talárviselet, az igaz, de amikor ott behozták, akkor még az igazságszolgáltatástól elválaszthatatlan volt az ünnepélyesség fogalma, mert ritkán, inkább csak*

törvénytörvénynapokon, nem egy óriás mérvű gazdasági forgalom lebonyolításának biztosítékaként, tehát nyugalmasan gyakoroltatott. S ami akkor időszerű volt, az ott ma is fenntartható, mert ma már hagyomány.”

Talán egyedül a bírói és ügyvédi tekintély szempontjából lehetne ma a talárviselést indokolni, - ámde ha ennek egyéb feltételei megvannak, akkor meg van maga a tekintély is, — ha hiányoznak az egyéb feltételek, — akkor a talár ügysem pótolhatja azokat”.

A bíróságok nem voltak mentesek a perek elhúzódásától, olvashatatlan ítéletek és kiadványok késedelmes kézbesítésétől. Megállapítható, hogy a kamarai évi jelentések a bíróságoknak az ügyvédi munkatevékenységet hátráltató eseteiről tényszerűen, és igen tárgyilagosan számolnak be.⁵⁶ Fogalmazásukban semmi bántó megjegyzés nem található, a panaszlott körülmények felszámolását kérik a minisztertől.

A statisztikai szemlélet, az igazságszolgáltatás statisztikai adatokban való értékelése már a század elején megjelent. A bíróságok ennek érdekében az év utolsó napjára tárgyalásokat tűztek ki. A kamara 1912. évi jelentésében pl. ez olvasható: “Az év végére tekintettel december 31-re minden ügyben tárgyalás tűzetett ugyan ki, így például egy még júliusban beadott igénykeresetet is ez a kitüntető szerencse ért, — csak hogy december 31-én ugyancsak az év végére való tekintettel minden ügy szünetelőbe tétetett hivatalból, még ha a jelen lévő összes felek az ellenkezőjét kívánták is. Egyik debreceni ügyvéd panaszolja, hogy ez irodában december 31-én első tárgyalása volt kitűzve, s ez is, bár az ellenfél is kívánta a tárgyalást, hivatalból szünetelőbe tétetett, — ezt követőleg csak a 4-ik sürgető kérvényre kapott újabb tárgyalást március 31-re, hogy hivatalból ez is beállítatott, az már refrainként hangzik, de megtörtént”.

Az 1912. évi jelentésből kitűnik, hogy a kamara szót emelt az ügyek elhúzódása miatt a járásbíróságok érdekében. “A bírói létszám megfelelő, de a kezelők és leírók elégtelensége miatt sok a fennakadás. Hova emelkedett a bíróság ügyforgalma ez ezelőtt tíz évi ügyforgalomhoz képest, hiszen csak a múlt évi emelkedés majdnem 6000 számtöbblet, — s a leíró és kezelő személyzet létszáma ma eggyel kevesebb, mint 10 év előtt volt!... A végrehajtási kérvények elintézése is lassú, pedig az előadmány tervezeteket itt is mi készítjük. Hogy ezek miatt sok hitelező elesik követelésétől, azt mondanunk sem kell”.

A törvénykezési ügyeknél a perek gazdaságossági szempontjai sem elhanyagolhatók. Ennek érdekében terjesztették ismételten elő azon kérelmüket, hogy Hajdúhadház és Téglás, valamint Nyírábrány, Nyíracsaád és Nyíradony községeket a debreceni Járásbírósághoz csatolják.⁵⁷

A nagyállói illetékesség a felek részére túlzottan magas költséggel jár. A forgalmi-közlekedési viszonyok miatt az említett helyektől a nagyállói járásbíróság megközelítése a jogkereső közönség részről akkor lehetséges, ha a tárgyalást megelőző nap elutazik lakóhelyéről, s az éjszakát Nyíregyházán vagy Nagyállóban tölti. Ha viszont e területek Debreczen járásbíróséghez kerülnének át, nehézség és számottevő kiadás nélkül érkezhetnek meg az állampolgárok a tárgyalásra”.⁵⁸

Az ügyvéd a reá bízott ügyekkel való foglalkozás közben — anyagi és eljárásjogi oldalakon jelentkező konfliktushelyzetben — ismerte meg az életviszonyok szabályozásának megfelelő, jó törvényeket, de azokat a tételesjogi szabályokat is, amelyek a jogélet által megkívánt alkalmazási feltételeknek nem felelnek meg. Az ügyvédség a törvényben biztosított felhatalmazás alapján az igazságügyi kormányzatnál kezdeményezőleg léphetett fel a joghézag, vagy a nem kívánatos joggyakorlat megszüntetése ellen, esetleg új törvényjavaslat parlamenti beterjesztése érdekében.

Az ügyvédi kar saját ügyvédi törvényében feltalálható helytelennek ítélt rendelkezéseket a törvények fennállásának egész ideje alatt a szocialista állam ügyvédi törvényének életbeléptetéséig reparálni akarta különböző időszakokban.

Az ügyvédi karnak függetlenségi jogállásából fakadóan az volt a törekvése, hogy a karon belül saját szervezeteinek hatáskörében kerüljenek elbírálásra az ügyvédséget érintő vitatott ügyek.⁵⁹ Mindkét ügyvédi rendtartás kötelezettségeket ír elő az ügyvédek részére az ügyféltől átvett iratok, pénz, befolyt végrehajtási összeg elszámolására, az ügyvéd kezeihez került pénzekből saját költségeinek fedezésére vonatkozó összeg beszámíthatóságára, a pénzek őrzésére.

A gyakorlati élet tanúsága szerint a joggyakorlat ideje alatt az ügyvéd és az ügyvédjelölt között, az ügyvédek egymás között, az ügyfél és az ügyvéd között is keletkeznek eldöntésre váró viták. A kamarához évente érkező nagyszámú panaszok is arra utalnak, hogy a magát sértettnek érző fél a kezdeményezést a kamaránál teszi meg és a jogsegélyt innen várja. A választmány ezért célszerűnek tartana egy kamarai bíraskodás bevezetését, szervezeti, hatásköri és fórumrendszer kiépítésével, írják 1910. évi jelentésükben. Ez az új intézmény garancia lenne a felek közötti nézeteltérés, vita rendezésére és az igények megfelelő kielégítésére. Ez az évi jelentés tesz indítványt *“szigorúan igazságos s mindenek felett pedig félremagyarázhatatlan precizitással megfogalmazott”* fegyelmi törvény megalkotására és kiemeli, hogy a jó fegyelmi törvény üldözője a jogtalan, más-részről védelmezője a jogos ügyvédi érdekeknek.

A kamara történetében többször találkoztunk azzal a kíváncsisággal, hogy az ügyvéd hivatása gyakorlása során törvényi védelmet kapjon. Már igény jelent meg erre nézve a *“legboldogabbaknak”* nevezett első világ-háború előtti korszakban, a két háború között és a szocialista fegyelmi jog átalakításának éveiben is. Ez az intézményt védő tervezet a kar különböző tagjainál egyetértésre talált, azonban nem tudott tömegtámogatásra szert tenni, és ezért a reformmozgalomban ki is esett.⁶⁰

Az első ügyvédi törvény szerint a kamarai felvétel oklevélhez és a kamara területén való állandó lakáshoz volt kötve. A törvény nem tartalmazott rendelkezést az ügyvédi feddhetetlenségre vonatkozóan.

A kamara 1900-ban szorgalmazta az 1874:XXXIV. tc. újból való kodifikálását, mert szerinte a tételesjogi szabályok elavultak, a megváltozott társadalmi viszonyokkal nincsenek összhangban. Ebben az időben már meredeken megnőtt az ügyvédi pályára jelentkezők száma és a numerus clausus bevezetésével vélték egyesek megtalálni a növekedés ellenszerét. A kamara kemény bírálat alá vette a magyar kir. kúria ügyvédi tanácsának gyakorlatát az ügyvédi felvétel terén. A miniszterhez írt elaborátumban kiemeli a kamara, hogy *“szigorítandó a felvétel is, és elsősorban megkívánandó a feddhetetlen jellem, ami az ügyvédi képességhez szükséges”*.⁶¹

Az 1915:XIX. tc. és a gyorsított eljárásról szóló büntetőtörvény került a háborús évek alatt a jogalkotás fókuszába. Ez a jogszabály a háborús gazdálkodási események által kialakított konjunkturális visszaéléseket kívánta üldözni, és kizárni eltávolítani a gazdasági életből a saját anyagi hasznukra törekvő elkövetőket. A jogszabály létrejöttének megalapozottságát, törvényességét és szükségszerűségét a kamara nemcsak nem vitatja, hanem a *“nemzet nagy létküzdelmében helytállónak”* minősítette. A hadseregszállítók ellen hozott törvény legsebezhetőbb, legérzékenyebb pontja a római jog óta a jogalkotások többségében ismert visszamenőleges hatályú tilalom. A kamara állásfoglalásában elismeri, hogy *“a hadiszállítások megtorlásánál a visszaható erő kimondását szomorú szükségszerűség”* eredményezte, de tart attól, hogy a visszaható erő bevezetése más jogszabályoknál is precedenssé válhat. A választmány és vele együtt a kar összeegyeztethetetlennek tartja a törvény előkészítésénél a közvélemény jogosan felháborodott hangulatának a törvény kereteibe való beillesztését, beágyazását és a törvénynek a közhangulat keretébe történő alkalmazását. A feltüzeseedett közharag az eljárás alá vont személyek jogi képviselőjének elvállalását kifogásolta. A kialakult etikai helyzetet magas bírói helyről kinyilatkoztatott felfogás oldotta fel, mely szerint *“Nem a tolvajt, sikkasztót, csalót stb. védi az ügyvéd, hanem gyakorolja azokat a jogokat és teljesíti azokat a kötelességeket, amelyek a bűnvádi perrendtartás szerint a*

védelemnek tartalmát teszik s mennél ocsmányabb az a bűncselekmény, melynek gyanúja alatt a terhelt áll és mennél nagyobb a közvéleménynek jogosult felháborodása az ilyen bűncselekmény ellen, annál nagyobb szüksége van nemcsak a terheltnek, de az anyagi igazságnak is védőre”.⁶²

1944. március 19. napján a német fegyveres erők előzőnlöttek az országot, a debreceni ügyvédi kamara április 4. napján közgyűlést tartott. Az igazságügyminiszterhez felterjesztett közgyűlési beszámoló a háborús időszak jogalkotását elemzi. *“Az elmúlt év tipikus példája a háborús jogalkotásnak. A költségvetésről szóló egyetlen törvénnyel szemben kb. 2700 rendelet jelent meg. Bár elismerjük, hogy a háborús kényszerhelyzet a felmerült sürgős kérdéseknek inkább rendeleti szabályozását teszi szükségessé, mégis a rendeleti jogalkotásnak ilyen aránytalanul nagymértékben való túltengését semmi esetre sem tartjuk helyesnek és kívánatosnak. Az állami élet széles területének a törvényhozás szuverenitása alól ilyen mérvben való elvonását csak azzal a fenntartással fogadjuk el, hogy a mostani rendkívüli viszonyok megszűntével rendeletileg ideiglenesen szabályozott kérdések törvényhozási úton újból rendezést fognak nyerni, amennyiben annak szükségessége akkor még fennforog”.⁶³*

A második világháború utáni, a nem egységes, ingadozást mutató jogalkalmazást és annak hátrányos következményeit tárja fel a kamara az Igazságügyi Minisztérium felé a népbíróági eljárásokban is. Az 1947. június 18. napján megtartott közgyűlési beszámoló szerint a *“büntetőjogunkban eddig ismeretlen tényállások, új bűncselekmények, új szankciók jelentkeznek ezekben az alkotásokban.*

Nem lehet állítani, hogy az új jogszabályokat nem fogadta és nem fogadja az újszerűséggel szemben mindig jelentkező bírálóat. Szükség volna szerintünk a népbíróági jogegységi tanácsa felállítására, s legtagabb jogkörrel való felruházására. Sok ugyanis az ellentét az alsó- és felsőbíróóságok gyakorlatában, hiányzanak az elvi döntések, már pedig főbenjáró bűncselekményekkel vonatkozásban a jogegység megóvása elsőrendű igazságügyi érdek”.

Szervezet

Az ügyvédi kamara szervezeti életének mechanizmusa tételes jogi szabályon és az ügyrenden alapult.

Az ügyvédi rendtartás tárgyában megalkotott 1874:3XXXIV. tc. által nyitva hagyott szabályozást igénylő szervezeti események a kamara által alkotott ügyrendbe kerültek felvételre.

Az első ügyrend megalkotásától számított 70 éven keresztül létrehozott szabályzatokból csak az 1875. évi, az 1902. évi és az 1940. évi

ügyrend található fel a debreceni református kollégium és az egyetem könyvtáraiban. A többi elkészített ügyrend sorsa nem ismert, és a kutatások sem vezettek eredményre.

Az 1875. szeptember 5. napján megtartott közgyűlésen elfogadott első ügyrendet 27585/1875. I. M. szám alatt 1875. szeptember 25. napján hagyta helyben az igazságügyminiszter rendeletével Kovách Kálmán miniszteri főtanácsos.

“Ordo est anima rerum” — rend a lelke mindennek — latin közmondás jellemző az ügyrendre.

A szabályzat világosan, részletesen, jól áttekinthetően szabályozza az ügyvédi élet különböző szervezeti viszonyait. A 19 oldalas, 90 szakaszra, és 5 főfejezetre tagolódó ügyrendre általános elvként jellemző, hogy az ügyvédi élettevékenység során — létrejövő szervezeti események után — díjat kell viselni. A költségmentesség ismeretlen. Bélyegilletékben vagy készpénzben kell leróni az ellenértéket. Így pl. fizetni kell a *“beiratkozás”*, a lakóhely változtatás, a kamarai tagsági viszony lemondása, közlemény közzététele, irodaváltoztatás, ügyvédi igazolvány elvesztése vagy megsemmisülése esetén. Természetesen a kamarai *tagdíj* fizetése is kötelező volt. Ezt két részletben lehetett rendezni, az első részlet a rendes évi közgyűlés napjától számított 15 napon belül, a második részlet mindig július hónapban volt esedékes.

A kamarai élet legmagasabb fóruma a közgyűlés. Ez lehet rendes vagy rendkívüli.

Az elnök rendkívüli közgyűlést köteles összehívni, ha azt a választmány, vagy legalább 10 kamarai tag kívánja. Ez az alacsony taglétszám meglepő, bár kétségtelen, hogy ezzel egy kisebb létszámú körnek is lehetősége nyílik arra, hogy sérelmét vagy követelését a nagyobb többség elé vigye elbírálás végett.

A kamarai tisztségek elnevezései lényegében 1875. óta azonosak a ma is rendszeresített tisztségekkel.

Az eltérés a pénztáros személyében van, aki a költségvetési tervek készíttette, a díjakat, az illetékeket szedte be. Ez a tisztség túlhaladottá vált, az élet szükségtelessé tette. Nem ügyvéd vette át a gazdasági ügyintézkést.

Az ügyrend 20 §-ban szabályozza a fegyelem fenntartását, a panaszok, a feljelentések elintézését. Ezekből kiemelés igényel a 63. §, amely bevezeti az officialitás elvét. E szerint a választmány az ügyvédek vagy ügyvédjelöltek magaviseletét bírálat alá veheti, ha nem is tettek panaszt, feljelentést ellene. A választmány felvilágosítást kérhet, igazolásra hívhatja fel, és dönt az eljárás további sorsáról. A fegyelmi bíróság a választmány tagjaiból

kerül ki az elnök választása alapján. A fegyelmi tanács 5 tagból áll és a határozathozatalhoz szótöbbség szükséges.

A 120 évvel ezelőtti állapotnak, közlekedési és levelezési viszonyoknak inkább megfelelt, hogy a kamara tagjainak postán küldött meghívásuk mellett a törvényszékek és a járásbíróságok hirdetőtábláira is kitűzték a közgyűlés időpontját, tárgysorozatát. Választás esetén a hirdetménynek legalább 30 nappal korábban kellett megjelenni a hirdetőtáblán, más esetekben 8 nappal korábban.

A közgyűlés a kamara legmagasabb fóruma. Külső és belső rendezettsége a kar tagjai részről megkülönböztetett tiszteletet váltott ki.

Az ügyrend meghatározta a közgyűlés időpontját úgy, hogy általában az év első negyedévében kellett azt megtartani. A korabeli újságokból az állapítható meg, hogy rendszeresen vasárnap került sor a többségében kellemes összejövetelnek is tekinthető eseményre.

Az ügyrend zárófejezete rendelkezik az *ügykezelésről*. Tartalmazza az elnök által kinevezett irodatiszt kötelmeit, aki a különböző könyveket, mutatókat, jegyzékeket vezeti, a kiadványokat kezeli, őrzi a kamarai vagyont, irattároz, a nem, vagy nem kellően felbélyegzett iratokról leletet készít és az adóhivatalhoz továbbítja.

A szocialista ügyvédek kialakulása során — az egységesség érdekében — az Igazságügyi Minisztérium 177/1967. I. M. számú utasításában a kamarák, 113/1967. I. M. számú utasításában pedig az ügyvédi munkaközösségek ügyrendjét határozza meg, és tette az ügyvédi tevékenység működésének egyik alappillérvé.

A közgyűlésen az elnök őrökdi a tanácskozási szabályok megtartása felett és a tárgytól eltérő szónokot jogában áll utasítani, a rendet és az illetet sértő szónokot meginteni, sőt a szolást is megvonni. Az elnök ura a közgyűlésnek.

Az ügyrend érdekességei közül ki kell emelni, hogy a beszédet olvasni nem lehet. Felszólalási korlátozás — klotúr — van bevezetve, mert mindenki csak egyszer szólhat a tárghyhoz érdemben. A fő szabályok alól négy esetben kivétel van.

Személyi kérdésekben az ügyrend titkos szavazást ír elő.

ÜGYVÉDEK LÉTSZÁMÁNAK ALAKULÁSA

A kamarai életről szóló jelentések, az ügyvédi vándorgyűlések jegyzőkönyvi anyagai, az ügyvédi étellel foglalkozó más sajtóorgániumok visszatérő témája az ügyvédi létszám.

Országos statisztikai hivatali adatok szerint 1870. évben egy ügyvédre 3520 lakossági létszám esik, 1880. évben 3783, 1890. évben pedig 3370. Ugyanebben az időszakban a lakosság létszáma 13.561.245 főről 15.133.494 főre emelkedett. Az adatok a *“Magyar és Erdélyországban”* tartott népszámlálás eredményei.

Az Igazságügyi Minisztériumnál gyűjtött adatok szerint

1875-ben	4.245	1876-ban	4.436	1877-ben	4.602
1878-ban	4.618	1879-ben	4.628	1880-ban	4.604
1881-ben	4.604	1882-ben	4.574	1883-ban	4.505
1884-ben	4.447	1885-ben	4.385	1886-ban	4.359
1887-ben	4.377	1888-ban	4.390	1889-ben	4.352
1890-ben	4.487				

ügyvéd működött

Ezek az adatok azt mutatják, hogy bár a lakosság létszáma jelentősen emelkedett, az ügyvédek létszámában jelentős növekedés nincs, sőt 1885-től némi csökkenés mutatkozik.

A viszonylag stabil létszámból az a következtetés vonható le, hogy ez a létszám egyben az ügyvédek jó megélhetési lehetőségét is biztosította.

A következtetés megalapozottságát megerősíti egy 1903. évi jelentés, mely először tesz említést arról, hogy a *rohamos szaporodás, amit az ügyvédi pályára lépők száma újabb időben mutat, valóban kétségbeejtő”*.

Az ügyvédi létszám a kamara megalakulásának évében 177 fő volt, a jelenleg lajstromozottak száma 240 fő.

Az ügyvédi létszám alakulását a debreceni ügyvédi kamaránál 1875 és 1995 között az 1. sz grafikon mutatja be.

Az ügyvédi pálya iránti érdeklődés fokozatosan emelkedő tendenciát mutat évenként kis lépésekkel egészen 1908-1909-ig. A pálya iránti fokozott érdeklődést az a társadalmi igény is motiválta, hogy a reformkorig visszamenőleg a jogász-ügyvédi képesítés szinte előfeltétele volt a politikai pályának.

A növekedés kulminálódásának intervalluma 1910-1923 évekre esik, majd utána 240-270 fő közötti ingadozással egy évtizedet meghaladóan — 1937-ig —, a csökkenő tendencia beállásáig tartja magát.

Az 1924. év utáni apadás a nyíregyházi ügyvédi kamara létrehozásával, a nagy nyírségi-szatmári területen tevékenykedő ügyvédek átjegyzésével magyarázható.

Az ügyvédi pályához való vonzódás több tényezőre vezethető vissza. A kamara 1914. évi jelentésében úgy foglал állást, hogy az ügyvédi pálya menedéke azoknak a fiataloknak, akik saját habitusuk, származásuk, pártfogoltság-hiány és egyéb ok miatt más pályákon az elhelyezkedést remélni nem tudják, és a jövő reménységét itt tételezik fel megtalálni. Nem vitatott tény, hogy az ügyvédi pálya szabad pálya, összes erkölcsi, anyagi tényezőivel egy erős érzelmi-értelmi húzóerőt hoz létre a pályaválasztó fiatalságnál.

Az első világháborút követően a nemzettest szétszaggatása után az utódállamok főhatóságait el nem fogadó magyarság egy része, köztük nagyon sok ügyvéd, kénytelen volt megélhetési viszonyainak biztosítása érdekében otthonát elhagyni és a maradék magyar területre áttelepülni. Az exodusserű menekülések növelték az ügyvédek egyébként is magas létszámát. Ezek befogadását a kamara természetes kötelezettség vállalással fogadta. Az ügyvédek számát növelték a száműzetés helyén nem ügyvédi tevékenységet folytató áttelepült más jogászok is, akik nem tudtak otthonhagyott funkciójuknak megfelelő állást találni és kénytelenek voltak egyéb, más megélhetési lehetőség nélkül ügyvédnek jelentkezni.

Az ügyvédi kar megértéssel és kedvező választmányi döntéssel fogadta az előbbi, de eltérő célból indítottak felvételét, jelentkezését is.

Ezzel szemben a tárca első emberénél írásban protestáltak azok felvétele ellen, akik az igazságszolgáltatás szerveit elhagyták és nyugdíj kiegészítés céljából irodát kívántak nyitni.⁶⁴ Ez az ellenkezés nemcsak a debreceni ügyvédi kamaránál található meg, hanem az ügyvédi vándorgyűlés programjába is bekerült. Kihangsúlyozást nyert a felvételnél esetében a miniszternél, hogy védtelen és kiszolgáltatott az ügyvédi kamara e nem kívánatos jelenséggel szemben.

A 30-as évtized utolsó éveiben, továbbá 1940-1941-ben a bécsi döntések eredményeként a történelmi Magyarország korábban elszakított területei csatolódtak vissza az anyaországhoz. Ezeken a területeken a magyar jogélelet újra kellett szervezni és itt jó gyakorló jogászokra volt szükség. A jogásztársadalom állástalanjai, de az állásban lévők előtt is a nagyobb karrier lehetősége nyílt meg, az előbbieket álláshoz, az utóbbiak magasabb beosztáshoz jutottak. Számos ügyvéd kapott bírói állást, magasabb közigazgatási beosztást és ezek az események forrásai voltak a kamara által örvendetesnek ítélt létszámapadásnak.

A szocialista társadalom marxista jogelmélete — rövid ideig tartó tanítása szerint — az állam jövőbeli fejlődésének szakaszában megszűnik a bűnözés, a jogot az öngazgatás és az erkölcsi tökéletesedés váltja fel, az állam a fejlődés egy folyamán elhal.

Ez a jogelmélet zavart okozott a jogi pályán, különösen az ügyvédek között, — bár legnagyobb részük ezt a tézist nem fogadta el — a pálya jövőbeli reménytelenségének magvát hintette el. A pályát többen elhagyták és jogtanácsosi állást vállaltak az akkor alakuló nemzeti, majd államinak nevezett vállalatoknál.

A második nagy viláégés befejezése után az ún. demokratikus államrend kiépítése során az igazságszolgáltatás, a rendőri és az erőszak-szervezetek egyéb intézményei és régi társadalmi jogászrétegtől szellemben, közgondolkodásban, és hűségben más, megbízhatóbb erőket igyekeztek magukhoz vonni és megfelelő kulcspozícióba helyezni. A társadalom építéséhez szükséges káderanyag egy részét a kezdő, fiatal jogászokból biztosította, de számos érzelmileg és politikailag elkötelezett ügyvédet is magas pozícióba átvett. A debreceni ügyvédi kar állományából az igazságszolgáltatáshoz többen táblai tanácselnöki, vagy vele azonos szintű más, valamint államügyészségi elnöki funkciókba kerültek.

Az ügyvédi kamarákkal és kamarai tagsággal összefüggő egyes kérdésekről szóló 26/1958. számú kormányrendelet zárta le az ügyvédi kamara eddig felsorolt létszámredukálási folyamatát.

E törvény az ügyvédi kar tagjainak *felülvizsgálatát* rendelte el és e körben hozott megerősítő, vagy negatív tartalmú határozatot.

A felülvizsgálat megkezdésekor a debreceni ügyvédi kamara tagjainak száma 113 fő volt, akik közül a felülvizsgálat idején idős korra visszavezethetően elhalálozott 1 személy, 1 ügyvéd pedig önkéntes lemondással kikerült a felülvizsgálatot. A felülvizsgálat eredményeként az ügyvédi létszám 71 főre (62,83%) apadt.

A mélyen csökkentett létszámú tagság utánpótlását a más jogterületen foglalkoztatott szakmabeliek bejegyzésével és az egyetemen jogot végzők ügyvédjelölti felvételével és betanításával biztosították.

Ez az utánpótlási sorrend 1984. évtől akként alakult, hogy a primátusságot a jelölti felvételrendszer élvezte és a kamara elnöksége elvi éllel kimondta, hogy halál, nyugdíjazás vagy más egyéb okból kiesett ügyvéd üresen maradó helyét az ügyvédjelöltek közül kell pótolni. Az Igazságügyi Minisztérium és az Országos Ügyvédi Tanács az ügyvédjelölti felvételi rendszert elfogadta, megvalósítását szorgalmazta, és az igazságügyi kormányzat által előírt létszámbeütemezés a tervezettnél megfelelően alakult.

Leginkább a szegedi és a budapesti egyetemek jogi karán meghirdetett pályázatokra jelentkező jelöltek — a személyes meghallgatás és a munkaközösséggel létrehozott konszenzus után — kerültek a munkaközösségekbe a jogi-szakmai gyakorlat elsajátítása végett. A jelölt jogállása rendkívül összetetten alakult. Munkaviszonyban a kamarával állt, a kamara kötött vele tanszerződést. Ugyanakkor szervezetileg a munkaközösségekhez tartozott és a munkáltatói jogokat — a munkaviszony megszüntetését kivéve — a munkaközösség vezetője gyakorolta. Saját ügyvédi funkciójának ellátására alkalmassá formálását és a nevelés más folyamatait az instruktor irányította.

Az 1990. év tavaszán megtartott országgyűlési választáson s szavazók megvonták a bizalmat attól a rendszertől, amely a szocializmus felépítését tűzte ki politikai programjaként. A rendszerváltás során hatalomra került pártok és a velük azonos platformot képviselő politikai tömörülések célja a polgári jogállam és intézmény rendszerének kialakítása, gazdasági téren a piacgazdaság s nem utolsó sorban az európai jogharmonizáció megteremtése volt. Ennek kialakításához, működtetéséhez szükség volt a jogrendszer teljes átalakítására, új jogszabályok létrehozására és új jogalkalmazási rendszer bevezetésére.

Ebben a politikai légkörben született meg az ügyvédségről szóló 1983:4. törvényerejű rendeletet módosító 1991:23. Tv. A törvény szerint a jogtanácsosi és a jogi oktatói munkaközösségek ügyvédi irodaként működnek tovább. A Debrecenben lévő jogtanácsosi munkaközösségek a tételesjogi rendelkezésen alapuló intézkedéssel bekerültek az ügyvédi kamarához és tagjaik a kamara tagjai lettek. A jogtanácsosok belépése a kamarai életbe megemelte a gyakorló ügyvédek számát, és a jelenlegi létszámszint e nagyméretű átalakulásnak a következménye.

Nyugdíjügyek

Az ügyvédi kar a történeti megemlékezések, korabeli sajtócikkek szerint már az ügyvédi rendtartás létrejötte után anyagi létalapjának létrehozása érdekében elrendezendő jövőbeni kérdésként vetette fel a munkaképtelenné vált ügyvédekről, az özvegyekről és árvákról való gondoskodás törvényi rendezését. Ennek a szükségletnek korai kibontakozása a századforduló éveiben már olyan erőteljessé vált, hogy azt elkerülni nem lehetett.⁶⁵ Ebben az időben indult meg e témakörben az Igazságügyi Minisztériummal a dialógus, melynek eredményeként létrejött 1909-ben az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet, melyet az 1908:XL. tc. tett lehetővé.

A debreceni ügyvédi kamarának 1909-ben készült beszámolója a szervezet működésének megkezdését a legnagyobb örömmel üdvözli, de kétségeinek is kifejezést ad. *“Igaz, hogy az ez idő szerint biztosítható nyugdíj mennyiség még az egészen fiatal tagoknál is oly csekély, hogy a munkaképtelenné vált ügyvédek, vagy hátrahagyott családjának megélhetését még most szerényen sem biztosíthatja. De bízunk abban, hogy ezen intézmény részint saját erejéből, részint egyesek adományiból, és más forrásokból rövid idő alatt is meg fog erősödni annyira, hogy ezen különben jogosultnak látszó észrevételünk is elenyészik”.*

Arra is felhívják az igazságügyminiszter figyelmét,⁶⁶ hogy *“ezen intézmény létesítése az egyes kamarák tevékenységét nagyobb mérvben veszi igénybe, aminek természetszerű következménye aztán az egyes kamaráknál úgy személyi, mint a dologi kiadások növekedése”.* Ezért a kamara vezetősége ismételten a kamarák összevonását, illetőleg a táblai székhelyekre való koncentrálását szorgalmazza. Véleményük szerint egy ilyen átszervezéssel 500-600 fővel is emelkedhetne a kamarai létszám, s a nagyobb létszám könnyebben birkózna meg a költségekkel.

Ez a nyugdíjintézet a külföld érdeklődését is felkeltette. A kamara 1911. évben írt beszámolója szintén elismeréssel szól az intézményről: *“Tudomásunk van róla, hogy Nagyméltóságod a következő év költségvetésébe bizonyos összeget beállítani óhajt gyám- és nyugdíjintézetünk támogatására — reméljük, hogy ez az összeg — az ügyvédi kar állami szempontból is fontos munkásságának elismerésül később emelkedni fog”.*

A gyám- és nyugdíjintézet a megalakulástól számított 5 év alatt a kitűzött célt, 5 millió korona tőkét összegyűjtötte. A kamara 1914. évi jelentése mégis arról ad számot, hogy a segélyezést ugyan megindították, de az intézmény létrehozásakor tervbe vett, a tagokat, özvegyeiket és árváikat megillető járandóságot mégsem tudták folyósítani. Ezért szükségesnek tartják a tagdíj felemelését. Kifejezésre juttatják, hogy *“nagy a kedvetlenség s lehangoltság a nyugdíjintézettel szemben”*⁶⁷ az ügyvédek részéről. Különösen azon ügyvédek részéről, akik tagdíjuk többszörösét fizették be az alapba, a nagyobb járandóság reményében.

A kamara vezetése látja létjogosultságát az intézménynek, és az anyagi források bővítésére javaslatot is esz. Kivihetőnek tartja, hogy az *“állam az ügyvédek elleni leletekből az alaptétel és a leletdíj s talán még a behajtási regieként felveendő összegben felüli részt a nyugdíjintézetnek átengedi”.* Jogosan várhatja el, hogy az első fokú büntető bíróságoknál a kirendelt ügyvéd díját a nyugdíjintézetnek folyósítsák. Törvénybe kívánják foglaltatni *“annak kimondását, hogy a fegyelmi pénzbírságok fele a kamarák segélyalapjait, fele a nyugdíjintézetet illesse”.*⁶⁸

Nyomatékosan utalnak arra, hogy *“az állam nem zárkozhatik el nyugdíjintézetünk jelentékenyebb összegű s a költségvetés terhére történő évi támogatásától”*. További kritikát fogalmaznak meg akkor, amikor a nyugdíjintézet kezelési költségeit magasnak találják, bár a munka megérdemelt díjazásának elvi alapján állnak, az ügyvédség esetében közérdeknek tekintik az ésszerű gazdaságosságot.⁶⁹

Hivatkoztak arra, hogy már az 1910. évi jelentésükben is felvetették, hogy a kilépett ügyvédek részére tegyék lehetővé az intézet kötelékében való benn maradást, egyrészt azért, mert ezen ügyvédek már befizettek jelentős összeget az alapba, másrészt azért, mert minél szélesebb körű a tagság, annál könnyebb a nagyobb alappal való gazdálkodás. Ugyanakkor nem értenek egyet azzal a javaslattal, hogy a nyugdíjintézet *“az évi 80 koronás tagdíjak kötelező beszolgáltatása mellett átadnánk valamely magánbiztosító társulatnak”*.⁷⁰

Az ügyvédi nyugdíj és az ehhez kapcsolódó életviszony a törvényi szabályozással nyert megoldást. A nyugdíjellátást bevezető 1914:52. tc.-t a kamara tagjai nagy meglepetéssel fogadták. Azonban még el sem kezdődött a feladatok kivitelezése, amikor rázúdult az országra és természetesen a kamarára is az első világháború katasztrófája. Ez az ügyvédséget az átlagosnál is súlyosabban érintette. A háború hatása az ügyvédi karra nem csupán amiatt nehezedett, hogy katonai szolgálatra kerültek, *“ezt nem panaszt, hanem a kari büszkeség hangján kell tárgyalni. Nem is arra az önként vállalt nagyarányú működésre gondolunk, amellyel az ügyvédi kar tagjai a háború okozta társadalmi sebek gyógyítására irányuló sokféle akcióban mindig tevékenyen, sokszor vezetőszerepben is részt vettek. Arra a szomorú gazdasági helyzetre célunk csupán, amelybe karunk a háború következményeképpen annyival is inkább jut, mert az ügyvédi karra súlyos teherként nehezedő perjogi és illetékjogi reformok is a háború alatt éreztették hatásukat”*.⁷¹

A háború alatt létrejött az Országos Hadsegélyező Bizottság, s ennek segítségével a kormány 1915 márciusától kezdve a kamarák részére rendszeresen bizonyos összeget utalt át, melyet a kamara saját anyagi erejéből kipótolt. Ennek eredményeképpen 1916. évben 75 ügyvéd és 15 ügyvédjelölt segélyezését tudták biztosítani.⁷²

A debreceni ügyvédi kamara már az első világháború előtt felvetette egy *ügyvédi árvaház* létesítésének gondolatát, melynek a háború szomorú aktualitást adott. *“Az ügyvédi gyám- és nyugdíjintézet, mint nem régi intézmény, a dolog természeténél fogva még hosszú évtizedekig nem lesz*

abban a helyzetben, hogy az ügyvéd-özvegyek és árvák megfelelő ellátását biztosítsa. Oly szegény sorban lévő ügyvéd-árvák, akik természetbeni ellátásra és neveltetésre szorulnak, mindig lesznek. Nem ismerünk szebb és nemesebb kari szociális feladatot, mint az özvegyeink és árváink részére való segélynyújtást. Meg vagyunk győződve arról, hogy az ügyvédek jótékonyága semmiféle más célra nem nyilatkozik meg oly mértékben, mint ahogy megnyilatkozik akkor, ha a szóban lévő országos alaphoz járulásra hívatnak fel. S még nagyobb mérveket fog ölteni ez az ügyvédi jótékonyság adományok és hagyományok formájában akkor, ha majd az országos alap s az abból szükséghez képest felállítandó ügyvédi árvaház kifejti áldásos működésüket”, indokolják javaslatukat 1918. évi beszámolójukban. Tisztán látják azt, hogy a társadalmi akciók a szükséges pénzösszeget nem biztosíthatják, ezért azt javasolják, hogy a kamarák törvényes felhatalmazás alapján minden ügyvédre évente 10—20 korona pótilletéket vessenek ki. 8.500 ügyvédre számítva ez a pótilleték legalább 100.000 koronát tenne ki évente.⁷³ További jövedelmi forrásról is javaslatot tesznek. “Kérjük Nagyméltóságodat, tegye lehetővé, hogy ennek az új, nemes intenciójú ügyvédi szociális intézménynek gondolata testet öltve, élő valósággá váljék, az országos ügyvéd szövetség vezetőségét pedig az adakozásra szóló felhívás kibocsátására”. Sajnos az árvaház, mint annyi egyéb, az ügyvédek életviszonyainak javítására tett javaslat, nem valósulhatott meg.

A debreceni ügyvédi kamara folyamatos törekvése, a “sokak közönyével szemben” folytatott küzdelme az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet fennmaradása a 20-as évek közepére szinte kilátástalanná vált. “Az intézet, melynek működése elé bizalommal tekinthetünk s melyre nagyobb szükség volna ma, mint bármikor, vagyonának hazafias kötelességből és áldozatkészségből hadikölcsönbe történt befektetése, tagjai fizetőképességének és készségének lecsökkenése, s nem utolsó sorban az állami támogatás elértéktelenedése, majd megvonása folytán a gazdasági válságnak szintén áldozatul esett”.⁷⁴ Feltámasztása az évek során sem következett be, mert az 1931. évi jelentés még mindig arról szól, hogy az intézet “a súlyos terhet jelentő járulékok fizetésével hozott áldozatok dacára sem az ügyvéd munkaképtelensége esetére, sem elhalálozása után hátramaradó hozzátartozók részére nem képes biztosítani a megélhetés feltételeit”. A kamara vezetése szorgalmazza a hadikölcsönbe fektetett vagyon “valorizált” megtérítését, és az 1914:LII. tc.-ben biztosított állami támogatásnak az évenként folyósítását.⁷⁵

A nyomasztó gazdasági helyzet dacára, a nyugdíjintézet folyamatban lévő szanálása ellenére 1932. évben — a kamarai jelentés szerint —, a

munkaképtelen ügyvédek, özvegyek és árvák részére mintegy 20.000 pengő évi ellátási összeget fizetett ki az intézet. Ez igen számottevő. Sajnálattal állapítja meg a vezetőség, hogy az 1928:XI. tc. szankciói ellenére — amely még a névjegyzékből való törlés lehetőségét is kilátásba helyezi — sok ügyvéd nem tesz eleget járulékfizetési kötelezettségének. Hogy ezt a kamara vezetősége mennyire komolyan vette, bizonyítja, hogy azok közül, akik a kamarai illetmény és nyugdíjjárulék fizetésével hátralékban voltak, két év alatt, tehát 1934-ig töröltek 6 tagot, és a törlési eljárás folyamatban volt 22 ügyvéd ellen. Igaz, megjegyezte a vezetőség, hogy ha a törvény szigorával jártak volna el, akkor az ügyvédek felét törölni kellett volna, ezzel ezek az ügyvédek „szinte földönfutókká” váltak volna.⁷⁶

A kamara évről-évre jelzi a problémákat, változás valójában nem következik be. Az 1944-es jelentés írja, hogy *„Az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet fedezeti alapjai növelésére szolgáló és 1943. évben megnyitott új jövedelemforrások a kari önadóztatás révén rendkívül súlyos megterhelést jelentenek a karnak, de egyben gyönyörűen bizonyítják a kari szolidaritást és áldozatkészséget. Rá kell azonban mutatni arra is, hogy az új szolgáltatások melletti felemelt nyugdíj sem biztosítja a mai viszonyok mellett a minimális életszükségleteket sem, egy újabb fedezetről, jövedelemforrásról kell gondoskodni, hogy olyan összegű nyugdíj legyen folyósítható, amely a szerény megélhetést biztosítani képes. Ezért a kar újabb áldozatot is szívesen vállal.”*⁷⁷

A második világháború utáni politikai átrendeződés, a háború következményeként fellépett elképesztő mértékű infláció a Gyám- és Nyugdíjintézet folyamatos ellehetetlenülését, későbbi a már sokkal szélesebb körre kiterjedő nyugdíjintézetbe való beolvadását eredményezte.

A második ügyvédi rendtartás

A polgári Magyarország első ügyvédi rendtartása — kisebb-nagyobb novelláris módosításokkal — 62 évig képezte a kar működésének alapját. Megjelenése után a törvényt ért kritikák közül az Igazságügyi Minisztérium önbírálata volt a legerősebb.

A rendtartás életbeléptetése és alkalmazása után — egy évtizedet alig meghaladóan — az Igazságügyi Minisztérium elismerte, hogy az ügyvédi törvényben foglalt célkitűzések nem érték el a várt eredményeket. Az igazságügyi kormányzat szerint nem engedhető meg az ügyvédi kar államhatalomtól való függetlenítése, az ügyvédség beléletébe, a közérdekű fegyelmi ügyekben történő beavatkozás kizárása.⁷⁸

Az állam jogéletének kialakítása során az életviszonyok különböző területein új törvények megalkotása, vagy a meglévők kiegészítése szükségesnek mutatkozott.

Az ügyvédi reformgondolat és a reformtörekvések megvalósítása már 1886. évben embrionális állapotba került. Ebben az évben ui. az igazságügyminiszter megbízta *Dr. Dell Ádámi Rezső* (1850-1888) ügyvédet,⁷⁹ egyetemi magántanárt, akinek 38 éves korában bekövetkezett haláláig tíz nagyon érdekes műve jelent meg. E demokratikus szellemű és rendkívül előrelátó kiváló jogász a tervezetet elkészítette, mely az egyik budapesti német lapban meg is jelent, de a törvényjavaslat további sorsa ismeretlen maradt, de hatása érezhető.

A kamarai választmánynak új ügyvédi törvény megalkotására tett igényeinek előterjesztésével *Dr. Dell Ádámi* halála után 10 évvel, 1898. évben találkozunk újra reformtörekvéssel, majd a második ügyvédi rendtartás megalkotásáig évente, vagy intenzitásának csökkenése esetén két-három évenként történnek kezdeményezések e kérdésben.

Az ügyvédség az új ügyvédi rendtartástól jogainak kiszélesítését várta, és a társadalmi életben elfoglalt helyének megfelelő jövedelmi viszonyok kialakulását.

A debreceni ügyvédi kamara egyik konstruktív szellemű elnöke, *Márk Endre* 1911-ben az ügyvédi sérelmeket és reformokat három lényegre törő, az igazságnak teljesen megfelelő programban foglalta össze: *“ha nem is túltömött az ügyvédi pálya, akkor is feltétlenül szükséges, hogy az ügyvédek*

1. erkölcsi tekintélyének fenntartására

2. munkakörüik biztosítására és tágítására

3. munkájuk megérdemelt jutalmának elnyerhetésére

a szükséges intézkedések részint az ügyvédi rendtartásban, részint más törvényekben és rendeletekben megtéssenek.”⁸⁰

Az 1911. évi kamarai jelentésükben írják azt is, hogy *“tizedrésznyi jelentőséggel bíró viszonyok új törvényes szabályozáshoz jutottak, a nagy ügyvédi testület olyan baján segíteni hivatott új törvényt még mindig nem lehet kieszközölni.”*

Az ügyvédi kamara vezetése az új ügyvédi rendtartás elkészítését összekapcsolja az ügyvédi nyugdíj és szociális ellátások szabályozására kiterjedő átfogó törvényjavaslattal, a telekkönyv, a hitelviszonyok rendezésére alkotandó törvényekkel, a polgári perrendtartás életbeléptetésével.

Az egységes ügyvédi-bírói vizsgáról szóló 1913:LIII. tc. kiegyenlítette a bírói és az ügyvédi vizsga közötti különbséget, mindkét intézmény biztosította a pályákra való kölcsönös átlépés lehetőségét.

Az igazságügyi tárca és az ügyvédség előtt az ügyvédi törvény megalkotásának nehézségei ismertek voltak. A két fél között az eltérés a megoldásban és a kivitelezésben volt. Az ügyvédek egymás között sem

voltak azonos véleményen, az eltérés főleg a problémák megoldásában jelentkezett. Egyben azonban egységesek voltak: a jogkereső közönségnek a kiszolgáltatásában, és saját problémájuknak a jogkereső közönség kielégítéséhez való igazításában.⁸¹

A debreceni ügyvédi kamara még az új ügyvédi rendtartás képviselőházi tárgyalásának időszakában, a törvény elfogadása után is az igazságügyi kormányzat első emberéhez küldött elaborátumában és jelentésében elkeseredését és kifogását jelezte.

1936. évi jelentésükben írják: *“nagy eseménye volt az elmúlt évnek az új Ügyvédi Rendtartásról szóló törvényjavaslat elkészülése... megjelenését nagy reményekkel várta az ügyvédi kar, mert attól olyan kérdések szabályozását is reméltük, melyek a kar jelenlegi gazdasági helyzetén könnyíteni és javítani fognak. Sajnálattal kellett azonban megállapítanunk s ezt a javaslatra felterjesztett észrevételeinkben kifejezésre is juttattuk, hogy az előadói tervezet alig tartalmaz olyan rendelkezéseket, melyek a mai ügyvédi generáció boldogulását előmozdítani volnának alkalmasak, ... Csak néhány hiányosságot érintünk, melyekből az a reánk nézve nem kellemes következtetés látszik levonhatónak, hogy ez a javaslat nem annyira az ügyvédség érdekeinek előmozdítását, mint inkább hivatása gyakorlásának megkötését, nehezebbé tételét szolgálja. Így nem nyert intézményes bizonyítást a javaslatban az ügyvédnek ma biztosított szólásszabadság, hiányzik abból az ügyvédi immunitás szabályozása, az ügyvédi hivatás fokozottabb büntetőjogi védelme, ellenben a biztosítékadás kötelezettségének tervbe vett behozatala, a főbérleti lakás megkövetelése és sok más rendelkezés a mai viszonyok között a szerzett jogok sérelme nélkül meg nem valósítható olyan követelmények, melyek ellen az egész ország ügyvédsége egyhangúlag tiltakozni kénytelen.”*

A második ügyvédi rendtartás 1937:IV. tc. szám alatt az országos törvénytárban 1937. március 23. napján jelent meg.

Ez a hat fejezetből és 164 §-ból álló ügyvédi rendtartás miniszteri indokolása szerint *“A javaslat a magyar nemzeti jogfejlődés történeti értékeinek legmesszebb menő tiszteletben tartásával határozza meg az ügyvédi szervezet és az ügyvédi működés jogi rendjét. Ehhez képest megtartja a hatályos szabályozás alapelvéből és tételes rendelkezéseiből mindazt, amit maradandó értékűvé avatott a nemzeti közfelfogás, mindazt, ami kiállotta közel hét évtized eseményeinek és eszmeáramlatainak próbakövét, ami hatályos előmozdítója az igazságszolgáltatás jóságának s ami szervesen beilleszthető abba a gondolatkörbe, amely minden közületi cselekvésnek a nemzet egészére gyakorolt hatását állítja a szemlélet középontjába”*.

Nem feladat a törvény általános jellemzőinek ismertetése és értékelése, abból a kamarai konstellációt indokolt kiemelni. A kart érintő szabályozásban helyet kapott az ügyvédi rendtartás újabb módosítása tárgyában hozott 1934:II. tc.-ből átvett képviselő és közgyűlés rendszere, és bekerült teljesen új intézményként az ügyvédi kamarai helyi bizottság és az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága.

Az ügyvédi rendtartásnak az 1934:II.tc-vel történt módosítását az ügyvédi létszám túlzott arányú emelkedése indokolta. Az alaptörvény meghozatalakor az ügyvédi létszám 6287 volt, mely az országban alábbiak szerint oszlott meg

Budapest	3191 (50,8%)	Szeged	470 (7,5%)
Pécs	300 (4,7%)	Debrecen	273 (4,3%)
egyéb kamarák	2053 (32,7%)		

A törvény szerint a kamara közgyűlése helyi bizottságot hozhat létre olyan törvényszékek területére, amelynek székhelye nem azonos az ügyvédi kamarai székhellyel. E bizottságoknak a törvényszék területén az igazságszolgáltatás munkájának támogatása a feladatuk. A debreceni ügyvédi kamara a tételesjogi előírásoknak megfelelően Nyíregyházán és Miskolcon szervezett helyi bizottságokat Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékre kiterjedően.

Az ügyvédség vezetésének, irányításának, fórum rendszerének pontos meghatározása érdekében fejlesztette tovább a hatályban volt törvényt és iktatta közbe az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságát. Feladatai közé sorolja az állásfoglalást és javaslattevést az igazságszolgáltatásra és a jogalkotásra vonatkozó kérdésekben, továbbá megfelelő eljárást olyan ügyekben, amelyekben a törvény az ügyvédi kamarák országos bizottságának közreműködését rendeli. A miniszteri indoklás kiemeli, hogy *“az ügyvédség kétségtelenül az igazságszolgáltatás szervezetébe tartozó intézmény, ehhez képest a szerkesztés és szövegezés szavatosságára különös gondot fordító jogalkotásnak intézményesen is ki kell fejeznie azt, hogy az igazságszolgáltatásra vonatkozó kérdések alkotják az ügyvédség állásfoglalásának és javaslattevésének tárgyát.”*⁸²

A kamara és az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága részére e körben adott törvényi felhatalmazások látszólagos ellentmondást tételeznek fel. A miniszteri indoklás kiemeli, hogy az Ügyvédi kamarák országos bizottságának létrehozásával *“magasrendű külön szervezetet létesít abból a célból, hogy az ügyvédi testület az igazságszolgáltatásra vonatkozó kérdésekben elfoglalt álláspontját az egyes kamaráknak estleges részlege-sítő megítélését átfogó szemléletbe emelt nagy áttekintésben juttassa*

kifejezésre, s ezáltal fokozottabb súlyt adjon az ügyvédség állásfoglalásának és eredményesebb hasznára legyen az igazságszolgáltatásnak..”⁸³

Ez a mások által „csúcsszerv”-nek nevezett intézmény a fellebbezési fórumot is magába olvasztotta. Az első fokon eljáró választmány által a felvétel, a törlés, a felvételi korlátozás, a kizárás tárgyában hozott határozatok ellen bejelentett fellebbezések, felfolyamodások másodfokú elbírálási fóruma.⁸⁴

A törvény szerint az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága ügyrendjét maga állapítja meg és a miniszter hagyja jóvá. A rendelkezésünkre álló adatok szerint a működési szabályzat elkészítésére a miniszter a budapesti kamara választmányának adott megbízást, a kamara a tervezetet elkészítette és a társkamaráknak véleményezés végett megküldte. A tervezet az ügyvédi törvényben meghatározott célon és kereten túlmenően nagy adminisztrációval és nagy tisztviselői karral működő valóságos országos kamarát akart létrehozni magas költséggel és sok munkával. A debreceni ügyvédi kamara más társkamarákkal együtt a szabályzat ellen kifogással élt, sőt a vidéki kamarákra nézve a tervezetet sérelmesnek tartotta. A társkamarákkal történt egyeztetés során kihangsúlyozták, hogy az ügyvédi kamarák országos bizottságának a lehető legegyszerűbbnek és kevés költségűnek kell lennie. A hatáskörbe utalt ügyek elrendezését plénumban kívánták tárgyalni és eldönteni. Az ügyek előkészítését az elnökre, elnökhelyettesre, a titkárra bízta. Az ügyek nagy számára való tekintettel költségcsökkentés okából választmány felállítását tartják szükségesnek.⁸⁵

A debreceni ügyvédi kamara 1937. április 8. napján kelt észrevételeiben összegzi az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának jogállását és az állásfoglalás szerint a törvény nem csúcsszervként kontemplálja az országos bizottságot, mert tulajdonképpen véleményező és összekötő szerv az ügyvédi kamarák között anélkül, hogy azok felett állna. Hatásköre nem túlméretezett, ezért szükségtelen nagy szervezeti kiépítése. Az országos bizottságnál ügyésznek a beállítását indokolatlannak és szükségtelennek tartja.

A csúcsszerv és a debreceni ügyvédi kamara között konfliktushelyzet nem alakult ki, a két intézmény a rájuk bízott feladatokat a törvényes rend alapján végezte.

A második világháború után az ügyvédi rendtartásról szóló 1937:IV. tc. módosításáról és kiegészítéséről szóló 1948:XXIX. tc.27. §-ában rendezi át a második ügyvédi törvényt és különböző szervezeti és hatásköri szabályokban változtatja meg a 10 évet élt rendtartás egyes rendelkezéseit.

A legnagyobb horderejű változtatás az ügyvédi kamarák országos bizottságát érinti. Az ügyvédi kamarák fölé csúcsszervként helyezi el a törvény az országos bizottságot és félreérthetetlenül kimondja, hogy az fellebbezési hatóságként járhat el mindazokban az ügyekben, amelyekben a törvény az ügyvédi kamara vagy az ügyvédi kamara szerveinek határozata ellen fellebbezést enged. A kúria ügyvédi fegyelmi tanácsa megszűnik, hatáskörét az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának fegyelmi fellebbezési bizottsága veszi át, amely elnökből, és 4 tagból áll, és tanácsban bírálja el az ügyeket. Minden, a kúria hatáskörébe tartozott jogorvoslatot áttesz az országos bizottság hatáskörébe.

Ezekkel a rendelkezésekkel az ügyvédi kar háromnegyed évszázados törekvései valósulnak meg. Az ügyvédi hierarchia abban csúcsosodik ki, hogy nemcsak a hatáskörébe utalt egyes ügyekben jár el és foglal állást, hanem javaslatot tehet az ügyvédek közvetlenül érintő bármely ügyben, különösen az igazságszolgáltatásra és a jogalkalmazásra vonatkozó kérdésekben.

A MEGPRÓBÁLTATÁSOK IDŐSZAKA

Társadalmi diszkrimináció

A debreceni ügyvédi kamara — mint hatósági joggal felruházott testület és hivatal — történetében is beárménykolt időszak az emberi szabadságjogok teljes sárba tiprásának, a súlyos *társadalmi diszkriminációnak* az 1941-1944 években lejátszódott korszaka. A tragikusan szomorú események behatoltak az ügyvédi kamara életébe is, és az egyenlőség teljes félretételével a Németország felé elkötelezett hivatalos kormányzat rendelete alapján a kamarai vezetés az ügyvédek a jogosítottak és jogvesztettek csoportjába osztotta.

A megpróbáltatások nehéz napjait már előre vetítette az 1938:XV. tc., — az első zsidótörvény —, amely a *“társadalmi és gazdasági élet egyenlőségének hatályosabb biztosításáról”* cím alatt különféle antiszemita rendelkezéseket tartalmazott. A zsidók részvételi arányát más kamarákkal egyetemben az ügyvédi kamaránál is 20%-ra korlátozta.

A második zsidótörvény célja — 1939:IV. tc. — már nyíltan is *“a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozása”* volt. A zsidó személyek nem lehettek állami tisztviselők, tanítók, tanárok. A kamara zsidó tagjai a bíróság és a közigazgatósági hatóság előtt folyó eljárásban köz megbízatásban — csődtömeg-gondnoki, vagyon felügyelői, közvédői, zárgondnoki, ügygondnoki megbízatásokban — csak a megbízások 6%-áig részesíthetők.

A harmadik zsidótörvény — 1941:XV. tc. — *“a házassági jogról szóló 1894:XXXI. tc. kiegészítéséről és módosításáról, valamint az ezzel kapcsolatban szükséges fejvédelmi intézkedésekről”* megtiltotta a zsidók és a zsidóknak tekintendő személyek, valamint a nem zsidók közötti házasságkötést.

A második zsidótörvény végrehajtási rendelete előírta, hogy a kamarának névjegyzékben kellett feltüntetni a korlátozás alá eső személyeket és a névjegyzéket meg kellett küldeni a kamara területén lévő összes bíróságnak.

A debreceni ügyvédi kamara 1944. évben a zsidó ügyvédek törlését végrehajtotta. A kamaránál 1019/1944. szám alatt iktatott jegyzőkönyv rövid betekintést nyújt a kamarai törléseket elrendelő 1210/1944. M. E. számú rendelet végrehajtásáról.

A jegyzőkönyv szerint elnök *“bejelentette, hogy az 1210/1944. M. E. számú rendelet végrehajtásához szükséges előmunkálatok a kamaránál folyamatba tetettek.”* Ezt a körülményt azért jelentette be, mert a rendelet

értelmében foganatosítandó törlések végrehajtása után e célból külön közgyűlést nem fog összehívni, a töröltek, illetve a bentmaradt tagok névjegyzékét a kamara tagjaival írásban fogja közölni.

A törlési eljárás során a személyi viszonyokba az ügyvédeknek nem volt beleszólásuk. A 85 soros gépelt jegyzőkönyv nem csak a közgyűlés lefolyását tartalmazza, hanem kiolvasható belőle az a légkör is, amelyben a közgyűlést megtartották. A 132 közgyűlési részvételre jogosult ügyvéd közül csak 34 (25,76%) tanúsított érdeklődést a kamarai közélet egyébként nagy eseménye iránt, és az elnök, a titkár és a pénztáros kötelező jellegű tájékoztató hozzászóláson kívül a jelenlévők semmilyen észrevételt nem tettek. Ma már nem lehet megállapítani, hogy a jegyzőkönyv összeállítási pontatlanságára, vagy a közhangulat felé való leplezésre vezethető vissza az a tény, — melyet *Dr. Fehér Mór* ügyvéd 1947. június 15. napján megtartott közgyűlésen tett utólagos közléséből tudhatunk meg —, hogy az 1944. április 4. napján megtartott közgyűlésen, az antiszemitizmus legjobban felszított időszakában *Dr. Kovács Béla* ügyvéd vétót emelt a jogtipró törlés ellen.

1944 év tavaszán, a már említett jogszabály rendelkezése folytán a kamara tagjai közül 107 ügyvédet töröltek.

A kamarai törlés csak egy része volt azoknak a súlyos megpróbáltatásoknak, amelyeket a jogfosztott tagoknak el kellett szenvedni.

A debreceni ügyvédi kamara tagjai közül a deportálás és munkaszolgálat következtében 61 ügyvéd, ügyvédhelyettes és ügyvédjelölt pusztult el.

A törlések eljárásügyi rendszere szerint a kamara az 1210/1944. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában határozatot hozott külön-külön személyre szólóan, amelyben megállapította, hogy a határozatban megjelölt személy a rendelet értelmében annak hatálya alá esik és ezért a kamarai névjegyzékből törlik.

A határozat rendelkezett irodagondnok és irodai leltározást lebonyolító ügyvéd kijelöléséről.

A jogorvoslati lehetőség a törvény és a kamarai határozat értelmében szűk keretű volt. A határozat elleni fellépés elbírálási terjedelme csak arra terjedhetett ki, hogy a rendelet hatálya alá esik, vagy a rendeletben megállapított kivétel illeti meg.

A törlési eljárás egy jogerőre emelkedési határozattal fejeződött be, amelyet a törölt ügyvéddel, a leltározó ügyvéddel és az irodagondnokkal közöltek.

A debreceni ügyvédi kamara ügyvédségtől eltávolított zsidó tagjainak névsora és azon személyek névsora, akik részben e rendeletek következtében elpusztultak, összeállításra kerültek.

Töröltek

<i>Dr. Aczél Jenő</i>	<i>Dr. Balázs Jenő</i>	<i>Dr. Barabás Béla</i>
<i>Dr. Bárdos Jakab</i>	<i>Dr. Bársony Menyhért</i>	<i>Dr. Berkovics József</i>
<i>Dr. Békés Kálmán</i>	<i>Dr. Brachmann István</i>	<i>Dr. Breider Ferenc</i>
<i>Dr. Brück István</i>	<i>Dr. Dávid Mihály</i>	<i>Dr. Deák Sándor</i>
<i>Dr. Dróth Sándor</i>	<i>Dr. Eisler Géza</i>	<i>Dr. Eisler Mór</i>
<i>Dr. Elek Dezső</i>	<i>Dr. Engel Mihály</i>	<i>Dr. Erdős Imre</i>
<i>Dr. Éber István</i>	<i>Dr. Falk Tibor</i>	<i>Dr. Farkas Ignác</i>
<i>Dr. Farkas László</i>	<i>Dr. Fazekas Sándor</i>	<i>Dr. Fehér Mór</i>
<i>Dr. Fejér Ferenc</i>	<i>Dr. Fenyves Ignác</i>	<i>Dr. Fényes Endre</i>
<i>Dr. Fényes Jenő</i>	<i>Dr. Fischer Ignác</i>	<i>Dr. Fried Lajos</i>
<i>Dr. Fridmann Jenő</i>	<i>Dr. Fodor István</i>	<i>Dr. Futó Imre</i>
<i>Dr. Gábor György</i>	<i>Dr. Gábor Jenő</i>	<i>Dr. Gátas Sándor</i>
<i>Dr. Geiger Miklós</i>	<i>Dr. Gergely Jenő</i>	<i>Dr. Grósz István</i>
<i>Dr. Grósz Gyula</i>	<i>Dr. Grósz József</i>	<i>Dr. Grósz Zoltán</i>
<i>Dr. Grünberger Jakab</i>	<i>Dr. Gutfreund Sándor</i>	<i>Dr. Gyenes Dénes</i>
<i>Dr. Hajdu Henrik</i>	<i>Dr. Hajnal Ernő</i>	<i>Dr. Hegedűs Endre</i>
<i>Dr. Hegedűs Jenő</i>	<i>Dr. Hegedűs László</i>	<i>Dr. Hegedűs Lóránt</i>
<i>Dr. Horváth Jenő</i>	<i>Dr. Jakabovics László</i>	<i>Dr. Halász László</i>
<i>Dr. Józán Pál</i>	<i>Dr. Kerekes Árpád</i>	<i>Dr. Kelin Imre</i>
<i>Dr. Klein Zoltán</i>	<i>Dr. Krausz Fülöp</i>	<i>Dr. Kulcsár Imre</i>
<i>Dr. Kun Miklós</i>	<i>Dr. Ladányi Sándor</i>	<i>Dr. Leveles Imre</i>
<i>Dr. Magyar Simon</i>	<i>Dr. Markovits Elemér</i>	<i>Dr. Meisner Tibor</i>
<i>Dr. Mihály György</i>	<i>Dr. Miklós Ármin</i>	<i>Dr. Nagy Ede</i>
<i>Dr. Nagy Sándor</i>	<i>Dr. Nemes István</i>	<i>Dr. Neufeld Ernő</i>
<i>Dr. Neufeld Ferenc</i>	<i>Dr. Neufeld Sándor</i>	<i>Dr. Neufeld István</i>
<i>Dr. Nyiri Ernő</i>	<i>Dr. Nyiri István László</i>	<i>Dr. Pécsi Sándor</i>
<i>Dr. Rácz Jenő</i>	<i>Dr. Reich György</i>	<i>Dr. Rényi Andor</i>
<i>Dr. Réti László</i>	<i>Dr. Révész Géza</i>	<i>Dr. Révi Nándor</i>
<i>Dr. Róbert Béla</i>	<i>Dr. Rónai Dezső</i>	<i>Dr. Rósenfeld László</i>
<i>Dr. Rósner Imre</i>	<i>Dr. Sajó László</i>	<i>Dr. Scheiner István</i>
<i>Dr. Scher László</i>	<i>Dr. Schwarcz Artúr</i>	<i>Dr. Sebestyén Lipót</i>
<i>Dr. Sebők Ernő</i>	<i>Dr. Sonnenvirth Lajos</i>	<i>Dr. Springer Emil</i>
<i>Dr. Szabados Sándor</i>	<i>Dr. Szelényi Dezső</i>	<i>Dr. Szöllős Dezső</i>
<i>Dr. Szöllős László</i>	<i>Dr. Tardos Henrik</i>	<i>Dr. Ungár Ferenc</i>

Dr. Ungár József
Dr. Weinhausz Imre

Dr. Vallner Samu
Dr. Zichermann László

Dr. Weinberger Sándor

Meghaltak

Dr. Balázs Jenő
Dr. Békés Kálmán
Dr. Dávid Mihály
Dr. Engel Mihály
Dr. Farkas Ignác
Dr. Fischer Ignác
Dr. Fodor István
Dr. Gábor Jenő
Dr. Gutfreund Sándor
Dr. Halász László
Dr. Kerekes Árpád
Dr. Kun Miklós
Dr. Mihály György
Dr. Nemes István
Dr. Neufeld Sándor
Dr. Reich György
Dr. Róbert Béla
Dr. Rósner Imre
Dr. Scher László
Dr. Szabados Sándor
Dr. Vallner Samu

Dr. Bársony Menyhért
Dr. Brachmann István
Dr. Dróth Sándor
Dr. Éber István
Dr. Farkas László
Dr. Fried Lajos
Dr. Futó Imre
Dr. Geiger Miklós
Dr. Gyenes Dénes
Dr. Hegedűs Lóránt
Dr. Klein Zoltán
Dr. Leveles Imre
Dr. Miklós Ármin
Dr. Neufeld Ernő
Dr. Pécsi Sándor
Dr. Róbert Béla
Dr. Rónai Dezső
Dr. Sajó László
Dr. Sebestyén Lipót
Dr. Szöllös Dezső
Dr. Weinberger Sándor

Dr. Berkovics József
Dr. Brück István
Dr. Eisler Mór
Dr. Falk Tibor
Dr. Fazekas Sándor
Dr. Fridmann Jenő
Dr. Gábor György
Dr. Grósz István
Dr. Hajdu Henrik
Dr. Jakobics László
Dr. Krausz Fülöp
Dr. Markovits Elemér
Dr. Nagy Sándor
Dr. Neufeld István
Dr. Rácz Jenő
Dr. Reich György
Dr. Rosenfeld László
Dr. Scheiner István
Dr. Springer Emil
Dr. Szöllös László
Dr. Weinhausz Imre

Igazolások

A magyarság a háború külső és belső sérüléseiből még nem gyógyult ki, a háború erkölcsi és anyagi csődtömege még élt a béke és nyugalom után vágyakozó állampolgárok életében, amikor a magyar társadalom megismerkedhetett az átlagpolgár viszonylatában eddig idegen új politikai intézménnyel, az igazolási eljárás intézményével. Ez a fogalom azonos napjaink szóhasználatában a mai törvény tételesjogi rendelkezésén alapuló — elsősorban politikai szándékból fakadó — átvilágításával.

Az alaprendeletnek nevezhető 1080/1945. M. E. sz. r. a közalkalmazottakra vonatkozik. A Magyar Közlöny 20. számában 1945. május 2. napján került kihirdetésre. A rendeletet azért kell alaprendeletnek nevezni, mert ennek a jogszabálynak anyagi és eljárásjogi rendelkezéseire épült a 4001/1945. M. E. sz. r.-ben szabályozott magánalkalmazottak igazolása, amely 1945. július

1. napján került kihirdetésre a Magyar Közlöny 65. számában, a 6890/1945. a szabadalmi ügyvivők igazolásáról és az ügyvédek (jelöltek) és közjegyzők (helyettesek, jelöltek) igazolásáról szóló 1410/1945. M. E. sz. r. is.

Az alaprendelet — s az ehhez kapcsolódó ügyvédekre vonatkozó szabályozás — szerint meg kell állapítani, hogy az igazolási eljárásban résztvevő személy magatartása sértette-e a magyar nép érdekeit.

A rendelet szerint *“a magyar nép érdekeit sértő cselekedetnek kell tekinteni, különösen, ha az illető a nyilas vagy más fasiszta párt (mozgalom) tagja volt, ilyen pártot (mozgalmat) támogatót, vagy azok célkitűzését, működését helyeselte, ha a háborúba való belépés, a háborúban való részvétel vagy a tengelyhatalmak érdekében vagy pedig a szövetséges hatalmak érdekei ellen propagandát fejtett ki, ha akár közvetlenül, akár tetteivel, közhangulatot kialakító magatartásával közvetve az ország lakossága egy részének érdekeit sértő, a magyar alkotmány szellemével ellenkező jogszabályok hozatalát mozdította elő vagy ilyen jogszabályok végrehajtásában olyan módon vett részt, hogy ezáltal az érintett személyek helyzetét súlyosbította, az ország lakosságának egy része ellen gyűlöletre izgatott.”*

Az alaprendelet — és az ehhez kapcsolódó ügyvédekre vonatkozó szabályok — szerint a kedvezőtlen magatartás megállapítása esetén az igazoló bizottság büntetést szabott ki. A büntetés a feddéstől az ügyvédségtől való eltiltásig, és az ügyvédek névjegyzékéből való törlésig terjedhetett.

Más, közbeeső marasztalási intézkedések: hat hónaptól két évig terjedő időre a joggyakorlat felfüggesztése, az ügyvédi iroda székhelye szerint illetékes törvényszék területén ügyvédi gyakorlat folytatásától három évre való eltiltás. Az elmozdítás esetén az ügyvéd közhivatalnoknak nem alkalmazható, magánalkalmazás körében pedig vezető állást nem nyerhet el és közmegbízatást nem kaphat.

A szükségjogi alapon, öntevékenyen megindult kamarai élet legális keretek közé való helyezéséhez, az önkormányzati élet létrehozásához szükség volt a kamarai tagok fele részének a közgyűlésen való jelenlétére.

Az 1945. augusztus 27. napján kelt 12829/1945. I. M. VIII. megkeresés sürgette a kamaránál az igazolási eljárások lefolytatását, áttekinthetőséget kért a kamarai viszonyokról és arról, *“előreláthatólag marad-e a kamarának az önkormányzatban részvételre jogosult annyi tagja, amennyi a kamara szerveinek megalakulásához és törvényszerű működéséhez feltétlenül szükséges.”*

Az igazolási eljárások körül kialakított közhangulat, melybe az Igazságügyi Minisztérium levelei is beágyazhatóak — olyan aggodalmat gerjesztettek, hogy a kamarai tagok nehezen esnek keresztül az igazolási szűrőn, és így az önkormányzati élet megindítása nehézségekbe ütközik. A kamara optimista válaszai a kamarát igazolták.

Az 1945. szeptember 1. napján kelt kamarai felterjesztés bizakodó hangulatú. A kamara tájékoztatja az Igazságügyi Minisztériumot, hogy *“előreláthatólag a kamara tagjainak nagyobbik fele, mintegy 60-70%-a lesz igazolva és tekintve, hogy a kamarának jelenleg 101 működő tagja van, a kamara szerveinek megalakításához, törvényszerű működéséhez feltétlenül szükséges létszám ki fog kerülni.”*

Az igazolási eljárások a kamara területén 1947 júliusáig be is fejeződtek. Az Igazságügyi Minisztériumba küldött jelentés szerint a debreceni igazoló bizottság humanitását jelzi, hogy ügyvédi gyakorlatból való felfüggesztést egyetlen esetben, és feddést 17 esetben alkalmazott. A debreceni ügyvédi kamaránál a 387/1945. számú megkeresésből azonban kitűnik, hogy az államrendőrség főkapitánya, politikai osztálya ismerni kívánta az egyes ügyvédek igazolási eljárásában hozott határozatot, és e határozatok megküldését szorgalmazta a kamaránál.

A statisztikai adatok kedvező képet mutatnak az ügyvédekről, akiket ugyan a volt uralkodó osztályhoz soroltak, egyben a volt uralkodó osztály tagjainak tekintettek, de a politikai átvilágítás az ügyvédek nagy részét mégis szalonképesnek minősítette. Kétségtelen a *“jog zsoldosainak”*⁸⁶ védelmét szolgálta a kamara, mely kiderül abból, hogy a választmány 1949. június 11. napján kelt 696/1949. számú határozata, az 1945-ben elmarasztalt 15 ügyvédet és 2 ügyvédjelöltet az igazolási eljárás során megszabott joghátrány alól mentesítette.

Bár politikailag az igazolási eljárások befejezése és lezárása az ügyvédségnek egy megnyugvást hozott, mégis a kamara területén több helyen ügyvédelles hangulat és gyűlölet volt észlelhető. Példaként utalhatunk arra, hogy a hibátlan múlttal rendelkező ügyvédet a közösségből kiutasították, egy másik ügyvédet eltiltottak az ügyvédi gyakorlattól, sőt egy kollégát tetteg is bántalmaztak. Ezek a tények és adatok az évi elnöki jelentésekben találhatók meg.⁸⁷ A kamara ugyan kezdeményezőleg fellépett ezeknek az atrocitásoknak a leállítására, a sérelmet szenvedettek érdekében semmilyen intézkedést nem hoztak és azok semmilyen pártfogásban nem részesültek.

Meg kell jegyezni, hogy a kamara az igazolások ügyében interveniált az igazságügyminiszternél és közbenjárás következménye volt az, hogy a hazatérő ügyvédek minden további nélkül folytathatták működésüket és nem kellett bevárniuk az igazolási eljárás jogerős lefolytatását.

Az igazolási eljárás során a hatóságoknál kialakult az az előzetes állásfoglalás, hogy a Magyar Ügyvédek Nemzeti Egységéhez való egyszerű tartozás súlyos hátránnyal nem jár és ebből levonható az a következtetés, hogy 1945-1949 között a kiengesztelődés és nem a bosszúállás volt az igazolás iránymutató motívuma.⁸⁸

AZ ÚJJÁALKULÁS TÖRTÉNETI FOLYAMATA

A második világháború iszonyatos és véres eseményei Debrecen városban és környékén 1944. október második felében fejeződtek be. Ezt követően Debrecen a valójában szabaddá vált területek országos központja, ideiglenes fővárosa lett. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Kormány megalakulása után a demokratikus államrendszer alapintézményei fokozatosan és folyamatosan kezdtek életre kelni és működni a városban. Az országos kormánysszervek itt maradtak 1945 áprilisáig Budapestre költözésükig.

A városban maradt lakosság a korábbi évek viszonyait kezdte folytatni. Az állami élet legkülönbözőbb területein megindult a munka. A közigazgatás és a bíróság is kezdte feladatait ellátni. A törvényszéken a város felszabadulása után másfél hónappal megtörtént az első iktatás. A járásbíróságon már 1944. november 18. napján. A cégbíróságon 1945. január 3. napján iktatták az első ügydarabot.⁸⁹

A jogi élet megindulásában a kamarai szervezet sem maradhatott nyitás nélkül. Ez az újjáéledés összhangban állt a kibontakozó új társadalmi rend célkitűzéseivel.

A történelmi adatok szerint 1945. február 3. napján az ügyvédi kamara Debrecenben és környékén lakó — itthon maradt — tagjai tagértekezletet tartottak, amelyen 26 ügyvéd vett részt. A tagértekezlet határozatilag megállapította a kamarai élet újraindításának szükségességét. Lemondottnak nyilvánította a korábbi választmányt és új vezetőséget választott. A tagértekezlet határozatilag kimondta, hogy ezt szükséghelyzet által diktált öntevékeny eljárásnak tekinti, és felhatalmazza a megválasztott tisztikart arra, hogy a kamara összes szerveinek működését gyakorolja mindaddig, amíg az alkotmányos élet és a jogrend teljes újjáéledésével az általános választásokra az intézkedés megtörténik.⁹⁰

A tagértekezlet megválasztotta a tisztikart

Elnök: *Dr. Lévy Zoltán*

Elnökhelyettes: *Dr. Erdős Imre*

Titkár: *Dr. Takács József*

Ügyész: *Dr. Gyöngyösi Róbert*⁹¹

Magyarországon a debreceni kamara volt az első az ügyvédi kamarai jogintézmények között, amely legkorábban alakult meg és kezdte meg működését.

A kamarai vezetés a szükséghelyzet által diktált öntevékeny eljárás elméleti indokolását a jogelméletben ismert szükségjog fogalmából vezette le. Az álláspont szerint a megváltozott helyzet új jogalkalmazást igényel az élet minden vonalán és mivel még nem álltak rendelkezésre a megfelelő jogalkotó és jogalkalmazó szervek, az élet az önmaga szülte szükséges jogszabályok segítségével indult meg. A szükséghelyzet által létrehozott szervezeti formát a Debrecenben székelő Ideiglenes Nemzeti Kormány igazságügyminisztere *Dr. Valentini* Ágoston — aki maga is gyakorló ügyvéd volt — jóváhagyta és ezt az újjáalakulási rendszert, mint modellt, amelyet az ország folyamatosan felszabaduló területein az alakuló kamarák is átvették.

A kamara 11 helyisége működésre alkalmatlan állapota miatt a debreceni ügyvédi kamara 1945 nyárvégéig *Dr. Lévai* Zoltán ügyvédnek a mai Bajcsy Zs. E. u. 4. szám alatti irodájában húzódott meg.

Itt kell kiemelten megemlékezni arról, hogy a segédszemélyzet itthon maradt két tagja minden ellenszolgáltatás nélkül takarította az eredeti kamara helyiségeit, és gyűjtötte össze a szemétként került és szétszórótt iratokat, hogy azokat az utókornak megmentse.

Az 5100/1946. I. M. számú rendelet szabályozta és helyezte legális keretek közé a kamarai tevékenységet és ezt követően került sor a kamarai választásokra. 1946. november 16. napján *Dr. Lévai* Zoltánt választották meg ismét elnöknek, *Dr. Schwarz* Artúr lett az elnökhelyettes, *Dr. Takács* József a titkár és *Dr. Gyöngyösi* Róbert az ügyész. A pénztárnok *Dr. Varga* Mihály, az ellenőr *Dr. Fogoly* Mihály.

A kamara belső gazdasági életének mechanizmusát az infláció teljesen megzavarta. A pengő folyamatos romlása fizetési képtelenséget idézett elő a dologi terhek viselésében. A jelentkező nehézségeket a kamarai vezetés úgy oldotta meg, hogy a vidéki tagokkal a kamarai díjakat természetben egyenlítettette ki, és ezzel a kezdetleges pénzgazdálkodási rendszerrel sikerült a pénzügyi stabilizáció bekövetkezéséig — 1946. augusztus 1. napjáig — a kamara pénzügyi helyzetét megoldani.⁹²

A háború befejezése utáni idők ügyvédi „*emlékei*” közé tartozik a kamarai önkormányzat 1948. április 4. és május 20. napja közötti időre való felfüggesztése. A kamara élére miniszteri biztos került *Dr. Lengyel* Miklós kamarai tag személyében.

A Hajdú-Bihar Megye és Debrecen eseménytár 1945—1948. számú kiadványában a 207. oldalon találjuk meg a kamara belső életébe ez első beavatkozást. A Néplap című sajtóorgánium 1948. március 5-i számában követelte, hogy Debrecenben is mondjon le az ügyvédi kamara vezetősége, élén *Dr. Lévai* Zoltán elnökkel.

Az újabb választás 1948. május 30. napján történt, amelyben a demokratikus pártokba tömörült ügyvédek által ajánlott vezetőséget választották meg.

Elnök: *Dr. Erdős Imre*

Elnökhelyettes: *Dr. Kéri Lajos*

Titkár: *Dr. Lengyel Miklós*

Ügyész: *Dr. Hegedűs László*

Ez a közgyűlés döntő és meghatározó jellegű volt a kamara életében. Az elnöki székfoglaló beszédben ekkor került bejelentésre az ügyvédi munkatevékenységgel szemben támasztott új igény, az ügyvédi tudatvilág, a kamarai szellem átalakításnak szükségessége.

ALAPÍTVÁNYOK

Az ügyvédség társadalmi, jogi és egyéb irányú tevékenységét bemutató tanulmányok, szakkönyvek és dokumentumgyűjtemények nem tartalmaznak utalást vagy adatot az ügyvédség egyes tagjai által közérdekű célra tett kötelezettségvállalásról, alapítványról.

Ennek ellenére kamaránk történetében találkozunk e mindenki által elismert és tisztelt nemes cselekedettel. Ezen alapítványoknak a létrehozása az alapító magas erkölcsi arculatát, mély emberi humanizmusát és a közösség iránti önzetlenségét mutatja.

A debreceni ügyvédi kamara történetének — a rendelkezésre álló kevés és hiányos anyag alapján — egyik legkorábbi alapítványa *Márk Endre* nevéhez fűződik. A kamara vezetése 1900. március 25-én tartott közgyűlési anyaga szerint *“kamaránk elnöke Márk Endre úr az ügyvédi kamarák 25 éves fentállása alkalmából karunk és különösen kamaránk iránti őszinte szeretetének elismerésre méltó jelét adta azzal, hogy segély-alapunk gyarapítására 1000, — házépítési alapunk gyarapítására szintén 1000 korona alapítványt tett, — és ezzel nagy mérvben hozzájárult ahhoz, hogy ezen két alapunk rendeltetésének mielőbb megfelelhessen.”*

Vadon Sándor debreceni ügyvéd — pontosan meg nem állapítható időpontban, valószínűleg 1910. körül — ügyvédjelölti segélyalap részére biztosított 1000 koronát.⁹³

Dr. Ladányi Sándor (1906-1974) volt ügyvédi kamarai titkár, később kamarai elnökhelyettes emlékére testvére, *Dr. Ladányi Józsa* sebész-professzor, az orvostudományok doktora, 100 ezer forint összegben tett közérdekű célra kötelezettségvállalást. A három oldalas alapító okirat szerint⁹⁴ az adományozott összeget az Országos Ügyvédi Tanács kezeli és minden év január 14. napján — *Dr. Ladányi Sándor* halálának évfordulóján — a fenti összeg kamataiból jutalmat kap az a két ügyvédjelölt, akiket az Ügyvédi Tanács és a debreceni kamara Alapítványi Emlékbizottsága kijelöl.

Az ügyvédek vagy hozzátartozójuk által létesített alapítványok alapítási idejüktől, összegüktől és számuktól függetlenül mély erkölcsi alapot jelentenek az ügyvédtörténelemben.

ÜGYVÉDEK A KÖZÉLETBEN ÉS POLITIKAI ÉLETBEN

Különböző politikai pártokban

Debrecenben és a közéletben kiemelkedő hajdú-kerületben a kiegyezés utáni időszakban az 1918. évi októberi forradalomig a pártpolitikai élet palettáján két, az ország kormányzásának irányvonalát meghatározó *Függetlenségi Párt* és *Szabadelvű Párt* mellett megjelenik a *Szociáldemokrata Párt*, és az 1914-es években az Országos *Radikális Párt*, illetve az ezekhez kisebb-nagyobb, gyengébb-erősebb köldökzsinórral kapcsolódó egyesületek, érdekképviselések, asztaltársaságok, klubok. Az ügyvédség a reá bízott jogi és társadalmi feladatok ellátása során, és saját osztálykapcsolatai, társadalmi sikerei révén alakít ki kapcsolatot a politikai intézményekhez, jut közelebb a társadalmi szervezetekhez és hoz létre velük általánosságban távolságtartó érintkezést.

Az ügyvéd számára — más ideológiai megfogalmazás szerint osztályhelyezete — karaktere, intelligenciája az az inspiráció, amely egzisztenciájának, klientúrájának kialakítása érdekében viszi a neki legszimpatikusabb, vagy anyagilag hasznot hozó csoportosuláshoz. Az ügyvédek politikai életben kifejtett tevékenységét ismeretanyag hiányában, valamint szereplési szétszórtságuk miatt tárgyilagosan, reálisan nem lehet értékelni. Ezért az ügyvédek által irányított, vezetett történelmi események tény és tárgyszerű ismertetése, az ügyvéd funkciójának kiemelése, az ügyvéd ma már történelmileg és értékelhető ténykedése, vagy a mások által nyújtott jellemzés ismertetése a célravezetőbb.

A Függetlenségi Párt, amely évszázados fennállásának ideje alatt különböző szervezeti változásokon és politikai hullámzásokon keresztül, tartósan és többször került Debrecenben és Hajdúböszörményben jól kimutathatóan ügyvédi vezetés, irányítás alá.

A Függetlenségi Párthoz tartozó *Bakonyi Sámuel* több cikluson keresztül a parlamentben képviselte Debrecen polgárságát, *Dr. Juhász Nagy Sándor* Hajdúszoboszló lakosságát,⁹⁵ *Dr. Kovács József* hosszú időn keresztül volt a párt vezető funkcionáriusa.⁹⁶ A hajdúböszörményi szervezethez tartozó ügyvédek közül Gaál Mihály,⁹⁷ Sinai Mihály,⁹⁸ Kálmán Lajos⁹⁹ voltak a legtekintélyesebb és legnevezetesebb közéleti szereplésű ügyvédek.

Az állami és a politikai életben egyik legnevezetesebb személyiség *Sillye Gábor* (1817-1894) volt. "*Sillye Gábor ahhoz a hajdú nemesi réteghez tartozott, amely magát Bocskai István kiváltságolt hajdú vitézről szár-*

maztatta” Dr. Nyakas Miklós hajdúböszörményi múzeumigazgató a Sillye Gáborról írt tanulmánykötetében. Börtönben 7 évet töltött. Az osztrák császári katonai bíróság bűnösségét megállapította: “Katonai alakulatok megszervezése, népfelkelés megrendezése, Hajdúböszörményben tölténnyár felállítása, 1849. június 8-án az általános népfelkelés kihirdetése, a népnek a végső ellenállásra való felhívása, és a Görgey féle hadsereg ellátása” miatt.

Sillye Gábort 1861. január 12.¹⁰⁰ napján a hajdú-kerület főkapitányának, 1875. február 4.¹⁰¹ napján pedig Debrecen város főispánjának választották.

Sillye Gábor jelentős szerepet játszott Hajdúböszörmény gazdasági pénzügyi és kulturális életének fellendítésében. A Takarékpénztár, a Cserépgyár, a modern hajdúböszörményi gimnázium létrehozása, megépítése fűződik nevéhez. Vezér igéje: *“legyen ítélet a pusztában és igazság üljön a termő mezőkön”*,¹⁰² amely rendkívül mélyen szántó gondolatot takar.

A Függetlenségi Párt az 1880-as évek elején Milák Endre főtitkár pozícióba helyezésével került ügyvédi irányítása alá.¹⁰³ Az ügyvédi kamara első titkára Kola János is ekkor lett országgyűlési képviselő.

Az ügyvédek politikai prosperitása aktív a párt hajdúböszörményi szerveztében is. A Hajdúböszörményi Városi Tanács által 1973. évben kiadott Hajdúböszörmény története című érdekes helytörténeti alkotás élethűen, egyben szélsőségektől mentesen ábrázolja Hajdúböszörményben a dualizmus korától az ügyvédek párpolitikai szereplését.

Az 1918. évi október forradalom előestéjén a Függetlenségi Párt Debrecenben teljesen ügyvédi vezetés és ennek eredményeképpen befolyás alatt állott. Legkiemelkedőbb személyisége Juhász Nagy Sándor (1883-1946) volt. Az *“Új magyar lexikon”* jellemzése szerint *“Függetlenségi párti politikus, ügyvéd, az 1918. októberi demokratikus forradalomban a Károlyi, majd a Berenkey kormány igazságügyminisztere volt. Az ellenforradalmi rendszer összeomlása után — az ország demokratikus újjáépítése híveként lépett fel: az 1944 decemberében Debrecenben összeült Ideiglenes Nemzetgyűlés alelnöke volt.”*

Az 1918. októberi őszirozsás forradalom politikai gyűléseinek megszervezése, levezetése, irányítása Debrecenben az ügyvédek kezében volt. A Belpolitikai életben bekövetkezett nagy változást a kamara, mint testületi szerv is felismerte, azokat maradandónak ítélte és egy új államberendezés létrejöttére számított.

A történeti előzmények szerint a proletárius budapesti hatalomátvételének híre Debrecenbe csak 1919. március 22-én érkezett meg. Ezt követően két nappal később, 1919. március 24-én a kamara már bejelentette határozatában a város és a megye direktóriumához való csatlakozást. A határozat teljes szövege rendelkezésünkre áll:

“A debreceni ügyvédi kar felajánlja szolgálatait a Tanácsköztársaságnak. A magántulajdon rendszerén felépült társadalomnak a kommunista társadalomba való átlépésénél készséggel közreműködik. A Debrecen város és Hajdú megye ügyeit intéző direktórium intézkedéseinek mindenben aláveti

magát. Tagjaira nézve kötelezővé teszi a direktórium mindennemű megbízásának lelkiismeretes teljesítését, az ügyek vitelére direktóriumot választ, amelyet teljhatalommal ruház fel."¹⁰⁴

Az ügyvédi kamarának a proletárállam elismerésére és a vele való együttműködés kinyilvánítására tett nyilatkozata egyértelmű. A határozat meghozatalának belső indítéka azonban nem tisztázott. Találkozunk olyan állásponttal, amely szerint az ügyvédi kamara belső meggyőződés nélkül, politikai és gazdasági érdekből, a nézetazonosság hiányában tette meg, mert nem tehetett mást, csatlakozott a Tanácsköztársasághoz.¹⁰⁵

Az ügyvédi kamara hűségnyilatkozata mellett az ügyvédeknek aktív közreműködése is tény Debrecenben a munkáshatalom rövid funkcionálása alatt. Az ügyvédek az új hatalmi gépezetben a proletárdiktatúra elnyomó funkcióját megvalósító forradalmi törvényszék munkájában vettek részt. A kamara területén létrehozott 6 forradalmi törvényszékből 3 Debrecenben, 1-1 pedig Hajdúböszörményben, Hajdúszoboszlón és Püspökladányban működött. Az egyik debreceni forradalmi törvényszék bírója, a hajdúszoboszlói és püspökladányi forradalmi törvényszék vádbiztosai voltak ügyvédek.

A proletárállam politikai hatalmát a már ismert körülmények között megdöntötték. Az ismét hatalomra jutott uralkodó osztály a megtorlás jogelméleti alapjait kidolgozta. A jogi és jogpolitikai állásfoglalás az volt, hogy a Tanácsköztársaság nem az alkotmányi előírásoknak megfelelően jött léte, de iure nem is létezett, a Tanácsköztársaság lázadás volt, amely nélkülözte a társadalom támogatását, és a hatalmat csakis az erőszak alkalmazásával tudta biztosítani.

Ennek a büntetőjogi koncepciónak megfelelően vonták eljárás alá a büntetőbíróság — vádbiztosi megbízatásának ellátása miatt — *Dr. Kéri Lajos* ügyvédet, a debreceni ügyvédi kamara későbbi elnökét, és ítélték őt 1920-ban szabadságvesztésre.¹⁰⁶

1919 márciusában az ügyvédi kamara elnöke *Dr. Kőrösi Kálmán* ügyvéd volt. Neki tulajdonították később a Tanácsköztársaságnak tett hűségnyilatkozat megszerkesztését és kiadását. A debreceni ügyvédi kamara — nyugodtabb légkörben — felülvizsgálatot rendelt el a hűségnyilatkozat megszületése részleteinek feltárására, és a határozatot aláíró *Dr. Kőrösi Kálmán* magatartásának felülvizsgálatára.

A felülvizsgálat eredményeképpen a kamara választmánya 1920. augusztus 6. napján 955/1920. szám alatt hozott végzésében *Dr. Kőrösi Kálmán* debreceni ügyvédnek a kommün alatti magatartását egyhangúlag igazoltnak vette.¹⁰⁷

A tőkés félféudalista társadalom ügyvédi viszonyaira több korabeli megnyilatkozásban találunk utalást. *"Az osztályharcban a kapitalisták*

oldalán állni csak kevesek számára volt fenéig tejfel, a többség számára inkább lehetőség volt, hogy egyszer ők is közelebb kerülnek a húsfazékhoz”, írja a Magyar Jog 59. évf.1. számában “Az ügyvédség feladatáról” című cikkében Réczei László.

Sonnenwirth Lajos — a megye munkásmozgalmában aktívan résztvevő — ügyvéd a Szociáldemokrata Párt hivatalos közlönyében, a “Várospolitikai Szemlé”-ben 1930. április 18. napján a “Szocializmus-intellektuelek” című sajtócikkében írja, hogy “a szabadfoglalkozásúak széles kategóriája, nagy tömege, a művészet hivatott művelői, az orvos, ügyvéd, tanár túlnyomó részben, 90%-ban kétségbe esve igyekszik fenntartani magát a létért való küzdelemben. Nincs meg a mindennapja. Nincs meg egzisztenciája. Azok akik az eszméket, gondolatokat teremtik, akik a tudomány, a művészet, az irodalom különböző ágainak művelői, akik az ezek által teremtett eredmények kiszolgálói, csak morzsákat kapnak munkájuk eredményéből. A kapitalizmus kizsákmányoltjai Ők.”

Sonnenwirth Lajosnak ez a kétségből fakadó panasza szinte folytatása a debreceni ügyvédi kamara választmányának 1913. évi jelentésében foglalt nyílt, őszinte kifakadásának. A kamara jelentése szerint az “ügyvéd egykor független, vagyonos, jog- és szabadságvédő társadalmi elem, ma diplomás proletár.”

A proletárdiktatúra utáni időszakban a politikai paletta baloldalán elhelyezkedő ügyvédek a társadalom egyik alternatívájának fejlődéstörvényeit vélték felismerni benne és alakítottak ki kapcsolatot a munkásosztállyal. Ez irányban elkötelezett ügyvédek száma azonban nem volt számottevő. Az ügyvédi kar tagjai nagyobb részben a szimpátia határáig jutottak el, de nem exponálták magukat a politikai elszíneződésben.

A debreceni ügyvédi kamara történeti múltjának két nagy baloldali elkötelezettségű ügyvédjéről, a már említett Sonnenwirth Lajosról (1890-), és Dr. Jakubinyi Béláról (1900-1950) kell megemlékezni.

A debreceni ügyvédség e két tagja az illegalitás összes veszélyeit is vállalva a Szociáldemokrata Párton keresztül kapcsolódott be a munkásmozgalomba. A munkásosztálynak egyik sajtóterméke, a “Tetteikben tovább élnek”¹⁰⁸ című életrajzi kötet szerint Sonnenwirth Lajos “korán bekapcsolódott a munkásmozgalomba. A debreceni szociál-demokrata pártszervezetnek évtizedeken át vezetőségi tagja, jogtanácsosa, ügyvédje volt. Működése kétirányú: ingyenes ügyvédje a párttagoknak és jogi tanácsadója a pártvezetőségnek. A Vörös Segély megbízottjaként ellátja azok védelmét is, akiket illegális tevékenység miatt perbe fogtak. 1944 áprilisában elhurcolták. Ismeretlen helyen halt meg.”

Jakubinyi Béla Hajdúböszörményben részt vett a Szociáldemokrata Párt alakításában, később a Magyar Kommunista Párt illegalitásban élő szervezetéhez kapcsolódott. Az általa rendezett eszperantista tanfolyamokat használta fel röplapok, szociáldemokrata írások terjesztésére. Hajdúböszörményben ő szervezte meg a Vörös Segély szervezetét. 1943-ban letartóztatták, internálótáborba hurcolták. 1944. év végén visszakerült Hajdúböszörménybe.¹⁰⁹

A kamara többi tagja különböző irányú szellemi és gazdasági alkotótevékenység hordozója volt. Az ügyvédek sokirányú érdeklődést tanúsítottak. Ezeknek a cselekedeteknek közösség javát szolgáló hasznát, jelentőségét csak akkor lehet kellően felmérni, ha beállítjuk a megfelelő társadalmi folyamatba és összefüggésükben tesszük értékelés tárgyává.

*"A fővárosi telefon felállítása után Dr. Balkányi Miklós ügyvéd engedélyt nyert a Kereskedelmi Minisztériumtól Debrecenben telefonhálózat építésére, mely 1888 nyarán meg is kezdte működését. Ebben a tekintetben első volt Debrecen a magyar vidéki városok között."*¹¹⁰

Az Új Magyar Lexikonban és más forrásmunkákban még az említett szövegek is rövidek arra, hogy ezeken keresztül felmérjük az esemény igazi jelentőségét. Ennek időbeli és műszaki nagyságát csak a műszaki-történeti feldolgozás adhatja meg.

Az angol születésű Alexander Graham Bell (1847-1922) Amerikában 1876. évben készítette a gyakorlati használhatóság műszaki igényeit kielégítő távbeszélőt, a telefont. A telefonálás kapcsolásos rendszerét Puskás Tivadar (1844-1893) találta fel és ennek eredményeképpen 1887. évben Budapesten üzembe helyezték az első telefonközpontot. Alig egy év múlva, éppen egy ügyvéd kezdeményezése és közreműködése alapján ez a nagy jelentőségű találmány már egy vidéki város — Debrecen — életét gazdagítja.¹¹¹

A kiegyezést követő és a szabadversenyen alapuló kapitalista gazdasági kibontakozás, az ezt követő fejlődés kedvező lehetőségeket teremt az új társadalmi igények kielégítésének. A megvalósult szabadságjogok egyike, a sajtószabadság megnyitja az utat a társadalom tudatvilágát formáló egyik legjelentősebb tömegkommunikációs eszköz, az újság, a hírlap alapítására. Ennek az új *"nagyhatalomnak"* a kialakításában, létrehozásában, funkciója gyakorlásában, irányításában nagy szerepe volt Oláh Károly (1826-1875) debreceni ügyvédnek. Saját alapítású lapja a *"Debreczen Politikai Közgazdasági Hírlap, a debreczeni baloldali párt közlönye."* Nekrológja ekként méltatja — bekövetkezett halála alkalmával 1875. november 2. napján — érdemeit: *"Oláh Károly a közélet*

terén élte le napjait. S nemcsak hivatalnokoskodási pályán, hanem irodalmi téren is elismerést érdemlően működött. Ő alapítá 7 év előtt a "Debreczen"-t is. Élete egyébként sokkal ismertebb e lapok olvasói előtt, minthogy azt bővebben ismertetnünk kellene. Érdemeit őrzik tettei.

Tevékenységét a város elismerte — ha szerény keretek között is — a róla elnevezett utcával. Egyébként lapja az 1945. után bekövetkezett sajtóátrendezésig töretlenül és híven teljesítette alkotójának elgondolásait és etikai értékrendjét.

Irodájának Debrecenből Budapestre való áthelyezése során igazi múlt századbeli ügyvédre valló körlevélben tudatta székhelyének megváltozását:

*"Van szerencsém tudatni, hogy ügyvédi irodámat a fővárosban megnyitottam. Elvállalok és gyorsan teljesítek minden megbízást peres és peren kívüli ügyekben. Úgy a helybeli elsőfolyamodású törvényszékeknél, a Királyi Kúriánál, mint a minisztériumoknál és különböző intézeteknél. Különösen föllebbezett perek előmozdítását és kölcsönök eszközölését. A hozzám intézendő megkereséseket tényleírással és megbízással, a szükséges költségek előlegével együtt bérmentesen kérem ügyvédi irodámba (Síp u. 3. szám I.em.16 ajtó) beküldeni."*¹¹²

A sajtóban összpontosuló anyagi és szellemi erő jelentőségét, hatékonyságát Hajdúböszörményben is felismerték már a múlt század utolsó előtti évtizedében. A Szabadelvű Párt — mely sokáig kormányzó párt volt — hajdúböszörményi szervezetében élénk és jelentős szerepet betöltő Gacsó Kálmán szerkesztette¹¹³ — Kovács Endre után — az 1883. július 8. napján először megjelent "Hajdú-böszörményi Hírlap"-ot. Az újság első számának első oldalán tömören foglalja össze célkitűzéseit. Ezek szerint a

"Hajdú-böszörményi Hírlap soha, még csak távolról sem érinti a politikát, semmiféle politikai pártnak céljai előmozdítására fel nem engedi használni magát, hanem tisztán társadalmi kérdések fejtegetésével, azok megoldására való törekvéssel foglalkozik s mindig csak a hajdúsági és e mellett a közművelődés érdekeit tartja szem előtt és azokért száll síkra a legnemesebb fegyverrel, a tollal."

A magyar sajtó közel 300 éves, az ügyvédi kamara 120 éves történetében az újságírásról ismertetett két adat szegényesnek és csekély jelentőségűnek tűnhet fel, azonban a mennyiségi tényezők nem mindig lehetnek irányadók és értékmérők. Az ügyvédeknek a sajtóéletben kifejtett tevékenysége jelentőségét és társadalmi hasznosságát az alapozza meg, hogy minden más értelmiségi réteg között elsőnek ismerték fel a közélet területén a tömegtájékoztatás iránti igényt, és ezen a tényen nem változtat

az sem, hogy az újságszerkesztés és kiadás irányítói később más értelmiségi foglalkozású személyek lettek.

Dr. Szűcs Ernő történész *Simonffy* Sámuel, az ügyvédi kamara első elnökét biográfiai munkájában gazdag, pontos, sokoldalú alkotó munkásként mutatja be. Ezt az életrajzt teljes terjedelmében, részleteiben és összességeiben kell közölni, mert az elnöki széket 12 éven át elfoglaló ügyvédről így kapunk hű képet.¹¹⁴

Debrecenben és a város körzetében élő helytörténészek, esszéisták tények és adatok pontos szolgáltatásaival adnak kimerítően ismeretet a polgármesterré választott ügyvédekről, akik a város első embereként szolgálták a lakosságérdeket.

Dr. Gazdag István volt levéltári igazgató Debrecen város ügyvéd polgármestereit mutatja be esszéjében.

Kovács József 1903-1914.

Márk Endre 1915-1920.

Magos György 1923-1928.

Kölcsey Sándor 1928-1936.

között voltak Debrecen város polgármesterei.

Az igényes szerző utolérhetetlen gazdagsággal, tömör, lényegretörő, sokoldalú írásban ismerteti a polgármester ügyvédek közül *Kovács* József, *Márk* Endre, *Magos* György életrajzát. A debreceni Református Kollégium levéltárában található meg *Kölcsey* Sándor életrajza Debrecen más neves közéleti személyek között. A róluk való megemlékezés akkor lesz marandó a debreceni ügyvédi kar jelenlegi és jövőbeli tagjai előtt, ha az esszék teljes anyaga közlésre kerül.

II. SÁMUEL

I. Sámuel Dániel nevű fiátói származott II. Sámuel, aki nagyatyja halála után, 1821. máj. 15-én született Debrecenben és 1891. máj. 17-ig élt.

Élete folyamán nem ő játszotta ugyan a családból a legnagyobb szerepet Debrecen történelmében, de számos vonatkozásban így is kiemelkedett az átlagpolgárok sorából. Apja a város főügyvédje, szenátora, ispotályi inspectora, pedig téglási Ertsey Krisztina (1826—1873) volt.¹⁸

Tanulmányai befejezése után II. Sámuel is ügyvédi pályára lépett, akárcsak atyja. Amikor pedig megindult a szabadságharc, nemzetőrnek jelentkezett. Mint hadnagy, megbízatást kapott a hadiszerek Pestről való elszállítására, amit a rendkívüli körülmények ellenére sikeresen oldott meg. Ezt követően az Arad környéki harcokban vett részt. 1849. máj. 11-én már százados. A szabadságharc után büntetésből hosszú időre eltiltották az ügyvédi gyakorlattól.

A város társadalmának egyik vezéregyénisége volt. Több éven át megválasztott jegyzője lett a kaszinónak, majd 1855—1865 és 1873—1880 között ugyanennek az egyesületnek az első elnöki tisztségét is betöltötte.¹⁹

Hazafias érzületére jellemző, hogy az önkényuralom (Haynau) által kivégeztetett gróf Batthyány Lajos, az emigrációba kényszerült gróf Teleki László, akit később az önkényuralom újabb szakaszának nyitányaként (provizorium) öngyilkosságba zavartak, valamint gróf Széchenyi István, akit szintén az önkény kergetett öngyilkosságba, tehát e három személyiség arcképét festettette meg a kaszinó számára. Elnöksége idején az abszolútista kormányzat időszakában a nagy hazafiak üdvözlésére fáklyás felvonulásokat rendezett.

Mivel pedig elnökké választása előtt mindkét alkalommal a kaszinó súlyos adósságokba keveredett, ügyes kezdeményezéseivel megmentette azt a csődtől. Így pl. bevezette az ún. „foglalkozó tag”-ságot, ami azt jelentette, hogy olyan személyek is beléphettek az intézménybe, akiknek állandó Debrecenbe maradásra nem volt kilátásuk, így a „rendes tagok” három évre szóló elkötelezettségét nem vállalták, de az egyéves tagságot, az ilyen rövid időre szóló hozzájárulás fizetését igen. Ilyen foglalkozó tagként azután évente 50—60 egyén fizetett tagdíjat, jelentősen hozzájárulva a fenntartási költségekhez. II. Sámuel kaszinóbeli működéséről foglalták jegyzőkönyvbe: „... a közgyűlés kifejezést adván azon elismerésének, miszerint a lelépni kívánó elnök, Simonffy Sámuel két ízben, összesen 19 évek során az egyesület iránt buzgó odaadással folytatta elnöki tisztségét, s ő volt az, ki a nem egyszer zilált anyagi helyzetbe jutott kaszinót nem kis fáradozással ügyeinek zavartalan folytatására alkalmassá tette.”²⁰ Hozzá kell fűzni az előzőekhez, hogy elnöksége idején a kaszinó a város közművelődési kérdéseiben kezdeményező, irányító szerepet játszott. Alapítványt hoztak létre Kazinczy Ferenc emlékére. Az alapítvány kamataiból évente két kollégiumi ifjút — általuk írt versért, illetve prózáért — jutalmaztak. Támogatták a főiskola múzeumát, napirendre tűzték a Csokonai-szobor felállítását. Sírkövet készíttettek Boka Károlynak, Kosuth Lajos által kedvelt primásnak. Közel nyolcezer forintot gyűjtöttek a helybeli és a horvátországi szűkölködők számára.²¹

II. Sámuel fő szervezője lett a debreceni Ügyvédi Kamarának, amely 1875. febr. 23-án alakult meg. Ő lett ezen egyesület első elnöke. Ebben a szervezetben — mialatt felügyeltek az ügyvédek etikus eljárására, és támogatták az elhunyt tagtársak hátramaradottait —, tudományos értekezleteket tartottak. Véleményezéseket, törvényjavaslatokat készítettek. Kifejtették nézeteiket az ügyvédi rendtartással és más törvénytervezetekkel kapcsolatban.²²

Maradandót alkotott akkor is Simonffy Sámuel, amikor felkarolva Örkényi Vilmos testnevelő tanár kezdeményezését, tekintélye latbavetésével segített megszervezni a Debreceni Torna Egyletet. Ez az egyesület több sportág (torna, vívás, atlétika, korcsolya) fellegvára lett a városban. Rövidesen bemutatókat, versenyeket rendezett, ezenfelül hosszú éveken át foglalkozott tornatanárok képzésével is.²³

Életében végzett sokirányú és tartalmas tevékenységét a királyi tanácsnoki cím adományozásával ismerték el, a debreceniek pedig országgyűlési képviselőjüknek választották.

KOVÁCS JÓZSEF polgármester

1903—1914

Kovács József Hajdúnánáson született 1849. október 22-én. Iskolai tanulmányait szülővárosában és Debrecenben végezte. A jogi kar befejezése után Udvarhelyi Károly debreceni ügyvéd irodájában gyakorolt. Az ügyvédi vizsga sikeres letétele után ügyvédi irodát nyitott. Családi örökségként 60 holdas birtokkal is rendelkezett Debrecen határában. A sikeres ügyvédi pálya mellett tevékeny szerepet vállalt a város közéletében törvényhatósági bizottsági tagként. Érdeklődött a politika iránt is, megválasztották a függetlenségi párt elnökének. Kovács József meggyőződéssel szolgálta a református egyházat, mint presbiter. Jelentős érdemeket szerzett a Mária Terézia alapítvány rendezésében.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága 1902. december 2-án tartotta tisztújító közgyűlését. Mivel Simonffy Imre polgármester idős kora miatt nem kívánta magát újra jelöltetni, ezért új polgármester választására került sor. A jelölő választmány Komlóssy Artur főjegyzőt és Kovács József ügyvédet jelölte. A szavazás eredményeként a közgyűlés Kovács Józsefet hat évre megválasztotta Debrecen polgármesterének. Az újonnan megválasztott polgármester rövid beszédben elítélte a „politikai párttusákat” amelyek nehezítik a város ügyeinek intézését. Kijelentette „... ne a politikai pártszempontok, de a város általános érdeke vezéreljen bennünket. „A város megnövekedett adósságaival kapcsolatban hangsúlyozta „... Debrecen város vagyona még meg van, csak terhelve van, de nem annyira, hogy e miatt már kizárva volna a vagyoni viszonyok javulása.”

Kovács József polgármesteri tevékenysége egybeesett az ország gyors ütemű fejlődésének szakaszával. Debrecen gazdasági-társadalmi és kulturális fejlődésének legdinamikusabb korszaka fűződik nevéhez. Az intézmények, vállalatok nagy számú alapítása mellett szélesedett az infrastruktúrális hálózat. A város polgármestere kezdeményezte a törvényhatóság és az iskolák kapcsolatának rendezését, részese volt a törvényhatóság Tisza István házszabály revíziója ellen benyújtott bizalmatlansági indítványának, Kovács József személyesen lépett fel a német nyelv hivatalos használata ellen, bizottsági munkát irányított a Hortobágy hasznosítása érdekében, részese és egyik szervezője volt a debreceni

egyetem létesítéséért folyó szervező munkának. Széles körű közéleti tevékenységéből kiemelésre kívánczik, hogy alelnöke volt a városi pártnak és elnöke a szanatórium egyletnek.

A lakosság, a közvélemény Kovács József iránti megelégedését azzal is kifejezte, hogy második ciklusra polgármesterré emelte.

MÁRK ENDRE polgármester

1915—1920

Márk Endre 1851-ben született Szatmárnémetin. Édesapja református lelkész volt. Jogi tanulmányait Budapesten végezte. Pályafutását mint bírósági tisztviselő kezdte Budapesten, majd Debrecenbe került, ahol önálló ügyvédi irodát nyitott. A református egyházi vezetőkkel kialakított bensőséges viszonya révén megválasztották kollégiumi ügyésznek. Munkája elismeréseként megválasztották a debreceni ügyvédi kamara elnökének, és kiérdemelte az udvari tanácsos címet is.

Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága 1914. december 10-én, tisztújító közgyűlésén — az egyetlen jelöltet — Márk Endre ügyvédet, hat évre megválasztotta polgármesternek. Márk Endre bemutatkozó beszédében röviden vázolta programját: az egyetemi oktatás továbbfejlesztését, valamint a polgári iskola, a kereskedelmi szakiskola és az elemi iskolák problémáinak megoldását; katonai, vasúti, közlekedési és postai hivatalok Debrecenbe telepítését; városrendezési program megvalósítása; a városi szegényügy felkarolását; a helyi kereskedelmi és iparpolitika megteremtését. Márk Endre külön felhívta a figyelmet a fellekezeti béke biztosítására.

A háborús viszonyok között rendkívüli erőfeszítést igényelt a polgármesteri tisztség ellátása. Márk Endre megszervezte a háborús segítség Vöröskeresztes akcióját, a hadikölcsön jegyzési propagandát úgy, hogy tanulni jöttek más városokból Debrecenbe. Megszervezte és folyamatosan táplálta a város és környékének a háború áldozatai, sérültjei iránt megnyilvánuló adakozását, gondoskodását. Márk Endrének nagy része volt a kárpáti falvak megépítésének terveiben és gyakorlati kivitelezésében.

A háború utolsó esztendejének eseményei, különösen az októberi forradalom Márk Endre számára fokozatos visszavonulást hozott. 1918. november 30-án Márk Endre polgármester hat hónapi szabadságot kért betegsége miatt. Egy hónappal később a törvényhatósági bizottság Márk Endre nyugdíjazási kérelmét vitatta meg. 1919 tavaszán, egy munkáscsoport a lakásán kereste fel a polgármestert és kényszerítették a lemondásra. A diktatúrát követő román megszállás idején a román hadsereg főparancsnoka Márk Endrét visszahelyezte a polgármesteri székbe. A polgári rend visszaállításán több politikai irányzat dolgozott egymást erősítve, illetve egymás ellen harcolva. A jobboldal a teljes hatalom megszerzésére törekedett a kormánybiztos-főispán Hubert Ottó támogatásával. E politikai küzdelem arra kényszerítette Márk Endrét, hogy nyugdíjazását kérje az 1920. július 14-i közgyűlésen. Márk Endre később újságnyilatkozatban elmondta, hogy Hubert Ottó a városi tisztviselői kar értékes elemeit félreállítja, másik részét megfélemlíti, a legkevésbé érté-

keseket viszont magához emeli. „Ezt látván és, hogy teljes függetlenséget visszanyerjem, a polgármesteri székből önként távoztam... felvettem a harcot a főispánnal szemben.”²⁰

DR. MAGOSS GYÖRGY polgármester
1923—1928

1858-ban született a szatmármegyei Egri községben régi nemesi családból. Szatmárban és Debrecenben végezte tanulmányait. Az ügyvédi vizsgát 1886-ban tette le Budapesten. Debrecenbe költözése után néhány évig ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1887-ben alügyész lett a városnál, 1904-ben megválasztották főügyésznek. Ebben a pozícióban érték a forradalmak és a román megszállás. Dr. Magoss György lelkiismeretesen védte a diktatúra alatt a polgárság érdekeit, a megszállás alatt pedig szembeszállt az idegen hatalom önkényével. Egy ideig viselte Debrecen város főispáni tisztét is. A román megszállás után hamis vádak alapján egy időre felfüggesztették állásából. Debrecen szab. kir. város törvényhatóság bizottsága 1923. október 19-én tartott közgyűlésén Csóka Sámuel polgármester-helyettes főjegyző ellenében dr. Magoss György tisztii főügyészt választotta polgármesternek. Az újonnan megválasztott polgármester rövid bemutatkozó beszédében hangsúlyozta: „Ha összehangzó és eredményes működést fogunk teremteni a városi közigazgatás és vagyongazdálkodás körül, akkor mi helyre fogjuk állítani a város háztartásának egyensúlyát is. Akkor fog elérkezni az ideje annak, hogy nagy anyagi áldozatokat igénylő alkotásokra gondoljunk.”

A trianoni békeparancs súlyos gazdasági, társadalmi és politikai helyzetbe sodorta az országot, a magyar népet. Debrecen városát, polgárait dr. Magoss György vezényelte az aléltságból az építkezés, a feléledés korszakába. Nemcsak nagy tervek készítése fűződik a polgármester nevéhez, hanem a kivitelezéshez szükséges tőke előteremtése és a tervek színvonalas megvalósítása. Debrecen város közönsége 1925-ben felvette a 900 000 dolláros Speyer-féle kölcsönt és a 3 400 000 dolláros törlesztéses kölcsönt. Ezekből a kölcsönökből indította el dr. Magoss György a nagyszabású beruházási programot: szennyvízsűrítő-telep létesítése, városi közüzemek rekonstrukciója és fejlesztése, bérházak, kislakások építése, új utak, parkok létesítése, kutak fúratása. A város 2 900 000 pengővel járult hozzá a központi egyetem létesítéséhez, felépítette az iparostanonc iskolát. A tanyai nép iskoláztatására több mint 20 modern tanyai elemi iskolát, továbbá új gazdasági népiskolát építtetett. Elkezdődött a Déri Múzeum építése is.

Több egyesületben, szervezetben viselt tisztséget, a város törvényhatósági bizottsága örökös tagjának választotta. A református egyház meghívta tanácsbírónak. Irodalmi munkái jelentek meg a helyi lapokban. Polgári kitüntetései: Magyar Érdemrend középkeresztje, két török kitüntetés és számos kisebb belföldi kitüntetés.

Dr. Magoss György — saját kérésére — 1928. december elsejével nyugdíjba vonult.²¹

JOGI OKTATÁS

Az ügyvédi kar kedvező és gyakori jellemzője, hogy tagjai nemzedékről nemzedékre származtatják át a szakma, az ügyvédi mesterség folytatásához szükséges szellemi-szakmai, társadalmi és gazdasági ismeretanyagot. Igényeket és szükségleteket, tapasztalatokat és jól bevált szokásokat. A tradíció háramlásánál a kamara 120 éves történeti múltjában tértől és időtől függetlenül megkülönböztető fontossággal jelentkezik a tudás és a képzettség, az oktatás és az erkölcsi tisztaság igénye, és vele párhuzamosan ezek hiánya esetén a rosszallás kifejezésre juttatása.

Az ügyvédkedésről írt kiváló forrásmunka szerint az *„ügyvédi karnak a tudás az egyik legnagyobb erőssége.”*

A polgári és a szocialista berendezkedésre törekvő államrendszerek ügyvédi -*ars poetica*-ja azonos a tudás, a képzettség szükségességével, és ezt az ügyvédi élet egyik konstans tényezőjeként fogják fel. A *„jó pap holtig tanul”* elve alapján nevelési irányt mutatnak öreg és fiatal ügyvédnek egyaránt.

A debreceni ügyvédi kamara ennek az egyébként egész társadalomra érvényesnek tekinthető rendszerelméletnek hű kiszolgálója volt napjainkig.

Egyetemi jogi oktatás

A kamara a századforduló után a jogi és a hozzákapcsolódó ismeretanyag megalapozott megszerkesztését az *egyetemi jogi oktatás* területére vezeti vissza és reformok bevezetése érdekében emeli fel szavát. Már ekkor bírálja és kifogásolja a jogi oktatás rendszeréből azt a formát, mely szerint *„a hallgató az egyetemi látogatási kötelességét a beiratkozással és az index aláíratásával teljesítettnek tekintette”*.¹¹⁵ Más alkalommal a fennálló oktatási rendszerről azt a megállapítást teszi, hogy *„a jogászok nagy része csak névleg szerepel, tanárait nem is ismeri”*.¹¹⁶ Örömmel üdvözli a kultuskormányzat kezdeményezését, *„amelynek célja a jogi oktatásnál mutatókozó tarthatatlan állapotok felszámolása.”*

A kamara saját álláspontja további részében kifejti, hogy *„a jogi oktatás célját tekintve jórészt az igazságügy nagy érdekeit szolgálja, ezért Nagyméltóságod, mint az igazságügy legfőbb őre, nem nézheti el annak a mostani, a jogállamhoz nem illő, sőt aculturálisnak is mondható állapotnak a fenntartását, amely már odavezetett, hogy Magyarországon minden életpályára gondosan kell készülni az ifjúságnak, csak éppen a jogász-*

nemzet joghallgató ifjúságnak nem, amely majdan a társadalom sorsának hivatalos intézését fogja eszközölni."¹¹⁷

Az ügyvédképzés reformját sürgeti a kamara vezetése már 1910-ben, és az ügyvédi oklevél megszerzésének nehezebbé tételét javasolják.

Ugyanebben az évben példaként ismerteti a kamara beszámolója a *debreceni jogakadémia oktatási rendszerét*, amely szerint a hallgatónak *"lecke-látogatási"* kötelezettsége van és a főbb tárgyakból *"kollokválási kényszer."* Ennek eredményeként, hiába vannak kiváló tanerők az akadémián, a hallgatók száma folyamatosan csökken, úgyhogy az *"utolsó tanévben már több a tanár, mint a tanítvány."* Ugyanebben az időszakban másik jogakadémián, ahol a hallgatóktól nem követelnek, papíron már több száz hallgatóval rendelkeznek.¹¹⁸

Éppen ezért szükségesnek tartják, hogy *"a lecke-látogatás ellenőrzésén kívül mind a négy tanévben, legalább a főbb tantárgyakból kollokviumok tartassanak, a jogakadémiákon a tanárok, túlszűfolt egyetemeinken a tanársegédek által."*

Vizsgarendszer

A kamarai reformjavaslat szerint a *vizsgarendszert* 4 alapvizsgára kell bővíteni. A *doktorátus* megszerzése az ügyvédi és bírói pályára lépőknek legyen kötelező és ezt követően még egységes, mindkét pályára képesítő gyakorlati vizsgát kelljen letenni azoknak, akik ügyvédek vagy bírák akarnak lenni.¹¹⁹

Ez a tervezet már az egységes ügyvédi-bírói vizsga letételének koncepciójához igazodik, s mindkét fél részére megnyitná a mindkét helyen való elhelyezkedés lehetőségét.

Valószínűleg a debreceni ügyvédi kamara folyamatos felvetéseinek és javaslatainak is szerepe volt abban, hogy 1913-ban megszületett az 1913:LIII. tc. az egységes ügyvédi és bírói vizsgáról. A törvény szerint az eddigi gyakorlati bírói vizsga és az ügyvédi vizsga helyébe az egységes bírói és ügyvédi vizsga lép.¹²⁰

A vizsga tárgyai: *"a magánjog és büntetőjog anyagi és alaki részének összes ágai, nevezetesen az általános polgári, az úrbéri és a telekkönyvi jog, a kereskedelmi-, a váltó-, a csőd-, és a bányajog, a polgári peres és nem peres eljárás, a büntetőjog és a bünvádi eljárás, úgyszintén a magyar közjog, valamint a közigazgatási és a pénzügyi jognak azok a szabályai, amelyeknek ismerete a bírói és az ügyvédi hivatáshoz szükségesek."*

A vizsga írásbeli és szóbeli részből tevődik össze és nyilvános. Vizsgára csak az mehet, aki belföldi tudományegyetemen a *"jogtudori"*

oklevelet megszerezte, és ezt követően legalább 3 éven át joggyakorlaton volt, és ebből legalább egy évet kir. bíróságnál és legalább egy évet ügyvédnél eltöltött. Az egy évi kötelező bírósági joggyakorlat helyét az ítélőtábla elnöke jelöli ki, és a jelentkezőnek a joggyakorlat megkezdésekor a bíróság vezetője előtt hivatali esküt kell tenni.

Külön rendelkezik a törvény az ügyvédjelöltekről. Az ügyvédjelölteket lajstromba kell felvenni, de csak abban az esetben, ha a felvételt kérő a jogtudori oklevelet megszerezte, és ha igazolja, hogy ügyvédnél vagy a törvényben előírt hivatalnál joggyakorlatra lépett.

A joggyakorlaton lévő ügyvédjelöltek folyamatos képzése érdekében rendszeres összejöveteleket kell tartani, ahol egyebek mellett a jogfejlődés legújabb eredményeivel is meg kell őket ismertetni.

A törvény fontosnak tartja a joggyakorlaton lévők felügyeletét is.

Az egységes bírói ügyvédi vizsga megszerzése még nem eredményezte automatikusan ügyvédek bírói pályára való átlépésének lehetőségét. A debreceni ügyvédi kamara jelentéseiben folyamatosan protestál az igazságügyi tárcánál, és a minisztertől várja, hogy tárja ki az *ügyvédek előtt a bírói pályán való elhelyezkedés* kapuját. Helyenként lehet találkozni ügyvédeknek bírói vagy közjegyzői állásba kerülésével, ez azonban csekély mértékű és inkább kivételnek tekinthető.

A debreceni ügyvédi kamara konkrét javaslatokat is tesz az ügyvédség érdekében. Szorgalmazza — az 1918. évi jelentésből kiolvashatóan —, hogy közjegyzők kinevezésénél bizonyos *“kontingens”* állapítsanak meg, s ebben az arányokat úgy állapítsák meg, hogy ne csak a bírákra, hanem az ügyvédekre is kedvező legyen. Javasolják továbbá, hogy *“az autonómia sérelme nélkül a közigazgatási tisztviselői állások állami kinevezése útján töltsenek be, rendőri bíráskodást csak bírói kvalifikációval rendelkező egyének gyakorolhassanak s ide is az ügyvédi karból megfelelő kinevezések történjenek, közigazgatási bíróságok alsóbb fokon is felállíttassanak, azok előtt a jogvédelemnek tágabb tér nyitassék, hogy az ügyvédi kar hivatás-szerű közreműködése itt is biztosíttassék, kerületi főkapitányi állásokra is ügyvéd-bírói minősítésű egyéneket lehessen kirendelni, a községi jegyzői állásokra a bírói-ügyvédi oklevél is minősítő erővel bírjon.”* A jelentésekből kiolvasható, hogy az általuk folyamatosan szorgalmazott és 1913. évben megvalósult ügyvédi-bírói vizsga, amely most már széleskörű elhelyezkedést tesz lehetővé az ügyvédek számára is, mielőbb meghozza a gyümölcsét.

Az 1912:XXXIII. tc. eredményes kezdeményezésre 1914-ben nyílt meg az egyetem.¹²¹ Előbb a *Református Kollégiumban*, majd az 1920-as

évek elején a rendkívül impozáns, akkor *gróf Tisza* Istvánról elnevezett, új épületben ma *Kossuth* Lajos nevét viselő Tudományegyetem. Ezzel Debrecenben megindult a joghallgatók egyetemi szintű képzése, mely a már akkor itt élő és a hozzájuk csatlakozó magas színvonalú tanári karral nemcsak a debreceni ifjúság, hanem az egész Tiszántúl ifjúsága részére a jogi ismeretek magas szintű elsajátítását lehetővé tette.

Az ügyvédi kar a tanuláshoz, a képzettség megszerzéséhez megfelelő dologi feltételekkel is rendelkezett. A második világháború befejezését megelőző több évtizeden keresztül a jogászságnak több hírlapja, tudományos elméleti közlönye volt. Kiemelésként csak az „*Ügyvéd*”-et, az „*Ügyvédszövetségi Közlöny*”-t, a „*Jogtudományi Közlöny*”-t kell említeni.

A mai Bírósági Határozatok hasznos célkitűzésinek megfelelő céllal rendelkezésre állt a Jogesetek Tára és ez az igen sokoldalú sajtótermék sok szakkönyvvel kiegészítve biztosította az egyéni tanulás lehetőségét.

Kamara tagjai az oktatásban

A *kamara tagjai* nemcsak tanultak, hanem *oktattak is*. Tanárai voltak a református jogakadémiának. Év végén a kívülről meghívott vizsgálóbizottság tagjai között megtalálunk *Kola* János, *Kovács* István és *Scher* Benő mellett még másokat is.¹²²

A debreceni egyetem jog- és államtudományi kara és az ügyvédség között is állott fenn kapcsolat. A jogi karon belül létrehozott „*jogtudományi államvizsgálati bizottságba*” neves jogászok — kúria bíró, törvényszéki elnök, ítéltáblai bíró — mellett ügyvédekkel is találkozunk. *Dr. Balkányi* Endre, *Des Combes* Henrik, *Magos* György Márk Endre, *Nagy* Lajos, *Kőrösi* Kálmán vizsgabizottsági tagok ügyvédek voltak, akik egyben az ügyvédi kamara és a jogászság életében is vezető szerepet töltöttek be.¹²³

A jogi tudás átadásában, az *ismeretek terjesztésében* *Kuti* Sándor munkája magasan értékelhető. Tanulmányai főleg büntetőjogi, polgári eljárásjellegű, és jogtörténeti témakörből származnak. A *Jogtudományi Közlöny* 1930. február 15-i számában jelent meg a francia igazságügyi reformról szóló tanulmánya.

Gutfreund Sándor, *Benedek* Márton ügyvédek cikkei polgári és büntető eljárás jogi problémákkal foglalkoztak és az e körben merített vitakérdésekben adnak elméletileg megalapozott válaszokat.¹²⁴

Értekes kutatótevékenység jellemezte *Dr. Kardos* Samu ügyvédet,¹²⁵ aki egyébként híres bűnügyi védő is volt. Nevéhez fűződik a szabadságharc idején Debrecenben székelő kormány miniszteri tanácsi határozatának

összegyűjtése és publikálása. Nemzeti történelmünk nagyjai közül báró Wesselényi Miklósról írt kétkötetes életrajzi munkája kiváló irodalmi és történettudományi munka.

A magyar ügyvédi kar általánosságban és nagyobb többségben a munkásosztály politikai tételeit, filozófiáját nem ismerte, nem tanulmányozta. A marxista világnézet, az osztályharc alapján álló társadalmi rend által létrehozott új jogszabályokat, új ügyvédi magatartásformát, eddig nem ismert jogalkalmazási gyakorlatot megélhetésének biztosítása végett meg kellett ismernie, el kellett sajátítania.

A második világháború befejezése után több, az újraéledő ország különböző érdekeit védő büntető anyagi, eljárásjogi jogszabály, novella jelent meg. Ezeket az ügyvédeknek meg kellett ismerni.

Különböző oktatások kereteiben ezek a jogszabályok is foglalkozás tárgyát képezték. A közellátás érdekei veszélyeztetéseiről szóló 8800/1946. M. E. számú rendelet 9. és 10. §-ai számos vitás jogi kérdést vetettek fel alkalmazásuk során. Ezek a viták befolyással voltak az ítélkezési gyakorlatra és csak huzamosabb idő eltelte után alakult és formálódott ki az egységes joggyakorlat.

Az 1950:24. tvr. az állami, a társadalmi, a szövetkezeti — tehát az össznépi vagyon — védelmét volt hivatva szabályozni. Az 1948. évi 48. számú büntetőjogi novella számos alkalmazási és értelmezési kérdést vetett fel. E tételesjogi szabályok ismerete, ezeknek az osztályharcba való behelyezése nélkül az ügyvéd a védelmet gyakorlatilag nem tudta még abban a szűk körben sem ellátni, amely az anyagi és eljárási szabályok között neki jutott.

1953 őszéig a Magyar Jogászszövetség foglalkozott az ügyvédek elméleti és szakmai továbbképzésével.¹²⁶ Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága 1953 őszén kapta meg a megbízást egy irányított, nagy-kiterjedésű oktatási rendszer megvalósítására. A megszervezés, a megfelelő személyi és dologi feltételek biztosítása az országos bizottságra hárult, a kamaránkénti lebontás pedig a választmányra.

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága először kétéves tervet készített a továbbképzésre.¹²⁷ Előírás volt, hogy a munkaközösség tagjaira nézve az oktatásban való részvétel kötelező, a magánygyakorlatot folytató ügyvédek — egyéni jelentkezés esetén — szívesen látottak.¹²⁸ A konferencia a kötelezően meghatározott témakört és az irodalomban megadott anyagot tanulmányozta. A vidéken tevékenykedő ügyvédek konferencián való megjelenésének biztosítása a kamara vezetésének volt a kötelessége. A konferencia foglalkozásvezetője az országos bizottság egyik tagja, vagy más, megfelelő képzettséggel rendelkező ügyvéd volt.

1953-1954 év oktatási témaköre¹²⁹ az ügyvédi magatartási szabályokat, a szocialista családjog, a szocialista eljárásjog alapvető kérdéseit, a szocialista lakásjogot ölelte fel. Az ajánlott irodalmak különböző tanulmányokban, kiadványokban jelentek meg. Ilyen volt az *„Ügyvéd a népi demokráciában”*, című anyag, valamint a Jogtudományi Közlöny cikkei, és külön ennek a folyóiratnak a mellékletét képező *„Szovjetjogi”* cikkgyűjtemény. A termelészövetkezeti jogszabályok és annak joggyakorlata különösen kiemelt fontosságú volt és a törvény alkalmazásának sokat vitatott volta miatt került a képzés előterébe. Eljárásjogi anyagban állandó téma volt A. J. Visinszky: *„Perbeli bizonyítás elmélete a szovjet jogban”* című könyve.

A politikai témájú konferenciákon megismertették a proletárdiktatúra fogalmát, a népi demokrácia problémáit, a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetnek a kérdéseit, és a szocializmus gazdasági törvényeit.

A konferencia vezetőjének feljegyzést kellett készíteni a jelenlévőkről, az igazolatlan hiányzókról, a vitában résztvevőkről, és arról, hogy a konferencia mennyiben vitte előbbre az ismeretanyag elsajátítását. Hiányzás, vagy passzív magatartás esetén a nevelés összes formáját igénybe kellett venni, további eredménytelenség esetén az illető ügyvéd munkaközösségi tagságának a megszüntetését is kilátásba kellett helyezni.

Az 1950-es év elejének kamarai iratai között végzett kutatások rávilágítanak a személyi kultusz ideje alatt folytatott ügyvédkedés és kamarai vezetés hibáira és nehézségeire. A 653/1950. szám alatt lajstromozott közgyűlési jegyzőkönyv szerint külön rendkívüli közgyűlést kellett tartani azért, hogy a Jogtudományi Közlöny, mely az ügyvédi kamarák hivatalos lapja, és amely a jogászok tömegszervezetének, a Magyar Jogászszelet-ségnek is hivatalos lapja marad, s amely tájékoztatja az ügyvédeket a legfontosabb aktuális elméleti és politikai vonatkozású kérdésekről, minden ügyvéd birtokában kell, hogy legyen, ezért kötelezővé tették a közlönyre való előfizetést, mert *„enélkül nem lesznek a kartársak eléggé tájékozottak a jogfejlődésről és nem fogják megismerni példaképüknek a szovjet jogtudománynak az alkotásait.”*

A közgyűlésen részvételre jogosult volt 226 ügyvéd, megjelent 16 fő (8%), távol maradt 92%. A megjelentek is inkább a közlöny előfizetésével járó teherviselésről vitatkoztak, majd a már hivatkozott jegyzőkönyv szerint a következő határozat született: *„A közgyűlés örömmel üdvözli az átalakult Jogtudományi Közlönnyt. Magáévá teszi és minden erejével támogatni kívánja célkitűzéseit.”*

A mezőgazdasági termelőszövetkezeteket és a termelőszövetkezeti csoportokat nagyon féltett intézményként kezelte hosszú időn át a rendszer. A rájuk vonatkozó 1959. évi 7. tvr. és az ennek tárgyában kiadott 19/1959. F. M. számú rendelt életbeléptetése után különböző más jogterületeken — a szociális gondozástól a végrehajtási eljáráson keresztül a Legfelsőbb Bíróság kollégiumi állásfoglalásáig — számos az élő alapjogot kiegészítő rendelkezés jelent meg, amelynek megismerése, áttekintése és alkalmazása még a legjobban képzett szakembereknek is nagy megterhelést jelentett.

*Dr. Gavallér*¹³⁰ Lajos — kamaránk egyik legképzettebb, kiváló munkabírási tagja — 1962 decemberében egyedül szerkesztette és adta ki az addig hatályban volt termelőszövetkezeti jogszabályok gyűjteményét. 1965. évben ismét, — már társas formában — adta ki a kétkötetes, kötetenként 581 és 686 oldalas termelőszövetkezeti hatályos jogszabályi kódexet, amely a szerző iránt nagy tiszteletet és megbecsülést váltott ki, kamaránknak pedig nagy erkölcsi sikert hozott.

Az ügyvédi munkában nehéz eligazodást jelentett az 1970-es években az ingatlanforgalomra és a termőföldre vonatkozó jogszabályi anyagok gyakori változása. *Dr. Matúz* György ügyvéd kétkötetes könyvében dolgozta fel az ingatlanforgalomra vonatkozó összes jogszabályt.¹³¹

A kamara tagjainak irodalmi és oktatói tevékenysége keretében ki kell emelni *Dr. Séri* Kornél ügyvédnek az *„Ügyvédi etika”*¹³² című 154 oldalas *„az ügyvédi fegyelmi, anyagi és eljárásjogi gyűjteményét.”* A tartalmas anyag az első részben foglalkozik az etika filozófiai fogalmával, majd részletezi több mint 200 fegyelmi eset ismertetésén keresztül a helyes ügyvédi magatartást.

Az oktatás az új szocialista ügyvédi jogszabály megjelenése után liberalizálódott. Az oktatás minden szakmai és politikai részlete az Országos Ügyvédi Tanács kezébe futott össze. A liberalizálódás alapja az *„aki nincs ellenünk, az velünk van”* politikai tézisben gyökerezett. A legfőbb ügyvédi szerv szakmai és politikai oktatás iránti igényét irányelvekben fejtette ki. Ennek leglényegesebb része az ügyvédi érdemi munka színvonalának emelése, a sok más szakmai követelmény megtárgyalása mellett, ideológiaiailag pedig a szocialista tudatnak a továbbfejlesztése.

Az oktatásnál módszertani szabadságot élvezett az előadó, és tőle függött a helyes módszertani megoldások megválasztása. A kamara szabad kezét kapott az előadók kiválasztásában, és ennek eredményeként a kar a kamara hivatalos helyiségében megtartott, igen színvonalas előadások résztvevői voltak. Az előadók többségben egyetemi tanárok, docensek, de újságíróktól is hangzott el különös érdeklődést kiváltó előadás.

Az ügyvédek marxista ismereteinek bővítésére lehetőség volt az esti egyetem 3 éves tagozatán a képzés, sőt aki igényelte 2 éves külön szakosító képzésben is részt vehetett. Több ügyvéd végezte el és kapott diplomát a marxista egyetemen.

1988. évtől kezdődően a szakmai oktatás a gazdasági-, adó-, és pénzügyi jog területeire helyeződött át, és vendégelőadók, főként a törvényhozó elképzeléseit ismertették az egyes törvényes rendelkezéseknél.

Az Országos Ügyvédi Tanács 1964. július 4. napján országos ügyvédjelölti értekezletet¹³³ tartott meghívott kamarai vezetők és ügyvédjelöltek részvételével. Ezen az értekezleten összesítették az ügyvédjelöltek jogállását, várható koncepcionális fejlődésüket, az ügyvédjelöltekkel való foglalkozás elvi és módszertani irányvonalát.

Oktatási központ

Az Országos Ügyvédi Tanács 1966-ban a jelölti oktatás intézményét, több megyére kiterjedően egy székhellyel *oktatási központokat* hozott létre, ahol a jelöltek egységes, havonkénti oktatást kaptak.

Az országos ügyvédi tanács *oktatási központként Debrecen* is kijelölte Borsod-Abaúj- és Szabolcs-Szatmár megyékre is kiterjedően. E központ vezetője *Dr. Csűry Kálmán* lett.

Az oktatás anyaga igazodott az igazságügyminiszternek a jogi szakvizsgáról szóló 12/1976. I. M. számú rendelet előírásához. A szakmai képzésben a kamara kiválasztott tagjai vettek részt a hozzájuk legközelebb álló szaktárgy oktatásával. A tanulmányi év egybeesett az oktatási intézmények tanidejével. Az ügyvédi szakvizsga első részét az első év végén kellett letenni az erre a célra kijelölt és összehívott vizsgabizottság előtt. Elnökeit és tagjait az igazságügyi minisztérium nevezte ki. Az elővizsgánál az elnök általában az oktatási központhoz tartozó kamarák egyik elnöke volt. Az elnök inkompatibilitás miatt saját kamarája területén bejegyzett jelöltet általában nem vizsgáztatott. A bizottság tagjai a felkészítésben résztvevő oktatók és külső meghívottak voltak. A debreceni oktatási központban a megindulástól 1992-ig 168 jelölt vett részt az oktatásban, akik közül 7 időközben eltávozott, 161 jelölt a vizsgabizottság előtt megmérette tudását, akik közül 7 személy pótvizsgára lett utasítva, később ők is sikeres vizsgát tettek.¹³⁴

A jelöltek az oktatás folyamán nemcsak a szakmai anyagot sajátították el, hanem alanyai is voltak egy nevelési folyamatnak, amelyben kifejlesztésre került érdeklődésük az ügyvédi hivatás természetrajza iránt. A jelöltek az ügyvédi élet folyó, vagy történeti múltjáról tájékoztatást kaptak, tapasztalatokat, gondolatokat cseréltek egymás között és versenyeztek.

Az Igazságügyi Minisztérium ifjúsági bizottsága *“Alkotó ifjúság”* cím alatt pályázatot hirdetett meg fiatal ügyvédek és ügyvédjelöltek számára a szakmai, a szellemi élet és a műveltség színvonalának szélesítése érdekében. Az oktatási központ hallgatói 5 pályázatot nyújtottak be különböző jogterületekről.

“Okozati összefüggés a bírói gyakorlat tükrében”, “Testisértés büntetőjogi védelme”, “Az igazság megállapítása a büntetőeljárásban”, “GATT és Magyarország csatlakozása”, “A beszámítást kizáró okok egyes kategóriái Debrecen város reformkori büntetőjogában 1825-1848” című pályázatok nehéz fajsúlyú témakörük miatt kiemelkedő rangsorolást kaptak.¹³⁵

1974 szeptember 14. napján rendezte meg az oktatási központ Debrecenben a kamara tanácstermében az ügyvédjelöltek részére az egyik *perbeszédversenyt*. Később Miskolcon és Nyíregyházán azonos forgatókönyv szerint bonyolítottak le perbeszédversenyeket.

A debreceni verseny zsűrijében részt vett az Igazságügyi Minisztérium és az országos ügyvédi tanács képviselője, utóbbi az elnöki tisztet is betöltötte. Képviseltette magát a megyei, városi pártszervezet, a megyei bíróság, a pécsi és a pest megyei oktatási központ is. A verseny a miskolci kamara 4, a nyíregyházi és a debreceni kamara 3-3 résztvevője között zajlott. A lebonyolítás technikai része volt, hogy a versenyzők megkapták a versenyfeladatot, segédeszköz a felkészülés 3 órája alatt használható volt, a verseny témája 4 oldalon volt részletezve, a versenyzésnél a megoldási és kifejezési készséget értékelték 1.800.-, 1.500.- és 1.200.-Ft összegű díjakkal. A közönség díja 1.000.-Ft-ban volt meghatározva.¹³⁶

A fiatalok nevelése, szakmai ismeretanyaguk bővítése és a helyes tárgyalási magatartás megismerése volt a cél az 1979. október 27. napján a debreceni megyei bíróság épületében megtartott fiatal jogászok szakmai vetélkedőjének. 12 ügyvéd és ügyvédjelölt mellett a bíróság fiatal jogásza is részt vettek a küzdelemben.¹³⁷

Az ügyvédi hivatás betöltésének előfeltétele a tudás. A tudásnak alkalmazása tapasztalatot, meggondoltságot, műveltséget igényel és amikor a fiatal ügyvédek és jelöltek a rendezés színpadán a tudásukat mérik össze, akkor a tudásuk alkalmazásáról is számot adnak.

A rendszerváltás után 1992 januárjában az ügyvédi kamarai közgyűlés oktatási bizottság elnöki tisztségének betöltésével *Dr. Borsy János* ügyvédet bízta meg.¹³⁸ A megbízatás az ügyvédi és a jelölti oktatásra egyaránt kiterjedt. Megbízásának eddigi időszaka alatt változatlanul érvényesült kiváló előadónak a meghívása előadások megtartása céljából. Ennek keretében a Legfelsőbb Bíróság tanácselnökei látogattak el Debrecenbe,

és magas színvonalú előadások meghallgatását tették lehetővé az ügyvédek számára.

Az ügyvédjelölti oktatásban változatlan primátussággal bír az ügyvédi tevékenység gyakorlásához nélkülözhetetlen polgári- és büntetőjog, az eljárásjog, de oktatás tárgyát képezi már a piacgazdaságra tekintettel a privatizációs jog, a cégjog, a vagyonügynökségek működése. E témakörök előadásainak megtartására a cégbíróság elnöke és a gazdasági kollégium vezetője lett felkérve. A bankjog, a tőzsdejogi, és az értékpapírijog is szakvizsga tárgyát képezi, s ezért e speciális témakörben bankjogász tartott előadást.

Az ügyvédjelöltek oktatása változatlanul sokszínű, széleskörű és gyakorlatias.

FEGYELMI ÜGYEK

Jog és jogtörténet tudomány legkiválóbb művelőitől származó könyvekből, monográfiákból, ügyvédek ellen fellépő panaszosok elégedetlenségeiből, hatóságok megkereséseiből jól kivehető, hogy az ügyvédekről hangoztatott kifogások: a hanyagság, a felek félrevezetése, a felek ügyeinek saját anyagi haszon érdekében vég nélküli elhúzása, az ellenféllel való összejátszás, *“az immorális ügyviselés.”*¹³⁹ A tanulmányok között olyan állításokat is találunk, hogy az *“ügyvéd bémunkát végez”*. Citalni lehetne még sok, az ügyvédség egészének címzett, és intézett hasonló marasztalást. Ezek az erkölcsi rosszallást kifejező — sokszor szubjektív mozzanatok sokaságára épülő — ítéletek századokon keresztül rakódtak az ügyvédi karra, háramlottak folyamatosan nemzedékről-nemzedékre, jóllehet, ezek a jelzők az ügyvédség nemes funkciójának gyakorlásától távolálló, igen kis csoportjára illenek. Ezek a korunk politikai zsargonjából vett hasonlattal élve *“egy almáért egy gyümölcsöskertet eladó”* ügyvédek kari helyzetét meghaladóan az ügyvédség hivatásszerű kötelezettséggel igyekezett mindenkor feladatát kifogástalanul teljesíteni.

A kar a neki felrótt magatartások írásbeli visszautasításában valóságos történeti múlttal rendelkezik. Az ítélezési gyakorlat ingatagsága, egységességének hiánya, a túlméretezett törvénykezés, vagy a törvénykezés hiánya van oksági összefüggésben a jogi életben jelentkező jogi megoldási nehézségekkel.

A Mária-Terézia által megalkotni kívánt ügyvédi rendtartásra — 1769. évben tett észrevételében — a kúrián és a táblán működő ügyvédek kifejtették,¹⁴⁰ hogy *“a bírák lelke nincsen az ügyvédek kezében. Az ügyvéd előre nem látja, hogy a bíró az ügynek melyik közbeeső körülményre összpontosítja a figyelmét. Bizonyítja a tapasztalás, hogy maguk a táblák különböző elvek alapján ítélnék. Gyakran az, amit az egyik bíróság jelentéktelennek tart a másik arra fekteti ítéletét. Ez okból az ügyvédek, hittel vállalt kötelezettségüknél fogva mindazokat felhozni tartoznak, amiket az ügy védelmére célirányosnak vélnek. Ebben tisztán lelkiismeretük lehet bírójuk. Elismerik az ügyvédek, hogy néha fordulnak elő gyarló perhalasztások, de maga az ilyen dolog is sokszor könnyebbséget hoz a honfiakra viszontagságaikban.”*

A kamarai évi jelentések *“törvénykezés és igazságszolgáltatás”* című fejezetben szinte folyamatosan foglalkoznak a jogi életben jelentkező

fogyatékoságokkal, amelyek a vállalt ügyvédi munka sikeres és eredményes elrendezését gátolják. *“A modern igazságszolgáltatásnak ezért emi-nens érdeke a vitássá tett jogviszonynak az alaposság sérelme nélkül minél gyorsabban való elrendezése, másfelől az államhatalom igazságot osztó ténykedésének minél szélesebb körben és mindenki által egyaránt való igénybe vehetése. Mai törvénykezési és igazságszolgáltatási állapotaink nem elégítik ki ezeket a követelményeket”,* írja a kamara vezetése 1927. évi jelentésében.

Az ügyvédség jogállását és helyzetét nehezítette az ügyvédi törvényekben foglalt azon rendelkezés, hogy a hatóságok a tudomásukra jutott fegyelmi vétség elkövetésének gyanúja esetén kötelesek a bejegyzési hely szerinti ügyvédi kamarával azt közölni. A szabad pályán, a függetlenség vonzó légkörében sztárként, vagy szürke eminenciásként, a társadalom nagyobb többsége által némi irigységgel nézett és kezelt ügyvéd ezer irányból volt támadható a valóságban. Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874:XXXIV. tc. szerint *“az ügyvédi karnak újjászervezése, és fejlesztése két főbb sarkelven gyökerezik. Képzettségének magas foka és erkölcsi tekintélye függetlenségének megalapozója.”*

Az 1983. évi 4. tvr.-ben foglalt felhatalmazás alapján az Országos Ügyvédi Tanács fegyelmi szabályzata a fegyelmi eljárás kötelező megindítását rendelte el, ha annak kezdeményezője az Igazságügyi Minisztérium, Központi Népi Ellenőrző Bizottság, nyomozó, szabálysértési hatóság, az ügyészség vagy a bíróság.

Az ügyvédi fegyelmi bíráskodás célja és feladata — a százhusz esztendő alatt hozott különböző ügyvédi törvényekkel azonosan — a helyes ügyvédi magatartási szabályok betartására való kényszerítés, minden elkövetett véghezviteli magatartással szemben presszió alkalmazása, és az ügyvédség iránti bizalom helyreállítása, annak megszilárdítása.

Az ügyvédi fegyelmi helyzetképet a rendelkezésre álló statisztikai adatok bemutatásával lehet leginkább szemléltetni.

1896. év előtti időszakról forrásmunka nem található.

1896. évben a kamarának 223 tagja volt.¹⁴¹ Fegyelmi panasz 56 esetben 43 ügyvéd ellen érkezett. Ebből magánféltől 46, bíróságtól, ügyészségtől 8, más kamaráktól és egyéb hatóságtól 2.

A fegyelmi bíróság 15 ügyben tartott tárgyalást, 6 esetben megállapítást nyert a vétkesség, 6 esetben felmentő határozat született, 3 esetben pedig elhalasztották a tárgyalást. A megállapítást nyert vétkesség közül 4 esetben írásbeli feddés, 1 esetben pénzbírság, 1 esetben az ügyvédi gyakorlattól való ideiglenes felfüggesztés volt a büntetés.

1903. évben az ügyvédi létszám 248,¹⁴² ügyvédjelölt 138 volt. Fegyelmi panasz 118 esetben, 85 ügyvéd ellen érkezett, amelyből magánféltől, bíróságtól és ügyészségtől 104, a kamara ügyészétől 10, egyéb hatóságtól 4. 16 esetben tartottak fegyelmi tárgyalást, 11 esetben megállapítást nyert a vétkesség, 3 alkalommal felmentő ítéletet hoztak, 2 esetben pedig a fegyelmi vizsgálat továbbfolytatását rendelték el. Vétkesség folytán 4 esetben írásbeli feddést, 7 esetben pénzbírságot alkalmaztak.

1915. évben 139 volt az ügyvédi létszám,¹⁴³ ügyvédjelöltek száma 142 volt. Fegyelmi panasz 68 esetben 68 ügyvéd ellen érkezett. Ebből magánféltől 39, bíróságtól és ügyészségtől 17, a kamara ügyészétől 9, egyéb hatóságtól 3. A fegyelmi tanács 10 esetben tartott tárgyalást, 7 esetben a vétkességet megállapították, 2 esetben felmentő ítéletet hozta, 1 esetben pedig a vizsgálat kiegészítését rendelték el. Vétkesség folytán 1 esetben írásbeli feddést, 6 esetben pénzbírságot róttak ki.

1925. évben a kamarához 230 ügyvéd tartozott,¹⁴⁴ 78 ügyvédjelölttel. Fegyelmi panasz 33 esetben 33 ügyvéd ellen érkezett. Ebből magánféltől 28, bíróságtól, ügyészségtől 4, a kamara ügyészétől 1. A kimutatott statisztika szerint fegyelmi ügyben nem hoztak határozatot.

1935. évben az ügyvédi létszám 262,¹⁴⁵ a jelölti létszám 122 volt. Ügyvéd és ügyvédjelölt ellen összesen 98 esetben érkezett panasz, 57 ügyvéd és 6 ügyvédjelölttel szemben. Ebből magánféltől 62, bíróságtól 23, a kamara ügyészétől 2, más hatóságtól 11. Fegyelmi tárgyalást 35 esetben tartottak, amelynek során 7 esetben felmentő ítélettel fejezték be az eljárást, 14 esetben vétkességet állapítottak meg, feddést alkalmaztak 5, pénzbírságot 7, ideiglenes felfüggesztést pedig 2 esetben.

1943. évben az ügyvédi kamarához 201 ügyvéd és 98 ügyvédjelölt tartozott.¹⁴⁶ 48 esetben érkezett panasz, 45 ügyvéd és 3 ügyvédjelölt ellen. Az év folyamán befejezést nyert 13 ügy, amelyből 3 abbahagyással, 5 felmentő ítélettel és 5 pénzbírsággal nyert befejezést. Itt említi meg — az 1944. évi jelentésben — a kamara vezetése, hogy az utóbbi években öröndetes javulást tapasztalnak fegyelmi téren, ami a panaszok fokozatos csökkenésében is megmutatkozik. A beérkezett panaszok száma 1938. évben 211 ügyvédnél 91, 1939. évben 211-nél 82, 1940. évben 60, 1942. évben 206-nál 57, és a már említett 1943. évben 201-nél 48.

1946. évben 2 fegyelmi ügy érkezett, de az előző évről átkerült 10 fegyelmi ügy.¹⁴⁷ Ezekből 6 nyert elintézés, és mind a 6 esetben felmentő ítélet született.

Az 50-es évek második felére is áttekintő időben a debreceni ügyvédi kamara fegyelmi helyzetképe nem volt kedvező. Az egyre szélesedő osztály-

harc korszakában, a mezőgazdaság átszervezésénél a termelőszövetkezetbe belépő vagy kívülálló egyén és a termelőszövetkezet között, vagyoni jogi viszonyok terén keletkezett konfliktus szolgáltatta az okot — a helytelen ügyvédi magatartás miatt — a fegyelmi eljárás megindítására.

1953. július 1. és 1954. november 12. közötti időben a kamara területén 20 fegyelmi eljárás indult,¹⁴⁸ amelyből 11 a termelőszövetkezet elleni fellépéssel volt összefüggésben. Ezek közül 6 esetben felmentő, 5 esetben pedig marasztaló ítélet született. A marasztalások 1.500-3.000.-forint közötti pénzbírságot jelentettek.

Találunk azonban elmozdító ítéletet is.

A fegyelmi eljárás alapjául szolgáló cselekmény egy része kimerült abban, hogy az ügyvéd a fél kérésére a termelőszövetkezet felé levelet írt, vagy osztályidegennek minősített személy érdekében a termelőszövetkezet hátrányt okozó intézkedései ellen fellépett, vagy vitatott kimenetelű pereket elvállalt.

Az egyik debreceni ügyvéd ellen indult fegyelmi eljárásnak a tényállása az volt, hogy az ügyvéd az 1954. január 19 napján ugyanabból a termelőszövetkezetből kilépett 28 tag, majd a január 25-én egy másik termelőszövetkezetből kilépett 13 tag megbízását vállalta el. A megbízás alapján a megyei ügyészséghez két rendbeli panasz beadványt szerkesztett, és a volt termelőszövetkezeti tagoktól fejenként 50 forint munkadíjat kért. A fegyelmi bíróság azt a tényt, hogy az ügyvéd a kilépett tagoktól a megbízást elvállalta, olyan súlyosnak ítélte, hogy az ügyvédet 1954. május 22. napján az ügyvédségtől eltiltotta, és az ítéletet fellebbevitelre való tekintet nélkülnek mondta ki.¹⁴⁹

A másik fegyelmi ügyben az egyik vidéki járásbíróságnál panasznapon a termelőszövetkezeti dolgozók a termelőszövetkezetet bepanaszolták, és fizetési meghagyás kibocsátását kérték. A bíróság a fegyelmi bizottság elé állított ügyvédet kirendelte. Az ügyvéd a bírósághoz keresetet nyújtott be az ügyben, melyet a bíróság elutasított azzal, hogy az ügy nem tartozik peres útra. Egyben bepanaszolta az ügyvédet, mert az ügyvéd által a vitás jogügylet bírói útra való terelését a szövetkezet elleni zaklatásnak minősítette.¹⁵⁰

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága álláspontja szerint *“az ügyvéd feladata, hogy előmozdítsa a felek törvényes érdekeinek védelmét, de ugyanakkor tudatában kell lennie annak hogy nálunk az egyéni és az állami érdeknek van vezető szerepe.”* Az ügyvédi magatartást a termelőszövetkezettel kapcsolatos eljárás akként határozza meg, hogy az államigazgatási útra tartozó ügyekben az ügyvéd feladata abban áll, hogy a hozzá

forduló feleket a vonatkozó törvényes rendelkezések tartalmáról felvilágosítsa, s őket esetleges igényeikkel az illetékes tanácsai szervhez utasítsa. Ezért a helyes jogi felvilágosításon kívül minden egyéb ügyvédi tevékenység teljesen indokolatlan és mellőzendő. A tanácsadást és a megfelelő jogi felvilágosítást meghaladóan minden ügyvédi tevékenységet ki kell küszöbölni.

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága körlevelekben, határozatokban fejtette ki jogi álláspontját a termelőszövetkezetekkel kapcsolatos ügyvédi magatartást illetően. Utasításnak is nevezhető leiratokban kiemeli, és nyomatékosan felhívja a jogszabályra a figyelmet, hogy a termelőszövetkezetekkel szembeni igények elbírálása általában nem tartozik bírósági hatáskörbe, és ezt a hatásköri intézkedést az ügyvédnek a képviselő elvállalása előtt feltétlenül figyelembe kell venni. A termelőszövetkezet és a tag közötti jogvitának helytelen módon való megindítása zaklatásnak minősül a termelőszövetkezettel szemben. Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága szükségesnek tartotta, hogy ezeket az ideológiai és jogi szabályokat az ügyvédek ismerjék, helyesen alkalmazzák és maradéktalanul be is tartsák.

Ez a gyakorlat 1958. évben a társadalomban végbement események következtében megváltozott.

Az 1956. január 1-i kamarai névjegyzékben 97 ügyvéd szerepel. Életkoruk szerint 30-40 év között 12, 40-50 év között 30, 50-60 év között 23, 60-70 év között 21 és 70 éven felül 6 ügyvéd van. Ügyvédjelölt nincs.

Ennek a kedvezőtlen kormegoszlású karnak kellett a tőlük nagyon távol álló osztályharc-elmélettel együtt élni, és az abból kisugárzó ideológiai és jogalkalmazás szerint dolgozni.

A kamarai iratoknál található — az F:41/1955. számú ügyben — olyan ügyvéd elleni bejelentés, amely szerint a község vezetői kifogással élnek az ügyvéd ama helytelennek mondott magatartása ellen, "védi és bujtogatja a kulákokat, hogy fellebbezzenek az ítélet ellen, hosszú szövegeket mond a kulák védelmére, összehord tücsköt-bogarat, hogy a kulákokat középparasztnak tüntessék fel." Ebben a nagy horderejű, az igazgatás határára álló tényállási ügyben az állítás nem nyert bizonyítást és megszüntetésére is sor került.

A gyanú, a gyanúsítás — ezek az egymással rokonságban lévő kategóriák — többszörösen átszövik az ügyvédi életet. A kamara által kialakított gyakorlat az volt, hogy kisebb, adminisztrációs szabályok megsértésével elkövetett kötelességszegés esetén a kamara elnöke az ügyvédet figyelmeztetésben részesítette. Ehhez elegendő volt az is, ha az

egyébként teljesen pontosan, jól kitöltött tényállás másodpéldányának átvételét igazoló rész nem volt aláírva. A gyanú árnyéka már megjelent és felmerült a munkadíj, vagy egyéb szabályok kijátszásának lehetősége.

A gyanú és a gyanúsítás között található azonban jó értelemben vett kétely is. Az F:17/1956. szám alatt a kamaránál folyamatban volt eljárásban a fegyelmi fellebbezési tanács a feltétlenül alapos felülvizsgálat szükségességére mutat rá. A fegyelmi tanács már több esetben észlelte, hogy a panaszbeadványok jó részét nem a panaszos írta, és nyilván nem is ő írta alá. Az említett ügyben az tapasztalták, hogy az 1956. szeptember 4. napján beadott panaszbeadványon az aláírás nem egyezik az 1956. december 24-én beadott fellebbezésen található aláírással. A fellebbviteli tanács vélelmezi, hogy ilyen körülmények között a „*panaszos*” esetleg az egész eljárásról nem is szerzett tudomást, annál is inkább, mert egyébként írástudó volt.

Az Ügyvédi Kamara ebben az időben panasz és fegyelmi ügyekben az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának teljes ellenőrzése alatt állott. 1955. november 24. napján 40 fegyelmi eljárás mellőzésével befejezett ügyet kellett hozzájuk felülvizsgálat végett felterjeszteni. A felülvizsgálat eredményéről teljes pontossággal és hitelességgel adat nem áll rendelkezésre. Azonban a felterjesztett 40 ügyirat ügyvédjei között megtaláljuk a kamara első emberét és legkiválóbb jogászait is.

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága az ügyvédek fegyelmi szabályzatáról szóló 2/1955. (III. 20.) I. M. számú rendelet megjelenése előtt 1954. május 29-én tartott teljes ülésén irányelveket adott az ügyvédi fegyelmi bíráskodás számára, mely az érvényben lévő eljárási szabályok helyes alkalmazására adott eligazítást. Túlhaladottnak tekinti a fegyelmi jogban a reformatio in peius elvét, a fegyelmi eljárás elrendelésére külön határozathozatalt, a jogorvoslatok bejelentésére vonatkozó ügyvédi rendtartás 140. §-ának azt a rendelkezését, hogy az ítélet kézbesítésétől számított 15 nap alatt lehet a fellebbezést beadni.

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága a joganalógia elvének alkalmazását szorgalmazta az ügyvédi fegyelmi jogrendszerben. Az ügyvédi rendtartásban a fegyelmi eljárás lefolytatásának időtartama nincs szabályozva és ezt a joghézagot a munkatörvénykönyvben a fegyelmi eljárás lefolytatására előírt 4 heti időtartam átvételével kívánta pótolni. Az irányelvekben útmutatást adott az ügyvédi ténykedésben jelentkező hibáknak a kiküszöbölésére. Ezek közül ki kell emelni, hogy az a szabály, miszerint az ügyvédi munkadíj szabad egyezkedés tárgya, már hatályban lévőknek nem tekinthető. Éppen ezért a várható díjszabás megjelenéséig különös

gondossággal kell vizsgálat tárgyává tenni azt, hogy a kikötött munkadíj arányban áll-e a végzett munkával, nem sérti-e a fél szociális helyzetét, továbbá aránytalansága nem kelt e olyan látszatot, hogy az ügy elintézésében meg nem engedett befolyás érvényesül.

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága összesen 14 esetre szóló útmutatást adott, amelyek néhány kivételtől eltekintve a bírói gyakorlatban már ismert állásfoglalások.

Az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága 1954. november 27. napján újabb — most már 34 pontban összefoglalt — utasítást bocsátott ki, amely az előbb ismertetettől nem sokban tér el. Ebből a 34 pontban összeállított utasításból ki kell emelni, hogy súlyosbító körülményként kell figyelembe venni az illető ügyvéd szakmai és ideológiai képzettségének hiányát, valamint az ügyvédnek azt a magatartását, ha az ellenséges osztályhelyzetű vádlott védelme során védőbeszédében személyes ismeretségre hivatkozik, vagy más címen mentegeti magát. Ez a mentegetés fegyelmi vétséget képez.

A debreceni ügyvédi kamaránál 1960. évtől kezdődően a *fegyelmi statisztika* lényegesen kedvezőbb képet mutat. Eszerint

1960-ban 8	1961-ben 1	1963-ban 5	1964-ben 2
1965-ben 6	1966-ban 11	1967-ben 2	1968-ban 4
1969-ben 3	1970-ben 5	1971-ben 2	1972-ben 3
1973-ban 5	1974-ben 3	1975-ben 2	1976-ban 0
1977-ben 0	1978-ban 3	1979-ben 4	1980-ban 3
1980-ban 3	1981-ben 3	1982-ben 0	1983-ban 3
1984-ben 1	1985-ben 2	1986-ban 2	1987-ben 3
1988-ban 3	1989-ben 1	1990-ben 1	1991-ben 1
1992-ben 5	1993-ban 2	1994-ben	

ügyvéd ellen indult fegyelmi eljárás, ezek közül 3 kivételével marasztalás történt.

A fegyelmi élet konkrét eseményeinek feltárásán keresztül jól nyomon követhető a kor, amelyben a fegyelmi eset megtörténhetett, és amelyben jogosan vagy jogtalanul az ügyvéd elmarasztalására sor került.

A kamara fegyelmi statisztikai adataiból — a második világháború befejezését követő néhány évig — kiolvasható, hogy a fegyelmi eljárás megindítását a kamarai ügyész hivatalból is kezdeményezte.

A kamarai ügyész az officialitás elve alapján felügyeleti vizsgálat megindítását kezdeményezte az egyik földbirtokos ügyvéd ellen.

A statisztikai adatok szerint az ügyvédek ellen legtöbbször saját ügyfelek éltek panasszal. A volt ügyfelek nagyobb többsége az ügyvédi

magatartási szabályok megsértését sérelmezte. A késedelmes ügyintézés, a tárgyalásokról való elmaradást, az okirat készítésénél a részrehajlást, vagy csak az egyik fél érdekeit védő szerkesztést róják fel az ügyvéd terhére. Mások a költségelszámolást vitatják és visszatérítési igénnyel lépnek fel.

Az ügyvéddel szembeni ellenérdekű fél fellépésével is találkozunk a panaszos-fegyelmi listán. Itt már nem jogi problémák jelentkeztek, mert az ellenféllel az ügyvéd nincs jogviszonyban, hanem a támadó fél ügyvédjével áll kapcsolatban. Ezért az ellenfél által kezdeményezett panaszok megvizsgálásra kerültek, de általában elutasítást nyertek.

Az ügyvéd ellen saját ügyfele által indított támadás az ügyvéd és az ügyfél közötti bizalom bensőségeségének teljes megszakadására utal.

Az ügyfelek sarkalatos és alapvető tévedése abban van, hogy a megbízás megadásával az ügy elintézésével általában jelentkező kockázati tényezőket nem veszik figyelembe, eredményt igényelnek, és a képviselőt és az esetleges eredménytelenséget összemoszák.

Találkozunk e körben kifejezetten rosszindulatú, dolózus jellegű támadással, amely már a rágalmazás határait is túllépi.

Az ügyvédi életben elfogadott, etikailag tisztának tartott ügyvédi magatartás, ha a védelem előkészítése érdekében védencét vagy hozzátartozóját levélben megkeresi, és kéri, hogy irodájában keresse fel. E személyes találkozás alkalmas arra, hogy a kirendelt védő minden, a kirendelt védő funkciójához tapadó ténykedés és anyagi szolgáltatás ismertetése után ajánlatot tegyen a kirendelés megbízássá történő átalakításának lehetőségéről, és ezt ügyvédi tényvázlatban rögzítse a kikötött munkadíj meghatározásával együtt.

Az F:31/1952., és az F:4/1955. számú fegyelmi ügyekben a tárgyalást ellátó ügyvédek ellen a kirendeléses jogviszonynak megbízásos jogviszonnyá való átalakítása során kifejtett helytelen magatartása miatt indított fegyelmi ügyek közül az utóbbi esetben magas pénzbírság kiszabására került sor, míg az első esetben kisebb szabálytalanság észlelése miatt az iratok a választmányhoz kerültek enyhébb marasztalásra.

A debreceni ügyvédi kamara fegyelmi bíróságának iratai között a politikai életben kifejtett helytelen magatartás miatt indított eljárásokkal is találkozunk.

Az 1960-as években a kamara fegyelmi eljárást indított több tagja ellen, mert a Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesületéhez való tagsági viszonyukat életrajzukban elhallgatták és ezzel az ügyvédi kar tekintélyét súlyosan megsértették. A cselekmények kisebb súlyú elkövetésnek minősültek és kisebb pénzbírság kiszabásával kerültek elbírálásra.

A debreceni ügyvédi kamarai élet fegyelmi arculata a 60-as években alakul át, és formálódik a kiegyensúlyozottság felé. A kamara vezető garnitúráját jellemezte a tapintat és előrelátás, amely sokak szerint a kormányzás egyik kardinális vezérelve.

A kart terhelő helyi társadalmi nyomás lazulása, a politikai légkör általános javulása, az ügyvédi közgondolkodás kialakulása hatással volt a fegyelmi állapotokra is. A valóságban csökkenő tendenciát mutattak a fegyelmi adatok. Az eljárás alapjául szolgáló események szintén kisebb fajsúlyúak, kisebb jelentőségűek lettek, bár mások által elkövetett bűncselekménybe sodródott bele ügyvéd.

A fegyelmi helyzet általános javulása mellett is megtörténhetett, hogy az ügyvédi kamara által megszervezett, az ügyvédi munkaközösségekre lebontott ellenőrzési rendszert az egyik vidéki ügyvéd kijátszotta. A pénzügyi szabályok súlyos megszegésével az általa készített szerződések illetékét a féltől felvette azzal, hogy azt ő megfizeti, de a szerződéseket az illetékhivatalhoz nem mutatta be, a pénzt elsikkasztotta, elszórakozta.

Az Ügyvédi Kamara az Országos Ügyvédi Tanáccsal azonnal felismerte ezen esemény rendkívüli hátrányos voltát, súlyos erkölcsi hatását. Azonnal intézkedett a kárt szenvedett intézmények felé a kárösszeg kiszámítására és a közel 2 millió forintot kitevő összegnek a kamara által történő visszafizetésére, a károsultak teljes kártalanítására. Az ügyvédi kamara cselekedete az ügyvédi kar teljes támogatásával történt, sajnos a pénzösszegeből mindössze néhány ezer forint térült meg.¹⁵¹

ÜGYVÉDSÉG A SZOCIALIZMUSBAN ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉGEK KIALAKULÁSA

Dr. Papp Sándor

A magyar társadalom a második világháború anyagi és erkölcsi romjaiból való újjáépítésének folyamatában, 1948-ban, amikor még a hatalom megszerzéséért folyt a harc a szembenálló pártok és csoportok között, Budapesten 1948. június 5. napján létrejött a Kölcsey Ferenc Ügyvédi Munkaközösség. Vidéken Pécsen 1949. május 20-án kezdte meg működését a pécsi gyakorló ügyvédek által megalapított Ügyvédek Kossuth Lajos Munkaközössége.

Az ügyvédség e csoportjai jogi szabályozás nélkül önkéntesen mutatott utat a munkaközösségek szocialista szervezetének kibontakozására.

Magyarországon 1948-ban 4556 ügyvéd működött, ebből 3011 (66,1%) vidéken, 1545 (33,8%) Budapesten. A korabeli adatok szerint 316 (6,9%) ügyvéd állt fegyelmi eljárás alatt, 502 (11,02%) ügyvéd ellen felügyeleti eljárás volt folyamatban.

Debrecenben 1948. március 24-én a kamara korábbi vezetése lemondott. A 9840/1948. I. M. számú rendelet szerint az ügyvédi önkormányzati szervek megbízatása április 12-ével megszűnt. Az új választásig *Dr. Lengyel Miklós* volt a kamara miniszteri kiküldöttje.

1948. május 30-án a Debreceni Ügyvédi Kamara a kamarához tartozó miskolci és nyíregyházi ügyvédi kamarai tagokkal együtt új tisztikart választott. Megválasztották a miskolci és a nyíregyházi helyi bizottságokat is.

A Debreceni Ügyvédi Kamarában 1951-ben 250 ügyvéd, 6 helyettes ügyvéd, és 60 ügyvédjelölt működött. Az ország gazdasági helyzete és annak gyors ütemű szocializálása nem biztosított megfelelő anyagi megélhetést az ügyvédi kar számára, ezért többen választották a biztosabb egzisztenciával járó állami szolgálatot. A politikai tisztogatás következtében viszont az állami szolgálatból eltanácsolt jogászok az ügyvédi karban kerestek menedéket. A szocialista jogrendszer kiépülésével ebben az időben megszüntetendőnek tartották az ügyvédséget, vagy legalábbis a jogszolgáltatás munkájához kapcsolódó államilag kinevezett testületté kívánták tenni. Az ügyvédek túlnyomó része örömet cserélte volna fel a magán gyakorlatot az állandó megbízással, vagy lépett volna állami szolgálatba. A korabeli közlemények szerint *Nagy László* 1950-ben "ügyvédválságról" írt Magyarországon, mely ügyvédválságnak az oka szerinte az ügyvédek magatartásában keresendő. Korabeli szerzők szerint az ügyvédek nagyrészt ellenséges világnézetűek voltak vagy közömbösek, akik pedig a közalkal-

mazotti területről kerültek át, jó jövedelmük elvesztése miatt passzivitásba vonultak. Politikailag jogfosztottaknak, kívülállóknak érezték magukat.

Egy híres angol tudós, aki az ügyvédség fejlődését vizsgálta az ókortól napjainkig, három fő eszmekört határozott meg, mely az ügyvédség fejlődésére döntően hatott:

1. az ügyvédség szervezete

2. a tanulás

3. a hivatás és a köz szolgálatának szeretete.

Debreceni Ügyvédi Munkaközösségek

Az ügyvédség munkaközösségekbe történő tömörítésével, kollektivizálásával, egy olyan szervezeti formán történik változtatás, melyet az ügyvédség 1875 óta elfogadott és jónak talált. Az átalakítás nem nyílt erőszakkal, hanem burkoltan, a magánügyvédektől eltérő gazdasági szabályozók bevezetésével és a magánügyvédséget választók fokozottabb ellenőrzésével történik meg. Egyik nyugdíjas kollegánk a velük történt beszélgetés során szó szerint a következőképpen fogalmazott: *“Aki belépett, azt továbbiakban békén hagyták.”*

Debrecenben Dr. Kulcsár Imre ügyvéd tartott előadást a Magyar Jogász Szövetség felkérésére az Ügyvédi Kamarában 1952. január 31-én *“Az ügyvédség a Szovjetunióban és a népi demokráciákban”* címmel. Az előadás szövege a Debreceni Ügyvédi Kamara levéltárában megtalálható. Alapvető forrás ez a politikai átalakulás irányított tendenciájára. Az előadó idézte a szovjet igazságügyminiszter utasítását, amelyben meghatározza az ügyvédi képviselő körét, az ügyvéd feladatait, annak terjedelmét, kötelességeit a közéleti munka terén, annak elvárását, hogy az ügyvéd rendelkezésére álljon az üzemeknek és a párt szerveinek és végrehajtsa az esetenként kapott feladatokat, mint például a választások előkészítését, az ezzel kapcsolatos felvilágosító munkát. Az előadás vázolja az ügyvédi munkaközösségek felépítését, szól az ügyvédi munkadíjakról is. Ebben az időben Csehszlovákiában, Lengyelországban, Romániában már kialakultak az ún. szocialista típusú ügyvédi kollektívák.

Debrecenben 1952. január 21-én érkezik be az Ügyvédi Kamarához Dr. Balassa Zsigmond, Dr. Barcsay Károly, Dr. Bölöny Pál, Dr. Gaál István, Dr. Kulcsár Imre, Dr. Ladányi Sándor, Dr. Pogány Béla, Dr. Sréter Dezső, Dr. Kiss István, Dr. Gombos László, Dr. Józán Pál és Dr. Hajnal Ernő aláírásával egy bejelentés, hogy a nevezettek munkaközösséget kívánnak alapítani. Kéri a választmány hozzájárulását, amelyhez csatolják az alapító tagok által elfogadott és aláírt alapszabályt. Közel ezzel egyidőben Dr. Szelényi Dezső, Dr. Grünberger Jakab, Dr. Varga Ervin, Dr. Karsay

Endre és *Dr. Dévay János* jelentették be elhatározásukat ügyvédi munkaközösség alakítására.

A kamara választmánya mindkét csoport alapszabályát és nyilatkozatát felterjesztette az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságához (a továbbiakban ÜKOB). Az ÜKOB nem értett egyet és nem tartotta jóváhagyhatónak két ügyvédi munkaközösség megalakítását és Debrecenben csak egy ügyvédi munkaközösség felállítását javasolta.

A kamara választmánya azonban az 1952. május 8. napján megtartott ülésén korábbi álláspontját fenntartotta és ismételten kérte az ÜKOB-ot, hogy Debrecen város területére két ügyvédi kollektíva megalakulását engedélyezze. Ehhez csatolták egyben a Debreceni Igazságügyi M.D.P. Alapszervezetének véleményét, melyet Gál János párttitkár írt alá. Kifejtette álláspontját a két munkaközösség működésének szükségességéről. Utalt arra, hogy Szegeden és Pécsen is két munkaközösség van. Hivatkozott arra, hogy ha csak egy munkaközösség alakulna Debrecenben, úgy polgári perekben az ellenérdeklő alperes nem egy másik munkaközösséghez, hanem a magánszektorban működő ügyvédhez fordulna és ezzel azok forgalmát növelné. Ugyanígy a több vádlottas büntető ügyekben érdekellentét esetén nem egy másik munkaközösséget keresne a vádlott, hanem magán ügyvédhez fordulna. Érvelt azzal is, hogy a nemkívánatos helyzettel a magánszektorban működő ügyvédi irodák még huzamosabb ideig tudnának működni, sőt működésüket elősegítené az, ha egy munkaközösséget állítanának fel.

Ezt követően az ÜKOB engedélyezte a két munkaközösség szervezését és megalakulását.

Az **1. sz. Ügyvédi Munkaközösség** Debrecenben a Tóthfalussi téren 1951. július 15-én kezdte meg működését.

Vezetője: *Dr. Szelényi Dezső*

Titkára: *Dr. Kéry Lajos*

Ellenőre: *Dr. Varga Imre*

Végrehajtó bizottsági elnöke: *Dr. Karsay Endre*

Tagjai: *Dr. Breider Ferenc, Dr. Kovács Béla, Dr. Dévay János.*

A kamarai iratokból megállapíthatóan alapító tagként szerepel még *Dr. Hajnal Ernő* is, aki azonban 1952. június 21-én bejelentette *Dr. Szelényi Dezső*nek, hogy egyelőre nem kíván a kollektívába belépni.

A **Debreceni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség** *Dr. Ladányi Sándor* vezetésével alakult és 1952. június 10-én kezdte meg működését Debrecenben az Arany János u. 6. szám alatt *Dr. Ladányi Sándor* ügyvéd irodájában.

Alapító tagok: *Dr. Kulcsár Imre, Dr. Bölöny Pál, Dr. Gaál István, Dr. Gombos László, Dr. Hajnal Ernő, Dr. Józán Pál, Dr. Kiss István, Dr. Sréter Dezső.*

A későbbiekben *Dr. Elek Dezső, Dr. Hódy Zoltán, Dr. id. Kiss István, Dr. Magyar Simon, Dr. Meisner Tibor, Dr. Sályi László, Dr. Schwarz Artúr, Dr. Török György* csatlakozásával kibővült.

Titkára: *Dr. Kulcsár Imre*

Ellenőre: *Dr. Kiss István*

Pénztárosa: *Dr. Hajnal Ernő*

Végrehajtó Bizottság tagja: *Dr. Gombos László.*

Ez a munkaközösség később a Széchenyi u. 5. sz. alá költözött át.

A Debreceni 1. sz. Ügyvédi Munkaközösségben, a Tóthfalussi tér 3. sz. alatti központjában az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága 1952. november 19-én tartott ellenőrzést. Az ellenőrzést *Dr. Csató Gyula*¹⁵² ügyvéd végezte. Az ellenőr megállapította, hogy az iroda két helyiségből áll, ezekben öt íróasztal és három írógép van. A berendezésekből egy írógép *Dr. Breider Ferenc* tulajdonát, egy db íróasztal pedig *Dr. Varga Imre* tulajdonát képezi. Az ellenőrzés során megállapították, hogy az 1952. július 15-én kezdő ügyvédi munkaközösség iktatókönyvvvel nem rendelkezik, a munkaközösség tagjainak állandó megbízásai nincsenek, a kirendelésekről feljegyzéseket nem vezetnek, a központi határidő napló vezetése viszont kifogástalan volt. A munkaközösség azonban mint kezdő munkaközösség megkapta a kellő eligazításokat a szükséges ügyvitel végzéséhez. Az ellenőr javasolta a munkaközösség teljes átszervezését és új tagokkal való kibővítését.

Az ellenőrzést végző *Dr. Csató Gyula* jegyzőkönyvében ugyanis a következőket állapította meg *"A munkaközösség adminisztrációja és a közös ügyintézés egészen helytelen, szükséges kitanításokat megkapták, azonban a jövőben való bevezetése mellett is veszélyt látok abban, hogy Szelényi kartárs túlságosan domináló szerepet játszik minden tekintetben. Az egész elhelyezés, berendezés, ügyintézés azt a benyomást tette rám, hogy voltaképpen kibővített folytatása Szelényi kartárs irodájának. Tudakozásom folytán tényleg olyan véleményeket hallottam, mely szerint a munkaközösség voltaképpen Szelényi kartárs irodájának folytatása más formájában. A munkaközösség teljes átszervezését megfelelő új tagokkal való kibővítését javaslom."*

A munkaközösségek szervezeti szabályzata

A rendelkezésre álló korabeli szervezeti szabályzat szerint a munkaközösségek magánjogi társulás formájában jöttek létre. A szervezeti szabályzat I. fejezete szerint a munkaközösség célja:

- a.) *"A népi demokrácia szellemével és jogvédelemmel összeegyeztethető ügyvédi teendők ellátása"*

b.) *"Annak biztosítása, hogy az ügyfelek a népi demokrácia törvényeinek megfelelő jogsegélyben részesüljenek"*

c.) *"A tagok a magyar dolgozók államának építésében és erősítésében, valamint a demokratikus politikai és társadalmi mozgalomban tevélegesen részt vegyenek."*¹⁵³

A taggyűlés a megalakulásakor ún. alap hozzájárulást írt elő, ezen túlmenően a munkaközösség tagjai a munkaközösség irodájának berendezéséhez és felszereléséhez természetbeni apportokkal járultak hozzá. Az apport a rendelkezésre bocsátó tag magántulajdonát képezi ugyan, de az ügyvédi tagság tartama alatt a munkaközösség ingyenes használatára szolgál. A szervezeti szabályzat szociális gondoskodást biztosít a tagok részére betegség, katonai szolgálat, közérdekű szolgálat, munkaképtelenség esetén, illetőleg elhalálozás esetén a családtagok számára. Katonai szolgálat vagy közérdekű szolgálat esetén 3 hónapig az egy tagra eső átlagjövedelem 100%-át, további 3 hónapig 50%-át kapta az ügyvéd, a tag elhalálozása esetén a vele együtt élő özvegye és a tartásra szoruló 18 éven aluli kiskorú gyermeke az elhalálozás időpontjától számítva 3 hónapon keresztül az egy tagra eső részesedés 100%-át, továbbá 3 hónapig annak 50%-át kapta.

Az alapszabály minta szerint a munkaközösségeknek politikai titkárt és fegyelmi bíróságot kellett választaniuk, azonban sem az 1-es sem a 2-es számú Ügyvédi Munkaközösség, bár szabályzata tartalmazza, sem politikai titkárt, sem fegyelmi bíróságot nem választott. A tagfelvétel — előzetes írásos közlés alapján — taggyűlésen történt. A taggyűlés hatáskörébe tartozott a munkaközösség költségvetésének megállapítása, a zárszámadás jóváhagyása, a havi mérleg és munkabér felosztás jóváhagyása, az alkalmazottak felvétele és az 1.000.-Ft-ot meghaladó értékű utalványozás, vagy beruházások elhatározása. A szabályzat szerint a szavazás általában nyíltan, személyi kérdésekben, vagy legalább 3 tag kívánságára titkos szavazással, az alapszabályzat módosítása pedig mindig nyílt szavazással történt. Az érdekelt fél saját ügyében nem szavazhatott. A munkaközösség vezetője, politikai titkára, pénztárnoka és ellenőre alkotta a munkaközösség végrehajtó bizottságát. Az ügyek vállalása és a munkadíjak kikötése mindig a vezető vagy helyettes részvételével történt. Az ügyintéző ügyvéd kijelölésénél figyelembe vették azonban a fél kívánságát. Kizárás terhe mellett tilos volt a tagnak munkaközösségen kívüli ügyvédi megbízást vállalni, a taggyűlés jóváhagyása nélkül további alkalmaztatást, állandó jellegű megbízást elfogadni vagy ellátni.

A megindult átalakulással egyidejűleg bővült az ÜKOB a hatásköre, ugyanis az 1948. évi XXIX. Tv. az ÜKOB hatáskörébe utalta az ügyvédek fegyelmi fellebbezési ügyeit. Módosítva az 1937.évi IV. tc. egyes

rendelkezéseit, átszervezi az ügyvédi kamara választmányát és azon kamaráknál, ahol a tagok száma az 500-at meghaladta "a választmány tagjainak sorában két elnökhelyettest, egy főtitkárt, egy főügyészt, egy főügyész-helyettest, hat ügyészt lehet választani. Amennyiben a kamara tagjainak száma 500-nál kevesebb, a választmányi tagok száma tizenkettő, ha pedig a kamara tagjainak száma 250-nél kevesebb, a választmány tagjainak száma kilenc." Hatályon kívül helyezi a Kúria ügyvédi tanácsára vonatkozó rendelkezéseket. 1950-ben az igazságügyminiszter e szervezet feladatává tette az ügyvédi vizsgák lebonyolítását, és hatáskörébe tartozott az ügyvédség szervezete és munkájának ellenőrzése.

1952-ben az ÜKOB összeállította a munkaközösségi szervezeti szabályzatot és az ellenőrzés bevezetését a magánügyvédekre is kiterjesztették. Az 1. sz. utasítás az ügyvédi munkaközösség ügyvitele tárgyában készült, a 2. sz. utasítás a belső ellenőrzésekről szólt, tételesen, pontokban szabályozta, hogy mit és hogyan kell ellenőrizni. Ezen túlmenően utasítást adott ki a magatartási szabályokról. 1953. március 23-án az ÜKOB 1953. Ob. 608. szám alatt körlevelet bocsát ki az ügyvédi munkaközösségek elhelyezéséről. A Tárcaközi Bizottság döntésére hivatkozva kimondja, hogy az ügyvédi munkaközösségek főútvonalon való elhelyezése nem engedhető meg. A Bizottság álláspontja szerint az ügyvédi munkaközösség elhelyezendő közületnek nem tekinthető, ezért részére főútvonalon csere helyiséget kiutalni nem lehet.

BUDAPEST, V. SZALAI-UTCA 7.
TELEFON: 121-700, 121-701.
1953. Ob. 608.

Tárgy: Munkaközösségek elhelyezése.

Ügyvédi Kamara
Debrecen.

Tájékoztatás céljából javasoljuk az egyes ügyvédi munkaközösségekkel a következő körlevél közlését:

A Tárcaközi Bizottság az ügyvédi munkaközösségek elhelyezésének kérdésében egy konkrét ügy kapcsán /KECS.8093-K-200/87/1953. sz. az alábbi elvi jelentőségű megállapítást tette, amit tájékoztatás és felhasználás céljára kivonatossan közlünk:

"Nem engedhető meg az ügyvédi munkaközösségnek főútvonalon való elhelyezése. A Bizottság álláspontja szerint az ügyvédi munkaközösség a 12.070/1951. OT. sz. rendelet alapján elhelyezendő közületnek nem tekinthető ugyan, de figyelemmel működése fontosságára, az elhelyezést lehetőség szerint elő kívánja mosdítani. Ezért a munkaközösség részére olyan nem főútvonalon cserehelyiséget utal ki, mely annak indokolt szükségleteit fedezi. A felmerülő költségek a munkaközösséget terhelik".

B u d a p e s t, 1953. március 23.
ÜGYVÉDI KAMARÁK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA.

dr. Révai Tibor sk.
főtitkár.

A kiadmány titelénél:

dr. Kovács István sk.
elnök.

További ügyvédi munkaközösségek

A Nyíregyházi 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1953. január 01-én kezdi meg működését.

Vezető: *Dr. Pető Géza*

Alapító tagok: *Dr. Fogoly Mihály, Dr. Gólya Barnabás, Dr. Heller Pál, Dr. Hubay Balázs, Dr. Németh Sándor, Dr. Pártos Imre, Dr. Szuhay Zoltán, Dr. Vernes Gyula.*

A teljesség kedvéért utalnunk kell arra, hogy a korabeli iratok szerint már 1952. szeptember 21-én az előzőekben rögzített alapítókka ellentétesen és korábban az alábbi személyek fordultak az ÜKOB-hoz kérve felvételüket, és a munkaközösség létrehozásának engedélyezését: *Dr. Nagy Béla, Dr. Nagy Elemér, Dr. Leskó Mátyás, Dr. Móra István, Dr. Németh Sándor, Dr. Bodnár Jenő, Dr. Kőrösi Gyula, Dr. Szalay Sándor, Dr. Fráter Iván, Dr. Álmos Iván, Dr. Képes József, Dr. Vietorisz István, Dr. Thold István.*

A Kisvárdai Ügyvédi Munkaközösség 1954. november 1. napján alakul meg

Vezető: *Dr. Székely Miklós*

Alapító tagok: *Dr. Békés János, Dr. Deák Károly, Dr. Eötvös Dezső, Dr. Grósz József, Dr. Révhelyi Károly, Dr. Sáfár József, Dr. Szánthó Sándor, Dr. Székely Miklós.*

A Hajdúböszörményi Ügyvédi Munkaközösség 1955. május 27-én kap engedélyt az ÜKOB-tól és 1955. június 22-én vált ki ténylegesen a Debreceni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösségből.

Alapító tagjai: *Dr. Józsa Pál*, aki haláláig a munkaközösség vezetője volt,

Dr. Budaházy Gusztáv, Dr. Szeszák Gyula, Dr. Magi László, Dr. Szolnoki Zoltán, Dr. Sóvágó Mihály és Dr. Terestyény István. Ez a munkaközösség a Hajdúböszörményi Városi Tanács épületében nyert elhelyezést. A munkaközösséget a város társadalmi, politikai és más szervezetei segítették, támogatták és üdvözölték létrejöttüket.

A Berettyóújfalui Ügyvédi Munkaközösség ezzel egyidőben alakul meg

Dr. Görömbey Zoltán vezetésével.

Tagjai: *Dr. Barcsay László, Dr. Ferenczy Dezső, Dr. Kádár László*

és *Dr. Tikász Gyula*. Ez a munkaközösség 1957. elején megszűnik és a Debreceni 1. sz. Ügyvédi Munkaközösségbe kéri felvételét *Dr. Görömbey Zoltán*, *Dr. Tikász Gyula*, *Dr. Pécsi Imre*, *Dr. Bölöny Bakó Zoltán*. A 2. sz. Ügyvédi Munkaközösségbe kerül át *Dr. Hartai István*.

A Berettyóújfalui Ügyvédi Munkaközösség 1959-ben újra alakul *Dr. Fekete Kálmán* vezetésével és őt követte *Dr. Görömbey Zoltán*.

Hajdúnánáson 1955. májusában alakul meg a munkaközösség.

Vezetője: *Dr. Csohány Sándor*

Alapító tagok: *Dr. Daróczy Gábor* és *Dr. Miskolci Barnabás*.

A munkaközösség későbbi tagjai *Dr. Miklóssy Sándor*, *Dr. Tóth István* és *Dr. ifj. Tóth István*.

A Debreceni 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség megalakulását egy, a kamara helyiségében 1955. június 20-án felvett jegyzőkönyv örököltte meg. A jegyzőkönyv szerint a tagok közfelkiáltással *Dr. Hegedűs Endrét* bízták meg a munkaközösség vezetésével. Feladatává tették a munkaközösség működésének megindításához szükséges irodahelyiség és a berendezési tárgyak megszerzését és biztosítását. Ez a munkaközösség a Szent Anna u. 10-12. szám alatt kezdte meg működését.

Alapító tagok: *Dr. Grünberger Jakab*, *Dr. Gyöngyösi Róbert*, *Dr. Hadházi Ferenc*, *Dr. Horváth Endre*, *Dr. Kocsis Sándor*, *Dr. Ménes Lajos*, *Dr. Tóth Ferenc*, *Dr. Varga Ervin* voltak. Ide jegyezték be az 1. sz. Munkaközösségből korábban kivált *Dr. Szelényi Dezsőt* is. Az Ügyvédi Munkaközösség tagjai korábbi irodájuk berendezéseit és írógépeit apportként vitték be.

A Mátészalkai Ügyvédi Munkaközösség 1955. július 01-én alakul.

Vezetője: *Dr. Pétery Lajos*

Alapító tagok: *Dr. Gáthy Árpád*, *Dr. Keresztseghegy Sándor*, *Dr. Nagy Gyula*, *Dr. Pétery Lajos*.

A Vásárosnaményi Ügyvédi Munkaközösség 1955. július 08-án alakul meg.

Vezető: *Dr. Horváth György*

Alapító tagok: *Dr. Székely Gyula*, *Dr. Várady Tibor*

A Debreceni 4. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1956. szeptember 17-én alakul. Az alakulással megbízott ideiglenes vezető *Dr. Ferenczy Dezső*, majd a vezető később *Dr. Koncz Ernő* lett.

Alapító tagok: *Dr. Balogh Gerő, Dr. Gergely Jenő, Dr. Nagy István, Dr. Szelényi Dezső, Dr. Koncz Ernő, Dr. Oláh Tibor, Dr. Kiss János, Dr. Szalay Károly, Dr. Benkő Lajos és Dr. Varga Samu.*

A Debreceni 3-as és 4. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1961-ben az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösségbe beolvadása folytán az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség 1961-ben 48 fő volt, akik közül 34-en Debrecenben, 14-en pedig vidéken teljesítenek ügyvédi gyakorlatot.

Rövid életű volt az 1958. május 8-án alakuló **5. sz. Ügyvédi Munkaközösség.**

Ez a Munkaközösség a Beloiannis u. 6. sz. alatt kezdte meg működését.

Vezetője: *Dr. Naményi Gyula*

Alapító tagok: *Dr. Bölöny Bakó Zoltán, Dr. Tóth Sándor,* később lépett be *Dr. Csernus József Pál.* Ez a munkaközösség 1958. augusztus 30-án megszűnt, mivel *Dr. Bölöny Bakó Zoltánt és Dr. Naményi Gyulát* az ügyvédi felülvizsgálat során a további ügyvédi működésre alkalmatlannak találták.

A jelenlegi miskolci kamara területén működő ügyvédi munkaközösségek megalakulásáról azért nem szólunk, mert 1952-ben a Debreceni Ügyvédi Kamarából kiváltak. A kiválás kapcsán 100 ügyvéd, 2 ügyvéd-helyettes és 13 ügyvédjelölt személyi iratai kerültek át a Miskolci Ügyvédi Kamarához.

Közületi képviselet ellátása

A Debreceni Ügyvédi Kamara tagjai ebben az időben helyesen ismerték fel, hogy a közületi képviseltek elvállalása bizonyos védőpajzsot biztosít az ügyvédek számára, ezért nagyobb cégek, mint pl. a Hajdúsági Iparművek és a Kisipari Szövetkezetek teljes megyei képviseletét — meglehetősen alacsony díjazás mellett — az ügyvédi kar vállalta fel. Hasonló megfontolásból látták el a későbbiekben a megye termelőszövetkezeteinek jogi képviseletét is.

Új szervezeti szabályzat

Az 1957. január 5-én elfogadott szervezeti szabályzat a korábbihoz képest lényegesen demokratikusabb, mely nyilvánvalóan 1956 szellemének köszönhető. Az ügyvédi munkaközösségbe a tagfelvétel már kizárólag titkos szavazással történik és kétharmados minősített többséggel. A taggyűlés kizárhatta azt a tagot, aki összeférhetetlen magatartást tanúsított,

vagy a szabályzatban előírt kötelezettségeit megszegte. A tag kizárásának tárgyalásához 3 tag írásbeli indítványa kellett, s titkos szavazással történni kellett meg. A taggyűlés hatásköre kibővült, viszont megszűnt az ügyvédi munkaközösségek politikai titkári és fegyelmi bírósági hatásköre. Azonban még mindig fontos szerepe volt a munkaközösség vezetőjének, aki a vállalt ügyeket szignálta és kiosztotta, valamint valamennyi okiratot Ő írt alá. A munkaközösség tagjainak ügyvédi munkájának minden bevétele a munkaközösség pénztárába folyt be. A befolyt munkadíjak 70%-át — havonta — minden hónap végén a tagok között fel kellett osztani. Abban az esetben, ha a ténylegesen felmerült kiadások után fennmaradó összeg lehetővé tette a 70%-nál nagyobb részesedési összeget is, akkor azt megfelelő arányban fel kellett emelni. A fennmaradó összegből fizette ki a munkaközösség a folyó kiadásokat. Bizonyára az olvasó figyelmét felkelti, hogy a minimum bevétel 70%-a került kiosztásra. Ez abból érthető, hogy az adóelvonás mértéke akkor minimális volt, a munkaközösségek rezsiköltségét is minimálisra szorították le a tagok, sőt lehet hivatkozni a munkaközösségek akkori munkavégzési körülményeire, melyek ma már elképzelhetetlenek. Volt rá példa, hogy egy-egy szobában egyidejűleg 6-7 ügyvéd dolgozott egy titkárnővel és egy pénztárossal.

E szervezeti szabályzat idején már jóval több vidéki munkaközösség működött.

A munkaközösségek további fejlődése, alakulása 1964 után

Az ügyvédi munkaközösségek további működésére jellemző az 1964 februárjában tartott értekezlet, melyet Dr. Szilbereky Jenő igazságügy-miniszter helyettes hívott össze Budapesten a kamarai vezetők és ügyvédi munkaközösségi vezetők részére. Ezen az értekezleten szóba került a jövedelmek arányosítása munkaközösségen belül. Megtárgyalták az ügyvédi munkaközösségek mozgalmi eredményeit. A miniszterhelyettes ismertette az elmúlt évek során, a kamarák területén létrejött szervezeti formákat. Javaslatba hozta a munkaközösség pénzügyi alapjainak összevonását. Megállapította, hogy az ügyvédi munkaközösségi forma a további fejlődés bázisa és egyben a fejlődésnek egyik fontos letéteményese az ügyvédi munkaközösség vezetője.

Ezután még a következő munkaközösségek jöttek létre:

1967. március 1. napján alakult meg a **Püspökladányi Ügyvédi Munkaközösség** Dr. Török György vezetésével.

Alapító tagok: Dr. Koncz Pál, Dr. Sályi László és Dr. Szabó Botond.

Ugyanezen a napon alakult meg a **Derecskei Járási Ügyvédi Munkaközösség**

Dr. Varsányi Lajos vezetésével.

Alapító tagok: *Dr. Szent-Andrássy Gyula* és *Dr. Varga Lajos*

A Debreceni 1. sz. Ügyvédi Munkaközösségből kiváltak megalakították a **Debreceni 3. sz. Ügyvédi Munkaközösséget**

Dr. Tatár József vezetésével 1975. január 1. napjával.

Alapító tagjai: *Dr. Séri Kornél*, *Dr. Bakos Geyza*, *Dr. Szabó Imre*.

A **4. sz. Ügyvédi Munkaközösség** 1975. február 6-án alakult meg a Petőfi tér 9. szám alatt az 1.számú Ügyvédi Munkaközösség irodáiban. Később ez a munkaközösség átköltözik az Iparkamara u. 6. szám alá. Ez a munkaközösség egy szakosított rendszerben működő ügyvédi munkaközösség elképzelésével indult.

Vezetője: *Ifj. Dr. Szeszák Gyula*

Alapító tagjai: *Dr. Lengyel Imre*, *Dr. Matúz György*, *Dr. Mészáros Gabriella*, *Dr. Porcsalmy Sándor* és *Dr. Török István*.

Ehhez a munkaközösséghez csatlakozott később a derecskei Ügyvédi Munkaközösség tagsága *Dr. Varsányi Lajos*, *Dr. Szentandrásy Gyula* és *Dr. Doktor László* ügyvédek.

A kamara történetében utolsó munkaközösséggént alakult meg a **Debreceni 5. sz. Ügyvédi Munkaközösség** 1991. július 1. kezdettel

Vezetője: *Dr. Nagy József*

Alapító és a munkaközösség helyettes vezetője:

Dr. Borsyné Dr. Almási Sára

Tagjai: *Dr. Vass Barnabás*, *Dr. Kállai István*, *Dr. Kővágó László*.

Ez az ügyvédi munkaközösség ténylegesen a 165. sz Jogtanácsosi Munkaközösség jogutódja.

A munkaközösségek teljes névsorát a 1. számú melléklet tartalmazza.

ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉGEK GAZDÁLKODÁSA

A munkaközösségek — az elfogadott szervezeti szabályzat szerint — bevételeikből fedezték a kiadásait és tartalékalapot képeztek. Ez a tartalékalap szolgált a működéshez szükséges dologi kiadásokra és viselte a szociális jellegű kiadások juttatásait. A fennmaradó tiszta bevételt egyenlő arányban osztották szét. Hosszú időn keresztül azonban — a későbbiekben — ettől eltérve a végzett munka arányában járó díjazás elvét igyekeztek követni. 1958-ra már abban az esetben, ha a tag részére a munkaközösség vezetője nem tudott a megélhetéséhez szükséges munkát biztosítani, a munkaközösségek kötelességének tartották egy bizonyos létminimumot nyújtani a közös bevétel terhére. Ennek a létminimumnak az alsó összege 2.000.-Ft volt.

Tartalékalap

A 8/1958. I. M. számú rendelet 35. §-a írta elő a tartalékalap-képzés kötelezettségét. Amennyiben az átlagjövedelem az 1.000.-Ft-ot nem érte el, tartalékalapot nem kellett képezni. Ha az adott hónapban az átlagjövedelem 3.000.-Ft-nál nem volt több, a tiszta jövedelem 5%-át, ha viszont az átlagjövedelem meghaladta a 3.000.-Ft-ot akkor a tiszta jövedelem 10%-át kellett a tartalék alap céljára fordítani. A tartalékalap felhasználásáról az ügyvédi munkaközösség taggyűlése a kamara elnöksége által megadott irányelvek alapján döntött. Ezen túlmenően a felosztható alap célkitűzésére a tiszta jövedelem 10%-át használta fel. Ez biztosította a szociális juttatásokat (családi segély, haláleseti segély stb.) és viselte a táppénz jellegű kifizetéseket. A munkaközösség érdekében kifejtett átlagon felüli teljesítmények jutalmazását és a tagok jövedelmének arányosítását szintén az alap fedezte. A felosztásnak lényeges szempontja volt, hogy a munkaközösségi tagok között szabad verseny ne alakuljon ki, és ne jelentkezzenek aránytalanságok a jövedelmeknél sem. Az ügyvédjelöltek jutalmazására és a kirendelések külön díjazására szintén lehetőséget nyújtott.

A hivatkozott I. M. rendelet 3. §-a szerint az Ügyvédi Kamara névjegyzékébe ügyvédként bejegyzett személy köteles a bejegyzés alkalmával felvételi (bejegyzési) díjat, a kamarai tagsága alatt pedig havonként kamarai tagdíjat fizetni.

Új jövedelmi és gazdasági szabályok

Az 1983. évi 4. tvr. 26. §-a változtatott a korábbi jövedelem felosztáson és a munkaközösségek gazdálkodási szabályain és pedig akként, hogy az ügyvédi munkaközösség a munkadíjból, a költségátalányból és egyéb bevételeiből fedezi a fenntartásának költségeit, gazdasági alapot képez, valamint hozzájárul az Ügyvédi Kamara fenntartásához és feladatainak ellátásához szükséges költségekhez. A fennmaradó összeget az ügyvédi munkaközösség tagjai között az általuk ellátott ügyből befolyt munkadíj arányában kell felosztani. A törvény felhatalmazása alapján az Országos Ügyvédi Tanács (OÜT) adott ki szabályzatot az ügyvédi szervek gazdálkodásáról, valamint a megbízónak okozott kárfelelősségről.

Az ügyvédi munkaközösség a taggyűlés határozatától függően a bruttó bevétel 1-5%-ából, valamint a kamatbevétel 80%-ából köteles *gazdasági alapot* képezni. Ebből a gazdasági alaphoz az ügyvédi munkaközösség

a.) olyan eszközöket vásárolhat, amelyek elősegítik az ügyvédi érdemi munka színvonalának emelését (irodaberendezési tárgyak, írógépek, diktafonok, számológépek, adatrögzítők, fénymásolók);

b.) elvégezheti az ügyvédi munkaközösség vagyontárgyainak állagmegóvásával, karbantartásával felmerülő munkálatokat;

c.) fedezi az ügyvédi munkaközösség tagjai vagy alkalmazottai által a megbízónak okozott — a tagra vagy alkalmazottra át nem hárítható, a munkaközösség vagyonából nem fedezhető — kárt;

d.) viseli a tagok továbbképzésével, tanulmányi utakkal, szakmai értekezlettel kapcsolatosan felmerült kiadásait;

e.) a munkaközösség tagjai és alkalmazottai részére jutalmat, segítyt folyósít;

f.) egyéb indokolt kiadásait fedezi.

A kamatbevétel 20%-át az ügyvédi munkaközösség fenntartási költségeinek csökkentésére használhatta fel.

Ezen túlmenően a munkaközösségek a kamarának meghatározott százaléku kamarai hozzájárulást voltak kötelesek fizetni. Ez a Debreceni Ügyvédi Kamaránál 1983. és 1989. között 6-21% között mozgott a kamara költségvetésétől függően. Ebből a bevételből utalta át az Ügyvédi Kamara az OÜT működési és gazdasági alapjához a bevételnek a teljes ülés által meghatározott százalékát. A gazdasági alaphoz az ügyvédi bevétel 2%-át utalta át a kamara, a működési alaphoz pedig az OÜT adott évi költségvetésétől függően meghatározott összeggel járult hozzá.

Az 1983. évi 4. tvr. hatályba lépését követően mind a munkaközösségek, mind az ügyvédi kamara helyesen ismerte fel, hogy ezeket az alapokat adómentesen és költség terhére lehetett elszámolni és ennek eredményeképpen különböző alapokat hoztak létre. Már a törvény hatálybalépését megelőzően is az ügyvédi kamara létszamarányosan és a munkadíj bevételek arányában minden tagnak nyaralási segélyt osztott. Pl. 1974-ben ez az összeg több, mint 275 ezer forint volt.

Beruházások

Az ügyvédi munkaközösségek 1984-1988 között évente — kamarai hozzájárulás címén a bevételeitől függően 3,5 millió és 4,1 millió forint közötti összegeket fizettek be az Ügyvédi Kamarához. Ehhez az Ügyvédi Kamara a beruházási programjának megvalósításához további 2,5 millió forint kölcsönt kapott az Országos Ügyvédi Tanácstól. Ebbe a központi gazdasági alapba az Ügyvédi Kamara évente átlagosan 500 ezer forintot fizetett be. E gazdálkodás eredményeként nyílt lehetőség arra, hogy az Ügyvédi Kamara megvásárolja a Vendéglátóipari Vállalattól 1983-ban az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség épületét. Berettyóújfaluban — a Kossuth u. 46. sz. alatt — a korábbi székház kisajátítási kártalanítási összegének felhasználásával 1,5 millió forint értékben új székházat épített. A Püspökladányi Ügyvédi Munkaközösség részére 1986-ban a Jog u. 6. szám alatt új székházat épített. A Debreceni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség Hajdúszoboszlói kirendeltségén négy ügyvéd elhelyezésére Hajdúszoboszló, Dózsa Gy. u. 9.sz. alatt alkalmas helyiséget vásárolt 1,2 millió forintért. Debrecenben pedig 11 ügyvéd akkor korszerűnek mondott elhelyezésére alkalmas helyiséget vásárolt és alakított át az Iparkamara u. 6. szám alatt. Ide költözött át a 4. számú Ügyvédi Munkaközösség. Korszerűsítette a 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség fűtésrendszerét, és felújítási munkálatokat végzett Hajdúböszörményben (Jókai u. 20.). Végezetül 1988-1989 évben sor került a 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség bővítésére is. E beruházási programhoz értékesítette a miskolctapolcai üdülőt 2,5 millió forint összegben. Mindezek a beruházások 1983. és 1988. között valósultak meg.

A kamara gazdálkodása 1989. december 31. fordulóponttal lezárult. 1990. január 1-től kezdődően az ügyvédek kamarai tagsági díj fizetésével járulnak hozzá a kamara fenntartási költségeinek fedezéséhez.

Zárszámadás, vagyonfelosztás

Az Ügyvédi Kamara 1990. évi zárszámadása szerint készpénzvagyon 8.845.000.-Ft volt. Az ingatlan vásárlásokkal az ügyvédi munkaközösségek

jelentős összegű helységbérektől szabadultak meg. E gazdálkodásnak eredményeképpen az ügyvédi vagyon privatizációja során 1991-ben 43.488.654.-Ft ügyvédi vagyon került felosztására, ami az ingatlanok forgalmi értékéből és a visszaosztott készpénzmaradványból tevődött össze. Az ügyvédi vagyont az Ügyvédi Kamara az 1991. február 2-i napján megtartott közgyűlésén osztotta fel adó és illetékmentesen. A felosztásnál irányadó szempont volt az utolsó öt év munkaközösségi bruttó bevétel, illetőleg a fizetett kamarai hozzájárulás aránya. Valamennyi munkaközösség tulajdonba kapta korábbi székházát. A készpénzvagyon felosztása pedig ugyanilyen elvek szerint azt a célt szolgálta, hogy ha egy-egy munkaközösség a fenti elvek alapján kiszámított összegnél nagyobb értékű székház tulajdonhoz jutott, így a készpénz vagyonból nem részesült, illetőleg ha ingatlanban többet kapott, mint amennyi a számítás szerint neki járt, a különbözetet a kamara felosztási alapjába fizette be. Az ingatlanok forgalmi értékét a kamara igazságügyi szakértővel becsülte fel.

Így a kamarai vagyon privatizációja kapcsán a következő ingatlanok kerültek át kamarai tulajdonból az ügyvédi munkaközösségek tulajdonába.

- a Debreceni 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség székháza
Debrecen, Petőfi tér 9. 9.11.000.000.-Ft
- a Debreceni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség székháza
Debrecen, Széchenyi u. 5. 6.400.000.-Ft
- és a hajdúszoboszlói kirendeltségének tulajdonjoga
Hajdúszoboszló, Dózsa Gy. u. 9. 2.200.000.-Ft
- a Debreceni 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség székháza
Db., Péterfia u. 46. bérleti jogának ellenértéke 2.000.000.-Ft
- a Debreceni 4. sz. Ügyvédi Munkaközösség székháza
Debrecen, Iparkamara u. 6. 5.000.000.-Ft
- derecskei kirendeltsége tulajdonjoga
Derecske, Tanácsköztársaság u. 44. 1.400.000.-Ft
- a Berettyóújfalui Ügyvédi Munkaközösség székháza
Berettyóújfalu, Kossuth u. 46. 2.300.000.-Ft
- a Hajdúböszörményi Ügyvédi Munkaközösség székháza
Hajdúböszörmény, Jókai u. 20. 1.500.000.-Ft
- a Püspökladányi Ügyvédi Munkaközösség székháza
Püspökladány, Jog u. 9. 2.300.000.-Ft

Fenti összegek kerekített összegek.

A jutó kiszámításánál figyelmen kívül hagytuk és nem számoltuk el az ügyvédi kamara bérleti jogának értékét berendezési tárgyaival együtt azt a közgyűlés határozata szerint az Ügyvédi Kamara a felosztás időpontjában bejegyzett tagok nevesített vagyonaként tartja nyilván.

Az elszámolásnál figyelembe vettük a 3. számú Ügyvédi Munkaközösség hiteltartozását és elszámoltuk az OÜT által folyósított ifjúsági lakáshitelek vissza nem térített összegét, mely az adott időpontban közel 500 ezer forint volt.

A kamara által privatizált vagyont az ügyvédi munkaközösségek a közgyűlés felhatalmazása alapján taggyűlésükön a tagok magántulajdonába adták.

Több munkaközösség ebből az ügyvédi vagyonból juttatott a már nyugdíjba vonult ügyvéd kollegáknak, illetőleg az időközben elhalt ügyvédek özvegyének is.

Az ügyvédi munkaközösségek megalakulásuktól lényeges szervezeti változásokon mentek át. A bevételek egyenlő felosztása kezdetben nagy feszültség forrása volt. A későbbiekben a bevételek felosztása az elvégzett munkával arányosan történt. Ezt követte az a megoldás, hogy a bevétel arányában történt meg a munkaközösség személyi és dologi kiadásainak felosztása, és az így megmaradt nettó bevétel a behozott munkadíjak aránya szerint került felosztásra. A munkaközösségek megszűnését megelőző időszakban már egy igazságos felosztási rendszert alakítottak ki a debreceni ügyvédek, melynek a lényege az volt, hogy minden egyes ügyvédre lebontották és egyenlő arányban osztották meg azokat a költségeket, melyek a munkaközösség általános költségei voltak pl. fűtés, világítás, a vezetői tiszteletdíjhoz történő hozzájárulás, titkárnők bére és TB járuléka, ügyvédjelöltek bére és TB járuléka, melyet külön fizettek be az Ügyvédi Kamarának. A munkaközösség vezetőjének feladata utóbb már csupán a kirendelések szétosztására, a székház üzemeltetésére redukálódott. A gazdálkodásnak jelentős előnye volt, hogy a nagyobb létszámmal működő ügyvédi munkaközösségek egy-egy tagjáráz irodai költségekből viszonylag jóval kevesebb jutott. Ez a gazdálkodás még mindig nem azonosítható a rendszerváltást követően kialakított ügyvédi irodák gazdálkodásával.

A munkaközösségi rendszernek voltak előnyei és hátrányai is, ezért a Debrecenben működő mind a négy munkaközösség egy-egy tagját felkértük, hogy nyilvánítson véleményt az ügyvédi munkaközösségi rendszerről, annak előnyeiről és hátrányairól. Ezen rövid értekezéseket változtatás nélkül tesszük közzé.

DR. BALASSA KLÁRA

1972. január 15-től ügyvédjelöltként, majd 1975. január 15-től, mint ügyvéd dolgozom az I. sz. Ügyvédi Munkaközösségben.

Emlékezetem szerint a kezdeti időszakban még érvényesült a központi vezetés oly módon, hogy a munkaközösség vezetője — bár konkrét ügyekbe nem szólt bele — bizonyos felügyeletet, ill. ellenőrzést gyakorolt.

Évek során a vezető szerepe egyre csökkent és tulajdonképpen csak az volt a feladata, hogy a kollegákat összetartsa.

Megítélésem szerint a volt I. sz. Ügyvédi Munkaközösségben nagyon jó légkör uralkodott, nemcsak a munkában segítettük egymást, hanem munkaidőn kívül is jó baráti kapcsolat alakult ki közöttünk.

Nem jelentett problémát a tárgyalások ellátása, a helyettesítést egymás között megoldottuk.

A kezdeti időszakban — tehát az 1970-es évek végén és a 80-as évek elején még érezhető volt a központi irányítás, azonban 1983-tól egyre inkább csökkent a szerepe a munkaközösségnek, és a vezető inkább csak érdekvédelmi szerepet látta el.

Én nagyon jól éreztem magam a közösségben, sokkal nagyobb összetartást tapasztaltam a kollegák között, mint manapság. Egymás szeretete, tisztelete sokkal inkább érvényesült, sokkal többet tudtunk egymás problémáiról és segítettük egymást a megoldásban.

Szó sincs arról, hogy politikai szempontból visszakívánnám az előző időszakot, azonban lényegesen nagyobb törődést és együttérzést tapasztaltam abban az időszakban, mint a jelenlegiben.

1989. végén a munkaközösség megszűnt, ettől kezdve egyéni ügyvédként dolgozom, bár néhány kollégával változatlanul nagyon jó a kapcsolat, azonban úgy érzem, hogy egy kicsit elidegenedtünk egymástól, de ez manapság más területekre is vonatkozik.

Változatlanul állítom, hogy a közösségi szervezeti formában bizonyos dolgok jobban megoldhatóak voltak és könnyebb, gondtalanabb is volt az ügyvédi munka.

Debrecen, 1995. szeptember 27.

Dr. Balassa Klára
ügyvéd

A Hajdú-Bihar megyei Ügyvédi Kamara történetének feldolgozása során megtisztelő felkérést kaptam arra, hogy mint korábbi ügyvédi munkaközösség vezető néhány sorban fejtsem ki véleményemet erről a szervezeti formáról.

Amikor gondolataimat megpróbáltam először összegezni, egyszerűnek és tisztának tűnt a kérdés, mivel csupán annyi látszott indokoltnak, hogy a korábbi munkaközösségi forma előnyeinek és hátrányainak egybevetésével alkossak véleményt.

Most már három éve egyéni ügyvédként működve azonban a visszaemlékezés sokkal inkább érzelmi területet érint, mintsem a száraz érvek sorakoztatását.

Szinte születésemmel egyidőben jöttek létre az 1950-es évek táján az ügyvédi munkaközösségek. Tudom azt, hogy rengeteg egzisztenciális problémát okozott akkoriban a "kolhozosítás" folyamata, mert kitaposott életpályák, jól bevezetett irodák kényszerültek módosításra, teljes átalakulására.

Nyilvánvalóan a fiatalabbaknak és akkor kezdőknek könnyebb lehetett megemészteni a változást, sőt esetenként az új forma abban a társadalmi környezetben vonzó is lehetett.

Családunkban mindkét nagyszülőm, édesapám, sőt az ő testvére is ügyvédi pályán dolgozott. Gyermekkori emlékeink a 2. számú Ügyvédi Munkaközösséget, mint édesapánk munkahelyét őrizte meg.

Úgy hiszem, hogy az akkor együtt dolgozó ügyvédek szerencsések voltak amiatt, hogy ők tudtak egymással jó barátságban együtt élni és dolgozni. Többen magánemberként is összejártak, szerették és tisztelték egymást.

A munkaközösség életének folyamán meg kell különböztetni az ügyvédi munkát és az ügyvédi szervezet alakulását. Mint később saját munkaközösségi vezetői gyakorlatomban is tapasztaltam és alkalmazhatom, jogszabályi garancia volt arra, hogy a gyakorlatban is alkalmazható legyen az ügyvédi függetlenség abból a szempontból, hogy az adott ügyekben kizárólag az ügyfél utasításai, valamint a jogszabályi rendelkezések adják a tevékenység keretét és a lehetőségek határát.

Munkaközösségi vezető a debreceni 2. számú Ügyvédi Munkaközösség esetében soha nem utasította az egyes ügyvédet konkrét eljárási cselekmény végzésére, hacsak azért nem, mert ügyfél panasza folytán valamilyen késedelem miatt sürgetés vált szükségessé.

Nem jelentett a munkába való beavatkozást az sem, ha a tagok egymást tanácsokkal ellátták, és ennek során a munkaközösség vezetője

sem különbözött a többi kollegától. A munkaközösség szervezete, irányítása során a vezetőnek volt kiemelt szerepe, aki az összes ügyvéd gazdasági elszámolását irányította, és felelősséggel tartozott a hatóságoknak.

A debreceni 2. számú Ügyvédi Munkaközösségben minden időszakban sikerült megtalálni az arányos költségviselés módját. Ezalatt azt értem, hogy az egyes ügyvédek az általuk használt irodarész működtetésének költségeit, továbbá a közös alkalmazottakkal járó kiadásokat részarányosan és a lehetséges mértékig méltányos felosztással teljesítették.

Utólag sem látom kifogásolhatónak azt a rendszert, amely a kisebb jövedelmű ügyvédeknek a közös költségek viselésében támogatta, kedvezményben részesítette a nagyobb jövedelműekkel szemben.

Az ügyvédi munkaközösség utolsó éveiben alapvető változás következett be az elszámolásokban. A Budapestről indult gyakorlatot mindegyik debreceni munkaközösség követte azáltal, hogy megszüntetett minden kedvezményt és támogatást, és a közös rezsiköltségek teljesen egyenlő arányú felosztásával egyenlő teherviselést alkalmazott.

A munkaközösségi szervezeti forma értékelésénél számomra mégis elsődleges, és legfontosabb annak vizsgálata, hogy az egy szervezethez tartozó ügyvédek milyen közösséget alkottak, hogyan tudtak egymással együttműködni, élni, emberi kapcsolatokat kialakítani.

Véleményem szerint kiemelkedő értéke volt annak, hogy szakmailag egymástól független, munkájukat egyénileg végző kollegáknak módjuk volt nap mint nap tapasztalatok cseréjével helyettesítések szervezésével, közös ügyvállalások bármikori lehetőségével egymás segítségével jó értelemben vett közösségként működni.

Mindez úgy igaz, hogy szerencse kellett ahhoz, hogy az akkoriban ügyvédi kamarai elnökség által beosztott ügyvédek, mint a munkaközösség új tagjai is illeszkedni tudjanak a hagyományokhoz, beépüljenek egy meglévő közösségben. A mi esetünkben szerencsések voltunk, hiszen ez többnyire sikerült. Érdekes kettősség tehát az, amit összefoglalva megállapíthatunk amikor azt a véleményt kell kijelenteni, hogy a munkaközösségi forma felett eljárt az idő, szükséges volt a változtatás, hiszen az új gazdasági és társadalmi viszonyokhoz már ezen szervezeti forma nem tudott alkalmazkodni és illeszkedni.

Mégis kedves emlékü és jó iskolaként szolgált az én korosztályom nevelkedésében és életem alakulásában, hiszen el sem tudom képzelni azt, hogy honnan meríthet a mai világban 1995. év táján egy kezdő ügyvéd olyan ismereteket mind személyi, mind szakmai vonatkozásban, amire az ügyvédi munkaközösségben nekünk módunk volt.

Esetlegesen jobb jövedelmezőség, vagy látszólag nagyobb szabadság nem kárpótolja azt embert az élményért, amit a közösen végzett munka, közös gondolkodás, a nehézségek egymást segítő megoldása adhat és jelenthet.

Ezekkel a gondolatokkal tekintek vissza a közelmúltban megszűnt ügyvédi munkaközösségi formára remélvén azt, hogy az irodákból kiváló ügyvédek újra egymásra találhatnak.

Kelt Debrecenben, 1995. szeptember 25. napján

Dr. Kiss István

Debreceni 2. számú Ügyvédi Munkaközösség
volt munkaközösség vezetője

DR. SÉRI KORNÉL:

**Az ügyvédi munkaközösségek és az
etikai szabályok kapcsolatáról**

1972. december 16-án fogadta el az Országos Ügyvédi Tanács teljes ülésén az Ügyvédi Hivatás Magatartási Szabályzatát.

A szabályzat bevezető részében rögzíti: "Az ügyvédség szervezetei szocialista szervezetek. Az ügyvédi munka tartalmában kifejezésre kell jutnia a szocialista világnézetten alapuló közösségi jellegnek, a magasabb fokú ideológiai és szakmai képzettségnek, a közérdekű társadalmi tevékenységben való részvételnek."

Ugyanezen szabályzat 22. pontja rögzíti: "Az ügyvéd működését, ügyvédi munkaközösségben, a munkaközösség tagjaként fejt ki. Ezért a munkaközösség kollektívájába beilleszkedve vegyen részt annak közös munkájában és tartsa meg a jogszabályoknak a munkaközösség működésével kapcsolatos rendelkezéseit."

Nemcsak az akkori ügyvédi rendtartás, de a hivatás szabályai is kötelezettségként determinálták a közösségi formát.

A hivatás szabályainak politikai kívánsága — az ügyvédi munkában rejlő — és érvényesíthető ideológiák — érvényesülését kívánták kizárni, visszaszorítani az ügyvéd gondolkodásában a polgári ideológiák — szabad demokratikus befolyását korlátozni.

Az elvi követelmények az uralkodó politikai hatalom kívánságait kívánták szolgálni a forma pedig lehetőséget adott az individuum gondolatainak befolyásolására — a kollektív célkitűzések megvalósítására.

A gyakorlatban a megkívánt célkitűzések igazán nem nagyon érvényesültek.

A munkaközösségen belül — hosszú évtizedes tapasztalatom szerint — nem folyt az ügyvéd egyéni és szellemi kiteljesedésének egzisztenciális korlátozása.

Nem folyt ügyvéd ellen súlyos fegyelmi eljárás — a politikai követelmények megsértése esetén — legfeljebb egy-egy túlzó, elvhű munkaközösségi vezető megjegyzéseit kellett eltűrnie.

Az ügyvédi kollektívákban — a kötött ügyvédi létszám mellett az ügyvéddé válásnak sem volt első feltétele a politikai elkötelezettség — sokkal inkább a szakmai felkészültség, és a személyes helytállás. Természetesen két azonos aspiráns közül a politikai hatalom által előtérbe helyezett személy érvényesülése volt biztosított.

Megkövetelték, hogy a munkaközösség vezetője — lehetőleg a hatalom elkötelezettje legyen. Ideológiai beállítása szocialista irányú legyen. Ennélfogva a munkaközösségek alakulásakor kevésbé, de az idők elmúlásával — 1974. évtől kezdődően — a munkaközösségek élén túlnyomó többségben csak párttag ügyvédek vezethettek.

Nevezettek — mondhatnám formai elkötelezettsége — a szakmai szabadságra nem voltak kihatással. Az említett elkötelezettnek nevezett vezetők — számos esetében — megfelelő háttérrel inkább védelmébe vették — a hatóságok előtti képviseletben a determinációból kitörő kollégáikat.

Az említett elvek sokkal inkább érvényesültek a bűnüldöző szervek, sőt sok esetben a bírói hatalom tevékenységében is, és az ügyvéd eljárásakor megkívánták az ügyvédi hivatás szabályaiban megfogalmazott elvek gyakorlati érvényesítését.

Könnyen mondták egyesek, hogy az ügyvéd védőbeszéde — amennyiben társadalmi bajokra utalt — akkor az a bűnt védi!

Ezzel szemben az ügyvédi munkaközösség és a kamara fegyelmi apparátusa számos esetben másként értékelt és a szervezettségben nagy előny a védettség volt.

Az elmúlt évtizedek társadalmi réteg harcaiban a politikai hatalom által kidolgozott és előírt forma adta meg a védettséget, különösen ha kialakultak a jó emberi kapcsolatok.

Erről pedig a humánus, formailag esetleg valóságosan elkötelezett vezetők gondoskodtak.

Emlékezem évente megtartott családi összejövetelekre. Rendszeresen szervezett, egymás szakmai fejlődését elősegítő szakmai konferenciákra országos munkaközösségi vezetői értekezletek tárgykörére.

Emlékezem az ügyvédjelöltek mesterré válásának szervezettségére, megfelelő klientúra biztosítására, az ügyvédjelölt pályakezdekori anyagi támogatására. Ügyvédnők névnapi köszöntésére, egymás tárgyalási

helyettesítésére betegség esetében megfelelő segítségekre, azokra az ügyvédi magatartásbeli formára, amely jogkereső közönség szimpátiájával találkozott. Boldogan gondolok együttes kirándulásainkra, kertségi összejöveteleinkre stb.

A legfontosabb jellemzője a munkaközösségnek, az ügyvéd szakmai munkájának abszolút biztonságos segítése és garantálása volt. Igen sokszor fordult elő, hogy jó szándékú segítséggel időben jeleztük a szakmai hibát, és nem volt műhibás ügyvédi tevékenység, ügyvédi biztosító, de nem is fizetett a munkaközösség 40 év alatt kártérítést sem.

Megjegyzem, hogy a hivatás szabályaiban foglalt politikai igények megkövetelése nélkül, hasonló erényekkel dicsekedhettek a polgári demokratikus államokban működő ügyvédi irodák tagjai is.

A hiányzó szervezettséget a kamaráknak kell betölteni, az általam jelenleg is vezetett bizottság által kezdeményezett szakmai fórumok működtetésével, a kamara szociális tevékenységének fejlesztésével.

1995. október 2.

Dr. Séri Kornél ügyvéd
1957-től 1974. évig a Debreceni
1. sz. ÜMK., 1974-től 1990-ig a
Debreceni 3. sz. ÜMK. volt tagja

DR. TÓTH SÁRA

1978. november 1-től a privatizáció bekövetkeztéig voltam a Debreceni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség tagja. Ezt megelőzően 5 éven át a Derecskei Ügyvédi Munka-közösségben ténykedtem, amelynek vezetője is voltam.

Immár 3 éve mint egyéni ügyvéd, különösen meg tudom tenni az összehasonlítást a munkaközösségi szervezeti élet és az egyéni ügyvédkedés között.

A közösségi ügyvédkedésben lényegesen nagyobb erőt és lényegesen több pozitívumot tudok megállapítani, mint jelen működési formában.

A munkaközösségi keretek között véleményem szerint az ügyvéd nagyobb biztonságban végezhet munkáját, úgy szakmailag, mint emberileg. Spontán, adott probléma felmerültekor, amikor mások szakmai meglátása, véleménye is szükségeltetett egy-egy kérdés, illetve szakmai probléma eldöntéséhez, a különböző szakágakban dolgozó kollegák segítségére minden pillanatban számítani lehetett. Így kevesebb volt a

szakmai tévedési lehetőség. Az egymás segítése is sokkal könnyebben megvalósult a helyettesítések tekintetében is. Biztonsággal lehetett számítani a munkaközösségi tagok helytállására szabadság, betegség esetén Spontán módon, de kitűnően funkcionált ez a munkatársi együttműködés. Bár személyileg természetesen heterogén emberi közösség voltunk, de az egymás minden téren való segítése mégis meg tudott valósulni, mert a többség mindig pozitív irányba mozdította el az esetlegesen, egyes dolgokhoz személyében nem megfelelően viszonyuló kollegát, tehát egy egységes szellemiség kialakulását és fenntartását tette ez lehetővé, ami a mindennapi munkavégzéshez az ügyvédnek elengedhetetlen feltételül szolgál.

Ebből adódóan is, de egyebekben is az emberi közérzete más volt az ügyvédnek ebben a rendszerben, mert a harmonikus egységbe való munkavégzés pozitív tartalommal rányomta bélyegét a kollegák egymással szembeni emberi kapcsolatára is. Az együttlétből, az egy épületben való ténykedésből, valahol emberileg is közel éreztük egymáshoz magunkat, egymás egyéni természetű problémáit is megosztottuk a másik kollegával, ami szintén közelebb hozta az ügyvédeket egymáshoz, számtalan igen kellemes emberi élményt élhettünk át, közös rendezvények, közös ebédelések, közös kirándulások, névnapok együttes megünneplése stb. Végül is ez a helyzet a munka és az emberi kapcsolat oda és visszahatott egymásra és mindkét területen gyümölcsözőnek volt mondható.

Jelen egyéni ügyvédi rendszer mindezt a pozitívumot negligálta. Az együtt dolgozásnak, illetve az ebből fakadó kedvezőbb tartalmú elemeknek csak kisebb része maradhatott meg azon irodákban, ahol két, három vagy négy ügyvéd ténykedik együtt, ami ismereteim szerint igen kevés a Hajdú-Bihar megyei Ügyvédi Kamara területén.

Az az összegező ténymegállapításom mindezek után, hogy bár nyilvánvalóan nem munkaközösségi rendszerben, de több személyes társasirodában, vagy legalább is egy irodaépületben való együttműködés lehetne a jövőben is szakmailag és emberileg hasznos formája az ügyvédi munkának.

1995. szeptember 25.

Dr. Tóth Sára ügyvéd

Negyedszázad ügyvédi munkaközösségben ...

1966-ban abszolváltam az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, ami abban az időben azt jelentette, hogy ügyvédgyakornoki munkakörben kellett elhelyezkedni az államvizsgáig, s így a Debreceni 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség püspökladányi kirendeltségébe nyertem felvételt.

Valamivel tájékozottabb voltam társaimnál a jogász pálya elhelyezkedéseiben, hiszen jogászcsaládból származom. Már akkor ismeretében voltam az ügyvédi pálya kedvezőtlen megítélésének, s tudtam azt is, hogy, — a jogszabályi rendelkezések ellenére, — tulajdonképpen mindenki csak ügyvédi munkaközösségben gyakorolhatta hivatását.

Ma már nyilvánvalónak tűnik, hogy pályaválasztásomat az a körülmény is motiválta, hogy egyetemi felvételemet megelőzően a Gördülő-csapágy-gyárban elért havi jövedelmem megközelítette édesapán megyei bírósági tanácsvezetői fizetését, holott érettségi után betanított meósként dolgoztam egyetemi felvételemig.

A családban hallottam nagybátyáimtól, — akik ügyvédek voltak, — de szüleimtől is az ügyvédi pálya jelentőségéről, s lényegében gyermekkoromban éltem meg racionalizálásukat is.

Gyakornoki és ügyvédjelölti munkám első éveit Püspökladányban két neves ügyvéd instruktorsága alatt töltöttem, — teljesen ellentétes emberi, és hivatásbeli magatartással találkoztam, ami párosult nagy adag szakmai féltékenységgel. Nehezen találtam a helyemet, végül Sáhy Laci bácsi volt az a személy, aki bepillantást engedélyezett irodájába, s tanított is az ügyvédi hivatás fortélyaira. Legfőbb tanítómesteremnek ma is őt tartom.

Debreceni lévén, — az első adandó alkalmat megragadtam arra, hogy debreceni munkaközösségbe kerüljek, nem csak azért mert "strapás" volt a kijárási Püspökladányba, s labdarúgó ambícióim a DEAC-hoz vonzottak, hanem azért is, mert a két nagy debreceni munkaközösség, — az 1. sz. és a 2. sz. — híres ügyvédjei is vonzottak.

Munkaközösségünket egy nagy családnak tartottam, úgy gondolom vallották ezt az idősebb kollegák, s majdan a tőlük fiatalabb generáció is.

E nagy családban mindenki igyekezett tudása legjavát adni, s tehetségéhez, munkabíráshoz képest maximumot nyújtani, mert mindenki tudta, hogy ennek függvénye a jövedelme. Az irodában kedves és csipkelődő volt a hangulat, mindent meg lehetett beszélni, és mindent meg lehetett oldani. Mind a dolgozók, mind az ügyvédek mindenkire figyeltek. Névnep nem múlt el ünneplés nélkül. Az öröm és az aggodás mindennapos volt a tagok, vagy dolgozók családtagjaiért.

Az irodaépület mai formájában történő kialakítását követően pedig jóformán minden évben farsangi mulatságot tartottunk, ami a tagságot még jobban összekovácsolta.

Munkaközösségünk szakmai és kollegiális jóhíre úgyszólván országos volt, s mondhatni, példaértékű. Megjegyzem, hogy más munkaközösségekkel is jó volt a kapcsolatunk, egymást rendszeresen kíségtettük, s közös baráti-, sport-, futball találkozókat is szerveztünk, amelyeknek mindig a visszavágó kilátásba helyezése volt a záróakkordja.

Én a rendszerváltást megelőző 2-3 évben kezdtem érezni a közösségi kapcsolat lazulását, de akkor még nem volt világos előttem, hogy ez egyben társadalmi változásokkal is párhuzamba hozható.

Hogy milyen volt a munkaközösségi élet? Így visszatekintve, nagyon sok jót mondhatok róla. Úgy érzem, fentebb már nagyrészt fel is soroltam, de én talán azt látom a legfontosabbnak, hogy az életérzés sokkal kellemesebb volt, mint manapság. A jelölt tanulása szempontjából feltétlenül jobbnak tartottam, hiszen más és más stílust, irodát látott, s a munka is sokrétűbb volt, mint egy-egy, ma már specializálódott ügyvédi irodában.

S hogy jobb-e az egyéni ügyvédkedés? Ennek is meg vannak a maga előnyei, mint pl. a kizárólag személyhez tapadó jövedelem, és az ügyféllel kapcsolatos intimitás. Én úgy gondolom, hogy a jelenlegi egyéni ügyvédkedésben való elszigetelődésen valamelyest változtatni lehetne, s ha nem is munkaközösségi módszerekkel, de közös ügyvédi irodák létrehozásával hasonló színvonalú munkát lehetne végezni.

1995. október 2.

*Dr. Varga György ügyvéd
mint a volt 2. ÜMK tagja*

AZ ÜGYVÉDI KAMARA 1951-1995.

Az ügyvédi kamarák 1955-ig az 1937. évi IV. tc. által meghatározott szervezeti rendszerben működtek. Az első módosító jogszabály a 23/1955.(III.20) M. T. számú rendelet és az ennek részbeni végrehajtására kiadott 2/1955. (III. 20.) I. M. számú rendelet, mely az ügyvédek fegyelmi szabályzatáról szólt.

Korábban a munkaközösségek szervezésénél szóltunk arról a centrális irányításról, melynek fókuszában az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottsága (továbbiakban ÜKOB) állt, és kemény utasítási és ellenőrzési jogkört gyakorolt. A debreceni ügyvédi kamara vezetői és választmánya mint a magánügyvédek és az ügyvédi munkaközösségek érdekképviselői szerve, egy ütköző pont volt ebben a centrális irányítási rendszerben. Nagyon sok intézkedés utal arra, miszerint igyekeztek, különösen 1955-ig érdekképviselői jogkörüket érvényesíteni. Az idősebb kollegák elmondása szerint nagyon sokszor jól *“lavíroztak a személyi kultusz útvesztőiben”*. Erre utal az a tény, hogy a fegyelmi vizsgálatok indokolatlanul elhúzódtak. Az érdemi határozatok viszonylag liberálisak voltak, de az ügyek késedelmes befejezése is a kamarai vezetők jószándékát igazolja.

1951. október 14-én tartották meg a tisztújító választást

Elnöknek: *Dr. Kéri Lajost*

Elnökhelyettesnek: *Dr. Hajdú János*

Titkárnak: *Dr. Ladányi Sándort*

Pénztárosnak: *Dr. Kocsis Sándort*

Ellenőrnek: *Dr. Heller Pált és Dr. Elek Dezsőt* választották meg.

Miskolcon és Nyíregyházán is helyi bizottságot választottak. A 770/1952. számú I. M. rendelet alapján 1952. július 1-től kezdte meg működését a miskolci ügyvédi kamara. Ekkor 100 ügyvéd, 3 ügyvéd-helyettes és 13 ügyvédjelölt távozott a debreceni ügyvédi kamarából és alapították meg a miskolci ügyvédi kamarát. Az első választó közgyűlésen

Elnöknek: *Dr. Földes Sándort*

Titkárnak: *Dr. Répási Károlyt*

választották meg.

Az új kamarát alapítók névsorát a 2. mellékletben közöljük. A melléklet, tulajdonképpen egy kíséző jegyzék, mely a távozók személyi okmányait és a folyamatban lévő fegyelmi ügyek felsorolását is tartalmazza. A kamara vezetőit dicsérendő, hogy a fegyelmi ügyek felsorolásánál

útmutatást is nyújtanak pl. "*Vád hiányában megszüntetendő Dr. Izsépi Tamás és Dr. Palásthy Béla elleni fegyelmi eljárás.*" Dr. Izsépi Tamással kapcsolatban a kamara levéltárában elfekszik egy vizsgálati jelentés is, amely azt tartalmazza és egyben a kamara terhére is írja, hogy nevezett nem járt politikai oktatásokra. Arról az ügyvédről van szó, aki a rendszerváltást követően parlamenti képviselő lett és az Igazságügyi Minisztérium politikai államtitkára.

A miskolci kamara megalakulását követően az ügyvédi létszám lényegesen lecsökkent a debreceni ügyvédi kamarában. Az év elején 252 ügyvéd volt a kamara tagja, évközben töröltek 112-t, felvettek 10 ügyvédet, az év végén a létszám 150 maradt. 1952. év elején 60 felügyeleti panasz volt folyamatban és ebben az évben a kamara orosz nyelvtanfolyamot indított. A kamarai tagság passzív rezisztenciájára utal, hogy a meghirdetett évi rendes közgyűléseket határozatképtelenség miatt megtartani nem lehetett. Így például az 1952. március 31-re összehívott közgyűlést határozatképtelenség miatt 1952. április 8-án meg kellett ismételni. Ekkor Dr. Kéri Lajos elnökölt és Dr. Ladányi Sándor a kamara 1951. évi működéséről számolt be. Ugyanez a képlet 1952. július 30-án megismétlődik, amikor a közgyűlést határozatképtelenség miatt megtartani nem lehetett, ezért augusztus 6-án a közgyűlést meg kellett ismételtetni, ahol a 125 főből 29 volt jelen. Az ezidőben még hatályos 1937. évi IV. tc. szerint a közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a bejegyzett ügyvédek 1/5-e megjelent.

Ebben az évben írta elő az Igazságügyi Minisztérium (továbbiakban I. M.), hogy az általa megadott szempontok szerint minősíteni kell a kamara elnökét, titkárát és a választmányi tagokat.

Az ÜKOB 1953. február 4-én tartott átfogó vizsgálatot a kamaránál. A hiányosságok felsorolása után javasolják a fegyelmi ügyek gyors és pontos befejezését. Ellenőrzést tartottak egyidejűleg az 1-es és a 2-es sz. ügyvédi munkaközösségeknél is. Ebben az évben került bejegyzésre Dr. Szeszák Gyula, a nyíregyházi megyei bíróság volt elnöke és Dr. Magi László a volt tiszalöki járásbíróság elnöke. Mindkettőjüket hajdúböszörményi székhellyel jegyezte be az ügyvédi kamara. Ebben az évben jegyezték be Dr. Hubay Pált, a nyíregyházi ügyvédi kamara jelenlegi elnökét is.

1954. március 28-án tartott tisztújító választást az ügyvédi kamara, amikor is Dr. Gavallér Lajost választották meg a kamara elnökének. Dr. Gavallér Lajos azonban pár heti működés után 1954. május 22-én, május 24-i hatállyal írásban lemondott. Lemondását azzal indokolta, hogy egyidejűleg a megyei tanács jogtanácsosa is és az ott betöltött munkaköre miatt képtelen a kamarai elnöki teendők ellátására, melynek súlyát és az

elnöki teendők sokaságát a választás előtt felmérni nem tudta. Lemondását követően a választmány ismét *Dr. Kéry Lajos* korábbi kamarai elnököt kérte fel ideiglenesen az elnöki tisztségre. *Dr. Kéry Lajos* két hónapi működés után ugyancsak lemondott, ezt követően a választmány *Dr. Hajdú János* elnökhelyettest kérte fel az elnöki teendők ellátására. *Dr. Hajdú János* ezt elvállalta, azonban néhány heti működés után ő is lemondott. Ezek után az ügyvédi rendtartás értelmében a választmány felkérte a legidősebb választmányi tagokat az elnöki teendők ellátására. Miután az elnöki teendőket többen nem voltak hajlandók elvállalni, ezért *Dr. Szutor Béla* volt a korban legidősebb választmányi tag, aki az elnöki tisztség ellátására vállalkozott, így a választmány őt bízta meg. Az 1954. évi működésről szóló igazságügyminiszterhez felterjesztett éves jelentés tartalmazza többek között azt is, hogy az ÜKOB által megadott tárgykörökben megtartották a szakmai és politikai konferenciákat. Debrecenben a magánygyakorlatot folytató 30 ügyvéd közül erre a konferenciára 13 jelentkezett. Nyíregyházán a helyi bizottság ugyancsak megszervezte az ÜKOB által meghatározott anyagból 1954. november 26-án az oktatást. Jelentős érdemként említi meg a kamara, hogy az Igazságügyi Minisztérium közbenjárására vállalták a Tsz-ek jogi képviselőjét. A jelentés említést tesz arról, hogy a kamara létszáma az év elején 147 főből állt, év végére ez a létszám 161 főre emelkedett.

ELNÖKI VÁLSÁGHELYZET

*1955-ben "a kamara elnöke bizonytalan időre
az elnöki feladatok tekintetében szabadságra megy"*

Az előzményi iratok nélkül, a tényekhez szigorúan ragaszkodva ismertetnünk kell egy feljegyzést, mely 1955. január 10-én készült az ügyvédi kamarák országos bizottságánál, ahol jelen volt *Dr. Lévy Tibor* az ÜKOB főtitkára, *Dr. Szutor Béla* kamarai elnök és *Dr. Hegedűs László* debreceni ügyvéd. A jegyzőkönyv szerint a tárgy: a debreceni ügyvédi kamara operatív vezetésének a megoldása. A jegyzőkönyv a következőket tartalmazza: *"A debreceni kamara megválasztott elnöke Dr. Gavallér Lajos már hónapokkal ezelőtt lemondott. Ez idő szerint Dr. Szutor Béla, mint a választmány legidősebb tagja helyettesítés alapján végzi az elnöki funkciókat. Nevezett ugyanakkor az 1-es sz. ügyvédi munkaközösség vezetője is. Az ügyek intézésével is aktívan foglalkozik. Elfoglaltsága folytán tehát nem képes a kamara elnöki funkcióját ellátni úgy, ahogy azt az ügyvédség érdekei megkívánják. Erre tekintettel Dr. Hegedűs László debreceni ügyvédet elnökhelyettesként bízta meg azzal, hogy nevezett ezen elnökhelyettesi minőségében operatív az elnöki funkcióval járó teljes felelősséggel vezeti a kamarát. Dr. Szutor Béla a maga részéről ehhez Dr. Hegedűs Lászlónak minden támogatást megad, és amennyiben elfoglaltsága megengedi, választmányi üléseken vagy egyéb alkalmakkor is közre fog működni. Dr. Hegedűs László a megbízatást 1955. január 12-én kezdi meg."*

Az 1937. évi IV. tc. lehetőséget biztosított arra, hogy egy-egy fegyelmi ügyben, ha a kamara vezetése elfogult, illetőleg ha a panaszlott ügyvéd elfoglaltsági kifogást jelent be, az esetben az eljárás lefolytatására másik ügyvédi kamarát jelölhet ki az ÜKOB. 1955-ben viszont a törvény adta jogok mellőzésével az történt, hogy az ÜKOB a Debrecenben folyamatban lévő összes fegyelmi ügyet az újonnan megalakult szolnoki ügyvédi kamarának adta át, melynek indoka az volt, hogy az ügyeket liberálisan intézte a debreceni kamara és nem törekedett azok gyors és pontos befejezésére. A szolnoki ügyvédi kamara 1955. október 22-én a levéltárban lévő, bizalmasnak minősített előterjesztésében számol be az ügyvédi kamarák országos bizottságának arról a rábízott 11 fegyelmi ügyről, melyek közül a jelentés időpontjáig 9 ügyet érdemi határozattal befejeztek és pedig akként, hogy egy ügyben elnöki megrovást szabtak ki, 7 ügyben elmozdítás fegyelmi büntetést, egy ügyben pedig az ügyvédet egy évi gyakorlattól felfüggesztették. A személyiségi jogok védelme miatt csupán a beszámoló fejrészét és az összefoglaló jelentés fénymásolatát tesszük közzé, a mellőzött

rész kizárólag a fegyelmi eljárás alá vont ügyvédek nevét és a kiszabott fegyelmi büntetéseket tartalmazza.

SZOLNOKI ÜGYVÉDI KAMARA
Szolnok, Kossuth-tér közszékház

Szolnok, 1955. október 22.

B I Z A L M A S .

Előadó: titkár.
Tárgy: debreceni fegyelmi ügyek-
ről beszámoló.

Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának,

B u d a p e s t i :

Igy tehát a Kamaránkza bizott 11 fegyelmi ügy közül a fegyelmi el-
járás 9 ügyben érdemi határozattal 1. fokozatba lett fejezve és azok kö-
z 7 elmozdítással, egy pedig 1 évi gyakorlati való felfüggesztéssel, mi
1 elnöki megrovással végződött; egy ügyben - letartóztatás folytán - a
eljárás a büntetői eljárás tartamára fel lett függesztve, egy pedig még
folyamatban van.

Egyben jelentjük, hogy hasonló tartalmu jelentésünket az Igazságú
minisztériumhoz is felterjesztettük a mai napon ;

[Handwritten signature]
kamaraí titkár.

[Handwritten signature]
kamaraí elnök.

DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA	
Értéke: 115 Ft	1955. 10. 22.
1450	
Beérkezési időpont:	Intervallum:

Ugyancsak kommentár nélkül tesszük közzé a debreceni ügyvédi kamaránál 1955. november 11-én felvett feljegyzés fénymásolatát, és az olvasóra bízunk a következtetések levonását.

Feljegyzés,

Felvétetett a Debreczeni Ügyvédi Kamaránál, 1955 évi november hó 11. napján délután 14 órakor.

Jelen vannak: Csapó László ig. min. főosztályvezető, dr. Hévai Tibor az ÜKOb. főtitkára, dr. Szutor Béla a kamara elnöke, dr. Laddányi Sándor a kamara titkára és dr. Varga Lajos nagylétai ügyvéd.

Dr. Szutor Béla a debreczeni Ügyvédi Kamara ezidőszerinti elnöke, elnökhelyettesként dr. Varga Lajos elvtársat bizza meg azzal, hogy levezett gyakorlja az elnöki tisztséggel kapcsolatos hatáskört. Szutor Béla a maga részéről kijelenti, hogy bizonytalan időre az elnöki feladatok tekintetében szabadságra megy.

Dr. Varga Lajos a fenti megbízást elfogadja.

Kmft.

Szutor Béla

(H) Csapó László

Csapó László

Mérván Gyula

Laddányi Sándor

Ügyvédi kamarák létrehozása Szervezeti változás

A kamara életében az év jelentős eseménye volt többek között az is, hogy ebben az évben a 3/1955. (IX.8.) I. M. számú rendelettel alakult meg a nyíregyházi ügyvédi kamara 1955. november 1. napjával. Ez a kamara a választó közgyűlését 1955. november 12-én tartotta meg, amikor is a kamara elnökeként Dr. Pető Géza nyíregyházi ügyvédet választotta meg aki 1956. október 31. napjáig töltötte be ezen tisztséget. A kamara titkára pedig Dr. Vernes Gyula lett, aki 1957. december 15-ig maradt hivatalában. Kamarai tagságát az 1958-as felülvizsgálat megszüntette. A 3. sz. melléklet tartalmazza annak a 67 ügyvédnek a névsorát, akik 1955-ben a debreceni ügyvédi kamarából kiválva megalakították a nyíregyházi ügyvédi kamarát.

Ugyanebben az évben a hivatkozott I. M. rendelet Békéscsabán, Egerben, Kaposváron, Kecskeméten és Zalaegerszegen állít fel ügyvédi kamarát. A rendelet a békéscsabai ügyvédi kamara hatáskörét a gyulai megyei bíróság területére hozta létre. A kecskeméti, nyíregyházi és a zalaegerszegi kamara 1955. november 1-én, míg a békéscsabai, egri és a kaposvári ügyvédi kamara 1956. január 1. napján kezdte meg működését. Ezzel befejeződött a megyei kamarák átszervezése, az ország 19 megyeszékhelyén ügyvédi kamara létesül, kivéve a békéscsabai ügyvédi kamaráját, melynek hatásköre a gyulai megyei bíróság területére terjed ki. Az ország 20. kamarája a pest megyei kamara, melynek székhelye Budapest lett.

A 23/1955. (III. 20.) M. T. számú rendelettel most már egyértelműen kialakul a *centrális irányítási rendszer*, miután a rendelet 3. §-a szerint az igazságügyminiszter főfelügyeleti jogkörében ellenőrzi az ügyvédség szerveinek működését és az ügyvédség munkáját, kötelező utasítást adhat ki az ÜKOB, illetve az ügyvédi kamaráknak. A miniszter jogosult volt hatályon kívül helyezni és megváltoztatni az ügyvédség bármely szervének törvényellenes határozatát vagy intézkedését. Hasonló jogkört kap az ÜKOB, mely az ügyvédi kamarák irányító és felügyeleti szerve. Ellenőrzi az ügyvédi munkát és e jogkörében kötelező utasításokat adhat.

Megváltozik a *felvételi rendszer*, az ügyvédi rendtartás 45. §-a 1. pontjának módosításával és a 4. és 5. pont hatályon kívül helyezésével. Eltörlik az ügyvédi illetőleg az egységes bírói és ügyvédi vizsgát. A vizsga letételéhez szükséges joggyakorlat idejét mely korábban 3 év volt, két évre szállítják le. Ez a két évi joggyakorlat is — az ÜKOB hozzájárulásával rendkívüli méltányolást érdemlő esetben — egy évre leszállítható volt. Az ügyvédi vizsga helyett a felvételt megelőzően a kamara köteles meghallgatni az ügyvédjelöltet és köteles volt tájékozódni munkájáról. Harminc év távlatából megítélve az akkori jogász társadalom sorsát és jövőjét érintő lényeges *szervezeti változtatást* hozott a 23/1955.(III. 20) M. T. rendelet, mely hatályba lépése után a jogászai társadalmon belül számos konfliktus forrása lett.

Ezen időponttól kezdődően az állami szerveknél, vállalatoknál és szövetkezeteknél munkaviszonyban álló jogászok ügyvédi kamarai tagok (ügyvédjelöltek) nem lehetnek, s az ügyvédi, ügyvédjelölti elnevezést nem használhatják. Azt a jogászt, aki a hivatkozott rendelet következtében veszítette el az *ügyvédi kamarai tagságát*, kérelmére fel kellett venni az ügyvédi kamara tagjai sorába. Harminc napi határidő állt rendelkezésre annak eldöntésére, hogy az illető ügyvéd munkaviszonyát megszüntetve

kizárólag kamarai tag marad, illetőleg ügyvédi címét elveszítve, az állami szerveknél, vállalatoknál és szervezeteknél főállásban és munkaviszonyban jogtanácsosként működik-e tovább.

Véleményem az, hogy ezen intézkedés az ügyvédi kar tekintélyét és további társadalmi megítélését lényegesen befolyásolta. Akkor és a későbbiekben másképpen alakult volna az ügyvédség politikai súlya és az igazságszolgáltatásban való részvétele, ha kamarai tagok maradnak a hivatkozott rendelettel leválasztott jogtanácsosok, akik állami szerveknél, vállalatoknál ügyvédkedtek. Az intézkedés következtében a Debreceni Ügyvédi Kamara a 23/1955. M. T. számú rendelet alapján 9 ügyvédet és 3 ügyvédjelöltet törölt.

Módosult a *fegyelmi eljárás rendje* is. Az eljárás két fokú, az 1937. évi IV. tc. által megállapított három éves elévülési idő egy évre módosul, az 1/1955. (I. 5.) I. M. számú rendelet 7. § (2) bekezdése viszont szabályozza, hogy az ügyvédségről való lemondás a fegyelmi eljárás lefolytatását nem akadályozza. Rendkívül szigorúak viszont az eljárási határidők, a fegyelmi vizsgálatot 30 nap alatt be kellett fejezni. Az első fokú határozatot az ügynek a fegyelmi tanácshoz történő megérkezésétől számított 30 nap alatt meg kellett hozni. Fellebbezés esetén 3 nap alatt kellett felterjeszteni az iratokat az ÜKOB-hoz, ahol ugyancsak 30 napon belül határozatot kellett hozni.

Egyidejűleg *politikai tisztogatás* volt a bírói karban is. Távozniuk kellett a bírói székből azoknak, akik nem feleltek meg a népidemokratikus rendszer követelményeinek. 1955-ben a debreceni ügyvédi kamara 15 ügyvédet vett fel a tagjai sorába, akik korábban bírósági dolgozók voltak. Közülük említésre méltó

Dr. Erdélyi Gábor volt törvényszéki tanácselnök

Dr. Hartai István volt hadbíró százados

Dr. Ferenczy Dezső volt megyei bíró

Dr. Jeney Béla volt miskolci megyei bíró

Dr. Pécsi Imre volt edelényi járásbíró

Dr. Molnár István volt bírósági jegyző

Dr. Wlád Sylvia bírósági jegyző

Dr. Szabó Imre volt bírósági jegyző

Dr. Soltinszky Tivadar volt bírósági jegyző

Dr. Révbíró Béla volt bírósági jegyző

Egyedül *Dr. Biki Józsefet* vették fel ebben az évben, aki a kamara korábbi jelöltje volt.

Az ÜKOB a kamara éves jelentését úgy ítélte meg, hogy az sok értékes adatot tartalmaz, de meglehetősen szűkszavú és kíváncsát annak kiegészí-

tése. Erre tekintettel a kamara az I. M. részére adott szokásos éves jelentésében már bővebben taglalja a kamara 1955. évi munkáját, melyben fő hangsúlyt kap a politikai és a szakmai oktatás. A nyíregyházi kamara leválását követően a kamarának 3 tagja volt párttag. Az 1956. február 27-én előterjesztett jelentést *Dr. Varga Lajos*, mint elnökhelyettes írja alá, miután ekkor törvényes megválasztása még nem történt meg.

1956. és annak hatásai

1956-os és 1957-es évekről nagyon kevés írásbeli anyag maradt hátra az ügyvédi kamarában, ezért összehívtuk a kamara még élő nyugdíjas tagjait és visszaemlékezéseikre is hagyatkozva igyekszünk rövid képet nyújtani a két év történetéről.

A Kamara választó közgyűlést 1956. április 28-án tartott, amikor hivatalosan

elnöknek: *Dr. Varga Lajost* választják,

elnökhelyettesnek: *Dr. Lángos Lajost*

titkárnak: *Dr. Ladányi Sándort*

fegyelmi megbízott pedig: *Dr. Pongor Béla* lesz.

A választmány 9 tagú, a választó közgyűlés határozatképes volt. A három első számú vezető volt párttag. A rendelkezésünkre álló választói névjegyzék szerint 90 ügyvédnek volt választójoga. Fegyelmi okból nem vehetett részt a választáson *Dr. Grigássi László*, *Dr. Koncz Ernő*, *Dr. Pogány Béla*, *Dr. Szelényi Dezső*, *Dr. Miklóssi Sándor*. A választó közgyűlés határozatát és a választás eredményét *Dr. Schwarz Artúr* megfellebbezi az ÜKOB-nál. Rendelkezésünkre áll a fellebbezés, mely több ponton támadja a választás törvényességét. Az alábbiakat kifogásolta:

- azzal, hogy az 1954. március havában volt kamarai választás három évi időtartamra szól, amikor is megválasztották a kamara tiszti karát, választmányi és összeférhetetlenségi bizottságát;

- következésképpen kifogásolja az új választás kiírását, továbbá azt, hogy jelölő bizottság nem volt;

- harmadikként arra hivatkozik, hogy a jelölteket meg sem kérdezték, hogy vállalják-e a jelölést.

Jelölőbizottság kiküldése esetén feltétlenül az elnöki posztra jelölték volna *Dr. Gavallér Lajost*, *Dr. Józán Pált* és *Dr. Magyar Simont*, akik a kamara elismert, szakmailag legjobban felkészült tagjai.

Nincs írásos adatunk arról, hogy mi lett ennek a fellebbezésnek a sorsa.

A debreceni ügyvédi kamara 1956. október 29-én 11 órakor tartott *rendkívüli ülést* amikor megválasztották a kamara forradalmi bizottmányát. Megállapították, hogy a tiszti kar helyett a forradalmi bizottmány viszi

tovább az ügyvédi kamara ügyeit a kitűzendő választásokig. Határozatot hoznak arról, hogy a forradalmi bizottmány tagjai kötelesek felvenni a kapcsolatot a debreceni Szocialista Forradalmi Bizottmány Igazságügyi szekciójával. Leszögezték, hogy az akkor hatályos ügyrendet nem ismerik el magukra nézve kötelezőnek. Elrendelték, hogy kérelemre 1942. január 1-től felül kell vizsgálni a fegyelmi ügyeket és egyidejűleg kiadták a kamara irattárában elfekvő káderlapokat. Megszavazták, hogy a forradalmi megmozdulások áldozatait, illetőleg azok hozzátartozói megsegítésére tízezer forintot ad át az ügyvédi kamara a debreceni Szocialista Forradalmi Bizottmánynak. A Forradalmi Bizottmány elnöke *Dr. Varga Lajos*, titkára pedig *Dr. Lángos Lajos* volt. Az említett tízezer forintot *Dr. Varga Lajos* és *Dr. Gaál István* vitte át a Városi Tanács épületében működő Forradalmi Bizottmánynak. Az idősebb kollegák elmondásából tudjuk, hogy az ügyvédi kar tagjai fegyelmezetten, de kellő óvatossággal vettek részt az eseményekben. Ezt követően több — korábban fegyelmi eljárás alá vont — ügyvéd, a forradalmi bizottmány határozata szerint, ügyében új eljárást kezdeményezett. Így pl. *Dr. Pap Ignác*, *Dr. Balassa Zsigmond*, *Dr. Elek Dezső* és *Dr. Baik Imre*. Kérelmezik, hogy az igazságügyi minisztérium kérelmüket kegyelmi kérvényként is értékelje. 1957-ben az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának elnöke *Dr. Szentpétery Gyula*, főtitkára pedig *Dr. Dániel Miklós*. Úgy a ÜKOB, mint pedig az igazságügyi minisztérium, *Dr. Kovács Kálmán* igazságügyminiszter-helyettes 1957. április 16-án utasítást ad ki, mely szerint ki kell vizsgálni az ügyvédek ellenforradalmi magatartását. Utasítja a kamarákat, hogy állítsák össze az ellenforradalmi magatartást tanúsító kamarai tagok névsorát és a kamara soron kívül intézkedjen fegyelmi eljárás lefolytatásáról. A jelentést 1957. május 15-ig kellett előterjeszteni. A kamara 1957. április 23-án válaszol a minisztériumnak és rögzíti, hogy az ellenforradalom idején tanúsított magatartása miatt a kamara területén egyetlen ügyvéd ellen sem kell fegyelmi eljárást indítani, egyetlen ügyvédet sem tartóztattak le, nem helyeztek rendőri hatósági őrizet alá. Az igazságügyi minisztérium ezen jelentésre augusztus 3-án ismételten, most már 5 pontban felsorolva felhívja a kamarát az ügyvédek ellenforradalmi magatartásának a kivizsgálására.

1957. november 14-én írnak ki új választást. A választói jegyzék szerint 108 választásra jogosult tagja volt akkor a kamarának.

Elnöknek javasolták: *Dr. Varga Lajost*,
elnökhelyettesnek: *Dr. Szeszák Gyulát*
titkárnak: *Dr. Jeney Bélát*,
fegyelmi megbízottnak: *Dr. Kulcsár Imrét*,
pénztárnoknak pedig *Dr. Kocsis Sándort*.

AZ 1958. ÉVI ÜGYVÉDI FELÜLVIZSGÁLAT

A 3940/1948-as I. M. számú rendelet után a 26/1958 (III. 30.) Korm rendelet ismét felfüggesztette az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának és az Ügyvédi Kamarák és szerveinek működését. A kormányrendelet minden egyes kamara élére miniszteri kiküldöttet állított, akinek feladata volt az újonnan kitűzendő választásig a kamara ügyeinek intézése. Feladata volt továbbá az ügyvédi munkaközösségek újjáalakítása és új munkaközösségek megalakítása.

Debrecenben ezzel a tisztséggel *Dr. Szeszák Gyulát* bízták meg 1958. március 30-án.

A kormányrendelet szerint 1958. augusztus 31-ig el kellett végezni az ügyvédek kamarai tagságának felülvizsgálatát.

Az Ügyvédi Felülvizsgáló Bizottság öttagú volt, elnökét és tagjait az igazságügyminiszter jelölte ki olyan személyekből, akik az ügyvédek magatartása felől megfelelő ismeretekkel rendelkeztek.

A bizottság elnöke *Lénárt Antal* volt. Tagjai: *Nagy János*, *Dr. Deszpot Szilárd*, *Dr. Aszódi Vilmos*. A Bizottságnak egyetlen ügyvéd tagja volt *Dr. Ladányi Sándor*. *Dr. Aszódi Vilmos* később ugyan az Ügyvédi Kamara tagja lett, de ebben az időben a Hazafias Népfront delegáltja volt.

A Bizottság az érintett ügyvéd meghallgatása nélkül döntött. Kétféle határozatot hozott, az ügyvédet vagy megerősítette kamarai tagságában, vagy alkalmatlannak minősítette. A határozat indokolást nem tartalmazott, ellene rendes jogorvoslatnak nem volt helye. Az érdekelt ügyvéd a határozat közlésétől számított 15 napon belül panasszal élhetett az igazságügyminiszterhez. A felülvizsgálati eljárást követően 1958. december 31-ig kellett az új választásokat megtartani.

A kamara létszáma a felülvizsgálati eljárást megelőzően 114 fő volt. A hivatkozott kormányrendelet 6.§-a szerint kamarai tagságukban a felülvizsgálati eljárás mellőzésével megerősítettnek kellett tekinteni a miniszteri kiküldöttet, a bizottság ügyvéd tagját, valamint a fegyelmi tanácsok tagjait.

A bizottság első fokon 72 ügyvédet erősített meg és 40 ügyvédet nyilvánított alkalmatlannak. A felülvizsgálati eljárás időtartama alatt elhalálozás folytán két ügyvéd tagsági viszonya szűnt meg.

Eredetiben tesszük közzé az alkalmatlanná nyilvánított ügyvédek jegyzékét.

K I R U J A T A S

a Debreceni Ügyvédi Kamarának a 26/1956. Korm. számú rendelet 2. §-ában meghatározott felülvizsgálat során az ügyvédi gyakorlat folytatására

alkalmazottaknak

nyilvánított tagjairól, a kirendelt írodagondnok feltüntetésével.

Sor-sz.	Név	Hely	Írodagondnok
1.	Dr. Asztalos László	Debrecen	4. sz. munkaközösség
2.	Dr. Balogh József	"	1. sz.
3.	Dr. Balassa Zsigmond	"	1. sz.
4.	Dr. Bölcsényi Miklós	"	4. sz.
5.	Dr. Fehértai Gyula	"	1. sz.
6.	Dr. Javallier Tibor	"	1. sz.
7.	Dr. Jergely Jenő	"	3. sz.
8.	Dr. Kucharsky Ferenc	"	3. sz.
9.	Dr. László István	"	2. sz.
10.	Dr. Lónyai Ernő	"	4. sz.
11.	Dr. Lónyai Lajos	"	3. sz.
12.	Dr. Lónyai Gyula	"	4. sz.
13.	Dr. Oláh Tibor	"	3. sz.
14.	Dr. Papp Ignác	"	4. sz.
15.	Dr. Szabó László	"	3. sz.
16.	Dr. Székely Károly	"	1. sz.
17.	Dr. Székely László	"	3. sz.
18.	Dr. Varga Ervin	"	3. sz.
19.	Dr. Varga László	"	1. sz.
20.	Dr. Varga Lajos	"	1. sz.
21.	Dr. Szentandrás Gyula	Berecske	Deb. 2. sz.
22.	Dr. Tóth Andor	Gyék	Deb. 3. sz.
23.	Dr. Telcskó József	Ebőszőrnagy	Ebőszőrnagy - közönség
24.	Dr. Szolnoki Zoltán	"	"
25.	Dr. Török László	"	"
26.	Dr. Tóth István	Hajdudorog	Hajdudorogi
27.	Dr. Ifj. Tóth István	"	Hajdudorogi
28.	Dr. Kucharsky Ferenc	Kucharsky	Deb. 3. sz.
29.	Dr. Szilva András	"	Deb. 3. sz.
30.	Dr. Lőrinczy Tibor	Ménfő	Hajdudorogi
31.	Dr. Miklósy Sándor	"	"
32.	Dr. Baranyai Béla	Hétszázföld	Deb. 2. sz.
33.	Dr. Csiba István	"	Deb. 2. sz.
34.	Dr. Székely Károly	Székely	Deb. 1. sz.
35.	Dr. Báthori Pál	Bujfalva	Bujfalvi 2. sz.
36.	Dr. Udvari Pál	Bujfalva	Deb. 1. sz.
37.	Dr. Erdélyi László	Felgár	Deb. 1. sz.
38.	Dr. Borsay Miklós	Kirábrány	Deb. 3. sz.
39.	Dr. Jánosák Béla	Felgár	Deb. 2. sz.
40.	Dr. Székely Tibor	Téglás	Deb. 3. sz.

4. kiadvány bitelével:
Lk. Kiadandó Társaságoknak és
a kamara területén lévő bíróságoknak

Dr. Székely Gyula mk.
miniszteri képviselő.

1958 IX 12

Az alkalmatlanná nyilvánított ügyvédek panasszal fordultak az igazságügy-miniszterhez. A miniszter 17 panasznak helyt adott, és

<i>Dr. Asztalos László</i>	<i>Dr. Balassa Zsigmond</i>	<i>Dr. Balogh Gerő</i>
<i>Dr. Csiha István</i>	<i>Dr. Erdélyi Lukács</i>	<i>Dr. Fehértai Gyula</i>
<i>Dr. Fülöp Károly</i>	<i>Dr. Géher Pál</i>	<i>Dr. id. Kiss István</i>
<i>Dr. Naményi Gyula</i>	<i>Dr. Oláh Tibor</i>	<i>Dr. Szent-Andrássy Gyula</i>
<i>Dr. Szolnoki Zoltán</i>	<i>Dr. ifj. Tóth István</i>	<i>Dr. Varga Ervin</i>
<i>Dr. Varga Imre</i>	<i>Dr. Varga Lajos</i>	

ügyvédek esetében ügyvédi kamarai tagságukat megerősítette.

A vállalati jogtanácsosok és jogi előadók jogállását rendező 33/1958. (V. 17.) korm. számú rendelet 14. §-a szerint az ügyvédi felülvizsgálat során alkalmatlannak kimondott személyek jogtanácsosként, vagy önálló jogi előadóként sem működhettek.

A felülvizsgálat célja volt az osztályidegenek, valamint az 1956-os forradalomban részt vett személyek kiszűrése. Alkalmatlanná nyilvánították a kamara korábbi elnökét *Dr. Varga Lajost* is, akit azonban a miniszter visszavett.

Sajnálatos módon nem sikerült megállapítani a felülvizsgáló bizottság elnökének *Lénárt Antalnak* és *Nagy Jánosnak* a foglalkozását, mert az Ügyvédi Kamara irattárában ezek az iratok nem találhatók meg. Megkíséreltük felvenni velük a kapcsolatot telefonon, és szerettük volna a felülvizsgálati eljárás hátterét és részleteit megismerni. A megkeresettek azonban idős korukra hivatkozással a történetekre már nem emlékeznek, vagy nem akarnak emlékezni.

Összehasonlító adataink vannak arról, hogy a Szabolcs-Szatmár megyei kamarából ugyancsak 40 ügyvédet zártak ki. A felülvizsgálat előtt ennek a kamarának a létszáma 81 fő volt.

A felülvizsgálati eljárás befejezését követően *Dr. Bojta Béla* az ÜKOB megválasztott elnöke a kamara irattárában elfekvő egyik előadási anyaga szerint a következőket mondta el :

“A felülvizsgálat fordulópont volt a magyar ügyvédség történetében. Az ügyvédség megtisztult azoktól az elemektől, amelyek főleg az ellenforradalom után súlyos károkat okoztak az egyébként szakmailag és ideológiailag szilárd ügyvédeknek, és ez az ügyvédség a felülvizsgálat óta döntő változásokon esett át. Az ügyvédi munkaközösségek fejlődése mind több és több szocialista elemet tartalmaz, megszilárdult a fegyelem és megindult az a folyamat, amelynek fő feladata volt az ügyvédség szervezeti megerősítése, de emellett az ügyvédség iránti bizalom és megbecsülés feltételeinek megvalósítása. Úgy a pártszervek, az igazgatási, valamint a bírói

tényezők bizalommal tekintenek az ügyvédi munkaközösségekre és így a további fejlődés biztos alapjait leraktuk."¹⁵⁴

Debrecenben 1958. december 29-én megtartott tisztújító választáson a kamara tagsága

Dr. Szeszák Gyulát kamarai elnöknek,

Dr. Ladányi Sándort kamarai titkárnak választotta meg.

A felülvizsgálati eljárás befejezését követően az igazságügyminiszter 9/1958. (XII. 13.) I. M. számú rendelettel létrehozta a Pest megyei Ügyvédi Kamarát Budapest székhellyel, és új kamara alakul Salgótarján, Szekszárd, Székesfehérvár, Szombathely, Tatabánya és Veszprém székhellyel.

37 év távlatából visszatekintve, azt kell megállapítani, hogy az 1958-as ügyvédi felülvizsgálat az ügyvédség történetének egy szégyenteljes eseménye volt. Az ügyvédi kar, beleértve az ÜKOB korábbi vezetőit is, a felülvizsgálati eljárásba beleszólni nem tudott, hiszen a kormányrendelet az ÜKOB működését is felfüggesztette. Az érintett felek meghallgatása nélkül, a rendes jogorvoslat kizárásával kényszerültek a pálya elhagyására szakmailag kiváló, bár az akkori politikai erők által nem kívánatos ügyvéd kollegák.

Az Országos Ügyvédi Tanács az 1989. május 22-én megtartott teljes ülésén megállapította, hogy a hivatkozott kormányrendelet törvénysértő volt és kérte a rendelettel hátrányosan érintett ügyvédek rehabilitálását. Ennek megtörténte után *Dr. Kulcsár Kálmán* igazságügyminiszter összehívta az akkor még élő ügyvédeket, illetőleg az időközben elhalt ügyvédek hozzátartozóit és őket nyilvánosan megkövette, a történetekért elnézést kért.

Ezzel megtörtént a kizárt ügyvédek jogi és erkölcsi rehabilitálása.

Az Országos Ügyvédi Tanács elnöksége az 1990. május 14-én megtartott ülésén a kizárt ügyvédek kamarai tagságát helyreállította. A törvénysértő rendelkezéssel érintett ügyvédeknek — akik ügyvédi gyakorlatukat folytatni kívánták — az ügyvédi kamarák tagsági viszonyukat azonnali hatállyal helyreállították. Azok az ügyvédek, akik korábban ügyvédi munkaközösségben dolgoztak, ugyanabban az ügyvédi munkaközösségben folytathatták tevékenységüket. Amennyiben a munkaközösség a visszajegyzett ügyvéd részére helyet nem tudott biztosítani, úgy az érintett ügyvéd hivatását a lakásán folytathatta.

Foglalkozott az Országos Ügyvédi Tanács az anyagi kártérítés kérdéseivel is, *Dr. Borsy Zoltán* az OÜT akkor elnökhelyettese előterjesztésében kérte azt, hogy a törvénysértéssel érintett ügyvédek nyugdíját havi 500.-Ft, míg az elhalt ügyvédek özvegyei havi 250.-Ft-os ellátásban részesüljenek 1989. augusztus 1. napjától kezdődő hatállyal.

Ezt követően több kizárt ügyvéd kártérítési igénnyel fordult többek között az Országos Ügyvédi Tanácshoz is. Az Országos Ügyvédi Tanács elnöksége megállapította, hogy az 1958-as ügyvédi felülvizsgálat államilag szervezett, politikai tisztogatás volt, az ügyvédi testületeknek a felülvizsgálati eljáráshoz nem volt köze, a bizottságokban résztvevő egy-egy ügyvédnek döntő szerepe nem lehetett. Megállapította, hogy az ügyvédséget ezért az eljárásért sem erkölcsi sem anyagi felelősség nem terheli.

Az eljárás tanulságaként legyen szabad idéznem Eszterházy Péter naplójának egy részletét *“Az igazság azt követeli, hogy az igazságot kövessük, a szükség meg azt, hogy a legerősebbet. A jog erő nélkül tehetetlen, az erő igazság nélkül zsarnoki. Az erőtlen jogrenddel szembeállnak, a jogtalan erőszakot váddal illetik.”*¹⁵⁵

Legyen az olvasó feladata, hogy az idézet megállapításait az 1958-as ügyvédi felülvizsgálat lebonyolításával és annak hatásaival együtt értékelje.

Új törvényerejű rendelet

Az ügyvédi felülvizsgálat befejezésének napján 1958. szeptember 1-én lép hatályba az 1958. évi 12. sz. tvr. A törvényerejű rendelet hatályba lépésével hatályát veszti az ügyvédekre vonatkozó 1945. előtt kibocsátott valamennyi jogszabály, így különösen az ügyvédi rendtartásról szóló 1937. évi IV. tc., valamint ennek hatályba léptetéséről és végrehajtásáról szóló I. M. rendelet. Ez a rendelet mindössze 60 paragrafusban szabályozza az ügyvédség szervezeti felépítését és működését szemben az 1937. évi IV. törvénycikkkel, amely 163 paragrafusban alkotta meg az ügyvédi rendtartást. Az Elnöki Tanács rendelete bevezető részében utal arra, hogy *“Népköz-szaságunkban az ügyvédi tevékenység a dolgozó nép jogainak érvényesülését szolgálja, és egyúttal az igazságszolgáltatás eredményes munkájának, a szocialista törvényesség védelmének egyik jelentős biztosítója.”* Az új rendtartás megszünteti a magánügyvédséget és ügyvédként kizárólag az működhet, akit valamely ügyvédi kamara az ügyvédek névjegyzékébe bejegyzett és valamely ügyvédi munkaközösség tagjai közé felvett. Bevezeti az ún. feddhetetlenséget és az ügyvédi működést a feddhetetlenséghez köti. Feddhetetlenségi bizonyítványt a BM titkársága állított ki. Az ügyvédi kamarai felvételt követően az iratokat jóváhagyás végett fel kellett terjeszteni az Igazságügyi Minisztérium ügyvédi osztályához, aki megkereste a BM titkárságát a feddhetetlenségi bizonyítvány kiadása végett. Törölni kellett azt, aki betegség miatt munkaképességét elvesztette és táppénzhelyettesítő juttatásra már nem jogosult, testi vagy szellemi fogyatkozás miatt az ügyvédi hivatást nem tudja gyakorolni. Az ügyvédi kamara törölhette tagjai közül azt, aki öregségi nyugdíjra jogosultságot

szerzett. Az igazságügyminiszter rendeletében megállapított életkor betöltése után az öregségi nyugdíjra jogosult ügyvéd működését csak az igazságügyminiszter személyre szóló engedélye alapján folytathatta. Nagy érdeme volt ennek a rendtartásnak az a szabálya, hogy az ügyvédi kamara tagjai társadalombiztosítási szolgáltatásokra és nyugdíjra jogosultak. Az ügyvédi munkaközösségek mellett létrehozta az ügyvédi munkaközösségi kirendeltségeket is, szabályozta az ügyvédi munkaközösség legkisebb illetve legnagyobb létszámát. Kimondta, hogy az ügyvédi munkaközösség jogi személy.

Mindössze 5 paragrafus foglalkozik az *ügyvédi kamara feladatával és szervezetével*, a részletesebb szabályozást az igazságügyminiszteri rendeletre bízta.

Sajátos az *Országos Ügyvédi Tanács* összetétele. A tanács az ügyvédi kamarák elnökeiből, valamint az ügyvédi kamarák által a tanácstagi tisztségre választott ügyvédekből állt. A kamarák által megválasztott személyek közül az igazságügyminiszter jelölte ki, hogy az Országos Ügyvédi Tanács munkájában kik vesznek részt, annak tagjaként, a többi megválasztott tag az Országos Ügyvédi Tanács póttagja lesz. Az Országos Ügyvédi Tanács megbízatása öt évre szólt.

A fegyelmi vétség elévülésének idejét újra felemeli három évre és a 6/1959. (VI. 11.) I. M. számú rendelettel visszaállt az ügyvédi jogtanácsosi vizsga. Ez a vizsgaszabályzat a 12/1976. (XI. 6.) I. M. számú rendelettel módosul, majd egy évvel később bevezeti az igazságügyminiszter a bírósági fogalmazók, valamint az ügyvédjelöltek elővizsgáját. A vizsgát az illetékes ügyvédi kamara útján, az oktatási központnál kell megtartani.

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ RENDEZVÉNYEK DEBRECENBEN

A 650 évet meghaladó múlttal rendelkező Debrecen az nemzeti történelemben játszott kiemelkedő szerepkörén kívül — 1948 után sajátosan szüneteltetett — jogi egyetemével, törvénykezési felsőbb bíróságaival — ítélőtáblával és törvényszékekkel — az időbenileg elsők között kialakult ügyvédi kamarájával az elmúlt 120 esztendőben túlnyomó részben a magyar jogászság és a jogászélet egyik fellegvára volt. Ebben a társadalmi háttérben a kamara jogintézménye a tekintélyelv alapján szívóerővel rendelkezett és biztosítani tudta, hogy az egész magyar ügyvédség lényegbevágó társadalmi, gazdasági és jogi igényeit és szükségleteit konferenciákon és gyűléseken Debrecenben vitassák meg. *Ezt három nagyszabású alkalom tanúsítja.*

Az I. Országos Ügyvédkongresszus

Az első országos ügyvédkongresszuson összegyűlt magyar ügyvédség már az új szocialista ügyvédi rendtartás, az 1958. évi 12. tvr. alapján működött.

1962. augusztus 24-25. napján került sor a magyar ügyvédi kar legnagyobb arányú demonstrációjára, az *I. Országos Ügyvédkongresszusra*. Az igazságügyi kormányzat elismerése, hogy *„csak amikor a törvényesség megsértése által elkövetett hibák a tragikus fejlemények egyik okozójává váltak, csak amikor szomorú tapasztalatok árán hivatalos elismerést nyert, hogy ma is változatlanul érvényes a iustitia regnorum est fundamentum — igazság a kormányozás alapja — szabálya, csak amikor politikai programmá vált, hogy a szocializmus vívmányait nem lehet megszilárdítani a szocialista igazságszolgáltatás nélkül, akkor fordult a figyelem az igazságszolgáltatásban az ügyvéd felé”*¹⁵⁶ már hivatalosan is elhangzott a budapesti ügyvédi kamara választási nagygyűlésén. Ebben a politikai hangulatú légkörben annúciálta a kongresszus, — amely külső formájában és belső érzelmi kötöttségében is nemzetközi nagygyűlési színvonalon mozgott —, hogy a magyar ügyvédi karnak a magyar társadalomban ismét rangja van, helye és nélkülözhetetlen szerepköre, és a hivatalos Magyarország is az ügyvédségre bízott társadalmi funkciók gyakorlását igényli és elvárja.

A debreceni kongresszus határkö a magyar ügyvédi kar életében

Sajtótájékoztató a MUOSZ-ban az első országos ügyvédkongresszusról

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége helyiségének Rózsa Ferenc-termében pénteken délelőtt az Országos Ügyvédi Tanács sajtótájékoztatót tartott, melyen ismertette a napilapok, rádió és televízió megjelenő munkatársaival, a magyar sajtó képviselőivel az augusztus hó 24- és 25-én Debrecenben megrendezésre kerülő I. országos ügyvédkongresszus programját és jelentőségét.

A tájékoztatót tartó dr. Szeszák Gyula, az Országos Ügyvédi Tanács elnöke rámutatott bevezetőben, hogy az ügyvédi kar életében nagy jelentőségű határköt jelent a debreceni tanácskozás, amelynek célkitűzése: megjelölni az ügyvédség szerepét és helyét napjaink társadalmában, meghatározni az ügyvédi tevékenység jelentőségét az igazságszolgáltatásban, a szocialista törvényesség biztosításában. Külön kiemelte az ügyvédek széleskörű tevékenységét a termelőszövetkezetek jogi ellátásában, rámutatva, hogy jelenleg is több mint ezer termelőszövetkezetet képviselőt látják el.

Debrecenben, a magyar jogi hagyományok fellegvárában rendezik a kongresszust

Szóba került a sajtótájékoztató, hogy miért esett az I. országos ügyvédkongresszus színhelyének jelölésénél a választás Debrecenre.

Jelentősen kifejezésre jutott, hogy a nagyműtűt hajdúváros város nemes történelmi hagyományai haladó szellemükkel valóban megfelelő keretet biztosítanak a magyar ügyvédek reprezentatív jellegű országos tanácskozásához. Debrecen városát őrzi a Becksztal-szabadságházküldelmek nemes hagyományait. 1849-ben Kossuth Lajos indítványára itt mondták ki a Habsburg-ház detronizálását. 1944 őszén Debrecenben alakult meg az ideiglenes nemzeti kormány és itt ült össze a nemzetgyűlés felszabadulásunk után, megalkot-

va a magyar nép életében olyan fontos dekrétumot, a földosztásról szóló törvényt. Debrecen tehát történelmi múltjával és mint a magyar jogi hagyományok fellegvára mindenképpen méltó keretet jelent a jogi életünkben fontos szakaszt jelentő tanácskozáshoz, amelyen több mint ezer ügyvéd vesz részt.

Változás az ügyvédi hivatás tartalmában

Az ügyvédi tanács elnöke hangsúlyozta, hogy hazánkban az ügyvédi hivatás új tartalmat nyert az általános fejlődés során. Az 1958 óta működő ügyvédi munkaközösségek fő feladata, hogy magasszintű jogi segítséget nyújtson ott, ahol ez szükséges. Egyre jobban ki-domborodik az ügyvédség új helye és szerepe a magyar társadalomban, az ügyvédi munka jelentősége az igazságszolgáltatásban, a szocialista törvényesség biztosításában.

Elmondotta dr. Szeszák Gyula, hogy az országban ezerhet-száz ügyvéd működik, akik naponta több ezer állampolgárral érintkeznek a legkülönbözőbb családjogi, vagyonjogi és más ügyekben. A társadalom minden rétegével szoros kapcsolatot tartanak, a párt

politikájának szellemében dolgoznak, széles körben együttműködnek az államhatalom helyi szerveivel, a Hazafias Népfront különböző bizottságaival. A TIT keretében jelentősen hozzájárulnak a lakosság neveléséhez.

Segíteni a termelőszövetkezetek jogvédelmét.

Fontos feladatuk napjainkban az ügyvédeknek, hogy segítsék a termelőszövetkezetek jogvédelmét. Hogy ennek a feladatnak milyen mértékben tesznek eleget, arra jellemző, hogy az ország termelőszövetkezeinek több mint ötven százalékát képviselik az ügyvédi munkaközösségek a velük kötött szerződés alapján. Azokon a helyeken, ahol még anyagilag nem elég erős a szövetkezet, ott szerződés nélkül is ellátják a jogi képviseletet. Összeállítás alatt áll és rövidesen kiadásra kerül az a jogi gyűjtemény, amely rendszerezi a termelőszövetkezetekre vonatkozó jogszabályokat. Ennek megjelenése is hatékonyan hozzájárul majd a termelőszövetkezetekkel kapcsolatos jogi kérdések tisztázásához, a felmerülő problémák könnyebb, gyorsabb megoldásához.

A debreceni tanácskozás programja

Az ügyvédkongresszuson előhangzó előadások és beszámolók megjelöltek és felvázolják a magyar ügyvédség előtt álló soronkövetkező feladatokat. Dr. Szeszák Gyula elnök nyitja meg a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában megrendezésre kerülő előadásokat. Ezután dr. Neuzól Ferenc igazságügyminiszter tart előadást **A magyar ügyvédség helye és szerepe a szocialista társadalomban** címmel. Majd dr. Póstyán Márton, a Fővárosi Ügyvédi Kamara elnöke **„Az ügyvédség szerepe és tevékenysége a szocialista igazságszolgáltatásban, az ál-**

lamigazgatásban és a termelőszövetkezetek jogvédelme területén” témakörű előadása hangzik el. Dr. Kárpáti László, dr. Gavallér Lajos, dr. Hegyháti István és dr. Murányi Mihály felszólalása, dr. Szeszák Gyula **„Az ügyvédség és szervezeteinek jelenlegi helyzete és fejlődésének útja”** előadása után szombaton vita következik, majd dr. Andó Ferenc igazságügyminiszter-helyettes zárásával ér véget a debreceni kongresszus, melyen a több-mint ezer magyar ügyvéden kívül külföldi vendégek, a szovjet és csehszlovák ügyvédi kar képviselői is részt vesznek,

Befejeződött az első országos ügyvédkongresszus

A Debrecenben üléselő I. országos ügyvédkongresszus szombaton folytatta munkáját. A szombati ülés elnökségében helyet foglalt többek között Kovács Béla, az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottsága adminisztratív osztályának vezetője, valamint Barta Károly, a Debrecen Városi Tanács v. b. elnökhelyettese. A délelőtti folyamán dr. Szeszák Gyula, az Országos Ügyvédi Tanács elnöke tartott előadást Az ügyvédség és szervezeteinek jelenlegi helyzete és fejlődésének útja címmel. Az előadást vita követte. Ebéd után a vita tovább folytatódott. Felszólaltak többek között dr. Egri Géza, dr. Beér János, dr. Acél Jenő, dr. Udvardi Miklós, dr. Déri András.

A vita után nyilatkozatot terjesztettek a kongresszus elé elfogadás végett.

A nyilatkozat bevezető részében az I. országos ügyvédkongresszus jelentőségét hangsúlyozza, majd a továbbiakban így szól:

„Az I. országos ügyvédkongresszus megállapítja, hogy az ügyvédi hivatás politikai és társadalmi jelentősége, szerepe és súlya a társadalom legszélesebb rétegeiben egyre fokozottabb figyelemben részesül. Az ügyvédi munka megbecsülését nemcsak elősegítette, de biztosítja a Magyar Szocialista Munkáspárt politikája, amely maradéktalanul megvalósította hazánkban a szocialista törvényesség feltételét, megakadályoz minden önkényt és túlkapást, védelmezi az állampolgárok alkotmányos jogait, és megad minden lehetőséget a szabad ügyvédi munka kifejtésére és érvényesülésére.

Az I. országos ügyvédkongresszus helyesli és magáénak vallja a Magyar Szocialista Munkáspárt kongresszusi irányelveit és a Központi Bizottság határozatát a személyi kultusz évei/ben a munkásmozgalmi emberek ellen indított törvénytörő perek lezárásáról és az ezzel kapcsolatban megtett intézkedésekről.

Az I. országos ügyvédkongresszus hűt tesz a Magyar Szocialista Munkáspárt politikája mellett, és kinyilatkoztatta, hogy maradéktalanul felzárkózik a dolgozó néppel egyetemesen a szocializmus nagy ügye mellé, és ennek érdekében erejét, munkáját nem kímélve, a törvény és jog eszközeivel harcol hazánkban a szocializmus végleges győzelméért, a szocialista társadalom felépítéséért.

A nyilatkozat a továbbiakban arról beszél, hogy a magyar ügyvédség elítéli a személyi kultusz időszakában megtörtént súlyos törvénytöréseket, és ünnepélyesen ígéri, hogy „ügyvédi hivatását az alkotmányban lefektetett alapelvek, az ügyvédi törvény rendelkezéseiben előírt kötelezettségek figyelembevételével, esküjéhez híven fogja teljesíteni. Mindenkor védelmezője lesz az állampolgári szabadságjogoknak a büntetőjog és a polgári jogviszonyok területén.” Segíti az állampolgárokat az államigazgatás legkülönbözőbb ágazataiban ügyeik elintézése során. A termelőszövetkezeteket a jogi szakmunka területén minden erejével és tudásával szolgálni kívánja, és részükre a szükséges támogatást és segítséget megadja.

Végül kinyilvánította a kongresszus, hogy az államhatalmi szervek méltányolják az ügyvédi hivatás és tevékenység jelentőségét, és ennek érdekében megadják a szükséges szakmai segítséget munkájuk sikeres végzéséhez.

A nyilatkozat befejező részében a magyar ügyvédség ígéri a párt és a kormányzat további bizalmát.

Az I. országos ügyvédkongresszus a beterjesztett nyilatkozatot egyhangúlag elfogadta.

Ezután dr. Gulácsi József, az igazságügyminisztérium ügyvédi osztályának vezetője összefoglalta a kongresszuson elhangzottakat. Zárószava után az első ügyvédkongresszus véget ért.

II. Országos Ügyvéderőkezet

Az 1973. augusztus 30. és szeptember 1. közötti időben Debrecenben megtartott II. Országos Ügyvéderőkezet az ügyvédségnek a szocialista nemzeti egység szakaszában élő magyar társadalomban kifejtett pozitív értékelését rögzítette a további fejlődési irányzat egyidejű megjelölésével. Ennek az egyébként munkaérőkezetnek is felfogható konferenciának további debreceni vonatkozása az, hogy az azt rendező legmagasabb szintű testületnek az Országos Ügyvédi Tanácsnak az elnöke Dr. Kárpáti László ügyvéd volt, aki ügyvédjelöltként, később ügyvédként tevékenykedett a debreceni ügyvédi kamaránál.

Ezen az érőkezetlen Dr. Korom Mihály igazságügyminiszter "az ügyvédség 10 éves fejlődéséről" tartott bevezető előadást. Előadásában utalt arra, hogy "a több mint 10 évvel ezelőtti ügyvédkongresszus célja még elsősorban az volt, hogy meghatározza az ügyvédség helyét és szerepét a szocialista társadalmunkban, és megjelölje szervezeti és működési fejlődésének főbb irányát." A miniszter elismerően szőlt az Országos Ügyvédi Tanács munkájáról, az ügyvédi munkaközösségek tagjainak egészséges politikai és szakmai együttműködéséről és az egymás munkájában való kölcsönös érdekeltségről, segítségnyújtásról. Magyarországon ekkor 1500 ügyvéd dolgozott, több mint 150 ügyvédi munkaközösségben. Hiányosságként állapította meg, hogy az ügyvédi létszám az elműlt 10 év alatt csökkenő tendenciát mutatott. Utalt az 1966 szeptemberében megjelent ügyvédpolitikai irányelvekre. Megállapította, hogy a törvényesség fejlődésével együtt növekedett az ügyvédség és az ügyvédi tevékenység szerepe a szocialista igazságszolgáltatásban. Az ügyvédi tevékenység a szocialista igazságszolgáltatás részévé vált. Hangsúlyozta, hogy az ügyvédi munka színvonala nagymértékben függ az ügyvédség személyi összetételétől és a szükséges létszám biztosításától.

Feladatként jelölte meg azt, hogy az Országos Ügyvédi Tanács fejlessze javaslattevő tevékenységét. Állásfoglalása és javaslatai kialakításánál legyen figyelemmel az ügyvédi érőek és a társadalmi érőek közötti összhang biztosításának szükségességére. Elengedhetetlennek látta az Országos Ügyvédi Tanács működésének bővítését, az ügyvédi kamarai és a munkaközösségi vezetők irányító, ellenőrző, nevelő munkájának szélesebb körűvé tételét a kamarai önigazgatás hatékonyságát, az ügyvédi érdemi munka színvonalának megjavítását a demokratikus centralizmus elvének és az ügyvédi szervezet sajátosságainak szem előtt tartása mellett.

Ezen az érőkezetlen Dr. Kárpáti László előadást tartott "Védő az új büntetőeljárási törvényben" címmel. Dr. Bereczki Lajos a békéscsabai

ügyvédi kamara elnöke *“Az ügyvédség és az új polgári eljárási törvény”*-ről. Ehhez az előadáshoz szólt hozzá *Dr. Pongor Béla* az ügyvédi kamara akkori elnöke. Nagy sikerű előadást tartott még *Dr. Gárgyán Tibor* a budapesti ügyvédi kamara akkori elnöke *“Az ügyvédi munkaközösség szocialista tartalmának megszilárdítására irányuló törekvések”* címmel. Debreceni ügyvédek közül *Dr. Csűry Kálmán*, *Dr. Matúz György* és *ifj. Dr. Szeszák Gyula* szólt hozzá. Az értekezlet első napján jelentették be, hogy az Országos Ügyvédi Tanács kiváló ügyvédi munkáért kitüntetést alapított és ez alkalommal első ízben kapott kitüntetést *Dr. Bereczki Lajos* a békéscsabai, *Dr. Gárgyán Tibor* a budapesti, *Dr. Kenéz Tibor* a Pest megyei ügyvédi kamara elnöke, *Dr. Kiss István* a debreceni ügyvédi kamara titkára, *Dr. Udvardy Miklós* az Országos Ügyvédi Tanács titkára, valamint az igazságügyi igazgatásban korábban sok évig eredményes munkát végzett *Dr. Nezvál Ferenc* nyugalmazott miniszter. Mint fiatal kezdő ügyvéd szervezőként vettem részt ezen az értekezleten, s — mint a vendéglátók egyikének — feladatom arra korlátozódott, hogy az akkor újonnan vásárolt személygépkocsimmal a vendégeket a vasútállomásról a debreceni Arany Bika Szállodába, illetve a magasabb szintű vendégeket a nagyerdőn lévő pártüdülőbe szállítsam. Utólag elolvastam az ezzel kapcsolatosan készült kiadványokat, írásos dokumentumokat, és most ezeket kiegészítendően — szeretném egy személyes élményemet, melyről a korabeli tudósítók nem írtak, — az olvasóval megosztani. Az értekezlet megnyitásakor *Dr. Kárpáti László* az Országos Ügyvédi Tanács akkori elnöke üdvözölte a megjelenőket. Elsőként *Dr. Korom Mihály* igazságügyminisztert, akit a jelenlévők egy kötelező udvarias tapssal fogadták. A protokoll szabályai szerint később került sor *Dr. Nezvál Ferenc* volt igazságügyminiszter üdvözlésére, akit a hallgatók szünni nem akaró tapsviharral üdvözöltek. Ez az akkori idők egyfajta véleménynyilvánítása volt.

Dr. Korom Mihály igazságügyminiszter az ügyvédség 10 éves fejlődése című előadását tartja
 Balról jobbra: Dr. Fehér István MSZMP KB Közgazdasági és Adminisztratív Osztályának munkatársa,
 Dr. Korom Mihály igazságügyminiszter, MSZMP KB tagja,
 Dr. Kárpáti László az OÜK elnöke,
 Dr. Borics Gyula MSZMP KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztályának alosztályvezetője,
 Dr. Szilberek Imre igazságügyminiszter-helyettes.

Ügyvédvezetők tájértekezlete a Debreceni Ügyvédi Kamarában

A kronológiai sorrendet megbontva, itt kell beszámolnunk a Debrecen városához kötődő értekezletről, mely 1979. május 26-án a Debreceni Ügyvédi Kamara szervezésében megtartott három megye Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár és Hajdú-Bihar megyei ügyvédi munkaközösségi vezetőinek tájértekezlete volt. Ezen az értekezleten megjelent *Dr. Fodor Gyula* az igazságügyi minisztérium Ügyvédi Ügyek Csoportjának önálló vezetője, *Dr. Kárpáti László* az Országos Ügyvédi Tanács (továbbiakban OÜT) elnöke, *Dr. Udvardy Miklós* az Országos Ügyvédi Tanács elnökhelyettese. A tájértekezleten *Dr. Kárpáti László* tartott vitaindító előadás részletesen foglalkozott az ügyvédi munkaközösségek megerősítésével, az ügyvédi munkaközösségek szocialista közösségi jellegével, az ügyvédi munkaközösségekben az érdemi munka korszerűsítésével, javításával, az ügyvédi munkaközösségek vezetésével kapcsolatos kérdésekkel. Külön értékelte az ügyvédség etikai, fegyelmi helyzetét és vázolta az ügyvédséggel járó feladatokat. A vitaindító előadást követően *Dr. Faragó Endre* a miskolci ügyvédi kamara elnöke beszélt az etikus védői magatartásról, míg *Dr. Borsy Zoltán* a nyíregyházi ügyvédi kamara elnöke az ügyvédjelöltek ügyvédi nevelésével összefüggő témakörből tartott referátumot. A debreceni ügyvédi kamara részéről *Dr. Hollós László* az ügyvédi kamara fegyelmi megbízottja az ügyvédek kioktatási kötelezettségéről, az ügyvédi munkaközösségi vezetők ez irányú ellenőrzési feladatáról szólt.

Katonai védői értekezletek

A Debreceni Katonai Bíróság illetékességi területe Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár és Hajdú-Bihar megyékre terjedt ki. A rendszerváltás idején és azt követően is, a katonai védők kiválasztásáról és munkájáról sokan, sokféleképpen vélekedtek. A katonai védők listáját az Igazságügyi Minisztérium Katonai Főosztálya állította össze. A katonai védők az esetek 90%-ában kirendeléssel látták el az ügyeket, és védtek a megtévedt kiskatonát, a vallási meggyőződésük miatt katonai szolgálatot nem vállaló fiatalokat. Ha a kiválasztó elv az volt, hogy a katonai védők politikailag a legmegbízhatóbb ügyvédek közül kerüljenek ki, akkor ez az elv a debreceni katonai védőkre nem érvényesült. Illetőleg a kiválasztásba hiba csúszott. A büntetőjog egyik speciális és szűk területe a katonai igazságszolgáltatás. Érthető volt tehát, hogy az igazságügyi minisztérium katonai főosztálya, illetőleg a Debreceni Katonai Bíróság rendszeresen tartott tájértekezleteket és továbbképzéseket Miskolcon, Nyíregyházán, Nyírbátorban és Debrecenben. Itt megbeszélésre kerültek a speciális katonai

bűncselekmények és ezek időközi módosításai, és megvitatták a Bírósági Határozatokban megjelent jogeseteket. Ezeken az értekezleteken minden esetben részt vettek a Katonai Ügyészség munkatársai is. A katonai bírák és ügyészek, valamint a katonai védők között korrekt, mintaszerű munkakapcsolat alakult ki. A rendszerváltást követően ez az ügyvédi rendszerben érvényesülő diszkrimináció megszűnt, valamennyi védő ezen a speciális jogterületen is eljárhat. Sem az Országos Ügyvédi Kamarának, sem pedig a debreceni ügyvédi kamarának nincsenek ismeretei arról, hogy a katonai igazságszolgáltatásban a védői munka színvonala miként alakult, de mindenképpen indokolt lenne e speciális jogterület iránt érdeklődést mutató ügyvédek időközönkénti továbbképzése.

ÖNÁLLÓ PÁRTALAPSZERVEZET MEGALKULÁSA A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARÁNÁL

1971. október 5-én alakult meg az Ügyvédi Kamara KISZ szervezete. Másfél évvel ezt követően a debreceni ügyvédi kamara elnöke és titkára 1973. június 5-én arról értesítette az Igazságügyi Minisztérium Ügyvédi Ügyek csoportját, hogy a kamaránál megalakult a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) önálló pártalapszervezete. Az alakuló alapszervezetnek 9 tagja volt, akik közül 6 ügyvéd, 3 ügyvédjelölt volt. Működése kezdetén erőteljesen érvényesítette hatalmi befolyását. Részt kért és kapott a kamarai vezetésben is. Természetesnek mondható, hogy ez a körülmény a kamara vezetésében belső feszültségeket okozott. A szervezet titkára alapítja meg a Debreceni 3. sz. Ügyvédi Munkaközösséget és az alapító tagok kiválnak az 1.sz Ügyvédi Munkaközösségből. A helyi pártszervezet megalakulása folytán úgy a városi, mint a megyei pártbizottság ezután már több és közvetlen információval rendelkezik az ügyvédi kamara belső életéről és következetesen érvényesíti a pártszervezet illetőleg annak vezetősége az un. hatásköri lista szerinti kötelezettségét, mely szerint előzetes véleménynyilvánításra kellett felhívni írásban a pártvezetőséget az ügyvédjelölti és az ügyvédi felvételek tárgyában. Az ügyvédi munkaközösségek megválasztott vezetőit az ügyvédi kamara elnöksége addig nem erősítette meg, míg a pártvezetőség egyetértését meg nem szerezte. Az ügyvédi munkaközösségek vezetőinek, illetőleg a kamara vezetőinek rendszerint fél évenként be kellett számolni a későbbiekben *“tájékoztatót”* kellett adni a munkaközösség, illetőleg a kamara vezetéséről. Az hatásköri lista szerint az ügyvédi kamara elnöke a megyei párt végrehajtó bizottság, míg a munkaközösségi vezetők megerősítése a kamarai alapszervezet hatásköre volt. A munkaközösségi vezetőkre a vezetői választás során — az ügyvédi kamara MSZMP alapszervezetének taggyűlése tett javaslatot a kamara elnökének. Az 1983. évi 4. tvr., illetőleg az Országos Ügyvédi Tanács választási szabályzata szerint a kamara elnökségének jelöltjét a szavazó listán első helyen kellett feltüntetni. Az ügyvédi kamara tisztségviselőire úgy az igazságügyminiszter, mint az Országos Ügyvédi Tanács elnöksége is tehetett javaslatot. Többszörös jelölés esetén a jelöltek sorrendjét a választási bizottság határozta meg, de az igazságügyminiszter, illetve az Országos Ügyvédi Tanács jelöltjét első helyre volt köteles felvenni. A kamarai választások előtt az OÜT mindenkor elnöke egyeztetett a megyei pártbizottsággal és ennek eredményeként tett az OÜT,

illetőleg az igazságügyminiszter javaslatot a megválasztandó kamarai tisztségviselők személyére. A kamara történetében a pártszervezet megszűnéséig az esetek döntő többségében sikerült kompromisszumos megoldást találni a munkaközösség vezetők jelölésénél. Nem így történt ez 1983-ban. A munkaközösségi vezetők választása során, amikor is a pártalapszervezet jelölésével ellentétesen *Dr. Szigeti Pált* választották meg az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetőjének, s a 3. sz. Ügyvédi Munkaközösség vezetője a jelöléssel ellentétesen *Dr. Győrfi Attila* lett. Lényegében 1974-től a 114/1974. I. M. számú utasítás alapján fogalmazódik meg az ügyvédi munkaközösségek vezetőivel szemben is az az általános követelmény, hogy a vezetői tisztt betöltéséhez a készségen és a kifogástalan magánéleten túlmenően szükséges a szakmai felkészültség és a politikai szilárdság. Az ügyvédi pártszervezet 1989 októberében szűnik meg.

Az 1974. évi pótválasztás

Dr. Szeszák Gyula nyugdíjba vonulását követően 1970. december 5-én három évre elnöknek *Dr. Pongor Bélát*, elnökhelyettesnek, titkárnak *Dr. Kiss Istvánt*, fegyelmi megbízottnak *Dr. Séri Kornél* választották meg. Ezt követően 1973-ban a fenti vezetőket újra választották. 1974. október 25-én a Megyei Pártbizottságon tett látogatást követően megjelent az ügyvédi kamaránál *Dr. Szilbereky Jenő* az igazságügyminiszter helyettese és ezen a napon írásban lemondott kamarai tisztségéről *Dr. Pongor Béla* és *Dr. Kiss István*. A miniszterhelyettes a kamara vezetésével *Dr. Csűry Kálmán* elnökhelyettest bízta meg. A lemondás tényét *Dr. Tatár József* párttitkár közli az ügyvédi munkaközösségekkel az esti órákban összehívott tagértekezleteken.

A lemondás okáról és körülményeiről írásos dokumentum a kamaránál nem található, így az ügyről hitelt érdemlően tájékoztatást adni nem tudunk. Az elnökség 1974. november 5-én ülésezett, amikor is *Dr. Csűry Kálmán* bejelenti, hogy *Dr. Pongor Béla* és *Dr. Kiss István* tisztségükről, elnökségi tagságukról lemondtak, ezért az elnökségi póttagok közül *Dr. Asztalos Lászlót* hívták be. Bejelenti egyben, hogy a lemondott vezetők jegyzőkönyvileg átadták munkakörüket.

Az elnökség ezen az ülésen az I. M. leiratának megfelelően az ügyvédi kamara hozzájárulásának összegét az előző évi bruttó bevétel 17%-ában határozza meg. Ismertette az OÜT leiratát, amely szerint az 1974. évben üdülési segély címen a tagoknak kifizetett összeget a kamara az 1975. évi költségvetésébe köteles beállítani és azt átutalni az OÜT gazdasági fejlesztési alapjának javára. Az ezen a címen kifizetett összeg 275.000.-Ft volt.

Egyidejűleg az elnökség kiírta a pótválasztást 1974. december 6. napjára. A jelölőbizottság elnöke: *Dr. Bánkuti Zoltán*, tagjai *Dr. Tóth Sára* és *Dr. Török György*. Tényként kell rögzíteni, hogy *Dr. Kiss István* az OÜT elnökségének tagja. Ezen tisztségéről nem mondott le, de vissza sem hívták.

Az 1974. december 6-án megtartott pótválasztó közgyűlésen

elnöknek *Dr. Bagossy Sándort*,

titkárnak: *Dr. Séri Kornélt*,

fegyelmi megbízottnak: *Dr. Hollós Lászlót* választották meg.

A pótválasztást követően alakul meg 1975. január 1-én a Debreceni 3. számú Ügyvédi Munkaközösség, 1975. február 6-án a Debreceni 4. számú Ügyvédi Munkaközösség.

AZ 1983. ÉVI 4. SZÁMÚ TÖRVÉNYEREJŰ RENDELET ÉS ENNEK HATÁSA AZ ÜGYVÉDI MŰKÖDÉS FELTÉTELEIRE

Előzmények

Az 1958. évi 12. sz. tvr. hatályba lépését követően 1966-ban az Igazságügy Minisztérium utasítást adott ki az Országos Ügyvédi Tanács az ügyvédi kamarák és az ügyvédi munkaközösségek *ügyrendjéről*. 1976-ban újra visszaáll a központi jogi *szakvizsga* a 12/1976 (XI. 6.) I. M. számú rendelettel, valamint módosul 1973-ban az ügyvédi *díjszabás*. Az Országos Ügyvédi Tanács legfőbb törekvése arra irányult, hogy az ügyvédek azonos módon a munkaviszonyban állókkal egyenrangúan részesüljenek a *társadalombiztosítási* szolgáltatásokból. Ahol ezt az 1975. évi 2. tvr. nem tette lehetővé, úgy a gazdasági alapok anyagi forrásainak a felhasználásával igyekezett ezen juttatásokat kiegészíteni. Az ügyvédi felülvizsgálat után a kar összetétele megváltozott. Az egyetemekről kikerülő fiatalabb korosztály már bátrabban nyilvánít véleményt az ügyvédi testületen belül is. Az *ügyvédség szerepe az igazságszolgáltatás keretein belül* is elismertebbé válik. Ennek a demokratikusabb fejlődésnek az eredménye az 1983. évi 4. tvr., mely a korábbihoz képest lényegesen demokratikusabban szabályozza az ügyvédi testület felépítését szigorúan elkülöníti az Országos Ügyvédi Tanács, az ügyvédi kamarák és az ügyvédi munkaközösségek feladatát és hatáskörét.

A rendelet hatása

A testületen belüli jogviták intézésére kétfokú fórumrendszer épül ki. Az ügyvédség feletti állami felügyeleti jogkör a korábbi törvényhez képest lényegesen leszűkül. Az igazságügyminiszter most már az ügyvédi szervek által hozott törvénytől, vagy megalapozatlan határozatokat csupán hatályon kívül helyezheti, de egy egész szűk körben változtathatja meg csupán ezen határozatokat. Korábban az igazságügyminiszter nevezte ki az Országos Ügyvédi Tanács tagjainak egy részét, most már úgy az Országos Ügyvédi Tanács tagjait, elnökségét és bizottságait, valamint a munkaközösségi vezetőket általános, egyenlő választójog alapján, titkos szavazással öt évre választják. Továbbra is azonban az igazságügyminiszter hatáskörébe tartozik az ügyvédek és az ügyvédjelöltek létszámának meghatározása. Ismert az olvasó előtt, hogy ezen időszakban az ügyvédjelöltek az ügyvédi kamarával álltak munkaviszonyban, fizetésüket is az ügyvédi kamara folyósította. Az ügyvédi kamara osztotta be az ügyvédjelölteket a joggyakorlati idő alatt egy-egy munkaközösségbe.

A törvény hatályba lépését követően az Országos Ügyvédi Tanács *szabályzatot* ad ki a választásról, az ügyvédi szervek gazdálkodásáról, valamint a megbízottnak okozott kárfelelősségről. Ebben az időben a megbízóknak okozott károkért az ügyvédi kamara vállalt felelősséget. Ugyancsak megalkotja a fegyelmi szabályzatot, az ügyvédi munkaközösségek ügyrendjét. Az 1983. évi 3. tvr. 9. §-a hozza létre a jogtanácsosi munkaközösségeket, és kimondja, hogy a munkaközösség önálló jogi személy, azonban szabályzatát az Igazságügyi Minisztériumnak jóvá kell hagynia. A minisztérium gyakorolja a törvényességi felügyeletet. A működési köre akkor még kizárólag a gazdasági munkaközösség, a polgárjogi társaság és szakcsoport tagjának, a kisiparosoknak, a magánkereskedőknek, valamint a más vállalkozási tevékenységet folytató magánszemélyeknek ügyeiben történő eljárásra korlátozódik.

A törvény hatályba lépésekor a jogtanácsosok és a jogi előadók szakmai érdekképviselői szerve a Magyar Jogász Szövetség. Ennek az 1983. évi 4. tvr.-nek törvénynek sajátos rendelkezése, hogy fegyelmi jogkört biztosít az ügyvédi munkaközösségi vezetőknek azokban az ügyekben, amikor a tényállás ténybelileg és jogilag egyszerűbb megítélésű. Jóval korábban, politikai döntéssel került sor a *jogsegély szolgálat* megszervezésére. Ez az intézmény a Szakszervezetek Országos Tanácsának főfelügyelete mellett működött és az ügyvédi tevékenységhez képest egy szűkebb képviselői jogkört kapott. A piacgazdaságra történő áttéréssel ez az intézményrendszer létjogosultságát elvesztette, miután csökkent a szakszervezetek befolyása és gazdasági ereje is. Az 1980-as évek végén gomba módra szaporodnak a jogtanácsosi munkaközösségek és speciális szakértelmük folytán nagy részt vállaltak a gazdasági és kereskedelmi jog területén. Hajdú-Bihar megyében 1991-ben már 11 jogtanácsosi munkaközösség működött 37 taggal. A rendszerváltást megelőzően már helyesen ismerte fel az Országos Ügyvédi Tanács, hogy a kötött ügyvédi létszám a jövőben nem tartható fenn. A két jogi képviselői fórum a jogtanácsosi munkaközösségek és az ügyvédi munkaközösségek közötti konkurenciaharc további feszültségek forrása lehet, ezért az egységes jogi képviselői rendszer reformja elkerülhetetlen.

Siófoki vezetői értekezlet és következményei

Az 1987. május 28-31 közötti időben az Országos Ügyvédi Tanács *Siófokon* az ország ügyvédi vezetői részére értekezletet tart. Ezen az értekezleten Dr. Kun László igazságügyminiszter-helyettes tart bevezető előadást. Elsődleges és meghatározó feladat az ügyvédi munka korszerűsítése. Fontos szerepet kap ebben az időszakban az ügyvédi és az ügyvéd-

jelölti képzés és a szakmai oktatás. A siófoki értekezleten megfogalmazódik a *jogtanácsosi kar* részéről az a kíváncsi, hogy vállalati képviselőket túl részt óhajtanak venni az ügyvédi tevékenységben is. Az ügyvédi kar álláspontja ekkor az volt, hogy a jogtanácsos munkaviszonyban áll és a munkáltatói jogkör mellett az ügyvédi függetlenség nem tartható be. Munkaviszony mellett a jogtanácsos által elvállalható ügyek ellátása, a tárgyalásokon való részvétel nehezen oldható meg.

Az Országos Ügyvédi Tanács tekintélyét és elismertségét fémjelzi az a körülmény, hogy a tanács teljes ülésein pl. 1988. október 2-án részt vesz *Dr. Kulcsár Kálmán* igazságügyminiszter, aki tájékoztatta a plenáris ülést a következő évben sorra kerülő jogszabály-alkotásról, ismertette elgondolásait a bíraskodás és a bírói szervezet reformjáról. Erre az ülésre meghívást kapott *Grósz Károly*, is aki bár egyéb irányú elfoglaltsága miatt megjelenni nem tudott, azonban levélben köszönte meg a meghívást és a napirenddel kapcsolatosan érdemi észrevételt tett.

RENDSZERVÁLTÁS

Az Országos Ügyvédi Tanács elnöksége, majd a teljes ülés 1989. május 22-én állást foglal az egységes jogi képviseleti rendszer koncepciójáról. Ezt követi 1989. szeptember 29. és 30. napján a Siófokon megtartott Országos Ügyvédi Értekezlet, melynek célja az volt, hogy az ország ügyvédsége széles körben ismerje meg az új jogi képviseleti törvény alapelveiről szóló, az Igazságügyi Minisztérium által készített anyagot és vitassa meg az ezzel kapcsolatban jelentkező *szervezeti és gazdasági problémákat*. Ezen az értekezleten már részt vesznek a jogtanácsosi kar vezető személyiségei *Dr. Asbóth Ede* és *Dr. Farkas János* jogtanácsosok is. Vita tárgyát képezi az ügyvédi vagyon felosztása, melynek referense *Dr. Herjeczki János*, az akkori kamarai elnök, az Országos Ügyvédi Tanács Gazdasági Bizottságának a vezetője. Az Országos Ügyvédi Tanács elnöke ekkor már *Dr. Horváth Jenő*, aki kiemeli, hogy történelmi felelősség terheli az ügyvédséget abban a kérdésben, hogy hogyan foglal állást a jövőt illetően annak a koncepciónak a kérdésében, amit az Igazságügyi Minisztérium elkészített. Az Ügyvédi Értesítő 1989. november és decemberi számában található meg e záróbeszédének teljes szövege, melyben a kifejti véleményét, aggályait és részbeni egyetértését. Állást foglal a függetlenség és az immunitás kérdésében. *“Leszögezi, hogy a függetlenség az alapja a kar további sorsának. De ezen túlmenően a sokszor veszélyekkel járó foglalkozás üzéséhez megfelelő biztonságérzettel kell rendelkezni. Ezért azzal ért egyet, hogy az ügyvédi rendtartás létrehozásával egyidejűleg alkotmányos garanciája legyen az ügyvédnek arra, hogy a tevékenységét tökéletes személyi biztonságban végezheti.”*¹⁵⁷ A továbbiakban utalt a függetlenséggel összefüggésben arra is, hogy nem lehet független az a jogász, a jogtanácsos, aki munkaerejét munkaviszonyban vállalatnál, vagy bármely más szervezetnél leköti.

Ekkor már szóba kerül az ügyvédi vagyon felosztásának a kérdése is, mellyel kapcsolatosan a Hajdú-Bihar megyei Ügyvédi Kamara elnöke és titkára egy részletes javaslatot dolgozott ki. A javaslatot az Országos Ügyvédi Kamara elnöksége is elfogadta és közzé tette az Ügyvédi Értesítő 1990. májusi számában. A kidolgozott koncepció foglalkozik az Országos Ügyvédi Tanács, az ügyvédi kamarák és az ügyvédi munkaközösségekben keletkezett ügyvédi vagyon felosztásával. Az elkészített tervezetet megküldtük valamennyi ügyvédi kamarának. Utólag örömmel kell konstatálni,

hogy lényegében ennek alapján került sor az ügyvédi vagyon teljes felosztására. Nagy szerepe volt a tervezet kidolgozásában *Dr. Végh Sándornak* a kamara akkori és jelenlegi titkáranak. A kamarai vagyon további felosztásában, valamint a munkaközösségi vagyon ügyvédek közötti felosztásában aktívan közreműködött *Dr. Győrfi Attila* a kamara elnökhelyettese. Az 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség tagsága külön megbízás alapján kérte fel őt és *Dr. Végh Sándort* a vagyonfelosztás lebonyolítására.

Az Országos Ügyvédi Tanács elnöksége a teljes ülés felhatalmazása alapján készíti el a törvénytervezetet, mely a jogalkotás további útvesztőiben sajnos a legfontosabb pontokon is elveszítette az eredeti elképzeléseket, és így jött létre az 1991. évi XXIII. törvény. Ennek a törvénynek egyik legsarkalatosabb pontja, szabálya az ügyvéddé válás feltétele, mely a korábbi kötött létszámot teljesen feloldva állampolgári jogon teszi lehetővé az ügyvédkedést az ismert objektív feltételek vizsgálata mellett. Az OÜT elnöksége kész normaszöveget készített el, mely megtalálható az Ügyvédi Értesítő 1990. márciusi számában. A tervezet 8. §-a kizáró feltételként jelölte meg a.) a választójog hiányát, b.) akit vagyon elleni vagy igazságszolgáltatás rendje elleni bűncselekmény miatt jogerősen végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, akkor sem ha a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól mentesült, c.) aki a 65. életévét betöltötte, d.) az a jogtanácsos, akit fegyelmi úton elbocsátottak.

A Hajdú-Bihar megyei Ügyvédi Kamaránál a törvény hatályba lépése előtt az ügyvédi létszám 91 fő, a könyv lezárásának időpontjában a kamara létszáma 251. A megye lélekszáma és gazdasági helyzete sajnálatos módon ilyen megnövekedett létszám mellett nem biztosítja a bejegyzett ügyvédek tisztességes munkával elérhető tisztességes jövedelmét.

A törvény rendelkezéseit az ügyvédi kamara vezetése a jogtanácsosi munkaközösségek megelégedésével, pontosan és határidőben hajtotta végre. 1991. augusztus 26-án megtartott elnökségi ülésen a megyében működő 11 jogtanácsosi munkaközösség 37 tagját tagjai sorába felveszi, amikor is az ügyvédi munkaközösségek tagjai letették az ügyvédi esküt. A jogtanácsosi munkaközösségek képviselői az átalakítást *Dr. Varga Péter* közreműködésével hajtottuk végre, aki jelenleg az ügyvédi kamara elnökhelyettese. 1991. október 1-ig további 20 — korábban jogtanácsosként dolgozó — ügyvéd felvételére került sor. 1991. augusztus 21-én alakult meg a Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete.

A kamara a törvény 39. § (5) bekezdése alapján megszünteti az ügyvédjelöltek munkaviszonyát, a jövőben az ügyvédjelöltek az ügyvédi

irodával, illetőleg a magánügyvéddel állnak jogviszonyban. A törvény hatályba lépését követően 1992. január 11-én kerül sor a kamara tisztújító választására. Az újjáalakult elnökség kiválasztásánál a jelölőbizottság figyelemmel volt arra, hogy kellő arányban vegyenek részt az ügyvédi kamara vezetésében a korábbi jogtanácsosi munkaközösségek vezetői illetőleg az önálló jogtanácsosok is.

Az Ügyvédi Kamara az 1992. január 11. napján megtartott tisztújító választáson

elnöknek: *Dr. Papp Sándort,*

elnökhelyetteseknek: *Dr. Győrfi Attilát, Dr. Molnár Lászlót,*

Dr. Varga Pétert,

főtitkárnak: *Dr. Végh Sándort,*

titkárnak: *Dr. Erdélyi Ildikót,*

fegyelmi főmegbízottnak: *Dr. Porcsalmy Sándort,*

fegyelmi megbízottnak: *Dr. Molnár Pált* választották meg.

Bár az utókor lesz jogosult megítélni a jelenlegi elnökség munkáját, tényként kell leszögezni, hogy az elnökség demokratikusan és minden politikai irányzattól mentesen intézi a kamara ügyeit. Az elnökség mindenkiire egyaránt kötelező működési feltételeket szabott meg és azokat következetesen mindenkivel szemben igyekszik betartani.

A törvény hatályba lépését követően a Debreceni Ügyvédi Kamara Etikai Bizottsága, majd az elnöksége dolgozta ki azt az országos vitaanyagot, melynek eredményeképpen az Országos Ügyvédi Kamara teljes ülése 1994. március 21-én elfogadta az új ügyvédi magatartási szabályokat. Hasonló módon döntő részt vállalt az elnökség a fegyelmi szabályzat kidolgozásánál is. A kamara elnöksége az arra érdemes tagok képviseletében messzemenően érvényesíti az érdekvédelmi, érdekképviselési jogkörét, és igényli, hogy a kamara fegyelmi tanácsai következetesen járjanak el az etikai szabályok megsértőivel szemben.

Konszolidált, korrekt munkakapcsolat alakult ki a Megyei Bíróság és a Megyei Főügyészség vezetőivel. Bízunk abban, hogy a most kidolgozás alatt álló új ügyvédi törvény, melynek munkájában a kamara vezetői is részt vesznek boldogabb jövőt és nyugodtabb munkakörülményeket biztosítanak majd a magyar ügyvédség számára.

Végezetül köszönetemet fejezem ki az Országos Ügyvédi Kamara elnökségének pénzügyi támogatásáért, mellyel hozzájárultak ezen kiadvány közreadásához.

Köszönetemet fejezem ki a nyugdíjas ügyvéd kollegáknak, akik szóbeli tájékoztatásukkal pótolták a hiányos iratokat és megvilágították mindazon eseményeket, melyek az iratok mögött meghúzódtak.

Az elnökség tagjainak, akik eldöntötték a kamara történetének feldolgozását és aktív segítséget nyújtottak a kamara ezen ünnepi eseményében a 120 éves évforduló méltó megünneplésében.

Végezetül, de nem utolsó sorban a kamara dolgozóinak, akik nagy segítségünkre voltak időt és fáradságot nem kímélve az anyag összegyűjtésében, rendszerezésében és közreadásában.

JEGYZETEK

1. Történelmünk a jogalkotás tükrében 358-392. o.
2. U.o.
3. U.o.
4. U.o.
5. U.o.
6. Tomcsányi: Magyarország közjoga 25. o.
7. Kun Kázló: Magyar Ügyvédség Története 292.o.
8. U.o. 292.o.
9. U.o. 296.o.
10. U.o. 298.o.
11. U.o. 302.o.
12. Debreceni Ügyvéd-egylet Évkönyve 1.o.
13. U.o. 225.o.
14. U.o. 225.o.
15. U.o. 1.o.
16. U.o. 235.o.
17. U.o. 83., 114., 181., 202. o.
18. U.o. 6., 44., 91., 120., 157., 187.o.
19. Emlékirata a debreczeni ügyvédi karnak a hazai törvénykezés ügyében
20. Magyar Törvénytár 1872-1874. évi törvénycikkek 333.o.
21. Budapesti Közlöny 1874. május 16.
22. Debreceni Ügyvéd-egylet Évkönyve 187.o.
23. U.o. 188-196.o.
24. Budapesti Közlöny 1874. május 16.
25. U.o.
26. U.o. 1874. május 29.
27. Magyar Törvénytár 1872-1874. évi törvénycikkek 336.o.
28. A 35.356/1874. sz. Kormányrendelet melléklete
29. Magyar Törvénytár 1875. 481.o.
30. A "Debreczen" c. napilap 1875.január 23-i száma
31. U.o. február 9-i száma
32. U.o. február 22-i száma
33. U.o. február 23-i száma
34. U.o.
35. U.o. február 27-i száma
36. Vörösmarty Mihály: A vén cigány

37. Petőfi Sándor: A XIX. század költői
38. Széchenyi István: Hitel
39. Széchenyi vallomásai és tanításai 406.o.
40. Az Ügyvédi Kamara jelentése 1896. évről
41. A "Debreczen" c. napilap 1890. január 15-i száma
42. U.o. február 6. február 17-i száma
43. Dr. Szűcs Ernő történész Bemutatjuk c. könyve
44. A Debreceni Ügyvédi Kamara jelentése az 1912. évről
45. A Debreceni református Kollégium története
46. A Debreceni Ügyvédi Kamara jelentése az 1912. évről
47. Dr. Gárgyán Tibor: Az ügyvédek szociális helyzete a múltban és ma.
48. Országos Ügyvédszövetség Jubileumi Emlékalbum 1911-1936. 125.o.
49. Kun László: Magyar Ügyvédség Története 288.o.
50. A Debreceni Ügyvédi Kamara Jelentése az 1896. évről
51. U.o. 1939. évről
52. U.o. 1929. évről
53. U.o. 1900. évről
54. U.o. 1903. évről
55. A debreceni Ügyvédi Kamara jelentése az 1898. évről
56. U.o. 1910. évről
57. U.o. 1912. évről
58. U.o.
59. U.o.
60. U.o. 1927., 1937., 1944., 1945., 1946., 1980. évi jelentések.
61. U.o. 1915. évről
63. U.o. 1943. évről
64. U.o. 1922. évről
64. a. Lenin: Állam és forradalom
Samu Mihály: Államelmélet (Püski kiadó 1922 Budapest) 69., 70., 72. o.
65. A Debreceni Ügyvédi Kamara jeletése az 1898. évről
66. U.o. 1908. évről
67. U.o. 1913. évről
68. U.o.
69. U.o.
70. U.o.
71. U.o. 1915. évről
72. U.o.

73. U.o. 1917. évről
74. U.o. 1925. évről
75. U.o. 1930. évről
76. U.o. 1933. évről
77. U.o. 1943. évről
78. Kun László: Magyar Ügyvédség Története 348.o.
79. U.o.
80. A Debreceni Ügyvédi Kamara Jelentése az 1910. évről
81. Kun László: Magyar Ügyvédség Története 376.o.
82. 1937. évi törvénycikkek 23. o.
83. U.o. 22.o.
84. U.o. 32. o.
85. Debreceni Ügyvédi kamarai irat
86. Moldova György: a jog zsoldosai
87. A Debreceni Ügyvédi Kamara 1944-45-46. évi együttes jelentése
88. Igazsági minsztériumi leirat
89. A Debreceni Ügyvédi Kamara 1944-45-46. évi együttes jelentése
90. U.o.
91. U.o.
92. Debreceni Ügyvédi kamarai irat
93. A Debreceni Ügyvédi Kamara 1912. évi jelentése
94. Alapíró okirat a kamara irattárában
95. Új Magyar Lexikon
96. Magyar Városok Fejlődése: Debrecen sz. kit. város 79., 159. o.
97. U.o. 205. o.
98. Hajdúböszörmény története 1973. 201. o.
99. U.o. 219. o.
100. Hajdúsági Közlemények. Hajdúböszörmény 1980. 49.o.
Nyakas Miklós: Sillye Gábor
101. Hajdúsági Közlemények. Hajdúböszörmény 1980. 55.o.
102. Hajdúvármegye és Debrecen sz. kir. város adattára 50.o.
103. U.o. 168. o.
104. Kamarai irat
105. Kamarai irat
106. Kamarai irat
107. Kamarai irat 955/1920.
108. Tetteikben tovább élnek. Kiadja az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottsága 1970. 77. o.
109. U.o. 131. o.
110. Magyar városok fejlődése. Debrecen sz. kir. város 1931. 169. o.

111. Új Magyar Lexikon
- 112.
113. Hajdúböszörmény története 1973. 563. o.
114. Hajdú-Bihar megyei Levéltár. Évkönyv XVII. 1990. 19-20. o.
114. a., b., c. U. o. XIX. 1992. 110-112. o.
115. A Debreceni Ügyvédi Kamara Jelentése az 1900. évről
116. U.o.
- 117.
118. A Debreceni Ügyvédi Kamara Jelentése az 1910. évről
119. U.o.
120. 1913:53.tc. Törvénytár
121. Új Magyar Lexikon
122. Jogtudományi Közlöny 1915. március 26.
123. U.o. május 7.
124. U.o. október 22.
125. Debreceni Ügyvédi kamarai irat
126. U.o.
127. U.o.
128. U.o.
129. U.o.
130. Dr. Gavallér Lajos:
Hatályos termelőszövetkezeti jogszabályok I., II.
131. Dr. Matúz György: Ingatlanforgalomra vonatkozó jogszabályok
gyűjteménye
132. Dr. Séri Kornél: Ügyvédi etika c. könyve
133. Magyar Ügyvédség Jubileumi Évkönyve 1945-1970. 241. o.
134. A kamaránál vizsgázó jelöltek nyilvántartó könyve
135. Oktatási központi irat
136. U.o.
137. U.o.
138. Debreceni Ügyvédi kamarai irat
139. Kun László: A Magyar Ügyvédség Története 355. o.
140. U.o. 210. o.
141. A Debreceni Ügyvédi Kamara Jelentése az 1896. évről
142. U.o. 1903. évről
143. U.o. 1915. évről
144. U.o. 1925. évről
145. U.o. 1935. évről
146. U.o. 1943. évről
147. U.o. 1946. évről

- 148. Kamarai irat
- 149. U.o.
- 150. U.o.
- 151. U.o.
- 152. Csató Gyula ÜKOB ellenőr jelentése
- 153. 2.sz. Ügyvédi Munkaközösség ügyrendje 1952. január 19.
- 154. Bojta Béla az ÜKOB elnökének vitaindító előadása
- 155. Magyar Idézetek Könyve
- 156. OÜT kiadványa az I. Országos Ügyvédi Kongresszusról
- 157. Ügyvédi Értesítő 1990. december

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

DEBRECENI 1. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(alapítva: 1952. július 15.)

DEBRECEN, PETŐFI TÉR 9.

VEZETŐI: Dr. Szelényi Dezső, Dr. Szutor Béla, Dr. Varga Lajos,
Dr. Ferenczy Dezső, Dr. Pongor Béla, Dr. Pányoki László,
Dr. Szigeti Pál.

TAGJAI: Dr. Antal Péter, Dr. Aszódi Vilmos, Dr. Asztalos László,
Dr. Bajik Imre, Dr. Bakos Geyza, Dr. Balassa Klára,
Dr. Balassa Zsigmond, Dr. Balogh Gerő, Dr. Bethlendy Mária,
Dr. Biki József, Dr. Birkás János, Dr. Bokor János, Dr. Borsy János,
Dr. Bölöny Bakó Zoltán., Dr. Breider Ferenc, id. Dr. Csűry Kálmán,
ifj. Dr. Csűry Kálmán. Dr. Csikós Éva, Dr. Dévai János, Dr. Eisler Géza,
Dr. Erdélyi Gábor, Dr. Erdélyi Lajos, Dr. Fehértay Gyula, Dr. Fekete
Rudolf, Dr. Fülöp Károly, Dr. Gavallér Lajos, Dr. Görömbey Zoltán,
Dr. Gyöngyösy Róbert, Dr. Hollós László, Dr. Horváth Judith,
Dr. Huszty Lajos, Dr. Jóna László, Dr. Jeney Béla, Dr. Jakics József,
Dr. Kádár Magda, Dr. Kapussy János, Dr. Karsay Endre,
Dr. Kelemen György, Dr. Kéry Lajos, Dr. Cs. Kiss Antal,
Dr. Kiss György, Dr. Kiss Miklós, Dr. Kovács Béla, Dr. Kovács Pálné,
Dr. Kunkli Tibor, Dr. Léka Andor, Dr. Matúz György,
Dr. Meszlényi Éva, Dr. Mogyoróssy László, Dr. Molnár István,
Dr. Molnár László, Dr. Mráz Ildikó, Dr. Nagy István,
Dr. Naményi Gyula, Dr. Neufeld Ferenc, Dr. Nyitrai Pál, Dr. Oláh Tibor,
Dr. Pécsi Imre, Dr. Polonkai Vendel, Dr. Rab Ferenc,
Dr. Rádai László, Dr. Sal László, Dr. Sárközy István,
Sárközy Istvánné dr., Dr. Séri Kornél, Dr. Stefán József,
Dr. Szabó Botond, Dr. Szabó Imre, Dr. Szabó Miklós,
id. Dr. Szeszák Gyula, ifj. Dr. Szeszák Gyula, ifj. Dr. Szigeti Pál,
Dr. Szutor Béla, Dr. Takács Sándor, Dr. Tatár József, Dr. Tikász Gyula,
Dr. D.Tóth Ferenc, Dr. Tóth Sándor, Dr. Tréki Edit, Dr. Udvardi Pál,
Dr. Ungár Ferenc, Dr. Varga Ervin, Dr. Varga János, Dr. Varga Imre,
Dr. Varga István, Dr. Varga Lajos, Dr. Varga Sándor.

DEBRECENI 2. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(alapítva: 1952. június 10.)

DEBRECEN, SZÉCHENYI U. 5.

VEZETŐI: Dr. Ladányi Sándor, Dr. Papp Sándor, Dr. Bánkuti Zoltán,
Dr. Kövy István, ifj. Dr. Kiss István.

TAGJAI: Dr. Bereczki István, Dr. Bölöny Pál, Dr. Csiha István,
Dr. Demeter Pál, Dr. Elek Dezső, Dr. Erdélyi Gábor, Dr. Füredi Éva,
Dr. Fülöp Károly, Dr. Gaál Enikő, Dr. Gaál István, Dr. Gombos László,
Dr. Grósz József, Dr. Grósz Sándor, Dr. Hajnal Ernő, Dr. Hartai István,
Dr. Hódy Zoltán, Dr. Horváth Dániel, Dr. Jakics József, Dr. Joó Zoltán,
Dr. Józan Pál, Dr. Kertész Béla, Dr. Kiss Ernő, id. Dr. Kiss István,
ifj. Dr. Kiss István, Dr. Kocsis Dániel, Dr. Kolozsy Klára, Dr. Koncz
Pál, Dr. Kovács Gabriella, Dr. Köszörűs Mariann, Dr. Kulcsár Imre,
Dr. Lampé Zoltán, Dr. Magyar Simon, Dr. Meisner Tibor,
Dr. Ménes Sándor, Dr. Nagy Béla, Dr. Orosz János, Dr. Rácsai Lajos,
Dr. Román Judit, Dr. Sáhy László, Dr. Sárecz Judit, Dr. Sarkadi Béla,
Dr. Schwarz Artúr, Dr. Stefán József, Dr. Számadó Imre,
Dr. Szent-Andrássy Gyula, Dr. Szunai Mária, Dr. Török György,
Dr. Varga György.

DEBRECENI 3. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(Alapítva: 1955. június 20.)

DEBRECEN,

VEZETŐI: Dr. Hegedűs Endre, Dr. Ménes Lajos,
Dr. Gyöngyössy Róbert.

TAGJAI: Dr. Biki József, Dr. Borsay Miklós, Dr. Ferenczy Dezső,
Dr. Fülöp Károly, Dr. Gergely Jenő, Dr. Grünberger Jakab,
Dr. Gyöngyössy Róbert, Dr. Hadházy Ferenc, Dr. Hollós László,
Dr. Horváth Endre, Dr. Horváth Jenő, Dr. Kocsis Sándor, Dr. Lángos
Lajos, Dr. Medzihradzsky Eleonóra, Dr. Meisner Tibor, Dr. Nagy István,
Dr. Oláh Tibor, Dr. Pécsi Imre, Dr. Ráday László, Dr. Sáhy László,
Dr. Stefán József, Dr. Szabó Botond, Dr. Szabó Miklós,
Dr. Szelényi Dezső, Dr. Szilágyi Dezső, Dr. Szilva Endre, Dr. Ticz János,
Dr. D. Tóth Ferenc, Dr. Tóth Sándor, Dr. Török György,
Dr. Varga Ervin, Dr. Wlád Sylvia.

DEBRECENI 3. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(Alapítva: 1975. január 01.)

DEBRECEN, PÉTERFIA U. 46.

VEZETŐI: Dr. Tatár József, Dr. Győrfi Attila

TAGJAI: Dr. Bakos Geyza, Dr. Bakosné Dr. Szűcs Alice,
Dr. Bokor János, Dr. Erzse Imre, Dr. Horváth Tibor, Dr. Kocsis Márta,
Dr. Kővágóné Dr. Karancsi Erika, Dr. Séri Kornél, Dr. Szabó Imre,
ifj. Dr. Tatár József, Dr. Vass Ildikó, Dr. Végh Sándor.

DEBRECENI 4. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(Alapítva: 1956. szeptember 17.)

DEBRECEN, VÖRÖSHADSEREK U. 58.

VEZETŐI: Dr. Balogh Gerő, Dr. Ferenczy Dezső, Dr. Koncz Ernő.

TAGJAI: Dr. Aszódi Vilmos, Dr. Asztalos László, Dr. Csernus József
Pál, Dr. Erdélyi Gábor, Dr. Gergely Jenő, Dr. Kádár Magda,
Dr. Kiss János, Dr. Koncz Ernő, Dr. Mucsi Imre, Dr. Nagy István,
Dr. Oláh Tibor, Dr. Pap Ignác, Dr. Szalay Károly, Dr. Szelényi Dezső,
Dr. Varga Samu.

DEBRECENI 4. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(Alapítva: 1975. február 06.)

DEBRECEN, IPARKAMARA U. 6.

VEZETŐI: Dr. Szeszák Gyula, Dr. Mészáros Gabriella,
Dr. Lengyel Imre.

TAGJAI: Dr. Csikós Antal, Dr. Doktor László, Dr. Farkas Szabina,
Dr. Kadocsa Géza, Dr. Liptay Emese, Dr. Lőrincz László,
Dr. Matúz György, Dr. Móré László, Dr. Porcsalmy Sándor,
Dr. Sahn Imre, Dr. Szabó Márta, Dr. Szent-Andrássy Gyula,
ifj. Dr. Szeszák Gyula, Dr. Szilágyi Dezső, Dr. Török István,
Dr. Varga Klára, Dr. Varsányi Lajos, Dr. Vass János.

DEBRECENI 5. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG
(Alapítva: 1958. május 08.)
DEBRECEN, BELOIANNISZ U. 6.

VEZETŐ: Dr. Naményi Gyula.

TAGJAI: Dr. Bölöny Bakó Zoltán, Dr. Csernus József Pál,
Dr. Tóth Sándor.

DEBRECENI 5. SZ. ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG
(Alapítva: 1991. július 01.)
DEBRECEN, PIAC U. 1-3.

VEZETŐI: Dr. Nagy József.

TAGJAI: Dr. Borsyné Dr. Almási Sára, Dr. Kállai István,
Dr. Kővágó László, Dr. Vass Barnabás.

BERETTYÓÚJFALUI ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG
(Alapítva: 1955. május 27.)
BERETTYÓÚJFALU, KOSSUTH U. 46.

VEZETŐI: Dr. Görömbey Zoltán, Dr. Fekete Kálmán,
Dr. Bagossy Sándor, Dr. Aladits László.

TAGJAI: Dr. Bánk Attila, Dr. Barcsay László, Dr. Egri Zoltán,
Dr. Ferenczy Dezső, Dr. Földes Tamás, Dr. Géher Pál, Dr. Hartai István,
Dr. Horváth Tibor, Dr. Kádár László, Dr. Pécsi Imre, Dr. Riczko István,
Dr. Szemerédy Szilárd, Dr. Szomszéd Imre, Dr. Tikász Gyula,
Dr. Vitányi István.

DERECSEI ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG
(Alapítva: 1967. március 01.)
DERECSE, TANÁCSKÖZTÁRSASÁG U. 42.

VEZETŐI: Dr. Varsányi Lajos, Dr. Tóth Sára.

TAGJAI: Dr. Szent-Andássy Gyula, Dr. Varga Lajos, Dr. Doktor László,
Dr. Móré László.

HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(Alapítva: 1955. május 27.)

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY, JÓKAI U. 20.

VEZETŐI: Dr. Józan Pál, Dr. Magi László, Dr. Rácz Tibor.

TAGJAI: Dr. Asztalos László, Dr. Budaházy Gusztáv,
Dr. Csohány Sándor, Dr. Halász Ödön, dr. Hargitai Ferenc,
Dr. Illisz János, Dr. Kelemen Győző, Dr. Kiss Katalin,
Dr. Kovács Katalin, Dr. Kovács Kornélia, Dr. Kricsfalussy István,
Dr. Makk Miklós, Dr. Miklóssy Sándor, Dr. Miskolczi Barnabás,
Dr. Pongor Béla, Dr. Sóvágó Mihály, Dr. Szabó Miklós, id.
Dr. Szeszák Gyula, ifj. Dr. Szeszák Gyula, Dr. Szolnoky Zoltán,
Dr. Terestény István, ifj. Dr. Tóth István, Dr. Török Imre

PÜSPÖKLADÁNYI ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉG

(Alapítva: 1967. március 01.)

PÜSPÖKLADÁNY, JOG U. 16.

VEZETŐI: Dr. Török György, Dr. Cserép László, Dr. Sáhy Erzsébet,
Dr. Mándoky István.

TAGJAI: Dr. Cserép László, Dr. Csikós Antal, Dr. Fazekas István,
ifj. Dr. Kiss István, Dr. Koncz Pál, Dr. Mándoki István, Dr. Pongor Béla,
Dr. Sáhy László, Dr. Sarkadi Béla, Dr. Szabó Botond, Dr. Szabó István,
Dr. Sós István.

A Debreceni Ügyvédi Kamarától:
726/1952. szám.

KISÉRŐ - JEGYZÉK

a Miskolci Ügyvédi Kamara megszűlése folytán a Debreceni Ügyvédi Kamarából törölt ügyvédek, helyettes-ügyvédek és ügyvéd-jelöltekre vonatkozó a a Miskolci Ügyvédi Kamarához átküldött iratokról.

szám	Név	szókhely	irat neve
1.	Dr. Ábrus István	Sajószentpéter	kamari iratok
2.	Dr. Bálint Zoltán	Sárospatak	"
3.	Dr. Bartha Zoltán	Miskolc	"
4.	Dr. Bartha Géza	Sátoralfajhely	"
5.	Dr. Bartha József	Tokaj	"
6.	Dr. Bolonay Mátyas	Ozd	"
7.	Dr. Bonczar Miklós	Bérlény	"
8.	Dr. Borcs Miklós	Sátoralfajhely	"
9.	Dr. Bodnar Géza	Szikszó	"
10.	Dr. Borsoy Lengyel Gyula	Bérlény	"
11.	Dr. Brunyászy Béla	Sátoralfajhely	"
12.	Dr. Bukovszky Vilmos	Diósgyőr	"
13.	Dr. Buzs Béla	Sátoralfajhely	"
14.	Dr. Citrovsky János	Sárospatak	"
15.	Dr. Csák István	Mozsó	"
16.	Dr. Csáki Tibor	Miskolc	"
17.	Dr. Csomér Béla	Bérlény	"
18.	Dr. Délnéki Nagy Zoltán	Miskolc	"
19.	Dr. Déró Lajos	Sajószentpéter	"
20.	Dr. Demeter Kálmán	Miskolc	"
21.	Dr. Dienes István	Miskolc	"
22.	Dr. Dubay István	Sátoralfajhely	"
23.	Dr. Dörnyei László	Szikszó	"
24.	Dr. Erdős László	Miskolc	"
25.	Dr. Fábri Lajos	Miskolc	"
26.	Dr. Fehér Gábor	Sárospatak	személyi iratai
27.	Dr. Ficzik László	Sárospatak	kamari iratok
28.	Dr. Flischer György	Miskolc	"
29.	Dr. Földes István	Miskolc	"
30.	Dr. Földes Sándor	Miskolc	"
31.	Dr. Frankfurter Béla	Miskolc	"
32.	Dr. Galló Pál	Miskolc	"
33.	Dr. Gáti József	Miskolc	"
34.	Dr. Gergely Sándor	Miskolc	"
35.	Dr. Gergely Mihály	Tokaj	"
36.	Dr. Gyika László	Miskolc	"
37.	Dr. Györy Nagy Lajos	Miskolc	"
38.	Dr. Harsányi Béla	Miskolc	"
39.	Dr. Harsányi István	Mozsó	"
40.	Dr. Hebrony Kornél	Putnok	"
41.	Dr. Hochmann Márton	Miskolc	"
42.	Dr. Holics Pál	Mozsó	"
43.	Dr. Holló Sándor	Sátoralfajhely	"
44.	Dr. Horváth Ferenc	Miskolc	"
45.	Dr. Horváth Zoltán	Miskolc	"
46.	Dr. Hossza Tivadar	Miskolc	"
47.	Dr. Idányi Béla	Szikszó	"
48.	Dr. Jare Dezső	Miskolc	"

sorszám	N é v	székhely	irat neve
49.	Dr. Iságy Tünde	Miskolc	kamarai iratok
50.	Dr. Issó Bertalan	Sárospatak	"
51.	Dr. Jankovich Lajos	Miskolc	"
52.	Dr. Kardos Tihász	Miskolc	"
53.	Dr. Keresztóczy Sándor	Mezőkövesd	"
54.	Dr. Kőrönyi Béla	Bacs	"
55.	Dr. Kissely János	Sátorajauhely	"
56.	Dr. Knóth László	Miskolc	"
57.	Dr. Kosa Géza	Miskolc	"
58.	Dr. Kovács Aladár	Miskolc	"
59.	Dr. Kófalusi István	Ózd	"
60.	Dr. Körtvélyessy Béla	Szerencs	"
61.	Dr. Kristóf Tibor	Miskolc	"
62.	Dr. Kémerd Emil	Miskolc	"
63.	Dr. Lévay György	Miskolc	"
64.	Dr. Losonci Pál	Sátorajauhely	"
65.	Dr. Mailath László	Abaujszántó	"
66.	Dr. Mátó Béla	Szerencs	"
67.	Dr. Mátó Zoltán	Mezőcsát	"
68.	Dr. Munka György	Sárospatak	"
69.	Dr. Molnár Kálmán	Sajószentpéter	"
70.	Dr. Móra Géza	Sárospatak	"
71.	Dr. Murányi Mihály	Mezőkövesd	"
72.	Dr. Nagy Géza	Ózd	"
73.	Dr. Nikkasi László	Miskolc	"
74.	Dr. Palásthy Béla	Miskolc	"
75.	Dr. Pócsos Sándor	Miskolc	"
76.	Dr. Póta László	Miskolc	"
77.	Dr. Radó József	Miskolc	"
78.	Dr. Rácz Sándor	Miskolc	"
79.	Dr. Rácz Kálmán	Sátorajauhely	"
80.	Dr. Ragályi Antal	Putnok	"
81.	Dr. Répásegy Károly	Miskolc	"
82.	Dr. Rohán Zoltán	Miskolc	"
83.	Dr. Ruszkay István	Sajószentpéter	"
84.	Dr. Sáfáry László	Miskolc	"
85.	Dr. Solmoci József	Miskolc	"
86.	Dr. Silbiger Bertalan	Miskolc	"
87.	Dr. Széküll Kornél	Miskolc	"
88.	Dr. Szilva Ferenc	Putnok	"
89.	Dr. Szokoly Tünde	Abaujszántó	"
90.	Dr. Szűcs István	Diósgyőr	"
91.	Dr. Tardos Lőrinc	Miskolc	"
92.	Dr. Török Endre	Ózd	"
93.	Dr. Tolnay Ferenc	Miskolc	"
94.	Dr. Török József	Miskolc	"
95.	Dr. Tóth Ferenc	Miskolc	"
96.	Dr. Udvarhelyi Mándor	Miskolc	"
97.	Dr. Vadnai Sándor	Miskolc	"
98.	Dr. Vas Pál	Miskolc	"
99.	Dr. Vercs Sándor	Miskolc	"
100.	Dr. Zémann László	Edelény	"

Helyettes - ügyvédek:

1. Dr. Domsz Sándor Miskolc
 2. Dr. Újhelyi Károly Miskolc
- /: Dr. Kózer Kálmán helyettes ügyvéd iratait nevezett kérelméről
2. évi július 14-én megküldték.:/

ügyvédek:

sorsszám	N é v	székhely	irat-nem:
1.	Dr. Barsy Lajos	Miskolc	kamarai irato
2.	Dr. Glac István	Miskolc	"
3.	Dr. Inokai József	Diósgyőr	"
4.	Dr. Gyimóthy István	Sárospatak	"
5.	Dr. Harsó István	Miskolc	"
6.	Dr. Kichelmi János	Miskolc	"
7.	Dr. Kun Viktor	Sárospatak	"
8.	Dr. Maróti László	Miskolc	"
9.	Dr. Putnagynak Ádám	Miskolc	"
10.	Dr. Gyiresz Dézse	Miskolc	"
11.	Dr. Gross Pál	Miskolc	"
12.	Dr. Szarka Koltán	Miskolc	"
13.	Dr. Gáfrány Ferenc	Putnok	"

A felsorolt irat-csomók a fent nevezett ügyvédekre, helyettesítő ügyvédekre és ügyvédjelöltekre vonatkozólag kamaránknál keletkezett iratokat tartalmazták, ideértve az általunk beszerzett öndíjtrajzokat is, ezenkívül mindazoknál, akik általunk jegyeztettek be mint új tagok a névjegyzékbe, az iratoknál elfekszenek a személyi okmányok egyeztető másolatai.

F E G Y E L M I J E G Y E K :

iktatószám	panaszlott neve:	az ügy állása:
45/1949. F.	Dr. Györy Nagy Lajos Miskolc	főtárgyalásra tűzendő
36/1951. F.	Dr. Hó Béla Szerencs	vizsgálat alatt
2/1952. F.	Dr. Hossza Tivadar Miskolc	magánvád átvéte
4/1952. F.	Dr. Isópy Tamás és Dr. Kulcsy Béla Miskolc	vád hiányában megsemmisítendő
8/1952. F.	Dr. Györy Nagy Lajos Miskolc	vizsgálat alatt
9/1952. F.	Dr. Huszka István Sajószentpéter	vizsgálat alatt
11/1952. F.	Dr. Losonci Pál ellen Frölich Lajos budapesti lakos panaszsz	kivizsgálás

Kelt a Dobroconyi Ügyvédi Kamaránál, 1952. évi augusztus hó 4. napján.

Dr. Schwarcs Arthur a.k.
a kamarai elnöke h.

Dr. László György a.k.
a kamarai titkára.

A kiadvány hiteltel:

ir. titk.

3. sz. melléklet

A Debreceni Ügyvédi Kamarából 1955. november 1. napján kivált és 1955. november 12-én újjáalakult Nyíregyházi Ügyvédi Kamara névsora

Kamarai elnök: *Dr. Pető Géza*

Titkár: *Dr. Vernes Gyula*

Tagjai:

<i>Dr. Álmos Iván</i>	<i>Dr. Balla János</i>	<i>Dr. Bányai G. Elemér</i>
<i>Dr. Bertha Jenő</i>	<i>Dr. Békés János</i>	<i>Dr. Bodnár Jenő</i>
<i>Dr. Borsy Zoltán</i>	<i>Dr. Csata Sándor</i>	<i>Dr. Deák Endre</i>
<i>Dr. Deák Károly</i>	<i>Dr. Dévai János</i>	<i>Dr. Diemár Károly</i>
<i>Dr. Fráter Iván</i>	<i>Dr. Gáthy Árpád</i>	<i>Dr. Gólya Barnabás</i>
<i>Dr. Göllner Gusztáv</i>	<i>Dr. Görömbey Béla</i>	<i>Dr. Grósz József</i>
<i>Dr. Heller Pál</i>	<i>Dr. Horváth György</i>	<i>Dr. Hódi Sándor</i>
<i>Dr. Hubay Balázs</i>	<i>Dr. Hubay Pál</i>	<i>Dr. Janthó Tibor</i>
<i>Dr. Katona Károly</i>	<i>Dr. Keresztszeghy Sándor</i>	<i>Dr. Képes József</i>
<i>Dr. Kovách Dénes</i>	<i>Dr. Kőrössi Gyula</i>	<i>Dr. Kupán Károly</i>
<i>Dr. Leskó Máttyás</i>	<i>Dr. Molnár István</i>	<i>Dr. Móra István</i>
<i>Dr. Nagy Béla</i>	<i>Dr. Nagy Elemér</i>	<i>Dr. Németh Sándor</i>
<i>Dr. Novák István</i>	<i>Dr. Pártos Imre</i>	<i>Dr. Pető Géza</i>
<i>Dr. Pétery Lajos</i>	<i>Dr. Pozsgay Béla</i>	<i>Dr. Révbíró Béla</i>
<i>Dr. Révhelyi Károly</i>	<i>Dr. Rubovszky János</i>	<i>Dr. Sarudi István</i>
<i>Dr. Sáfár János</i>	<i>Dr. Sáfár József</i>	<i>Dr. Simon István</i>
<i>Dr. Solténszky Tivadar</i>	<i>Dr. Schönwald Miklós</i>	<i>Dr. Szalay Sándor</i>
<i>Dr. Szánthó Sándor</i>	<i>Dr. Szele Tibor</i>	<i>Dr. Székely Gyula</i>
<i>Dr. Székely Miklós</i>	<i>Dr. Szilágyi György</i>	<i>Dr. Szöllősi Pál</i>
<i>Dr. Szuhay Zoltán</i>	<i>Dr. Tarajossy Béla</i>	<i>Dr. Tesik Tibor</i>
<i>Dr. Thold István</i>	<i>Dr. Torday Sándor</i>	<i>Dr. Vasváry Sándor</i>
<i>Dr. Várady Tibor</i>	<i>Dr. Veress Gyula</i>	<i>Dr. Vernes Gyula</i>
<i>Dr. Vietórisz István</i>		

Az adatokat a Szabolcs-Szatmár megyei ügyvédség jubileumi évkönyve tartalmazza Dr. Juhász Miklós szerkesztésében.

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA VEZETŐI

Elnök	Hivatali ideje	Titkár	Hivatali ideje
Simonffy Sámuel	1875-1887	Kovács Sándor	1875-1887
Kovács Sándor	1887-1899	Nagy István	1887-1899
Márk Endre	1899-1913	Megyeri Pál	1899-1910
Szilágyi Imre	1913-1914	Kőrösi Kálmán	1910-1914
Szilágyi Imre	1915-1917	Kőrösi Kálmán	1915-1917
Kőrösi Kálmán	1918-1922	Ruszkai István	1918-1922
Márk Endre	1922-1925	Maugner Arthúr	1922-1934
Kölcsey Sándor	1926-1934	Maugner Arthúr	1922-1936
Fráter Pál	1935-1941	Kovács Béla	1936-1939
		Miszi Károly	1939-1941
Nagy Béla	1942-1944	Miszi Károly	1942-1944
Lévai Zoltán	1945-1948	Takács József	1945-1948
Erdős Imre	1948-1950	Lengyel Miklós	1948-1951
Kéri Kálmán	1951-1954	Ladányi Sándor	1951-1967
Gavallér Lajos	1954-1955	Ladányi Sándor	1951-1967
Varga Lajos	1955-1958	Ladányi Sándor	1951-1967
Szeszák Gyula	1958-1971	Kiss István	1967-1974
Pongor Béla	1971-1974	Kiss István	1967-1974
Bagossy Sándor	1974-1988	Séri Kornél	1974-1983
		Papp Sándor	1983-1988
Papp Sándor	1988-	Végh Sándor	1988-

A 1138 m 30 b.

lap 72/20

A DEBRECZENI

A. 1138, m. 30, b.

ÜGYVÉDI-KAMARA

ÜGYRENDE.

DEBRECENI REF. FŐISKOLA
KÖNYVTÁRA

DEBRECZENBEN,
NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1875. O.

11. §. Rendkívüli közgyűlést az elnök egybehívni köteles,

a) ha a választmány —

b) ha 10 kamarai tag kívánja.

12. §. A közgyűlés összehívása aként eszközöltetik, hogy a tárgysorozatot is magában foglaló nyomtatott meghívás, a kamara tagjaihoz posta útján megküldetik, ezen meghívás a kir. törvényszékek, és járásbiróságok helyiségein kifüggesztetik.

Ezen közzétételnek a gyűlés napját legalább 8 nappal, választás esetén pedig 30 nappal (ü. r. t. 23. §.) meg kell előzni.

A napi és tanácskozási rendről.

13. §. A közgyűlést az elnök a napirend tárgysorozatának előterjesztésével nyitja meg. — A napirendtől csak a gyűlés határozata következtében lehet eltérni.

14. §. Rendes közgyűlés napirendjére első helyen mindig a lefolyt évi működésre vonatkozó választmányi jelentés tüzendő ki.

15. §. Indítványok és módosítványok mindig írásban adandók be.

16. §. A napirenden lévő tárgyakra vonatkozó indítványok rendszerint azonnal tárgyalandók.

A gyűlés azonban azoknak mellőzését, vagy elhalasztását is elrendelheti.

17. §. Önálló indítvány, a választmányhoz a közgyűlést 45 nappal megelőzőleg nyújtandó be, hogy így a választmány által előlegesen tárgyalatván, a tárgysorozatba felvételthessék, és közhírré tételthessék.

18. §. A napirendbe felvett indítvány is csak akkor tárgyalthatik, ha azt a gyűlésen jelen lévő tagoknak legalább $\frac{1}{3}$ része támogatja.

19. §. A választmány által előterjesztett tárgyak előadója a titkár, vagy helyettese, vagy pedig a választmány által megbízott előadó.

20. §. A tagok a feljegyeztetés során szólnak, s őket szólasra a jegyző hívja fel.

Beszédet olvasni nem lehet.

21. §. A tárgy érdeméhez mindenki csak egyszer szólhat

A vitát az előadó és indítványozó zárszava fejezi be.

22. §. Bármikor szót kérhetnek

a) kik napirendet indítványoznak,

b) kik személyes megtámadásra válaszolni

c) kik a tanácskozási rendre hivatkozni akarnak,

d) kik a vita berekesztését indítványozzák,

e) kik indítványukat visszavonni kívánják.

Ha azonban a visszavont indítványt valaki magáévá teszi, a fölött a tanácskozás tovább foly.

23. §. A tisztviselők és választmányi tagok ténybeli felvilágosítás végett, az elnök engedelmével közbeszólásra jogosultak.

24. §. A szót beszédében félbeszakítani az elnökön kívül senkinek meg nincs engedve.

25. §. Az elnök örökös a tanácskozási szabályok megtartása felett, ő ügyel a csend, és rend fentartására is.

A tárgytól eltérő szónokot jogában áll a tárgyra utalni, a rendet, és illemt sértő szónokot rendre utasítani.

Rendre utasítás esetében a szónokot illeti a szó, mentsége előadására.

Ha a szónok ugyanazon beszéde folyamában másodszor is rendre utasítást von magára, az elnök tőle a szót is megvonhatja.

26. §. Ha a tanácskozási rend nagyobb mértékben zavartatnék, az elnök az ülést felfüggesztheti, vagy fel is oszlathatja.

27. §. Ha három tag a vita befejezését indítványozza, ezen indítvány azonnal szavazásra bocsátandó.

Ha az indítvány elfogadtatik, a szólásra feljegyzettek, egy részről azok, kik a tárgyalás alatt álló indítvány mellett, más részről; kik ellene vannak, maguk közül egy-egy szónokot választanak, és csak ezeknek, valamint a zárszóra jogosultaknak van joguk szólani.

Az elnök rövid várakozás után felhívást intéz az illető

csak az illető kir. ügyésznek, és csupán a törvény által meghatározott esetekben engedtetik meg.

Kelt Debreczenben az ügyvédi kamarának 1875. szept. 5-én tartott közgyűléséből.

Simonffy Sámuel
elnök.

Kovács Sándor
titkár.

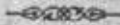
27585.
J. M. 1875.

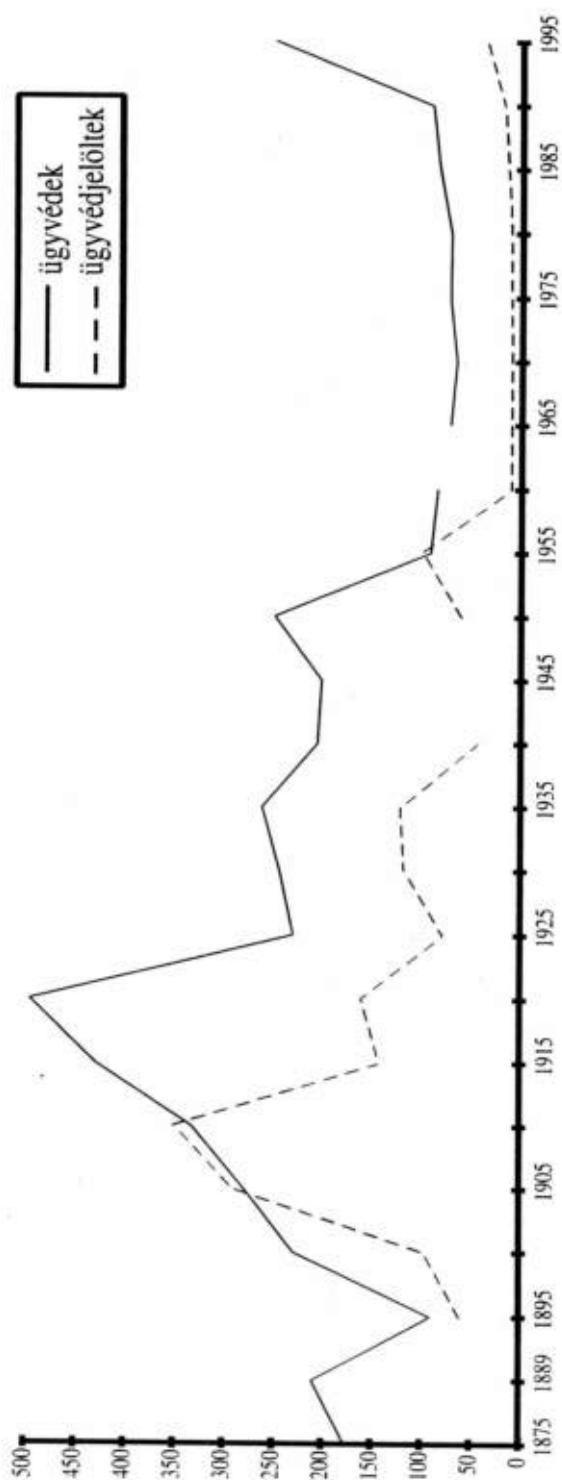
Ezen ügyrendet helybenhagyom, Budapest 1875. szept. 26.

Az igazságügyminiszter rendeletéből

Kovács Kálmán
miniszteri tanácsos.

(P. h.)

1. sz. grafikon

Az ügyvédek és ügyvédjelöltek létszámának alakulása
(1875-1995)

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	3
A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA MEGALAKULÁSA ÉS ELŐZMÉNYEI	6
ÜGYVÉDEK LÉTSZÁMÁNAK ALAKULÁSA	31
A MEGPRÓBÁLTATÁSOK IDŐSZAKA	44
AZ ÚJÁALKULÁS TÖRTÉNETI FOLYAMATA	51
ALAPÍTVÁNYOK	54
ÜGYVÉDEK A KÖZÉLETBEN ÉS POLITIKAI ÉLETBEN	55
JOGI OKTATÁS	67
FEGYELMI ÜGYEK	77
A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA VEZETŐI	81
ÜGYVÉDSÉG A SZOCIALIZMUSBAN ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉGEK KIALAKULÁSA	86
ÜGYVÉDI MUNKAKÖZÖSSÉGEK GAZDÁLKODÁSA	97
AZ ÜGYVÉDI KAMARA 1951-1995	111
ELNÖKI VÁLSÁGHELYZET	114
AZ 1958. ÉVI ÜGYVÉDI FELÜLVIZSGÁLAT	121
ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ RENDEZVÉNYEK DEBRECENBEN	127
ÖNÁLLÓ PÁRTALAPSZERVEZET MEGALAKULÁSA A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARÁNÁL	135
AZ 1983 ÉVI 4. SZ. TVR ÉS ENNEK HATÁSA	138
RENDSZERVÁLTÁS	141
JEGYZETEK	145
MELLÉKLETEK	150

II. RÉSZ

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA

ELSŐ 150 ÉVE

EMLÉKEZÉS ÉS TISZTELETADÁS

1875-2025

II.rész

TARTALOMJEGYZÉKE

Elnöki bevezető	169
(Dr. Lampé Zoltán)	
A Debreceni Ügyvédi Kamara rövid története.....	180
(Dr. Kiss István)	
A jogtanácsosok belépésének története, integrációja	191
(Dr. Nagy József; Dr. Varga Péter)	
Ügyvédek a debreceni jogi kar újraindításában	203
(Dr. Matúz György)	
Az írógéptől az elektronikus aláírásig.	215
(Dr. Alexa Péter)	
Kitüntetétek:	225
Állami kitüntetétek	
Magyar Ügyvédi Kamara által kitüntetétek	
Debreceni Ügyvédi Kamara által kitüntetétek	
Jubileumi aranygyűrűben részesültek	
Etikai díjban részesültek	
Alapítványi díjazottak	
Statisztikák	233

A TÖRTÉNET FOLYTATÁSA 1995-TŐL NAPJAINKIG

Szerző: Dr. Lampé Zoltán ügyvéd, a Debreceni Ügyvédi Kamara Elnöke

Az emlékkönyv első, dr. Hollós László és dr. Papp Sándor által írt része 1995. évvel lezárult. Ekkorra az ügyvédség életében a rendszerváltáshoz kapcsolódó lényeges változások megtörténtek, amelyekre az 1991. évi XXIII. törvény adott lehetőséget, és amelyhez ez a törvény biztosította a kereteket.

A teljesség igénye nélkül kell megemlíteni az ügyvédi munkaközösségek megszűnését, a jogtanácsosi munkaközösségek és jogi oktatói munkaközösségek ügyvédi irodakénti működésének megkezdését, az ügyvédi munkaközösség vagyona tagok közötti megosztását, továbbá az ügyvédi tevékenység egyéni ügyvédi vagy ügyvédi irodai formában való végzését.

Ezt az átmeneti időszakot a Debreceni Ügyvédi Kamara vezetése sikeresen és eredményesen kezelte, az ezzel kapcsolatos visszaemlékezések a jelen könyv első részében olvashatók.

Ezekből a visszaemlékezésekből azt emelném ki, hogy az ügyvédi munkaközösségben való kollektív munkára minden visszaemlékező tagunk nosztalgiával gondolt és hiányolta azt a körös munkaszervezet keretében létrejött, sokszor baráti társaságot, amit az ügyvédi munkaközösségek képeztek, és amelyeket más ilyen jellegű közösség nem pótolta a későbbiek során.

Az 1991. évi XXIII. törvény az 1983. évi 4. törvényerejű rendelet módosítása volt. Az ezáltal bevezetett lényeges változások azonban teljeskörűen nem szabályozták újra az ügyvédi tevékenységet és annak szervezeti kereteit.

A rendszerváltás utáni új gazdasági környezet, a gazdasági társaságok megjelenése, az ügyvédi tevékenység kereteinek bővülése azonban magával hozta az igényt egy, a korszak elvárásaihoz igazodó teljesen új törvény létrehozásához, amely az 1998. évi XI. törvény, közismert nevén Ütv. volt.

Ebben szélesítésre került az ügyvédek által ellátható tevékenységek köre és többek között adótanácsadás, társadalombiztosítási tanácsadás, pénzügyi- és egyéb üzletviteli tanácsadás, továbbá ingatlanközvetítés is bekerült a végezhető megbízások sorába, mint ügyvéd által ellátható tevékenység. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés is érzékelteti, hogy milyen jelentős mértékben nőtt az ügyvéd által ellátható tevékenységek köre.

Pontosításra került a kamarai tagság keletkezésének módja és megújításra került az ügyvédi eskü szövege.

Szintén megújult a fegyelmi eljárás szabályozása, ugyanígy az ügyvédi iroda szervezetének szabályozása.

Bevezetésre került az európai közösségi jogászok névjegyzéke, amelyet az európai integráció hívott életre.

A törvény többszöri módosításon esett át, részben ennek is köszönhetően biztosította az ügyvédi tevékenység megfelelő szervezeti kereteit közel húsz éven keresztül.

Ügyvédi kamaránk területén – amelynek neve Hajdú-Bihar Megyei Ügyvédi Kamaráról Debreceni Ügyvédi Kamarára módosult – a kollégák tevékenységüket részben ügyvédi irodaként, részben pedig egyéni ügyvédként folytatják. Az ügyvédi irodákra a mai napig jellemző, hogy általában egy-két-három főből állnak, ritka a nagyobb létszámú ügyvédi iroda. Általában jellemző, hogy a kollégák önálló praxist folytatnak és eseti jelleggel működnek együtt különböző ügyek intézésében. Mióta a jogszabály lehetővé teszi, ügyvédi társulások is létre jönnek.

A jelenleg hatályos jogszabály a 2017. évi LXXVIII. törvény, közismert nevén Üttv.

A névváltozás elsődlegesen arra utal, hogy a jogszabály szerint ügyvédi tevékenység végzésére többek között azok a kamarai jogtanácsosok is jogosultak, akik felvételre kerültek az ügyvédi kamarába és annak tagjaivá váltak. Érzékelhető volt a jogtanácsosi kar részéről a kamarába való belépés igénye, ugyanis ahogy erre lehetőség nyílt, hozzávetőleg 60 jogtanácsos kérte kamarai jogtanácsosként történő felvételét (jelenlegi számuk 65 fő), Eleinte kétségek merültek fel azzal kapcsolatban, hogy ez az integráció mennyire célszerű, illetve fog-e működni, ugyanis a jogtanácsosok munkaviszonyban állnak, így sok olyan megkötöttség van a munkájukban, amittől az ügyvéd tevékenysége során független. Az elmúlt évek gyakorlata azt mutatja, hogy az integráció a Debreceni Ügyvédi Kamara területén jól sikerült, példás az együttműködés a kar tagjai között, a jogtanácsos kollégák olyan új ismereteket és szemléletet, továbbá kapcsolatrendszer hoztak a kamara életébe, amelyek kölcsönösen hasznosak.

Elmondható, hogy a jogtanácsosi integráció eddigi mindkét hulláma (az első a jogtanácsosi munkaközösségek ügyvédi kamarába történő beolvadása) eredményes volt.

1995-ben a könyv első részének lezárásakor dr. Papp Sándor volt a kamara elnöke, aki ezt a feladatát 1988-2006 között 18 éven át látta el, így a rendszerváltáson átívelően, több cikluson keresztül, a kor változó elvárásainak és a jogszabályváltozások szintén változó eljárásainak eleget téve végezte vezetői munkáját, egyúttal a Magyar Ügyvédi Kamara elnök-helyetteseként is.

Őt követően 2006-2018 között dr. Győrfi Attila volt a kamaránk elnöke, aki egész tevékenységét azon idő alatt végezte, amikor az 1998. évi XI. törvény (Üttv.) hatályban volt. Kamaránk ez idő alatt mindazokat a jogszabály által előírt kötelezettségeket magas színvonalon teljesítette, amelyeket a jogszabály előírásai elvártak és jelentős szerepet játszott az

új, az Üttv. által előírt kötelezettségekre történő áttérés előkészítésében. Elnöki visszavonulását követően nyugdíjasként kíséri figyelemmel a kamara működését.

Az Üttv. hatálybalépését követően a területi ügyvédi kamarák feladatai megsokszorozódtak. A teljesség igénye nélkül kell megemlíteni a tagsággal való elektronikus kapcsolattartás szabályait, a nyilvántartási rendszerek megújítását és azok naprakész vezetését, a kamarai jogtanácsosi integrációból adódó feladatokat, a fegyelmi eljárási szabályokból adódó új kihívásokat és kötelezettségeket, a kollégák kockázati besorolásának folyamatos frissítését, a pénzmosás és terrorizmus megelőzésével összefüggő ellenőrzési feladatokat, a letétkezelés bejelentésével és nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat, a kreditpontos szakmai oktatással, külön a jelölti oktatással kapcsolatos feladatokat, az új kamarai tagok vizsgáztatásával kapcsolatos feladatokat és lehetne ezt a sor még tovább bővíteni.

A sok kihívással járó tennivalókat igyekszünk maradéktalanul teljesíteni, ennek keretében kialakult a munkamegosztás a kamara tisztségviselői, elnökségi tagjai, illetve bizottságai között.

Kamaránk 150 éves évfordulója kapcsán indokoltnak látom a kamara tisztségviselőinek és bizottsági tagjainak a felsorolását:

Tisztségek	Név
Elnök	Dr. Lampé Zoltán
Elnökhelyettesek	Dr. Kiss István
	Dr. Léka Andor
	Dr. Rácsai Lajos Imre
Főtitkár	Dr. Dobrossy István Jenő
Titkár	Dr. Nagy József
Vezető fegyelmi biztos	Dr. Csécsy Andrea
Fegyelmi biztos	Dr. Bánkné Dr. Szabó Márta

	Dr. Ludmán Zsolt
Elnökség ügyvéd tagjai	Dr. Alexa Péter
	Dr. Balogh Ádám
	Dr. Demku Róbert
	Dr. Gaál Zsolt
	Dr. Győrfi András
	Dr. Kellermann Réka
	Ifj. Dr. Kiss István
	Dr. Kovács Gyula
	Dr. Micskey István
	Dr. Molnár Dorina Zsófia
	Dr. Németh Árpád
	Dr. Pallagi Ádám
	Dr. Rab Zsombor Attila
	Dr. Sipka Péter Máté
	Dr. Vass Gergely
Elnökség kamarai jogtanácsos tagjai:	Dr. Bobonka Kornél
	Dr. Fauszt Zoltán János
Elnökség ügyvéd póttagjai	Dr. Bacsó Krisztina
	Dr. Mancsiczy László
Regionális Fegyelmi Bizottság	
<i>Elnök</i>	Dr. Király Zsuzsanna
<i>Elnökhelyettes</i>	Dr. Zsiros Zsolt
<i>Tagok</i>	Dr. Dalanics Ivett
	Dr. Dankó Jusztina Panna
	Dr. Fafula Krisztina
	Dr. Fazokán Tamás
	Dr. Illés-Csikai Boglárka
	Dr. Matúz Éva
	Dr. Megyesi Tibor
	Dr. Nemes Imre Zsolt
	Dr. Sárközi István

Felügyelő bizottság	
<i>Elnök</i>	Dr. Czére-Réti Gabriella
<i>Titkár</i>	Dr. Kalász Imre Zsolt
<i>Tagok</i>	Dr. Budai Ferenc
	Dr. Dombrády Andrea Viktória
	Dr. Kovács Brigitta
<i>Póttagok</i>	Dr. Herczeg Roland Gábor
	Dr. Máriás Julianna
	Dr. Mészáros Judit
Etikai, érdekvédelmi és összeférhetetlenségi bizottság	
<i>Elnök</i>	Dr. Mező István
<i>Titkár</i>	Dr. Ifj. Horváth Tibor
<i>Tagok</i>	Dr. Boros Béla
	Dr. Csűry Katalin Ildikó
	Dr. Somogyi Irén
<i>Póttagok</i>	Dr. Hajnalné Dr. Szőke Márta
	Dr. Kiss Péter
	Ifj. Dr. Varga Zsigmond
Oktatási, kulturális és sportbizottság	
<i>Elnök</i>	Dr. Szabó Krisztián
<i>Titkár</i>	Dr. Gönczi Mónika Patrícia
<i>Tagok</i>	Dr. Balogh Áron Péter
	Dr. Helmeczi András
	Dr. Keresztes Krisztina
<i>Póttagok</i>	Dr. Máдай István Levente
	Dr. Szabó Ágnes
	Dr. Tóth Kitti
Tagfelvételi bizottság	
<i>Elnök</i>	Dr. Havasi Gábor
<i>Titkár</i>	Dr. Nagy Ádám
<i>Tagok</i>	Dr. Gyetvai Andrea
	Hanzérosné Dr. Kovács Anikó

	Dr. Istvándi Zsuzsa
<i>Póttagok</i>	Dr. Gyüre Valéria Andrea
	Dr. Herczegné Dr. Korona Marianna
MÜK küldöttgyűlés tagok	
	Dr. Csécsy Andrea
	Dr. Gaál Zsolt
	Dr. Léka Andor
	Dr. Rácsai Lajos Imre
	Dr. Sipka Péter Máté

Kamarai közélet

Minként említésre került, az ügyvédi munkaközösségek megszűnését követően a kollégák egymástól némileg elszigetelve, külön irodákban kezdték meg és folytatták ügyvédi tevékenységüket, háttérbe szorult az a kollegiális közeg, ami a munkaközösségi világot jellemezte.

Elnökségünk ezt a sokak által érzékeltetett hiányt különböző rendezvényekkel próbálta orvosolni, amelyek közül a leglényegesebbek az alábbiak:

- Ügyvédi kamarai bál: ezt a kamara az általa működtetett Caritas Alapítvánnyal együtt rendezi minden év februárjában (a covid időszak kiesett), 200-250 fő részvételével, színvonalas programmal.
- Kamarai sport- és gyermeknap: megrendezésére egy tavaszi hétféligi napon kerül sor, a kollégák 6-8 sportágban mérik össze tehetségüket, ezen kívül pedig más hivatásrendek és a Nyíregyházi Ügyvédi Kamara részvételével 6 csoportra kiterjedő labdarúgótorna kerül megrendezésre, kb. 80 gyermeknek pedig nívós, számukra szórakoztató rendezvények vannak.

- Kamarai Mikulás ünnepség: minden évben egy kiválasztott játszóházban kerül sor a rendezvény megtartására, 50-70 kisgyerek és szülei, nagyszülei vesznek részt az ünnepségen, és a Mikulás is meglátogatja a gyerekeket.
- Nyugdíjas találkozó: évente a kamara vendégül látja azokat a nyugdíjas kollégákat, akik a találkozóra való meghívásnak eleget tesznek, itt kötetlen beszélgetés formájában kerül felelevenítésre a kamarai múlt és a nyugdíjas kollégák tájékoztatást kapnak a jelenlegi aktuális tevékenységünkről.

Oktatás:

1. Ügyvédi oktatás

A kötelező kreditpontos továbbképzés bevezetése óta a kamara a tagjai számára évi 6 alkalommal 3 órás képzést biztosít olyan aktuális témákban, amelyek egyrészt fontosak az ügyvédi tevékenységhez, másrészt pedig közérdeklődésre tartanak számot. Ezek az oktatások a tagok részére ingyenesek, a költségeket a kamara viseli (előadó költsége, terembérlet stb.), összesen 18 kreditpont szerezhető, így aki mindegyik oktatáson részt vesz, túlteljesíti az évi kötelező 16 kreditpont megszerzését. Ezek az oktatások népszerűek, általában 100-150 tag vesz rajtuk részt, egyúttal közösségi rendezvénynek is minősülnek, mert az előadások előtt, a szünetben és az előadások után a kollégák örömmel töltenek még együtt némi időt, mely alatt különböző témákban és szakmai kérdésekben is tájékozódnak, véleményt cserélnek. Az oktatások színhelye részben a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának egyik előadóterme, vagy a Debreceni Akadémiai Bizottság székháza. Mindkét helyen rendelkezésünkre állnak az előadások magas színvonalú és szakszerű lefolytatásához szükséges körülmények.

2. Ügyvédjelölti oktatás

Kamaránknak éves átlagban 70-80 ügyvédjelöltje van, akik kötelesek a 3 éves időszak alatt kamarai oktatáson részt venni. A tematikát – épp úgy, ahogy a kreditpontos oktatást is – a kamara oktatási bizottsága állítja össze olyan témákból, amelyek egyrészt az ügyvédi hivatással függnek össze, másrészt pedig a szakvizsgára való felkészülést támogatják. Évente 8-10 ilyen előadás kerül megtartásra, szintén 3 órás időkeretben, esetenként személyes jelenléttel a kamara tárgyalójában, más esetekben pedig online módon.

3. Kapcsolataink

Kamaránk vezetői folyamatosan kapcsolatot tartanak a vármegye területén működő egyéb hivatásrendekkel és állami szervezetekkel, ez a kapcsolat kiegyensúlyozott és kollegiális, kifejezetten kölcsönösen segítőkész.

Hosszú távú és eredményes a kapcsolatunk a Debreceni Egyetem Állami és Jogtudományi Karával. Több kollégánk az ügyvédi tevékenység mellett egyúttal egyetemi oktató is, tudományos ismereteiket a kar többi tagjával is megosztják, gyakran tartanak előadást a kreditpontos képzés és jelölti oktatás keretében. Több kollégánk vesz részt a jogi kar által szervezett különböző szakjogász képzéseken. A jogi kar és kamaránk vezetése rendszeresen tájékoztatja egymást a különböző, hivatásrendünk tagjai számára lényeges eseményekről. Oktatásunkat a jogi kar gyakran segíti, ennek egyik példája az előadásokhoz szükséges előadóterem kedvezményes biztosítása.

Részt veszünk a Magyar Ügyvédi Kamara tevékenységében elnökségi tagjaink (dr. Lampé Zoltán, dr. Varga Péter) és küldötteink (dr. Csécsy Andrea, dr. Gaál Zsolt, dr. Léka Andor, dr. Rácsai Lajos Imre, dr. Sipka Péter Máté) útján. Az elmúlt években két olyan országos rendezvény volt, amelynek Debrecen

adott otthont, az egyik 2021-ben az Országos Ügyvédvezetői Értekezlet, a másik pedig a 2023-ban a Jogtanácsosi Tagozat Országos Ülése.

Fontos még megemlítenünk, hogy 2023 augusztusában a kamaránkat meglátogatta az azelőtt néhány hónappal megválasztott MŰK elnök, dr. Havasi Dezső és főtítkár, dr. Holczer Ferenc.

2024 áprilisában meglátogatta ügyvédi kamaránkat dr. Tuzson Bence igazságügyi miniszter és az aktuális ügyvédpolitikai kérdésekről egyeztetett elnökségünk tagjaival. Kamaránk történetében ez azért is jelentős esemény volt, mert dr. Tuzson Bence személyében az első igazságügyi miniszter volt, aki kamaránk székhelyére látogatott.

2024 szeptemberében fogadott elnökségünk európai bírósági delegációt, melynek tagjai tanulmányi úton jártak Debrecenben.

A Debreceni Törvényszék újonnan megválasztott elnöke, dr. Vágó Zsolt bíró úr 2024 októberében tett látogatást kamaránkban, ez történeti esemény volt, mert törvényszéki elnök először járt nálunk. Mindegyik találkozóra büszkék vagyunk. A találkozások azt igazolják, hogy kamaránk fontos szereplője az országos ügyvédi és helyi közösségi közéletnek.

Végül néhány statisztikai adat:

***Kimutatás a Debreceni Ügyvédi Kamara aktív tagjainak és
nyilvántartottjainak létszámáról***

2002 - 2024.

év	ügyvéd	alkalmazott ügyvéd	ügyvédjelölt	kamarai jogtanácsos	jogi előadó
2002.	293	4	101	0	0
2003.	294	5	114	0	0
2004.	315	5	120	0	0
2005.	334	6	120	0	0
2006.	352	8	121	0	0
2007.	361	9	123	0	0
2008.	370	8	125	0	0
2009.	388	11	112	0	0
2010.	396	13	94	0	0
2011.	405	15	80	0	0
2012.	393	14	63	0	0
2013.	386	16	60	0	0
2014.	385	14	58	0	0
2015.	387	17	62	0	0
2016.	394	11	67	0	0
2017.	403	14	72	66	3
2018.	402	16	75	68	3
2019.	407	13	76	66	3
2020.	411	15	73	63	3
2021.	420	13	81	68	9
2022.	429	13	79	67	6
2023.	434	13	76	66	7
2024.	438	15	76	64	10

A DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA RÖVID TÖRTÉNETE 1875-2025

*Szerző: Dr. Kiss István ügyvéd, a Debreceni Ügyvédi Kamara
Elnökhelyettese.*

Előszó:

A dr. Papp Sándor és dr. Hollós László által 1995 évben lezárt, a Debreceni Ügyvédi Kamara történetét bemutató könyv újbóli kiadása történik ezen kötet közreadásával. Közel 30 év elteltével indokolt egy rövid történeti összefoglaló készítése, amely tartalmazza a múlt és az 1995 évi lezárást követő időszak legfontosabb eseményeit, mintegy napra készre teszi az alapművet. Erre vállalkozunk most, amikor az ügyvédi kamarák megalakulásának 150 éves évfordulója kapcsán országosan és a helyi köztestületeknél is visszaemlékezések történnek. Célunk megőrizni elődeink alapos és részletekre kiterjedő tényfeltárásait, értékelését, a történeti tények ismertetését, de szükséges azok pontosítása, kiegészítése és aktualizálása is. Ezen cél elérése érdekében készült összefoglaló jelleggel a kamara rövidített történetének megírása a részletesebb ismeretszerzés és pontosítás érdekében. Egyes témakörökről más szerzők tollából készültek visszaemlékezések, dolgozatok, amelyek közreadása indokolt. Munkánk ez alkalommal is csak a teljesség igényének mellőzésével készülhetett, hiszen a folyamatos adatgyűjtés, a kutatások később is fontos új ismereteket hozhatnak felszínre. Megkíséreljük ezek követését a jövőben, de már nem nyomtatott formában, hanem az általánossá vált elektronikai eszközök segítségével. Kamaránk honlapja ezért bővílni fog egy „A Kamara Története” című önálló fejezettel, ahová feltölthetők lesznek a már meglévő és ezután keletkező anyagok, amelyek közérdeklődésre tarthatnak számot.

Kelet - Magyarország, a Tiszántúl mindig is Debrecen központtal volt ismert. Az ügyvédi tevékenység ezen régióban hasonló módon alakult ki, mint az ország további részein. A képviseleti jog tartalma, hivatásként való művelése évszázadokon át formálódott egyrészt a gyakorlat, másrészt a hivatott jogalkotási fórumok által rendelt jogi szabályozás keretei között.

Az ügyvédség szervezett formában legelőször az „ügyvéd egyesület”-ekben találta meg azt a formát, ami keretet biztosított a szakmai és egyéb érdekképviselőnek, a gyakorlott hivatás közös szabályozásának.

Az első ilyen testület 1865 őszén, Budapesten alakult. Ez inspirálónak hatott az ország más vidékeire. Folyamatosan jöttek létre a teljesen önálló további szervezetek.

Debrecenben az ügyvédség életében 1867 december 22. volt a nap, amikor választmányi értekezleten 20 §-ból állóan elfogadták azt az alapszabályt, melyet báró Wenckheim Béla belügyminiszter 1868 február 22. napján záradékolt. Tény azonban az, hogy 1848 március 15.-ét követően 20 évvel tartotta meg az ügyvédegylet első nyilvános ülését. A taglétszám 48 fő volt, amely további négy év alatt 123 főre emelkedett. Alapos szakmai munka folyt, mivel a védegylet véleményezte a hozzá megküldött jogszabályokat, harcot folytatott a hatalmi ágak szétválasztásának, a jogászok szakágak képzettségi feltételeinek meghatározásáért, küzdött az anyanyelv használatáért. Igényelte a hatalomtól saját véleménynyilvánításának lehetőségét általa fontosnak tartott kérdésekben.

Az első ügyvédi rendtartásnak, a készülő jogszabálynak szövegét az 1874 évi XXXIV. Törvénycikk I. Ferenc József császár és király által történő kihirdetését megelőzően a debreceni ügyvédegylet jelentős terjedelemben véleményezte. A 20 pontból álló javaslat a tervezet minden részletére kiterjedt, amelyet Pauler Tivadar miniszter értékelt és figyelembe vett. Amikor a törvényjavaslat vitája zajlott, Tisza Kálmán volt Debrecen képviselője, aki hozzászólásaival befolyásolni igyekezett a jogalkotást.

Az 1875. évben az első ügyvédi rendtartás hatályba lépett, és ennek rendelkezéseire kerültek az ügyvédi kamarák megszervezésre Pauler Tivadar

miniszter 36725/1874. számú körrendeletével. Ebben 28 helyen, nagyobb városainkban tervezték a kamarák létrehozását. A 6-os sorszámot Debrecen kapta.

Ezzel egyidőben a vármegyék átszervezése is esedékes volt, így a kormányzat a Szolnoki, a Nyíregyházi és a Debreceni Törvényszék területét a Debreceni Kamarához sorolta.

A helyi Ügyvédi Kamara alakulásának megszervezése Sárvári Ferenc törvényszéki elnök kötelessége volt. Az alakuló ülés 1875. január 23. napjára lett kitűzve, Elnökként 104 szavazattal Simonffy Sámuel debreceni ügyvéd lett megválasztva.

Az új kamara egyik legfontosabb feladata volt annak elérése, hogy a királyi ítélőtábla székhelye Debrecen városban legyen. Tiszteletet parancsoló érdem ennek sikere, ami az ügyvédeknek a sajtó szerint jelentős előnyöket biztosított.

A célt, tehát a kamarai székhely kijelölését erősítette a debreceni jogi oktatás fejlesztésének igénye, hiszen a Református Kollégiumban már 1742-ben megkezdődött a római jogi képzés, az első jogi tanszék pedig 1800-ban jött létre, első tanára Széplaki Pál pesti ügyvéd volt. A Jogakadémia 1853-1914 között folyamatosan működött. Az oktatásban debreceni ügyvédek és bírók is kaptak professzori jogot.

Megépült Debrecenben Wágner Gyula tervei alapján az Ítélőtábla, így a városban minden jogi fórum elérhető volt, a Kúria kivételével.

Az 1900-as évek elejére az ügyvédek élete, helyzete, munkával való ellátottsága már sok nehézséggel járt, így a kamara tevékeny szerepe támogatások, segélyek biztosításában is fontossá vált. Folyamatosak voltak a bírósági szervezet hatásköri és illetékességi átalakításai. 1900-ban a Debreceni Ügyvédi Kamara már szorgalmazta az elavultságára, a társadalmi viszonyokban való összhang hiányára tekintettel, új ügyvédi rendtartás kodifikációjának szükségességét.

Az első és második világháború és a köztes úgynevezett „békeévek” folyamatosan alakították az ügyvédi kar lehetőségeit, egzisztenciáját, helyzetét. Az ügyvédek létszáma országos adat szerint 1875-ben 4245

volt. A Debreceni Kamara viszonylatában a létszám 177 fő volt a megalakuláskor. Erősebb növekedés az 1910-es és 1923-as évekre esik, majd 1937. évet követően a létszám csökken.

Emlékezést kell tennünk a holokauszt időszakáról. A Debreceni Ügyvédi Kamara tagjai közül a zsidó törvények kötelezése miatt 107 ügyvédet töröltek. A deportálás és munkaszolgálat következtében pedig 61 ügyvéd pusztult el áldozatként.

Az 1945. évet követően igazolási rendszer biztosította az ügyvédi tevékenységhez való jogosultságot. 1945. szeptember 01.napján kelt kamarai felterjesztés jelentette a minisztériumnak, hogy a tagság nagyobbik fele, mintegy 60-70 % lesz igazolva. A létszám biztosítja a törvényszerű működés feltételeit.

A kamara közbenjárására a háborúból, fogolytáborokból és deportálásból hazatérő ügyvédek tevékenységüket az igazolás bevétele nélkül is azonnal megkezdheték.

1945. február 3.-án a kamara tagértekezletén 26 ügyvéd vett részt. Megállapították a kamarai élet újraindításának szükségességét, és ideiglenes tiszti kart választottak. Elnök dr. Lévai Zoltán, helyettes dr. Erdős Imre lett. A kamara dr. Lévai Zoltán Bajcsy Zs. utcai irodájában nyert ideiglenes elhelyezést. Az 1946. november 16-ai választáson ismét Dr. Lévai Zoltán lett elnök.

1948. április 4. és május 20. között a kamara működését felfüggesztették és miniszteri biztos kijelölése történt. A „Néplap” a kamarai vezetőség lemondását követelte az új politikai rendszer elvárására. 1948. május 30. napján történt új választás, amelyen demokratikus pártokba tömörült ügyvédek által ajánlott vezetőséget választották meg dr. Erdős Imre elnöki tisztségével.

Az ügyvédi munkaszervezetében döntő változást hozott az ügyvédi munkaközösségi rendszer 1948.évtől kezdődött kialakítása. A munkaközösségek látszólag spontán szerveződtek, de a valóság az volt, hogy a jogszabályi módosításokra és azok céljára tekintettel az ügyvédek követték azt az irányt, hogy a munkaközösségi forma szolgáljon tevékenységük keretétül, amely forma rövidesen, 1958 évtől kötelezővé vált.

Debrecenben a 2. számú Ügyvédi Munkaközösség 1952. június 10-én, dr. Ladányi Sándor, az 1. számú Munkaközösség pedig július 15-én kezdte meg működését dr. Szelényi Dezső vezetésével. Létrejöttek a szervezeti működési szabályzatok, amelyek már kiemelten hangsúlyozták, hogy a munkaközösség célja „a népi demokrácia szellemével és jogvédelemmel összeegyeztethető ügyvédi teendők ellátása.” A kamara illetékességi területén vidéken Püspökladányban, Berettyóújfaluban, Derecskén, Hajdúböszörményben is alakultak munkaközösségek. Később Debrecenben létrejött 1973. évben a 3-as számú, 1975. évben pedig a 4-es számú ügyvédi munkaközösség. A politikai hatalom elvárásai az ügyvédi tevékenység gyakorlása érdekében a munkaközösségi szervezeti formában teljesültek.

Az 1956-os októberi forradalom ügyvédi kamaránkban is érezte hatását. Nem volt idő azonban mélyreható reformok bevezetésére. A megszilárdított államhatalom 1958. évben rendelte el a teljes ügyvédi kar politikai felülvizsgálatát. Ismét felfüggesztették a kamarák tevékenységét, miniszteri biztos kinevezése történt dr. Szeszák Gyula személyében. Újjá kellett alakítani a szervezetet, a munkaközösségeket és felülvizsgálni az ügyvédi munkát végzőket. Ezt a megbízatást bizottság végezte, amely négy tagból állt. Közülük csak dr. Ladányi Sándor volt ügyvéd. A bizottság 72 ügyvédet erősített meg, 40 főt alkalmatlannak nyilvánított, de panasz eljárás eredményeként 17-en visszatérhettek a pályára.

A munkaközösségi formában működés elvárásai, céljai összegzésére 1962. évben Debrecenben került sor az I. Országos Ügyvédkongresszus megtartására. Az országos Ügyvédi Tanács elnöke ekkor dr. Szeszák Gyula, a nyíregyházi törvényszék korábbi elnöke, Hajdúböszörményben bejegyzett ügyvéd volt. Közvetlen előzményeként az MSZMP 1962. aug.16-i határozata szolgált a törvényesség megszilárdításáról. Dr. Nezvál Ferenc miniszter által tartott referátum alapja lett a további munkának. Új tisztikar választása történt minden szinten. A munkaközösségek is újra alakultak. 1962-ben lépett hatályba az ügyvédi díjszabási rendelet is, amit a rendszerváltásig alkalmazhattak ügyvédeink.

1973 aug. 30. - szeptember 2. között debreceni kamaránk rendezte a II. Országos Ügyvédértekezletet. Ebben az időben kamaránk elnöke dr. Pongor Béla, a szervezést irányító titkára pedig dr. Kiss István voltak

Ezen a nagysikerű konferencián is részt vett az akkori igazságügyi miniszter, Korom Mihály. Első ízben adták ki a „Kiváló Ügyvéd” kitüntetést. Számos elismerés, köszönőlevél igazolja a szervezők eredményes és nagy elismerést kiváltó munkáját.

Bár a munkaközösségi szervezeti formát politikai elvárásokat követően jogszabállyal 1958. évben kötelezően meghatározták, a munkaközösségek tagjai saját tevékenységüket illetően ügyvállalási és képviseleti szabadságukat mindvégig megtartották. Az ügyvédi kamara pontosan eleget tett jogszabályi kötelezettségeinek, de emellett a munkaközösségekre is támaszkodva jelentősen fejlődött a közösségi élet.

Debrecenben oktatási központ jött létre három megyére: a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei és a Miskolci ügyvédi kamara területére is kiterjedően 1966. évben. Vezetőjeként dr. Csűry Kálmán debreceni kollegánk kapott megbízást. A 12/1976.(IX.6.) Korm. rendelettel bevezették a szakvizsgát megelőző elővizsgákat, amelyet 1 év jelölti idő lezárása után lehetett tenni az oktatási központokban. Eredményes megmérettetés adott jogot 2 év gyakorlati idő igazolása mellett az ügyvédi szakvizsgára való bejelentkezésre.

Debreceni kezdeményezés volt 1971. évben az első országos perbeszédverseny beindítása is. A rendszerváltás után ugyancsak Debrecenben sikerült feléleszteni a perbeszédversenyek hagyományát 2008. évtől. Ez idő óta évente megrendezett megmérettetésen kamaránk jelöltjei 5 ízben szereztek országos első, három ízben második helyezést.

1990. évet, a rendszerváltás évét követően rendkívüli változások történtek az ügyvédi munka körülményeiben. A munkaközösségek megszűntek és minden ügyvéd önállóan dönthetett a működés formájáról. Az egyéni és társas ügyvédi joggyakorlat módozatai nemcsak a szakma szándéka szerint alakultak. Jelentős hatást gyakorolt a mindenkor adójogi szabályozás, amely nehezen kiszámíthatóan szabályozta azon kedvezményeket és formákat (EVA, KATA, stb), amelyek meghatározóak voltak a jövedelem alakulására. Mai napig megoldatlan az ÁFA fizetési kötelezettség méltányos szabályozása, a kedvezményes adózást biztosító bevételi értékhatárok inflációt követő meghatározása, vagy a kirendelt védői és pártfogó ügyvédi tevékenység ellentételezése.

Kamaránk a rendszerváltás utáni új életét a szakmai feltételek és a törvényes keretek biztosításával igyekezett szolgálni. Befogadta a jogszabályváltozás miatt karunkkal egyesülő jogtanácsosi munkaközösségek tagjait, és sokat tett azért, hogy a különböző szakterületeken munkát végző, most már mindannyian ügyvédek, ellentétek nélkül kollegákká váljanak.

Az addig két, karakteresen elváló jogi képviseleti területen működők számára feszültségekkel is terhes, új kihívásokat támasztott az összevonás. Megszűnt a „klasszikus” ügyvédek hagyományosan a természetes személyek ügyeire fókuszáló gyakorlata és az addig elsődlegesen vállalati, szövetkezeti joggal foglalkozó korábbi jogtanácsosoknak is kaput nyitott az ügyvéddé válás más jogi területekre. Megállapíthatjuk, hogy a két nagy jogi képviseletet ellátó testület egyesülése a mai napig teljeskörűen és most már mindenki megalégedésével lezajlott. *A jogtanácsosból ügyvéddé válás folyamatáról külön tanulmány tartalmaz bővebb információkat.*

A Debreceni Kamara dr. Papp Sándor elnök kezdeményezésére, az elnökség határozata alapján dr. Kiss István főszerkesztésével 1996. november 14-én indította be Prókátor című újságját, hírlevelét, amelyben a Kamara szakmai cikkekkel, de közéleti információkkal is igyekezett szolgálni. Idősebb kollegák emlékei szerint az 1960-as években már volt hírlevél kiadására kezdeményezés, amelyet dr. Meisner Tibor, a Hajdú-Bihari Napló újság ügyvéd-jogtanácsosa szerkesztett. Példány, dokumentum nem maradt fenn. A Prókátor című kamarai lap 1999. évben megszűnt, de újra indult ifj. dr. Kiss István főszerkesztésével 2002. június 24. napján és 2007-ig rendszeresen megjelent. A két-három havonta megjelenő lapszámok friss és naprakész információval látták el a tagságot, beszámoltak személyi kérdésekről, felvételekről és törlésekről, társasági eseményekről, de segítséget adtak az ügyvédi munkához cikkekkel, interjúkkal. A lapszámok állandó rovata volt a humor is. A nyomdai munkákat a „Karancsi Nyomda” vállalkozás végezte szép és megtervezett formátumban.

A 2004 évben hazánk is tagja lett az Európai Uniónak. Az ezen időpont előtt, de a rendszerváltás után kialakult megújított jogszabályi környezet, amelyet a gyakorlatban már nagy megbízhatósággal alkalmaztunk,

lényeges változást generált. Szükségessé vált a magyar hatályos joganyag deregulációja és az uniós joganyag folyamatos beépítése, harmonizációja.

A technikai fejlődés ezzel együtt megteremtette az ügyvédi munka és jogalkalmazói tevékenység során teljesen új elemként belépő digitalizáció korát. *Ezen folyamatról külön is megemlékezünk önálló tanulmányban.* Tagjaink számára hatalmas kihívás, feladat, állandó tanulási kényszer a naprakész elektronikus eljárások gyakorlatának elsajátítása, alkalmazása, a folyamatos technikai fejlesztés igénye.

Az eljárási jog mellett az anyagi jogszabályok is megújultak mind a büntető, mind pedig a polgári-gazdasági jogi területeken. Új jogintézmények jelentek meg. Új szerkezetet és szabályozási rendszert kapott a Polgári Törvénykönyv, a bírósági polgári és büntető anyagi, valamint eljárási jog és gyakorlat. A korábbi ismeretekre alapozott rutinból való ügyvédi munkát kiszorította az állandó tanulás, önképzés igénye.

Közismert, hogy az ügyvédi pályát kollégáink nyugdíjas kor elérése után is aktívan gyakorolják. Az említett változások és technikai fejlődés különböző módon terheli a generációkat, nagy kihívást jelentve az idősebbek számára. Más hivatásrendek – pl. az orvosi kar- után 2019 évtől bevezetésre került ügyvédek számára (terhére) a kreditpontos kötelező továbbképzési rendszer. Az 5 éves oktatási ciklus feltételeinek elmulasztása súlyos hátránnyal, a névjegyzékből való törléssel jár. A tanulmányi terhek megkönnyítése érdekében kamaránk dr. Lampé Zoltán kamarai elnök kezdeményezésére a költségvetés által finanszírozott oktatásokkal biztosítja az elvárt mennyiségű kreditpont ingyenes megszerzésének lehetőségét. Megállapítható, hogy az első 5 év tapasztalatai alapján igen hasznosak és kedveltek azon konferenciák, amelyek az ügyvédi munkával szemben jelentkező megújult feltételek, az új joganyagok és gyakorlat megismerése érdekében kerülnek megtartásra.

Az ügyvédi tevékenység jogi szabályozása 1874 évben kiadott XXXIV. tc. az első ügyvédi rendtartás kihirdetése óta folyamatosan korszerűsödött, megújult a gazdasági, politikai, társadalmi viszonyok változásának hatására. Főbb meghatározó állomásai ennek a folyamatnak: 1937. évi IV. tc. az ügyvédi rendtartásról, amely a 60 évet

meghaladóan hatályban volt ügyvédségre vonatkozó szabályokat a XX. század ezen időszakára kialakult elvárásaihoz magas színvonalon igazította. Ez a jogszabály került hatályon kívül helyezésre az 1958 évi 12. sz. tvr.-vel, amikor is kötelezővé vált az ügyvédi tevékenység gyakorlásához a kamarai és munkaközösségi tagság. A rendszerváltás után, az 1991. évi XXIII. tv. teremtetten meg az ügyvédi tevékenység alanyi jogon való gyakorlásának feltételeit és az új szervezeti formák alapjait. Ugyanezen évben, 1991. aug.21 napján alakult meg a MÜBSE (Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete), amely szervezet mára az ügyvédi tevékenység garanciális hátterének egyik legfontosabb elemét adja. A másik, kötelezően alkalmazandó biztosíték az 1994 évben elfogadott és azóta folyamatosan korszerűsített új etikai kódex, amely minden ügyvédre egyaránt vonatkozik. A gazdasági viszonyokat is figyelembe vevő és az ügyvédi tevékenység szabályait átfogóan korszerűsítő szabályozás az 1998 évi XI. tv rendelkezéseinek életbe lépésével valósult meg.

Hosszas előkészítés után 2017. évben került kihirdetésre a jelenleg hatályos LXXVIII. tv. az Ügyvédi Tevékenységről, amely a szakma minden részletére vonatkozóan megújított szabályokat alkalmazott és vezetett be. *Részletesebb ismertetése külön cikkben történik.*

Évente az arra érdemes ügyvéd kamarai tagok az elnökség által alapított etikai díjban és jubileumi aranygyűrű jutalomban részesülnek. Ugyancsak évente kapják az ügyvédjelöltek a dr. Ladányi Sándor és dr. Hollós László Alapítvány alapítói rendelkezéseinek figyelembevételével a kuratóriumok előterjesztése alapján kiadott juttatást.

A rendszerváltás előtt létrehozott „MENTÓ” nevű ügyvédek segélyező országos szervezet megszűnt. A hiány pótlására jött létre a Debreceni Ügyvédi Kamara CARITAS alapítványa, amely támogatásokkal, segélyekkel gondozza időskorú tagjainkat és támogatja a szakmai oktatást. A szervezet évente beszámol a közgyűlésnek.

Számos polgármestert adott az ügyvédi kar Debrecen városának a régmúltban, de a jelenben is. dr. Papp László, aki 2012. év óta viseli tisztségét, megválasztása előtt aktív ügyvéd volt Debrecenben.

A megyénkben praxist folytató ügyvédek a rendszerváltás után voltak országgyűlési képviselők, (pl. dr. Vitányi István, dr. Bánk Attila,) közigazgatási testületek tagjai, korábban tanácsstagok, később önkormányzati képviselők (pl. dr. Porcsalmy Sándor, dr. Lőrincz László, dr. Jenei Zoltán, dr. Kiss István, dr. Papp László, dr. Gondola Zsolt, dr. Birkás János). Szerepük különösen a rendszerváltás utáni években volt igen hasznos, hiszen az új jogrendszer által kialakított keretek között tudták segíteni a szervezeti változtatásokat, cégek, alapítványok létrehozását, átalakítását és szaktudásukkal támogatták képviselői munkájuk mellett a hivatásos közalkalmazotti állomány tevékenységét.

A Debreceni Egyetem jogi egyetemi oktatásában is jelentős az ügyvédek száma és tevékenysége a kar újra indításától kezdődően folyamatosan. Munkájukat mindig elismerés övezte. Az oktatás mellett ügyvédeink az egyetemi jogi képviselő során is jelentős munkát végeztek. Még a rendszerváltás előtt dr. Meisner Tibor volt az egyetem jogtanácsosa több tíz éven át, 1990 évet követően pedig állandónak mondható az ügyvédi kar tagjainak jelenléte a különböző karok életében, ideértve a Református Kollégiumot, mint teológiai egyetemet is. *A jogi kar létrehozásának történetéről és jelenéről külön tanulmányban emlékezünk meg.*

A rendszerváltás előtt a Megyei Jogász Szövetséggel közösen rendezett szakmai programok és jogászbálok, az Igazságügyi Minisztérium által több megyére megszervezett ifjúsági sportnapok, valamint a hagyománnyal rendelkező társadalmi események folytatásaként évente megtartott ügyvédi bál, júnális és sportnap keretében feladatának tekinti kamaránk a tagság közösségi életét szervezni anyagi áldozat vállalása mellett.

A kultúra és sport területén ügyvédeink egyéni szerepvállalása is öregbíti jó hírünket. Példaként az országos ügyvédi labdarúgó válogatott meghatározó tagját dr. Rácsai Lajost említhetjük ki, aki a csapattal többszörös világ- és Európa bajnok.

2023. augusztusában a Magyar Ügyvédi Kamara Jogtanácsosi Tagozatának országos találkozóját, értekezletét Debrecenben rendezték meg kollégáink, a Debreceni ügyvédség kezdeményező szerepét a kamarai jogtanácsos kollégáink is folytatják.

A Debreceni Ügyvédi Kamara a mindenkori tagjainak érdekképviselését és szolgálatát tekinti kiemelt feladatának, kötelességeit pedig a nehéz időkben is minden korban maradéktalanul teljesítette.

Lezárva: Debrecenben 2024 december hónapban.

A JOGTANÁCSOSOK BELÉPÉSÉNEK TÖRTÉNETE, INTEGRÁCIÓJA

Szerzők:

Dr. Nagy József ügyvéd, a Debreceni Ügyvédi Kamara Titkára

*Dr. Varga Péter ügyvéd a Debreceni Ügyvédi Kamara korábbi
Elnökhelyettese, a Magyar Ügyvédi Kamara Elnökségének tagja*

Az ügyvédség helyzetében a rendszerváltás után az egyik legnagyobb változást a jogtanácsosi kar integrációja eredményezte, melynek eredményeként mára a Debreceni Ügyvédi Kamara létszáma a korábbinak kb. négyszeresére nőtt. Az integráció két nagyobb lépésben valósult meg: az elsőt az 1991. évi XXIII. tv. jelentette, mivel gyakorlatilag objektív feltételek mellett a pályát szabaddá tette minden szakvizsgázott jogász előtt. Második lépésként a 2017. évi LXXVIII. tv. zárta le azzal a folyamatot, hogy kimondta, a munkaviszonyban álló szakvizsgázott jogász is csak akkor képviselheti munkaadóját, ha az Ügyvédi kamara tagjává válik, mint kamarai jogtanácsos. A jogi képviseleti tevékenység ezzel teljeskörűen az ügyvédség feladatává és hatáskörévé vált. Ennek a folyamatnak a Debreceni Ügyvédi Kamarában volt néhány sajátossága, de egyúttal a változás gyökereit és lényegi kérdéseit is érdemes szemügyre vennünk, hiszen mai kollegáink jó része az ügyvédség történetének ezt a szeletét nem ismeri.

KÜLÖNVÁLÁS – VISSZATÉRÉS: A JOGTANÁCSOSOK ÚTJA AZ INTEGRÁCIÓ FELÉ

A jelen írás szerzői szerint szimbolikus az a mód, ahogy a politika 1945-1983 között megosztotta, majd az 1991-ben kezdődő folyamattal újra egyesítette az ügyvédi kar ezen két integráns, összetartozó részét, ezért

jó, ha megismerjük az ügyvédi kar 1945 utáni szétszakításának és 1991 utáni újraegyesülésének egészen rövid történetét.

A második világháború után az ügyvédség tevékenységét rövidesen korlátozni kezdték. Az ügyvédi önkormányzatra vonatkozó egyes törvényes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 1947. évi I. törvénnyel, illetőleg az ügyvédi rendtartásról szóló 1937. évi IV. törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről szóló 1948. évi XXIX. törvénnyel 1948. áprilisában jelentősen korlátozták az ügyvédi kamarák autonómiáját, majd az ügyvédséggel összefüggő egyes kérdések újabb szabályozásáról szóló 23/1955. (III. 20.) MT rendelet 3.§-val tovább fokozta az állami kontrollt, ahogyan a korábbi fejezetekben erről már volt szó. Az állami kontroll 1958-ban vált teljessé, amikortól az ügyvédi hivatás gyakorlásáról és az ügyvédek szervezeteiről 1958. évi 12. törvényerejű rendelet alapján – fenntartva az igazságügyminiszter felülbírálati jogkörét - lényegileg minden lényeges kérdésben az ügyvédséggel kapcsolatosan ő volt jogosult dönteni (pl. engedély adása magánygyakorlatra, ügyvédi munkadíj jogszabályi meghatározása, munkaközösségek száma, OÜT létszáma etc.), s ezzel vált kötelező működési keretté az ügyvédi munkaközösség. Mindazonáltal az ügyvédi munkaközösségek viszonylagos önállósága, az ügyvédi hivatás szabadfoglalkozás/hivatás jellege fennmaradt, az ügyvédségnek továbbra sem álltak fenn munkaviszonyra jellemző kötöttségei, és az önkormányzati jogosultságaik - ha a jogszabályi korlátokkal együtt is, - de fennmaradtak, s az ebből a rendszerből következő kötött létszám egyfajta előnyként, bizonyos egzisztenciális biztonsággal járt az ügyvédi kar számára.

Az ügyvédekre vonatkozó ezen szabályozással egyidejűleg (megerősítve a már ténylegesen az államosítások óta fennálló, szovjet mintát követő, vállalati jogi szolgálatra vonatkozó működési modellt) 1958-ban a 33/1958. (V. 17.) Korm. rendelettel most már formálisan is leválasztották a jogtanácsosokat az ügyvédségről. Ekkortól e rendelet értelmében az állami vállalat jogi ügyeit – jogszabályi kivételektől

eltekinve – főszabályként csak a vállalattal, vagy a vállalat irányító szervével munkaviszonyban álló vállalati jogtanácsos, vagy jogi előadó intézhette. Valóban kivételes esetben fordulhatott csak elő – az igazságügyminiszter hozzájárulásával –, hogy rendkívül indokolt esetben a vállalat ügyvédi munkaközösségnek adjon megbízást a vállalat jogi ügyeinek intézésére meghatározott időre, vagy halaszthatatlanul sürgős esetben a vállalat egyes jogi ügyeinek elintézésére.

A II. világháborút megelőzően többé-kevésbé egységes ügyvédség, tehát merőben ideológiai és politikai okokból kettévált. Az így létrejött két hivatásrend teljes különállósága több mint negyedszázadig teljes egészében fennállt, s ez a különállóság a két hivatásrendben a közben felnőtt generációk részére teljes szakmai és szemléletbeli különbséget eredményezett. Ennek alapvetően két oka volt:

Egyrészt az ügyvédség tevékenysége az említett jogszabályból megállapíthatóan csak kivételesen és csak az ekkor még jelentéktelennek nevezhető magánszektorban irányulhatott gazdasági jogi ügyek intézésére, minden más hagyományos ügyvédi tevékenységet azonban elláttak, míg a jogtanácsosok tevékenysége – a gazdaság uralkodó többségét kitevő állami vállalatokra figyelemmel – szinte kizárólag csak gazdasági jogi ügyek intézésére irányult. Ez utóbbiak számára tehát az ügyvédi tevékenység „tiltott gyümölcs” volt.

Másrészt azért is alakult jelentős szemléletbeli különbség, mert a jogtanácsosok az erős állami kontroll alatt működő állami vállalatok és más „szocialista gazdálkodó szervezetek” jogi szolgálatát látták el munkaviszony keretei között, vagyis szigorú alá-fölérendeltségben, míg az ügyvédség szabadfoglalkozású, államilag ugyan korlátozott, de mégiscsak létező önkormányzattal, zárt létszámmal működő kar volt, amely elsősorban a „klasszikus ügyvédi” körbe tartozó ügyekkel foglalkozott.

Amikor az akkor már „erjedő” gazdaságban első állami kísérleteként, az 1945. utáni társasági jogi élet első gazdasági társaság-típusaként megjelent a gazdasági munkaközösségekről (továbbiakban: Gmk) szóló 28/1981 (IX.9.) Mt. sz. rendelet, a Gmk, mint „ős-Kkt” segítségével jelentősen nőtt az állampolgárok vállalkozási lehetősége, ez egyes jogtanácsosok fantáziáját is megmozgatta: úgy gondolták, hogy számukra is célszerű lenne az ügyvédekhez hasonlóan - azaz szabadfoglalkozásként, saját vállalkozás keretei között - végezni tevékenységüket. Budapesten történtek is kezdeti lépések úgynevezett jogi Gmk-k létrehozására, azonban az Igazságügyi Minisztérium (továbbiakban: IM) - a jogi keretek szabályozatlansága és az ügyvédi kar tevékenységével való ütközések veszélye, a megfelelő jogi garanciák, illetőleg a két hivatásrend közötti jogszabályi elhatárolás hiánya miatt - veszélyesnek tartotta, s az ilyen kezdeményezéseket csírájában elfojtotta. A jogi keretek körül kialakult bizonytalanság egészen addig tartott, amíg meg nem jelent az ügyvédségről. szóló 1983. évi 4. törvényerejű rendelet, illetőleg a jogtanácsosokról szóló 1983. évi 3. tvr. – amely már új szervezeti formaként tartalmazta a jogtanácsosi munkaközösség intézményét is, vagyis az IM reakciója az volt, hogy kitalálta a jogtanácsosi munkaközösségek intézményi keretét (továbbiakban: JMK), első- sorban gazdálkodó szervezetek jogi ügyeinek ellátása, képviselte céljából. A munkaközösségeket országosan folyamatos számozás mellett az IM nyilvántartásába kellett bejegyeztetni, az IM hagyta jóvá azok Szervezeti és Működési Szabályzatát.

Ezen új működési keretben a jogtanácsosok most már szabadfoglalkozásként végezheték tevékenységüket, lényegileg az ügyvédi munkaközösség szervezeti szabályaihoz hasonló feltételek mellett. A különbség a néven kívül a tevékenység szűkebb köre (a megbízó cégek munkajogi, gazdasági- és közigazgatási jogi ügyei), illetőleg az önkormányzati szervek hiánya volt - a JMK-k felett a törvényességi felügyeletet az IM közvetlenül gyakorolta, kezdetben még a munkaközösségi taggyűléseken is részt vett.

1984-től gyorsan elkezdett bővülni a JMK-k száma: Debrecenben jött létre az első vidéki JMK, amely, országos számozás szerint még csak a 15-ös számot viselte, s néhány évvel később Berettyóújfaluban már országos számozás szerint a 198-os JMK jött létre. A JMK-s „kar” lentről felfelé építkezett, így egy jogtanácsosi kamara létrehozása eleinte nem lett volna reális, s nem is jött szóba. Mire a létszám növekedése miatt komolyra fordulhatott volna egy ilyen önszerveződési kérdés, akkorra az igazságügyi kormányzat belátta, hogy ez a megosztottság az eredetileg egy karhoz tartozó jogászok között indokolatlan, s az időközben bekövetkezett rendszerváltás, az új gazdálkodási, vállalkozási lehetőségek a Társasági törvény (1988. évi VI. tv.) hatályba lépésével fokozott keresletet is generáltak a gazdasági jog területén egy nagyobb létszámú, hozzáértő jogi tanácsadó, jogi képviselő réteg iránt. Ennek felismerése után a Magyar Ügyvédi Kamara és a JMK-s képviselők között is tárgyalások kezdődtek egy lehetséges integrációról, ill. az IM és a JMK-s képviselők között pedig az ezzel kapcsolatos szabályozásra vonatkozó egyeztetések indultak, s mindez beindította a jogtanácsosok integrációs folyamatát.

Az 1991-ben elfogadott, számos kérdésben alapvetően új helyzetet teremtő szabályozással kezdődő, a jelenleg hatályos ügyvédi törvénnyel befejeződő integrációs folyamattal ugyanakkor gyakorlatilag az ügyvédi kar újra-egyesülése következett be Magyarországon.

Azok a történelmi tradíciók, amelyeket az ügyvédség hordoz, az az önkormányzatiság, amely a szabad foglalkozású hivatások között egyedülálló, nagyon fontos a volt JMK-s kollégák életében is. Ugyanakkor azok a technikai, infrastrukturális, személyzeti, szakmai újítások, az a nagyobb arányban a gazdaságra koncentráló gondolkodásmód, amelyeket a JMK-s kollégák képviseltek, termékenyítőleg hatottak a klasszikus ügyvédi munkát végző kollégákra is.

AZ INTEGRÁCIÓ ELSŐ LÉPÉSE, AZ 1991. ÉVI XXIII. TV.

A rendszerváltás után viszonylag rövid idő elteltével az említett egyeztetések eredményeként megszületett az 1991. évi XXIII. tv., mely formálisan csupán módosította az 1983. évi 4. tvr. rendelkezéseit, valójában azonban az ügyvédség életében hatalmas változást hozott azzal, hogy az akkorra már nagyobb létszámú JMK-kat integrálta. E változást az is generálta, hogy a magántulajdoni alapokra átszerveződő gazdaság, a piaczgazdaság igényeit a kis létszámú ügyvédség már nem tudta kielégíteni, részben ezért, e társadalmi szükséglet hívta életre a létszámbővítés ezen speciális módját, részben pedig alkotmányjogi aggályok is alátámasztották azt, hogy az ügyvéddé válás lehetősége megnyíljon, s megszűnjön az adott réteg belső döntésével mesterségesen alacsonyan tartott létszám által generált keresleti piac. Ez a módosítás tehát azt jelentette, hogy a létszámában lényegesen nagyobb jogtanácsosi kart érintően leomlott minden akadály az előtt, hogy ügyvéddé váljanak, az ügyvédi kamarák pedig kénytelenek voltak soraik közé fogadni a korábbi jogtanácsosokat – ráadásul gyorsan, szinte egyik pillanatról a másikra, hiszen a törvényt az Országgyűlés 1991. június 18-án fogadta el, s a jogtanácsosokkal kapcsolatos rendelkezéseit már október 1-től alkalmazni kellett! A jogszabály a JMK tagokat ipso iure ügyvéddé nyilvánította, a JMK-k a jogszabály erejénél fogva jogutódként ügyvédi irodává alakultak át, – ráadásul gyorsan, szinte egyik pillanatról a másikra, hiszen a törvény hatályba lépését követően JMK-ként már nem lehetett tovább működni.

Sürgető feladatként és egyúttal feszítő kérdésként merült fel minden területi ügyvédi kamara előtt, hogy hogyan hajtható végre ez a gyors integráció, s okkal vetődhetett fel a kérdés: a jogtanácsosból hirtelen ügyvéddé váló kollégák mennyire lesznek képesek kezdetektől elfogadni és megfogadni a szakmai irányelveket, jogszabályi és etikai elvárásokat, s egyáltalán milyen szakmaisága lesz a karnak ezt követően? Sokakban komoly kételyek és jelentős félelmek éltek ezekkel kapcsolatosan, s a régi, a szakmát nagy tudású és tapasztalatú ügyvédek mellett több évi jelölteskedéssel megtanulók a szakmai színvonal felhígulásától féltek

leginkább. Az persze nem tett jót a nehéznek ígérkező integrációnak, hogy többen nyíltan is hangoztatták ezen véleményüket, kifejtve, hogy az ügyvédi, összetett tudást igénylő praxissal össze sem lehet mérni egy jogtanácsos specializált, a gazdasági jogra (sőt, sokszor még azon belül is egy-egy gazdasági részterületre) kihegyezett tudását!

A jogtanácsosok számára ugyanakkor az új szabályozás óriási lehetőséget teremtett, hiszen azelőtt egy adott cég alkalmazásában állva, annak a cégnek (a rendszerváltás előtti viszonyok között ezek állami vállalatok, vagy termelőszövetkezetek voltak zömmel) igényei szerinti munkát végezhettek csak. Azon túli tevékenységet nem végezhettek, hiszen azt még büntető jogi szankció is fenyegette (zugírászat), pedig közben sokan szerettek volna más jogterületekkel is foglalkozni, voltak, akik kifejezett affinitást éreztek ez iránt, sokszor még az egyetemről hozva mondjuk a büntető jogterület, vagy mondjuk a családjog szeretetét. Nyilvánvalóan érezték legtöbben a jogtanácsosok közül, hogy tudásuk összetettsége meg sem közelíti az ügyvédekét, ugyanakkor sokan azt is látták, az általuk megvalósított specializáció során olyan színvonalra jutottak, amit meg az ügyvédek irigyelhettek okkal, s talán ők találkoztak a külkereskedelmi ügyletek révén először a nyugati jogi kultúrával és igényességgel. Látták ugyanakkor a jogtanácsosok a szabad vállalkozás anyagi lehetőségeit is, így a többség alig várta az ügyvéddé válás lehetőségét.

Az ügyvédi karban már vegyesebb volt az új szabályozás megítélése. Kezdetben ugyanis számolniuk kellett az eltörölt létszámkorlát ügyvédségre gyakorolt negatív egzisztenciális hatásával, s emiatt akkoriban a hagyományos ügyvédi kar részéről egy kis idegenkedéssel fogadta az integrációt, ugyanakkor az ügyvédség előtt a gazdasági területtel kapcsolatosan korábban fennállt jogszabályi korlátok teljesen megszűntek, s aki felismerte az ebben rejlő lehetőségeket, bőven kárpótlást kaphatott jövedelmi lehetőségek tekintetében is.

Az említett változás jelentősége, összetettsége, s az egyes kamarai tagokra (régiekre és újakra egyaránt) gyakorolt hatása miatt a területi kamarák, s így a Debreceni Ügyvédi Kamara (akkor éppen Hajdú-Bihar

Megyei Ügyvédi Kamara néven), és annak vezetése is nagy izgalommal várta a jogtanácsosok érkezését. A Kamarára váró feladatok felmérése, a belépő jogtanácsosok fogadásának, tevékenységük integrálásának feladatai ismeretlen homályként rémlettek fel a kamarai vezetésben is, ezért az akkori elnökség elvi döntése után egyfajta próbaként az egyik jogtanácsosi munkaközösséget soron kívül hívták, kériék felvételüket a Kamarába, legyenek már a mindenkire vonatkozó októberi hatályba lépés előtt ügyvédek, s derüljön ki néhány főnyi integráció során, hogy milyen kérdésekkel kell, hogy szembenézzon a Kamara, amikor majd nagy tömegben fognak érkezni a volt jogtanácsosok. Így vette fel az Elnökség végül 1991. július 1-i hatállyal a volt 165. sz. Jogtanácsosi Munkaközösség tagjait, s lett egy rövid időre Debrecennek 5. sz. Ügyvédi Munkaközössége is. A „kísérlet” jól sikerült, nem jöttek elő komolyabb, az integrációt akadályozó, vagy veszélyeztető kérdések a Kamara szintjén, s az Elnökségi taggá kooptált Munkaközösség-vezető, dr. Nagy József ugyan elmondhatta, egy-egy kérdést hogyan lát a „másik oldal”, de nem fordult elő soha olyan helyzet, amikor valamely kérdésben ne sikerült volna kompromisszumot kialakítani. A teljes képhez tartozik, hogy a jogtanácsosi munkaközösségekkel való egyeztetés leginkább dr. Varga Péter kollégával való egyeztetést jelentett, mert ő, ill. munkaközösségük, a 15. sz. Jogtanácsosi Munkaközösség a jogtanácsosi szerveződésben úttörő szerepet játszott, kézenfekvő volt tehát az integrációban is reá, ill. erre a lehetőségre támaszkodnia a Kamarának. Mindezek eredményeként az 1991. augusztus 26-i elnökségi ülésen a megyében dolgozó jogtanácsosi munkaközösségek (ekkorra már 11 volt ezek száma!) összesen 37 tagját vette fel soraiba az Ügyvédi Kamara, majd október 1-ig, a jogtanácsosok előtt a bejutást megnyitó törvénymódosítás hatályba lépéséig további 20 korábban jogtanácsosként dolgozó kolléga tehette le az ügyvédi esküt, más jogtanácsosi szervezetek (pl. a KISZÖV Jogi Iroda) integrálásával. A Debreceni Ügyvédi Kamara ebben a folyamatban kezdeményező szerepet vállalt, a változás elé ment, s a különböző jogtanácsosi szervezetek soron kívüli befogadásával az ügyvédség történetében az egyik legnagyobb változást hozó eseményt simábbá, zökkenőmentesebbé, kezelhetőbbé. tette.

Ez persze nem jelenti azt, hogy ez a folyamat ne eredményezett volna konfliktusokat: a „régi ügyvéd” („r” ügyvéd) és az „új ügyvéd” („ú” ügyvéd) kifejezések még jó darabig röpködtek, s nem is mindig célzatosság nélkül, s nem feltétlenül jóindulatúan. Nyilván voltak kisebb súrlódások, hiszen valóban eltérő munkakultúrák, ügyfélkezelési módszerek, stb. ütközéséről volt szó, de azt szerencsére el lehet mondani: igazán komoly konfliktus nem alakult ki soha. Az újak, a volt jogtanácsosok többségükben igyekeztek átvenni a követendő példákat, s megtanulni a szakma ügyvédi specialitásait, s nyilván azok voltak leginkább láthatók, azok szerepeltek legtöbbit, akik ebben élen jártak. A csendes többség pedig az évek során egyre inkább csendes kisebbséggé változott, zsugorodott: egyre többen eltanulták, s megszokták az ügyvédséggel, az ügyfelek kezelésével együtt járó régi – új kihívásokat és feladatokat, így mára azoknál az idősebb kollégáknál, akik ezt az időszakot már személyesen élték át, sokszor igen nehéz megállapítani, hogy a szakma melyik ágában kezdték a hivatás gyakorlását. Hozzájárult ehhez persze az is, hogy a jogtanácsosi kar is „vitt be a házasságba” több olyan megoldást, alaposságot, módszert és szakmai fogást, ami példaértékű lehetett, s amelynek színvonala a követendő kategóriát jelentette. A kar felhígulása helyett tehát az erősödő verseny (mert ez a jelenség kétségtávol megjelent) erősödő szakmaiságot eredményezett, s a kar valóban képessé vált arra, hogy a magángazdaság térhódításával együtt jelentkező, növekvő igényt ki tudtuk, s ki tudjuk szolgálni.

1991. októberétől tehát a fent említettek szerint meg is kezdődött a jogtanácsosok belépése a Kamarába: a megyében 1991. júniusában még csak 91 ügyvéd dolgozott, az év végére már 146, 1992. végére pedig már 187 tagja volt a Kamarának. Az ügyvédség létszáma tehát megyénkben megduplázódott alig több, mint egy év alatt e változások hatására, s a létszámnövekedés ezt követően is folytatódott, bár nyilván nem ilyen ütemben, s egyre inkább eltérő okok miatt.

A volt jogtanácsosok belépését lehetővé tevő első kamarai választások alkalmával ugyan még előírt, előre meghatározott kvótákkal igyekezett a Magyar Ügyvédi Kamara a megfelelő, arányos képviseletet biztosítani,

de Debrecenben a volt jogtanácsosok aktivitása is megvolt ahhoz, hogy ennek érdekében nem kellett nagyobb erőfeszítéseket tenni. Jól mutatja ezt az ezt követő első, 1992. január 11-i tisztújító választás eredménye, hiszen dr. Varga Péter személyében az elnökhelyettesek közé is egy volt jogtanácsost választottak a kollégák, de a főtitkár mellett a titkári posztot, és a fegyelmi főmegbízott mellett a fegyelmi megbízott posztot is egy volt jogtanácsos töltötte be ezt követően, s az elnökségi tagok között is ott voltak megfelelő létszámban. A „megfelelő létszám” alatt ennél az első választásnál még a várt kvótákat érthettük, de a következő választásnál ilyen már nem volt, mégis „teljesült” a korábbi arány, s ennél mi sem bizonyíthatta volna jobban, hogy az integráció sikeresnek bizonyult.

A JOGTANÁCSOSI INTEGRÁCIÓ BEFEJEZŐDÉSE, A 2017. ÉVI LXXVIII. TV.

Az integráció első lépésének sikeressége néhány év eltelte után már nem volt vitatható. Érezték mindkét karban, hogy tudásuk csak akkor lesz alkalmas a számukra megnyíló új jogágak kiszolgálására, ha ismereteiket az új területeken is legalább olyan szintre fejlesztik, mint amilyen színvonalra jutottak az általuk korábban megvalósított specializáció során, és ez jótékonyan hatott a kar szakmai színvonalára. Az eleinte talán még észrevehető érdekkülönbségek is feloldódtak, s a kezdeti fenntartások is elmúltak, az idegenkedés– egymás megismerését és az új feltételekhez alkalmazkodást követően - jó kollegiális kapcsolattá vált. A gazdasági élet szereplői is felismerték, hogy az ügyvédség jelentős változáson ment át, a belénk vetett bizalmuk megnőtt. Bő húsz évvel az integráció első lépését követően már az volt a jellemző, hogy ügyvédek látták el a gazdálkodó szervezetek képviselőjét is döntően, részben alkalmasszerű, egy adott ügyre vonatkozó megbízásokkal, részben - főleg nagyobb cégeknél népszerű - átalánydíjas állandó megbízásokkal. A korábban nagyobb létszámú vállalati jogtanácsosok alkalmazása lassan a kivétel kategóriájába kezdett átcsúszni – bár egyes területeken (jellemzően a hatósági jogkört is gyakorlóknál) máig ez a jellemző forma.

A gazdálkodó- és egyéb szervezeteknél, jogi személyeknél dolgozó jogtanácsosok képviseleti lehetőségében és az ügyvédségbe integrálódásának folyamatában következő lépésként alapvető novumot a 2017. évi LXXVIII. tv. hozott azzal, hogy saját munkáltatójának képviseletére is már csak az ügyvédi kamara tagjaként, kamarai jogtanácsosként biztosított a továbbiakban lehetőséget. A kamarai jogtanácsos fogalmát úgy határozta meg, hogy ő az ügyvédi tevékenységet nem természetes személy jogalannyal fennálló munkaviszonya (egyéb, munkavégzésre irányuló jogviszonya) keretei között, az ügyvédi kamarai nyilvántartásba bejelentett munkáltatója, munkáltatójának kapcsolt vállalkozása, vagy munkáltatójával irányítási vagy fenntartói viszonyban álló szerv, mint ügyfele számára gyakorolja. Alapfogalomként tehát az ügyvédséget jelölte meg a törvény, s a kamarai jogtanácsosi fogalmat is ebből kiindulva határozta meg. Azzal, hogy a kamarai jogtanácsos mint egy speciális, kizárólag munkaadója javára tevékenységet kifejtő ügyvéd jelent meg a törvényi koncepcióban, véglegesen integrálta e szakmai ágat az ügyvédségbe a jogalkotó, hiszen a reájuk értelemszerűen irányadó specialitások mellett minden szempontból az ügyvédi szabályozás alanyává váltak ettől kezdve a jogtanácsosok is.

A Debreceni Ügyvédi Kamara területén szerencsére ez a változás sem okozott problémát: a Kamara ekkorra már számos olyan taggal rendelkezett, akiknek tevékenysége jelentős részben hasonló volt, mint a jogtanácsosoknak, ill. számos esetben napi munkakapcsolat is fennállt egyes ügyvédek és egyes jogtanácsosok között. Az aktuális létszámhoz képest sem jelentett az integráció ezen újabb mozzanata olyan nagy változást, mint a kilencvenes évek elején: a mai állapot szerint 475 ügyvéd (ebből 37 inaktív) mellett 72 kamarai jogtanácsos (köztük 7 inaktív) tagunk van.

Az integráció helyi sikerét jelentősen segítette, hogy a kamarai jogtanácsos kollégák jelentős aktivitással kapcsolódtak be a kamarai közéletbe, az elnökségi taggá választott képviselőik aktívan vettek részt az elnökség munkájában, új szint jelenítve meg abban, de a különböző

közösségi rendezvényeken is számíthat a Kamara a jogtanácsos tagjaira. 2023. augusztusában a Magyar Ügyvédi Kamara Jogtanácsosi Tagozatának országos találkozóját, értekezletét is Debrecenben rendezték meg kollégáink, a debreceni ügyvédség kezdeményező szerepét a kamarai jogtanácsos kollégáink is folytatják. Az ügyvédjelöltek körében a perbeszédversenyeken elért korábbi debreceni sikereket is tovább vitte a jogtanácsosi tagozat: Budapesti Ügyvédi Kamara által szervezett „IV. BÜK Jogtanácsosi Konferencia” keretében megtartásra került „Pályakezdő Jogász 2024. Prezentációs Verseny”-en 2. helyezést ért el dr. Illyés Gábor jogi előadó (felkészítő: dr. Balácsi Csaba jogtanácsos) kollégánk.

Elmondhatjuk debreceni tapasztalatként: elfogadták, tudomásul vették a kamarai jogtanácsos tagjaink az ügyvédség normáit, magatartás szabályait, s beilleszkedésükkel a korábbi két szakmai ág integrációja véglegessé, befejezetté vált, ugyanakkor az ügyvédi kar identitása, jelenlegi státusza, szakmai sokszínűsége, komoly, pozitív és máig ható impulzusokat kapott ettől a folyamattól.

Lezárva Debrecenben 2024 december.

ÜGYVÉDEK A DEBRECENI JOGI KAR ÚJRAINDÍTÁSÁBAN

A DEBRECENI JOGI OKTATÁS VÁZLATOS TÖRTÉNETE

PhD. Dr. Matúz György ügyvéd

A debreceni jogi felsőoktatás előtörténete

A debreceni jogi oktatás megindulását bizonyosan 1800-ra (egyres források szerint az 1700-as évek közepére) teszik, amikor felállították az 1538-ban alapított Református Kollégium keretében az I. számú Jogi Tanszéket két professzorral. Ez a tanszék folyamatosan működött bő fél évszázadig (egy évszázadig), majd hosszas előkészületek, viták, kérvényezések után 1853-ban létrehozták a Debreceni Jogakadémiát. „Így az 1853/54-es tanévben négy professzorral, két önálló évfolyamon kezdte a Kollégium főiskolai tagozatából már második éve kivált, önálló igazgatóval rendelkező jogakadémia. Tény, hogy a jogi oktatás sosem volt addig olyan kedvező helyzetben a Kollégiumban, hogy két évfolyamon négy professzor oktasson kizárólag a jogtudomány körébe tartozó tantárgyakat. A kultuszminiszter válaszul 1853. november 15-én kelt engedélyével az 1853-54. tanévvel kezdődően nyilvános jogakadémiának ismerte el a Kollégium önálló jogakadémiáját... Szoboszlai Papp István püspök 1854. február 8-án fényes meghívottak, a professzorok és a joghallgatók jelenlétében hirdette ki a jogakadémia nyilvánossági jogát.” (A Debreceni Református Kollégium története. 206. o.)

A megindulást követően folyamatos volt az oktatás a jogakadémián egy-két félév, év üresjáratától eltekintve. Ezeket az idézte elő, hogy míg a

püspökség igyekezett a jogakadémiát, annak oktatási rendjét függetleníteni a központi hatalomtól, addig a kultuskormányzat (ideértve a kiegyezés utáni oktatási kormányzatot is) állandó beleszólási jogot követelt a működésbe. Számos harci cselekmény megvívása után végül Trefort Ágoston kultuszminiszter „... az 1875. július 11-én megküldött rendeletében teljes megnyugvással állapította meg, hogy a hallgatók a debreceni jogakadémián az államvizsga letételéhez kellő képzésben részesülnek... Az 1875/76. tanévtől az új tanterv szerint négy évfolyamon hat jogtanár, egy bölcész, egy teológiai tanár és a Kollégium orvosa tanított...” (Uo.: 237. o.)

1895-re már nyolc professzora volt a jogakadémiának nyolc tanszékkal. A kilencedik jogi tanszék 1910-ben kezdte meg működését. „Ekkorra a Kollégium Jogakadémiája a Pozsonyi Királyi Jogakadémia kivételével, amely mellett bölcészeti kar is volt, valamennyi jogakadémiát túlszárnyalta. A kilenc rendes debreceni jogtanár mellett továbbra is tanított a jogakadémián egy teológiai és egy bölcész tanár... Az 1890/91. tanévtől a Kollégium Jogakadémiájának tanterve maradéktalanul megegyezett az állami és a római katolikus jogakadémiákéval. Ezzel a minisztérium és az egyházkerület között megszűnt a jogakadémia ügyében a vitára okot szolgáltató ellentét.” (Uo.: 238. o.)

A debreceni jogi felsőoktatás *első szakasza* 1800-tól (vagy 1750-től) 1914-ig tartott. Ahogyan a jogtörténész írja: „A Debreceni Református Kollégiumban 1800-ban felállított jogi tanszék megindulásától 114 éven keresztül folyt jogi oktatás. Nem jelentett megszakítást az 1856-61 közötti időszak sem, hiszen akkor előbb három, utóbb két professzor oktatott jogot teológusoknak, csupán jogi tanszék nem volt. Ez alatt a 114 év alatt 25 jogi professzora volt a Kollégiumnak. Hat professzor kivételével valamennyien végeztek tudományos munkásságot.” (Uo.: 240. o.)

Mivel Debrecen századfordulón bekövetkezett nagy mértékű gazdasági-társadalmi fejlődése szükségessé tette önálló állami egyetem létesítését, a város az 1900-s évek elején megindította a „lobbizást” a megalapítás ügyében. Akkoriban is nagy nehézségekbe ütközött állami egyetem

létrehozatala, megszervezése. A város négykarú egyetem (teológia, jog, bölcsészet és orvostudományok) megalapítását vette célba, és „hivatalosan 1908-ban jelenti be a kormánynak négykarú egyetem iránti igényét. Ehhez csatlakozik az egyházkerület is. 1911-ben zajlanak le a döntőnek nevezhető tárgyalások a Kormány és Debrecen, valamint az egyházkerület között. Ekkor eldől, hogy az egyetem a Nagyerdőn épül meg... A város 3 millió koronát, az egyetem területének közművesítését, a villamos vonalnak egyetemig való kivezetését és 112 hold 238 négyszögöl földterületet bocsát a megegyezés szerint az egyetem rendelkezésére. Az egyházkerület lemond a Kollégiumban kifejlesztett teológiai, bölcsészeti és jogakadémiájáról. Azok beszüntetik működésüket. Professzorai pályázhatnak az új egyetem tanszékeire.” (Uo. 251-252. o.)

Itt kell megjegyezni, hogy a Debreceni Kollégium Jogakadémiáján több olyan professzor oktatott, akik korábbi ügyvédi praxisukat adták fel a jogtudomány művelésének javára, így pl. Kovács Ferenc (1865-1875) a római, egyház- és ausztriai jogtan tanára, Kovács Sándor (1875-1895) a jogtörténet művelője (Uo.: 239. o.)

A Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem alapítását az Országgyűlés az 1912.év XXXVI. tc-ben határozta el, és még abban az évben szentesítésre került. A Református Kollégiumban az utolsó tanévzárót mindhárom fakultáson 1914 júniusában tartották, az új állami egyetem az 1914/15-ös tanévvel indult a négy önálló karral. Az egyetemen belül a jogi fakultás elnevezése többször változott, de a lényeg megmaradt: „jog- és közigazgatás-tudományi”, ill. „jog- és államtudományi” karnak is nevezték, de mindig a „**jog**” megjelölés maradt elől.

1914-ben a jogi felsőoktatás történetének *második szakasza* kezdődött el, számos európai hírű professzorral és nagy hallgatói létszámmal.

A II. világháború az egyetem működését és szervezetét nem érintette. A jog- és közigazgatás-tudományi kar professzorait is bevonták a jogalkotás

munkálataiba, az ún. „esti munkaszemináriumok” szervezésébe. Új tankönyveket vezettek be, a hallgatók létszáma változatlanul a legmagasabb volt a jogi karok között. Semmi sem utalt arra, hogy a jogászképzés Debrecenben megszűnik; az oktatás éppúgy folyt az 1945/46-os tanévben, mint 1948-ban. 1949-ben is avattak jogi (és államtudományi) doktorokat Debrecenben, ám ez utóbbiak sem sejtették, hogy ők kaptak utoljára diplomát.

A jogi felsőoktatás e második szakasza 1914-től 1949-ig tartott. 1949-ben – eddig még fel nem tárt előzmények után és ismeretlen okokból – a Kormány meghozta a 4105/1949. (VI. 26.) sz. rendeletét, amely több jogtudománnyal foglalkozó hazai intézetet érintett. Valószínűleg az ekkor már egyedül hatalmon lévő MDP szakember- és jogászellenes koncepciója került ezzel megvalósításra. A rendelet teljes szövege a következő:

„A Magyar Köztársaság Kormányának 4105/1949. (134) Korm. sz. rendelete az egri, a kecskeméti és a miskolci jogakadémiák működésének megszüntetéséről és a Debreceni Tudományegyetem Jog- és Közigazgatás-tudományi Kara működésének *szüneteltetéséről* (közigazgatási rendszám: 1530., 1423.)

A Magyar Köztársaság Kormánya az 1946. évi XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1948. évi LVI. tc. 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. § (1) bek. Az egri állami jogakadémia, a kecskeméti állami jogakadémia és miskolci állami jogakadémia működése az 1949. évi augusztus hó 30. napján megszűnik.

(2) bek. A Debreceni Tudományegyetem Jog- és Közigazgatás-tudományi Karának működése az 1949. évi augusztus 30. napjától kezdve további rendelkezésig **szünetel**.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba végrehajtásáról – a költségvetést érintő ügyekben a pénzügyminiszterrel egyetértve – a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

Budapest, 1949. évi június hó 24-én.

Dobi István s.k. miniszterelnök.

A vallás-és közoktatásügyi miniszter 3799/1948-49. sz. utasításában rendelkezett a jogszabály végrehajtásáról: az oktatókat részben nyugdíjba küldték, részben Pécsre és Szegedre helyezték át, a hallgatókat pedig szélnek eresztették. Ezzel megkezdődött a jogi felsőoktatás *második szakasza*.

Debrecen városa a tanácsrendszer alatt sem nyugodott bele a kar szüneteltetésébe. A város vezetői ugyanakkor azt is jól sejtették, hogy a kar működésének felvétele – tehát a kar szünetelésének megszüntetése – jóval nagyobb és kiterjedtebb erőfeszítést kíván meg, mint magának az egyetemnek a létrehozása. Több akciót indítottak. Az egyik ilyen erőteljesebb törekvés az 1980-as évek elején indult meg. És ekkor robbant a bomba: a Kormány nem adja vissza Debrecennek a jogi karát, hanem Miskolcon indít hasonló jogi kart az 1950-es alapítású Nehézipari Műszaki Egyetem kebelében. Az már az 1960-as években közismert volt, hogy az akkor működő három állam- és jogtudományi karon (ELTE, Szeged JATE, Pécs JPTE) közel négyszeres volt a túljelentkezés, majd ez a tendencia egyre erősödött. Szükségessé vált tehát egy negyedik kar felállítása illetve a létező debreceni fakultás megindítása. A Minisztertanács a lehető legrosszabb megoldást választotta; íme a megoldás jogszabályi ötvözete:

„A Minisztertanács 1028/1983. (VII. 12.) számú határozata a Nehézipari Műszaki Egyetemen Állam-és Jogtudományi Kar létesítéséről.

A Minisztertanács a Magyar Népköztársaság oktatási rendjéről szóló – az 1973. évi 24. sz., az 1982. évi 8. sz. és az 1982. évi 43. sz. tvr.-el módosított – 1961. évi III. törvény 18. §-ának (3) bekezdésében megállapított hatáskörében a következőket határozza:

1. A Nehézipari Műszaki Egyetem Állam- és Jogtudományi Intézete 1983. szeptember 1-től az Egyetem állam-és Jogtudományi Karaként (a továbbiakban: Kar) folytatja működését.
2. A Kar feladata jogász szakemberek képzése és tudományos kutatómunka végzése.
3. A Kar nappali tagozatán a képzési idő megegyezik az állam- és jogtudományi karok nappali tagozatának képzési idejével.
4. A hallgatók a tanulmányok befejezését követően – sikeres államvizsga alapján – állam- és jogtudományi doktori oklevelet kapnak.
5. Ez a határozat 1983. szeptember 1-én lép hatályba; egyidejűleg az egri, a kecskeméti és a miskolci állami jogakadémiák működésének megszüntetéséről és a Debreceni Tudományegyetem Jog- és Közigazgatás-tudományi Kara működésének szüneteltetéséről szóló 4105/1949. (VI. 26.) Korm.sz. Rendelet **hatályát veszti**.
6. A határozat végrehajtásáról – a pénzügyminiszterrel egyetértésben – a művelődési miniszter gondoskodik. Dr. Lázár György s. k. miniszterelnök.”

Az ekkoriban hatályban volt 1961. évi III. törvény alapján egyetemi és főiskolai kart a Minisztertanács létesíthetett és szüntethetett meg; egyetemi kar vagy egyetem működésének szünetelését ill. szüneteltetését sem ez a törvény, sem az 1912. évi XXXVI. törvény nem ismerte.

Országosan az volt ekkor a közhiedelem, hogy Debrecen nem kapta vissza az 1949-ben „megszüntetett” jogi karát, így az új – negyedik – jogi fakultás Miskolcon nyílik meg. Mindez a vélelem 1994-g tartotta magát. Ekkor többedmagammal derítettük ki, hogy jogszabályi szövegből levezethetően szó sem volt a kar 1949. és 1983. évi megszüntetéséről. 1949-ben elrendelték mindenféle jogszabályi alap nélkül a kar „szünetelését” avagy „szüneteltetését”, később 1983-ban a szüneteltetést elrendelő kormányrendeletet (amely akkoriban törvényi erővel bírt) egy

kormányhatározattal (alacsonyabb rangú jogszabállyal) hatályon kívül helyezték.

Levonva a helyes következtetést: Mivel a Minisztertanács (a Kormány) mindeddig nem hozott az egyetem jogi karát megszüntető rendelkezést, úgy a fakultást 1914 óta **létezőnek** kellett és kell tekinteni

A debreceni jogi felsőoktatás *harmadik korszaka* (amelyet nevezhetünk a „működés szüneteltetése” korszakának is) 1994-ben lezárult. Ekkor indította meg a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem (KLTE) vezetése Dr. Nagy Zoltán rektor vezérletével a jogi felsőoktatás újraindításának a munkálatait.

Az újraindítás szakasza

1993. szeptember 1-én lépett hatályba az 1993. évi LXXX. törvény, a rendszerváltozás (változtatás, váltás) nagy jelentőségű törvénye a felsőoktatásról. Országosan elindult működő egyetemek egyesülésének, szétválásának, új egyetemek létrehozásának, egyetemeken belül új karok kialakításának, kutatóintézetek megteremtésének folyamata. Ebből a Debrecenben működő egyetemek sem maradtak ki. A KLTE, a Debreceni Agrártudományi Egyetem, a Debreceni Orvostudományi Egyetem és a Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola megalkották a Debreceni Universitást mint egyesületet. Üléseiken megfigyelőként részt vettek kezdettől fogva az Ybl Miklós Műszaki Főiskola és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Tagozatának képviselői is. Megindult az elvetélt jogi kar feltámasztásának folyamata: A KLTE Egyetemi Tanácsa 1994. áprilisában létrehozott egy bizottságot a kar újraindítási munkálatainak elvégzésére. Ebben a bizottságban – amelynek tagjai dr. Király Tibor akadémikus, a büntető eljárásjog Európa-hírű professzora (ELTE), Dr. Cséka Ervin professzor emeritus (JATE), dr. Lőrinc Lajos professzor, az Államigazgatási Főiskola közigazgatási jog professzora, Dr. Ruszoly József Európa-hírű jogtörténész professzor, a JATE jogtörténeti tanszék vezetője, Dr. Hány Miklós főiskolai docens (Pénzügyi és Számviteli Főiskola) voltak - jómagam, Dr. Matúz György

ügyvéd, egyben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem címzetes docense is részt vettem.

A bizottság a következő feladatok elvégzését tűzte ki célul:

1. A jogi kar szerkezeti, szervezeti felépítésének meghatározása
2. Minősített oktatók toborzása, felvétele,
3. A kar beindulását követő elhelyezési és anyagi feltételek megtervezése
4. A kar jogi státuszának rendezése, az exlex helyzet felszámolása.

E feladatok végzése olyannyira sikeresen haladt, hogy 1995. június 22-én az egyetemi tanács létrehozta a KLTE Jog- és Államtudományi Intézetét, igazgatójának Dr. Ruszoly József professzort, helyettesének Dr. Matúz Györgyöt nevezte ki. A korábban elkezdett szervezőmunka új lendületet vett; kérelmet nyújtottunk be a művelődési és közoktatási miniszterhez, hogy a „szüneteltetett karunkat” vegye be a karok felsorolását tartalmazó miniszteri rendeletbe, továbbá ugyanilyen kérelemmel éltünk az Alkotmánybírósághoz is. Elkészítettük a KLTE gazdasági főigazgatója, Dr. Szász Tibor segítségével a jogi kar öt évre szóló gazdasági költségvetését, Dr. Nagy Zoltán és az őt követő Dr. Bazsa György rektorokkal, az egyetemi tanács tagjaival együttműködve a kar elhelyezésének, működésének tervezetét, a tanrendet, a tantervet. Mindezeket benyújtottuk az Országos Akkreditációs Bizottsághoz (OAB) és a Felsőoktatási Tudományos Tanácshoz (FTT). 1996 áprilisában országos jellegű tanácskozást tartottunk Budapesten a karunk helyzetéről, ahol az Alkotmánybíróság egyik tagja is részt vett.

A művelődési és közoktatási miniszterhez benyújtott kérelmünk válasz nélkül maradt, ugyanakkor az Alkotmánybíróság 1996. április 29-én határozatot hozott „**a szünetelés, megszűnés, létezés**” kérdését véglegesen eldöntve, íme:

„Az Alkotmánybíróság a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 65. § (2) bekezdése alapján indult eljárásban meghozta az alábbi határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Kara **megszüntetésre nem került, bár a kar jelenleg nem működik.**

Az Alkotmánybíróság elutasítja azt az indítványt, amely azt kérte megállapítani, hogy a felsőoktatási intézmény önkormányzatát sérti az állami felsőoktatási intézmények karainak felsorolásáról szóló, a 132/1995. (XI. 9.) Korm. rendelettel módosított 25/1995. (III. 25.) Korm. rendelet, mert az egyetemek felsorolásánál a Kossuth Lajos Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karát nem tüntette fel.” Továbbá az indokolásból: „A kar megszüntetéséről mind a mai napig nem született kormányzati döntés; ennek hiányában az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a **kar jogi státusza nem szűnt meg**”.

A Jog- és Államtudományi Intézet akkreditációs kérelmét mind az OAB, mind az FTT elfogadta, és 1996. július 8-án kelt 50.113/1996. sz. határozatával Dr. Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter elrendelte a jogász szak indítását. Idézet a levélből:

„Tisztelt Rector Úr!

Tájékoztatom, hogy elterjesztésére a felsőoktatásról szóló – többször módosított – 1993. évi LXXX. tv. 74. § (1) bekezdés d) pontjában írt jogkörömben – az Országos Akkreditációs Bizottság, valamint a Felsőoktatási Tudományos Tanács egyetértő állásfoglalásának birtokában – 1996. szeptember 1-i hatállyal engedélyezem az Egyetemen az egyetemi szintű jogász szak indítását, valamint az Egyetem Természettudományi Karán az egyetemi szintű környezettan-tanári szak indítását. A képzési idő mindkét szakon 10 félév, az oklevél bejegyzése: okleveles jogász, illetve okleveles környezettan szakos tanár.”

A miniszter a szakindítást nem új kar alapításával, hanem a meglévő (létező) Jog- és Államtudományi Kar (átmeneti nevén vagy fedőnevén: „Jog- és Államtudományi *Intézet*”) kebelén belül engedélyezte; így az 1996. szeptember 1-től **működővé vált.**

Egyidejűleg kialakult a kar tudományos tagozódása: a Jогtörténeti és Jogbölcseleti Tanszékkal indultunk (mely magában foglalta a magyar- és az egyetemes jogtörténetet, a római jogot, a jogbölcseletet), folytattuk a Közjogi (államjog, közigazgatási jog, pénzügyi jog) és Európa-jogi (EU joga, nemzetközi közjog és magánjog) Tanszék megszervezésével (1997), és 1998-ra állt fel a Civilisztikai Tanszék (polgári jog, polgári eljárásjog) és a Bűnjogi Tudományok Tanszéke (büntetőjog, büntető eljárásjog, büntetésvégrehajtási jog, kriminalisztika). Számos speciálkollégiumot indítottunk (ingatlanjog stb.)

Fokozatosan épültek be a kar tevékenységébe egyrészt a tudományos fokozattal rendelkező oktatók, azon belül is a Debrecenhez, megyénkhez köthetők, másrészt debreceni gyakorló jogászok (ügyvédek, bírók, ügyészek, közigazgatási dolgozók), akik közül többen tudományos fokozatot is szereztek.

Az 1996 júliusában meghirdetett pótfelvételire közel 350 fiatal jelentkezett (más jogi karok elutasított hallgatói), de csupán 100 főt lehetett átvenni. Az 1997/1998. felvételi évre a minisztérium 100 fő nappali és 100 fő levelező tagozatos hallgató felvételét engedélyezte; a túljelentkezés nappalin ötszörös, levelezőn négyszeres volt.

Fokozatosan sikerült intézetünk számára a megfelelő és elfogadható elhelyezést kiharcolni. Elsőként a Kassai úti szovjet laktanya területén tudtuk megszerezni a megszálló hadsereg parancsnoki 3 szintes épületét, ahol az összes tanszékünk már elfért. Az eladásokat előbb még a Lovarda épületében (ahol kialakítottak egy színháztermet) és a szomszédunkban lévő Közgazdasági Intézet előadóiban tartottuk, majd időközben felépültek a Társadalomtudományi Épület nagy eladói (a Zákány utcai oldalon), és itt kapott helyet a Társadalomtudományi Nagykönyvtár is.

1999. szeptemberében újabb felvételek történtek karunkra, és megindult a IV. évfolyam is. Az időközi akkreditációs felülvizsgálat kisebb hiányosságoktól eltekintve komoly hibákat tevékenységünkben nem talált, tehát a kar nem csak változatlanul *létezett, de szabályszerűen működött is*. Ezen tényeket figyelmen kívül hagyva, a 209/1999. (XII. 26.) Korm. rendelet az újonnan megalakult Debreceni Egyetemen karainak felsorolásakor ismét elfelejtkezett rólunk. Azaz **semmibe vette az Alkotmánybíróság határozatát** (a KLTE Jog- és Államtudományi Kara sosem szűnt meg) és azt a jogalkotási követelményt, hogy a Kormánynak **rendeletében a (működő) karokat fel kell sorolni**. Előbb személyesen eljártunk dr. Séri Kornél kamarai fegyelmi főmegbízottunkkal az akkori igazságügyi miniszternél, de nem értünk el eredményt. Majd 2022 októberében Dr. Nagy János rektor segítségével terjesztettünk elő egy nagyobb ívű kérelmet a kari elnevezés iránt, amely célba ért. Jelenleg az évszázados debreceni jogi felsőoktatás az alábbi névvel működik: **Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara**.

Megjegyzés: nem vált tehát teljes egészében valóra Dr. Király Tibor professzor elnevezése. A JOG megjelölés az első helyről a második helyre került.

Nem maradtak ki ügyvédek sem a debreceni jogi kar történetéből. Az újraindítás szakaszába tevékenyen bekapcsolódott Dr. Csécsy Andrea egyetemi docens, aki a későbbiekben a polgári jog terén végzett kimagasló tudományos munkát, Dr. Virágh Pál korábbi köztársasági megbízott, aki ügyvédként lett a közjog oktatója, Dr. Szabó Miklós kollégával együtt a mi karunkon szereztek 2006-ban címzetes egyetemi docensi címet. A kezdetekben kapcsolódott be az újraindításba, az önálló karok kialakításába Dr. Balla Lajos, a Debreceni Ítéltábla volt elnöke, jelenleg ügyvéd, és karunk oktatójaként lett egyetemi tanár. Az újraindításban nagy részt vállalt Dr. Kardos Sándor, a Debreceni Törvényszék tanácsvezető bírása, hadbíró, jelenleg ügyvéd, és 2003-ban szerezte meg az egyetemi docensi címet. Ügyvédi tevékenység mellett vállaltak oktatói munkát a karon Dr. Árva Zsuzsanna és Dr. Bánszegi

Judit. Sok segítséget kaptunk Dr. Károlyi Géza ügyvéd kollégánktól, aki a KLTE Közgazdaságtudományi Intézetének oktatója, docense volt, Dr. Major Csaba ügyvédi munkája mellett oktatója volt a Debreceni Agrártudományi Egyetemnek és ugyanitt dolgozott Dr. Madejné dr. Sztipits Teréz Katalin ügyvéd is hosszú éveken keresztül. Karunkon lett egyetemi tanár Dr. Nádas György ügyvéd, a munkajogi tudományok professzora. A Debreceni Universitas, a Debreceni Orvostudomány Egyetem, majd a Debreceni Egyetem jogi képviselője Dr. Matúz Éva ügyvéd nyújtott segítséget a karrá válásban. Dr. Elek Balázs ügyvédjelölti munkáját és bírói kinevezést követően vált az egyetem oktatójává, a büntető eljárási tanszék vezetőjévé, a Debreceni Ítéltábla tanácselnökévé. A kar ekkénti újraindításához elévülhetetlen segítséget nyújtott feleségem, Dr. Matúzné dr. Decsi Mária, a Debreceni 4. sz Ügyvédi Munkaközösség ügyvédje.

Én, Dr. Matúz György 1996-tól 2007-ig főállásban, majd 2007-től 2020-ig óraadóként dolgoztam a jogi karon, a docensi címet Dr. Kardos Sándor kollégámmal együtt 2003-ban kaptam meg. 2006-ban az egyetem rektora, Dr. Nagy János a „Debreceni Egyetemért” kitüntetésben részesített.

Lezárva 2024 december.

AZ ÍRÓGÉPTŐL AZ ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSIG

AZ ÜGYVÉDI MUNKA TECHNIKAI FELTÉTELEINEK ÁTALAKULÁSA, KIHÍVÁSOK

*Szerző: dr. Alexa Péter ügyvéd,
a Debreceni Ügyvédi Kamara Elnökségének Tagja*

Az ügyvédi munka elválaszthatatlan része lett a mindennapokban a technika, a technológiai fejlődés.

Az ügyvédi rendtartás tárgyában címmel kihirdetett 1874. évi XXXIV. törvénycikk hatálybalépése óta ugyan sok idő telt el, ám már a jogszabály megalkotását megelőző időszakról kezdődően is a jogi munka egy igen jól dokumentált foglalkozás volt. Az írásbeliség és a dokumentáció elkészítésének fejlődéstörténetében valószínűleg az elmúlt körülbelül három évtized óriási változásokat hozott magával, amelyek jelentősen átalakították az ügyvédi munkát, az ügyvédi működést is, a folyamatos és rohamos technikai fejlődés pedig új kihívások elé állítja a kart.

Jelen rövid összefoglalás célja az, hogy a teljesség igénye nélkül áttekintést nyújtson arra vonatkozóan, hogy milyen változáson ment keresztül az ügyvédi tevékenységhez kapcsolódó dokumentumkészítés és milyen kihívások, feladatok várnak az ügyvédségre a jelenlegi, illetve a jövőbeni technológia fejlődés miatt.

I. AZ ÍRÁSBELISÉG JELLEGÉNEK VÁLTOZÁSA

Az ügyvédi tevékenység körében az írásbeliség megjelenik egyrészt az ügyvédi működés belső dokumentumainak, nyilvántartásainak elkészítésében, másrészt az ügyvédi feladatok körébe tartozó jogi

képviselő és az okiratszerkesztés, ellenjegyzés mindegyike is a megbízás keretében történő írott dokumentumok készítését is igényli.

Az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól szóló 6/2018. (III. 26.) MÜK szabályzat (MÜK Etikai szabályzat) 13.3. pontja az alábbiakat tartalmazza:

13.3. Az ügyvédi tevékenység gyakorlója

- a) nyilatkozatait, beadványait és különösen perbeszédeit jogilag megalapozottan és igényesen készíti és adja elő,*
- b) Kúriához előterjesztett felülvizsgálati kérelme és az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványa színvonalára különös gondot fordít.*

Ezen túlmenően azonban sem jogszabály, sem belső kamarai jogi aktus nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy az ügyvéd beadványait, dokumentumait milyen módon – kézzel írva, kalligráf írással, írógéppel, nyomtatva, elektronikus dokumentumként stb. – készíti elő, gyakorlatilag az egyes eljárások formalizált dokumentumai, nyomtatványai kivételével az általános társadalmi elvárás határozza meg az írott ügyvédi dokumentumok milyenségét.

A napi működésben azonban az írógép használatával a jogi dokumentumok gépelt jellege lett domináns, melyet a személyi számítógépek és a nyomtatók elterjedésével az 1990-es években a dokumentumok nyomtatása, illetve fénymásolás útján történő sokszorosítása váltott fel.

Jelentős változást jelentett az e-mailek és az elektronikus dokumentumok, valamint az elektronikus eljárások megjelenése is.

Míg sokáig az ügyvédi ellenjegyzéssel sokan a szárazbélyegző használatát azonosították, mára az okirati ellenjegyzés elektronikus úton is történhet.

A rohamos technikai fejlődés mellett az eljárások digitalizációját szükségszerűen meggyorsította a 2020-as évben világméretű pandémia, ugyanis minden szektor igyekezett a személyes érintkezés mértékét a lehető legkisebb mértékűvé csökkenteni, és a lehető leginkább az egy helyen és egy időben történő személyes jelenlétet nem igénylő, elektronikusan úton zajló eljárások élveztek elsőbbséget.

II. A TEVÉKENYSÉG SORÁN KELETKEZŐ DOKUMENTUMOK

Ahogy arra fentebb is utaltunk, az ügyvéd munkájával kapcsolatban a belső működéshez kapcsolódó dokumentumot is készít, illetve az ügyvédi tevékenység gyakorlása során a megbízás teljesítése is az esetek túlnyomó többségében dokumentumok készítését igényli szükségszerűen.

A belső jogi dokumentumok tekintetében az ügyvéd egyrészt megbízási szerződést készít, illetve az ehhez kapcsolódó egyéb, kötelezően elkészítendő, illetve megfelelő jogi működés szempontjából indokolt dokumentumokat készít elő, azaz pl. azonosítja ügyfelét, megbízási szerződést köt vele, megadja a szükséges tájékoztatásokat számára, és az elvégzett tevékenységgel kapcsolatban felmerülő megbízási díjra vonatkozóan számlát állít ki. Ugyanakkor a működéshez kapcsolódóan szolgáltatásokat vesz igénybe az ügyvéd (irodahelyiség, közüzemek, telefon, gépjármű, elektronikus aláírás, szoftverek, licencek stb.), melyek beszerzésével, igénybevételeivel kapcsolatban akár papíralapon, akár elektronikusan is dokumentumai keletkeznek.

Akár egyéni ügyvédi formában, akár ügyvédi iroda keretein belül történik az ügyvédi tevékenység gyakorlása, az szükségszerűen igényli egy vállalkozás működtetését is. Ennek okán bevételek készítése, benyújtása is szükségessé válik.

A fentiek szerint keletkező belső dokumentumok egy részének megjelenési formáját alapvetően az ügyvédi tevékenység gyakorlója határozza meg, így semmilyen előírás nem rendelkezik arról, hogy az

ügyvéd a kötelező nyilvántartásait milyen formában vezeti, a megbízási szerződést pl. gépelt formában vagy kézzel írottan kell előkészíteni, azonban számos olyan belső dokumentum keletkezik, amelyek a kapcsolódó eljárások digitalizációja miatt szükségszerűen elektronikusan állnak az ügyvéd rendelkezésére (pl. azonosítás keretében beszerzett JÜB adatlap, tényleges tulajdonosi nyilvántartás dokumentuma, elektronikusan beszerzett tulajdoni lap, cégkivonat). Emellett egyes eljárások, például az adóeljárások során is kötelezően igénybe veendő elektronikus út, elektronikus eljárás, formanyomtatvány van, a számlák kiállítása, adóhatósághoz történő bejelentése is elektronikus úton zajlik, illetve elektronikusan szükséges ezen iratok őrzése is.

Számos esetben az elektronikus eljárások és az elektronikus iratok elterjedése miatt a papír alapú működés másodlagossá, egyfajta óvatosság elve mellett működtetett biztonsági tartalékként működik, illetve egyes esetekben az áttérés megvalósulásáig meglévő szükségszerű duplikációt jelent.

A képviselőt során keletkező dokumentumok körében a dokumentum elkészítésekor alapvetően az ügyvéd határozza meg, hogy azt milyen formában készíti el, azonban az eljárások digitalizációjával megkerülhetetlenné vált elektronikus iratok készítése, illetve a papír alapú okiratok elektronikus irattá való átalakítása.

Az eljárások digitalizációjának egyes stádiumai jól megfigyelhetők pl. a cégeljáráson keresztül is.

Már a cégnyilvántartásról, cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény 22.§ (5) bekezdése is lehetőséget biztosított arra, hogy a bejegyzési és változásbejegyzési kérelem elektronikus okirat formájában, számítógépes hálózat útján is továbbítható a cégbíróságra, valójában az igazi térnyerése az elektronikus eljárásoknak akkor következett be, amikor a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény alapján a szerződésminta megjelent, és annak alkalmazásával történő cégalapításkor, illetve a változásbejegyzéskor

(egyszerűsített cégeljárás) a cégnyilvánosságról, bírósági cégeljárásról és végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) szerint az elektronikus út kötelezővé vált.

A Ctv. 2008. július 01-e óta tette kötelezővé az elektronikus utat (Ctv. 36.§).

Látható, hogy a papír alapú eljárásban is először a formanyomtatványok alkalmazása jelent meg, illetve vált kötelezővé, majd az eljárások elektronikus csatornán keresztül váltak kezdeményezhetővé, amely eljárásban a papír alapú okiratok elektronikus okirattá történő átalakítása történt – illetve ez a forma volt hosszú időn keresztül szinte az egyedüli. Azonban az elektronikus aláírás megjelenése, elterjedése lehetővé tette, hogy hiteles elektronikus irat készüljön elektronikus formában is.

Az első elektronikus eljárás a cégeljárás volt, a jelenlegi jogszabályi környezet alapján azonban már a bírósági peres és nem peres eljárások is jogi képviselő közreműködése esetén elektronikus úton zajlanak (a polgári ügyekben a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény hatálybalépésétől kezdődően 2018. január 01-től jogi képviselő közreműködése esetén kötelező az elektronikus kapcsolattartás), a büntetőeljárásban is az elektronikus kapcsolattartás jogi képviselő közreműködése esetén kötelező, de az ingatlan-nyilvántartási eljárás szabályainak változása is gyökeresen átalakítja az eljárást és a gyakorlatban az elektronikus okirati forma és az elektronikus eljárás lesz.

Az iratok elektronikus úton való gyors és könnyű elkészítése, módosításának könnyű lehetősége az iratok terjedelmére és alkalmazásának gyakoriságára is kihatással volt (megnőtt az iratok száma, és terjedelme is).

III. KIHÍVÁSOK

Amíg a gondolatiság és a nyilatkozatok írásbeli leképeződése papíron jelent meg, a nyilatkozat aláírása pedig papíralapon történt, addig a dokumentumok készítésének, felhasználásának és megőrzésének,

valamint későbbi előhívhatóságának kérdései, technológiai is ehhez igazodtak.

Az ügyvédi tevékenység gyakorlójának az elektronikai eszközök olyan, ha nem nagyobb jelentőségű eszközökként jelennek meg a mindennapjaiban, mint korábban az írógép és a bélyegző volt.

Az iratok és az aláírások hitelességének biztosítására, a hamis, hamisított iratok kiszűrésére számos eljárás és módszer került kialakításra. Egyértelművé vált, hogy az iratok biztonságos őrzése, archiválása is miként biztosítható.

Azonban a digitalizáció térhódításával olyan problémákkal kell szembesülnie a digitális eljárásban résztvevőnek, amelyek sokszor az általános felhasználói ismereteken túl mélyebb informatikai ismereteket is igényelnek.

Számos probléma merülhet fel a különböző operációs rendszerekben és programokban keletkező formátumok alkalmazásával, de a különböző eszközök is eltérő beállításokat, módszereket igényelhetnek.

A technikai fejlődés üteme miatt az új technológiák folyamatos nyomon követése és az új eljárások tanulása szükséges.

Tudni kell kezelni azokat a váratlan, de mégis előforduló helyzeteket, mikor pl. az elektronikus felületek nem működnek, az internethálózatban probléma lép fel, illetve újszerű megoldással találjuk szembe magunkat.

Az adatbiztonság és az információbiztonság területén is új kihívások jelentek meg. Fel kell tudni ismerni és kezelni kell tudni azokat a kockázatokat, amelyek egy ügyvédi tevékenység gyakorlásához igénybe vett informatikai rendszerben jelen vannak, illetve jelen lehetnek.

Az ügyvédi iroda keretei kitágultak, hiszen az ügyfélfogadás sem feltétlenül egy fizikai értelemben vett irodában történik, hanem az online térben történő konzultációk is egyre gyakoribbak.

A mesterséges intelligencia megjelenése és rendkívül gyors fejlődése, terjedése szinte még nem is ismert mértékben jelenthet változást az ügyvédi tevékenység végzésében. Azon túl, hogy számos olyan terület van az ügyvédi tevékenység gyakorlásában, ahol a mesterséges intelligencia hozzáadhat a tevékenység színvonalához, a napi működés szempontjából olyan kockázatok is megjelenhetnek, amelyek eddig fel sem merültek (pl. újfajta csalások, titkosításokkal kapcsolatos számítási sebesség változása stb.).

Tekintettel arra, hogy az elektronikusan keletkező iratok őrzésének és archiválásának technikája eltér a papír alapú iratokétól, ezáltal kezelnie kell tudni az ügyvédségnek a növekvő elektronikus iratállomány archiválásának kérdését is.

Azonban a legnagyobb kihívás mégis csak abban látszik, hogy a digitalizáció mindent felgyorsított. Hiszen míg egy papír alapú levélnél a postai küldemény több nap alatt fordult meg a címzetthez, illetve onnan vissza, az elektronikus irat megküldése a világ másik végére is legfeljebb néhány másodpercet vesz igénybe. Vagy például egy jogszabály teljes átolvasása vagy joganyag kutatás is több órát is igényelhetett korábban, jelenleg a jogszabályokat kezelő szoftverek igénybevételével egy teljes joganyag átvizsgálása megadott szempontú kulcsszavakkal is csak néhány szempillantásnyi idő alatt végbemegy (megjegyzendő, hogy a mesterséges intelligencia alkalmazásával feltehetően még gyorsabban és még összetettebb feladatok is elvégezhetővé válnak).

IV. ÖSSZEGZÉS

A színvonalas és biztonságos, jogilag megfelelő munkafeltételek kialakításakor az ügyvédi tevékenység gyakorlójának a technológiai fejlődést is figyelemmel kell kísérnie, és ahhoz igazodva infrastruktúráját és tudását is folyamatosan fejlesztenie, hiszen ezáltal maximalizálhatóvá válik rendszereinek kompatibilitása a jogi környezetben hozzá kapcsolódó más személyek – ügyfelek, hatóságok, bíróságok, gazdasági

szereplők stb. – rendszereivel, illetve minimalizálhatóvá válnak a működés során felmerülő kockázatok.

Lezárva 2024 december hónapban.

KAMARAI ELNÖKÖK

2024 évi lezárással

Elnök	Hivatali ideje
Simonffy Sámuel	1875-1887
Kovács Sándor	1887-1899
Márk Endre	1899-1913
Szilágyi Imre	1913-1917
Kőrösi Kálmán	1918-1922
Márk Endre	1922-1925
Kölcsey Sándor	1926-1934
Fráter Pál	1935-1941
Nagy Béla	1942-1944
Lévai Zoltán	1945-1948
Erdős Imre	1948-1950
Kéri Kálmán	1951-1954
Gavallér Lajos	1954-1955
Varga Lajos	1955-1958
Szeszák Gyula	1958-1971
Pongor Béla	1971-1974
Bagossy Sándor	1974-1988
Papp Sándor	1988-2006
Győrfi Attila	2006-2018
Lampé Zoltán	2018-

KAMARAI TITKÁROK

Titkár	Hivatali ideje
Kovács Sándor	1875-1887
Nagy István	1887-1899
Megyeri Pál	1899-1910
Kőrösi Kálmán	1910-1917
Ruszka István	1918-1922
Maugner Arthúr	1922-1936
Kovács Béla	1936-1939
Miszti Károly	1939-1944
Takács József	1945-1948
Lengyel Miklós	1948-1951
Ladányi Sándor	1951-1967
Kiss István	1967-1974
Séri Kornél	1974-1983
Papp Sándor	1983-1988
Végh Sándor	1988-2018
Dobrossy István Jenő	2018-

ÁLLAMI KITÜNTETETTEK

MAGYAR ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE	
Dr. Virágh Pál	2014.

MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE	
Dr. Lampé Zoltán	2024.
Dr. Győrfi Attila	2013.

MAGYAR ARANY ÉRDEMKERESZT POLGÁRI TAGOZATA	
Dr. Varga Péter	2022.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE POLGÁRI TAGOZAT	
Dr. Papp Sándor	2006.

MAGYAR ÜGYVÉDI KAMARA ÁLTAL KITÜNTETETTEK

A MAGYAR ÜGYVÉDI KAMARA KÍVÁLÓ ÜGYVÉD ÉS KÍVÁLÓ KAMARAI JOGTANÁCSOS	
Kiváló Ügyvéd:	
Dr. Csécsy Andrea	2023.
Dr. Lampé Zoltán	2016.
Dr. Végh Sándor	2006.
Dr. Séri Kornél	2003.
Dr. Győrfi Attila	2000.
Dr. Molnár László	2000.
Dr. Papp Sándor	1995.
Dr. Bagossy Sándor	1982.
Dr. Csűry Kálmán	1980.
Dr. Kiss István	1973.

Kiváló Kamarai Jogtanácsos:	
Dr. Fauszt Zoltán	2020.

ÜGYVÉDSÉGÉRT - PRO COLLEGIO ADVOCATORUM	
Dr. Lampé Zoltán	2021.
Dr. Győrfi Attila	2017.
Dr. Varga Péter	2010.

DEBRECENI ÜGYVÉDI KAMARA ÁLTAL KITÜNTETETTEK

JUBILEUMI ARANYGYŰRŰBEN RÉSZESÜLTEK	
Dr. Rácsai Lajos Imre	2024.
Dr. Karancsi Erika	2023.
Dr. Boros Béla	2022.
Dr. Ifj. Horváth Tibor	2021.
Dr. Nagy József	2020.
Dr. Birkás János	2019.
Dr. Győrfi Attila	2018.
Dr. Léka Andor	
Dr. Csécsy Andrea	2017.
Dr. Földes Tamás	
Dr. Bánkné Dr. Szabó Márta	2016.
Dr. Bakos Geyza	2015.
Dr. Rab Ferenc	2014.
Dr. Illisz János	2013.
Dr. Szabó István	2012.
Dr. Kocsis Márta	2011.
Dr. Csűry Kálmán	
Dr. Földi Helga	2010.
Dr. Keserű Tibor	
Dr. Szeszák Gyula	
Dr. Fenyvessy István	2009.
Dr. Kiss Miklós	
Dr. Kovács Gyula	
Dr. Meszlényi Éva	2008.
Dr. Bagossy Sándor	
Dr. Ménes Sándor	
Dr. Lampé Zoltán	2007.
Dr. Lengyel Imre	
Dr. Molnár Pál	
Dr. Bereczki István	2006.
Dr. Sáhly Erzsébet	
Dr. Varga Péter	
Dr. Kiss István	

Dr. Fekete Zsuzsa	2005.
Dr. Makk Miklós	
Dr. Matúz György	
Dr. Balassa Klára	2004.
Dr. Bethlendy Mária	
Dr. Erdélyi Ildikó	
Dr. Kövy István	
Dr. Tóth Sára	2003.
Dr. Porcsalmy Sándor	
Dr. Szilágyi László	2002.
Dr. Csűry Kálmán	
Dr. Séri Kornél	
Dr. Molnár László	
Dr. Varga György	2000.
Dr. Horváth Tibor	
Dr. Szabó Piroska	
Dr. Végh Sándor	

ETIKAI DÍJBAN RÉSZESÜLTEK

Dr. Kellermann Réka	2024.
Dr. Kujbus Mária	2023
Dr. Bánáti János	
Dr. Kovács Gyula	2022.
Dr. Gaál Zsolt	2021.
Dr. Porcsalmy Gergely Csanád	
Dr. Keserű Tibor	2020.
Dr. Mohácsi Ferenc	2019.
Dr. Balogh Lajos	2018.
Dr. Király Zsuzsanna	2017.
Dr. Csűry Katalin	2016.
Dr. Boros Béla	2015.
Dr. Mráz Ildikó	2014.
Dr. Matúz Éva	2013.
Dr. Dobrossy István Jenő	2012.
Dr. Kovács Kornélia	
Dr. Bethlendy Mária	2011.
Dr. Kandi Erzsébet	
Dr. Szunai Mária	
Dr. Kovács Éva	2010.
Dr. Szilágyi László	
Dr. Virágh Pál	
Dr. Illisz János	2009.
Dr. Mórocz István	
Dr. Nagy József	
Dr. Csécsy Andrea	2008.
Dr. Balogh Ádám	
Dr. Ifj. Horváth Tibor	
Dr. Hollós László (POSZTUMUSZ)	
Dr. Román Judit	2007.
Dr. Sárecz Judit	
Dr. Szabó Miklós	
Dr. Karancsi Erika	2006.
Dr. Major Csaba	
Dr. Balogh Tibor	
Dr. Földes Tamás	

Dr. Birkás János	2005.
Dr. Bakos Geyza	
Dr. Meszlényi Éva	
Dr. Rácsai Lajos Imre	
Dr. Végh Sándor	
Dr. Kocsis Márta	2004.
Dr. Bereczki István	
Dr. Léka Andor	
Dr. Rab Ferenc	
Dr. Kiss István	2003.
Dr. Makk Miklós	
Dr. Varga Péter	
Dr. Borsy János Mátyás	2002.
Dr. Fekete Rudolf	
Dr. Almási Sára	2001.
Dr. Lampé Zoltán	
Dr. Molnár Pál	
Dr. Vass Ildikó	
Dr. Varga György	
Dr. Gaál István (POSZTUMUSZ)	2000.
Dr. Kádár Magda	
Dr. Matúz György	

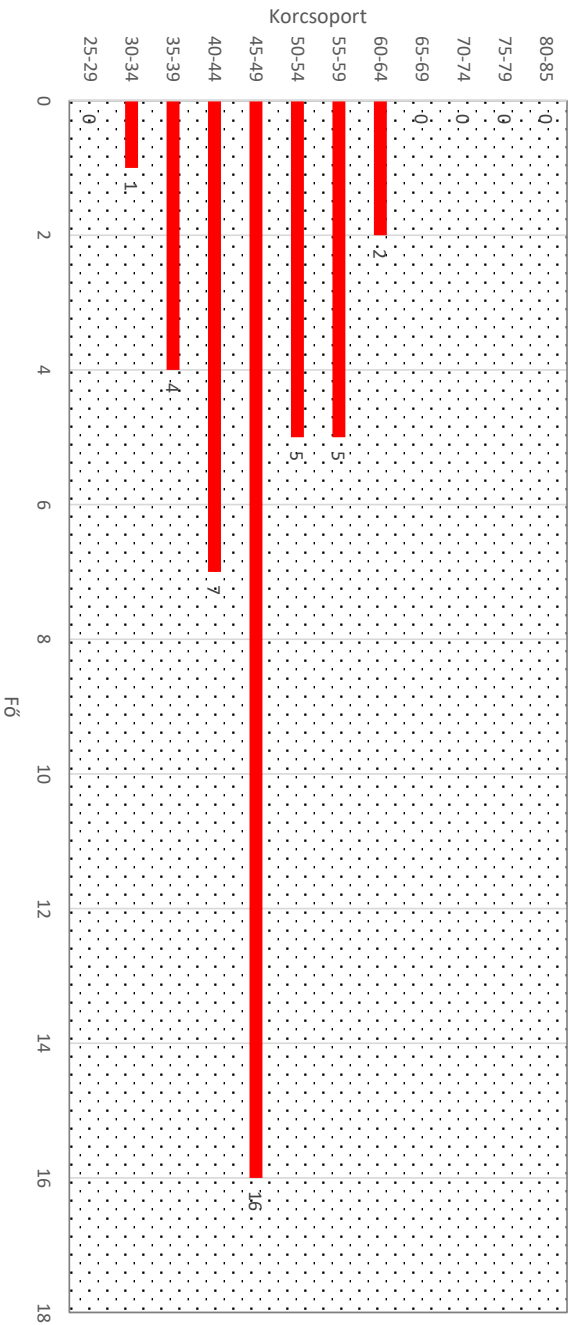
ALAPÍTVÁNYI KITÜNTETÉSEK

DR. HOLLÓS LÁSZLÓ EMLÉKALAPÍTVÁNYI DÍJAT KAPOTT	
Dr. Varga Dóra	2024
Dr. Győri Ágoston	2023.
Dr. Sipos Marcell	2021.
Dr. Horváth Bettina	2020.
Dr. Fekete Péter Pál	2019.
Dr. Harsányi Kinga	2018.
Dr. Szabó Fruzsina Marianna	2017.
Széles Krisztina	
Dr. Dobi Anita	2016.
Dr. Hati Csilla	2015.
Hutóczki Katalin	
Dr. Nagy Péter	2014.
Dr. Jánosi Pál	2013.
Dr. Csécsy Timót	2012.
Dr. Nagy Anita	2011.
Dorka Dóra	
Dr. Sztancs Edit	2010.
Dr. Bácskai Emese	2009.
Ittész Dávid	
Dr. Kánya Gergely Gábor	2008.
Fazekas Emese	2007.
Dr. Illés Boglárka	2006.
Palcsesz Éva	2005.

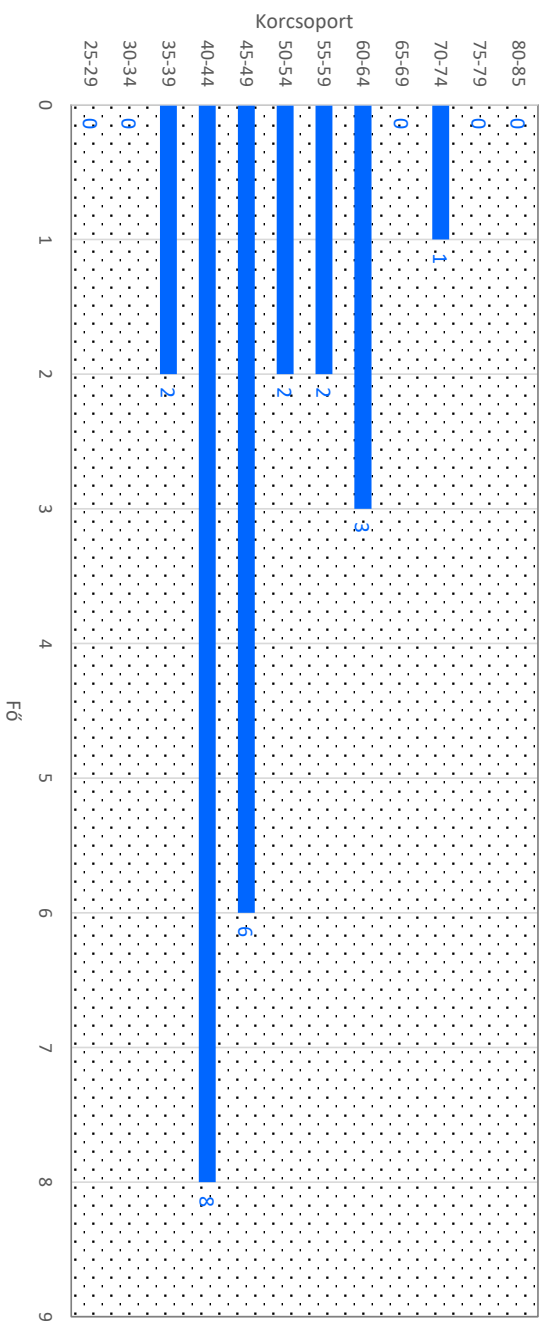
DR. LADÁNYI SÁNDOR ALAPÍTVÁNYI DÍJAT KAPOTT	
Dr. Bak Márton Ferenc	2024.
Dr. Herdon István	2023.
Dr. Kanyuk Petra	2022.
Dr. Boros Sándor	2021.
Dr. Szabó Dorella	2020.
Dr. Alexáné Dr. Gaál Szilvia	2019.
Dr. Fekete Péter Pál	2018.
Dr. Harsányi Kinga	2017.
Dr. Alexa Péter	2016.
Dr. Rab Zsombor	2014.
Dr. Törő Blanka	2013.
Dr. Lukács Nikolett	2012.
Dr. Sztancs Edit	2011.
Dr. Demku Róbert	2010.
Dr. Püski András	2009.
Dr. Tihanyi Péter	2008.
Dr. Németh Renáta	2007.
Dr. Váradi Szabolcs	2006.
Dr. Tóth Judit	2005.

STATISZTIKÁK

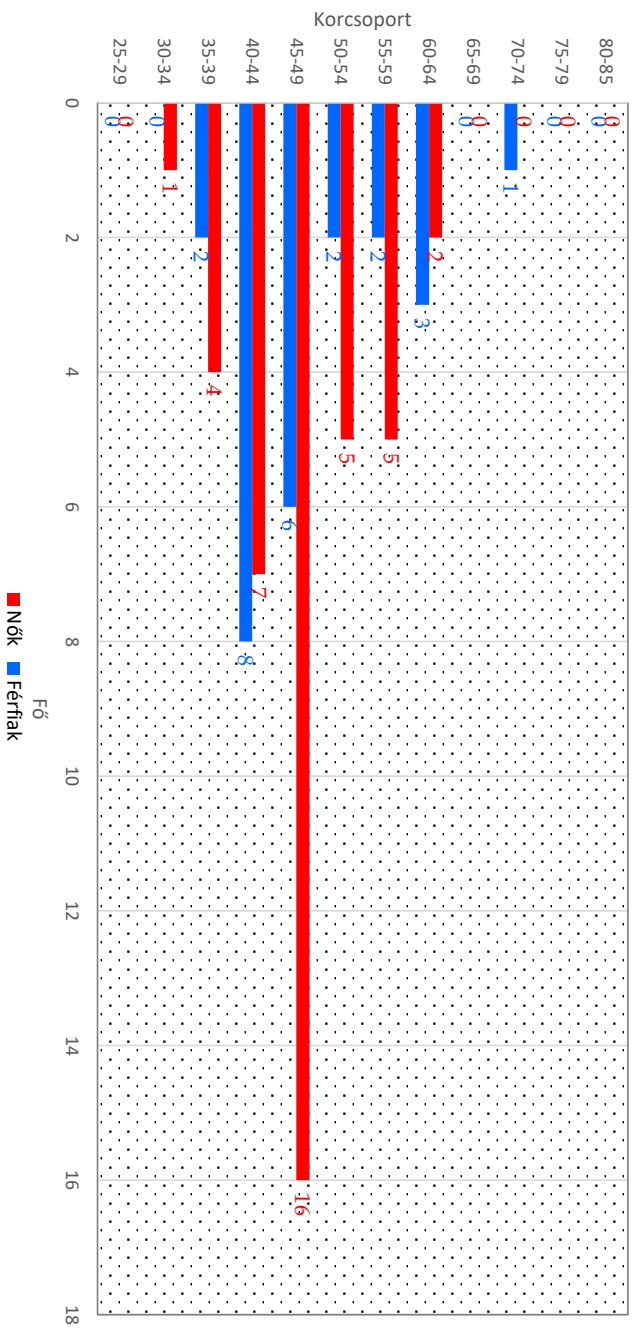
Debreceni Ügyvédi Kamara
Női aktív kamarai jogtanácsosainak koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

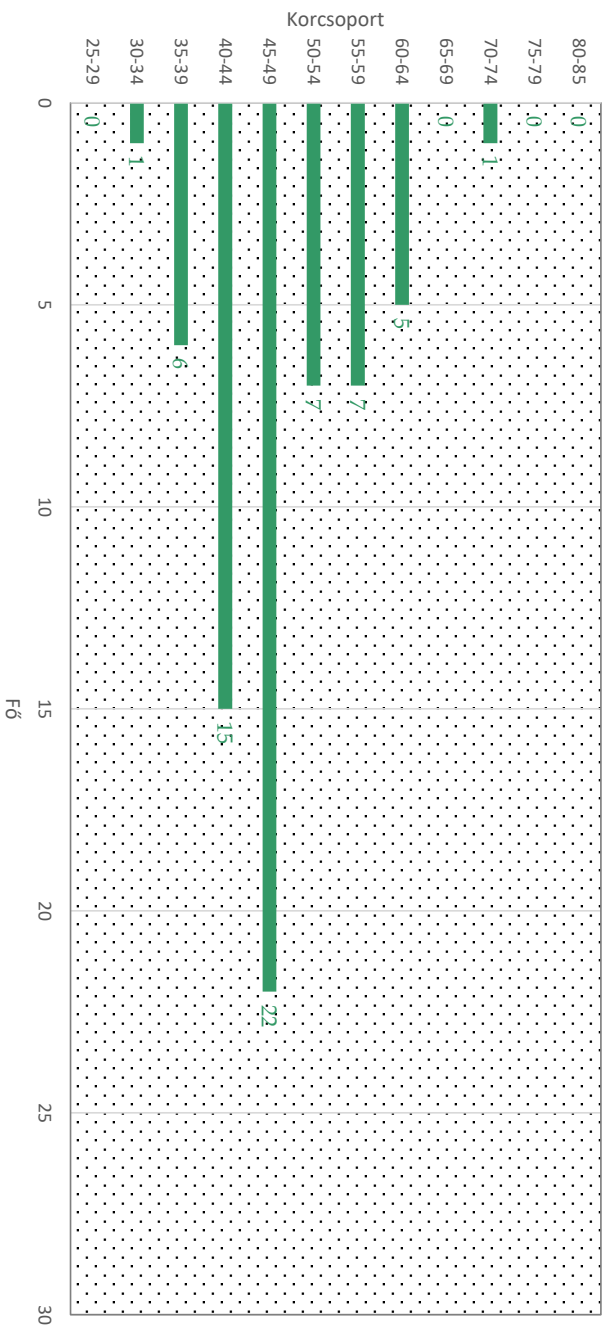
Férfi aktív kamarai jogtanácsosainak koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

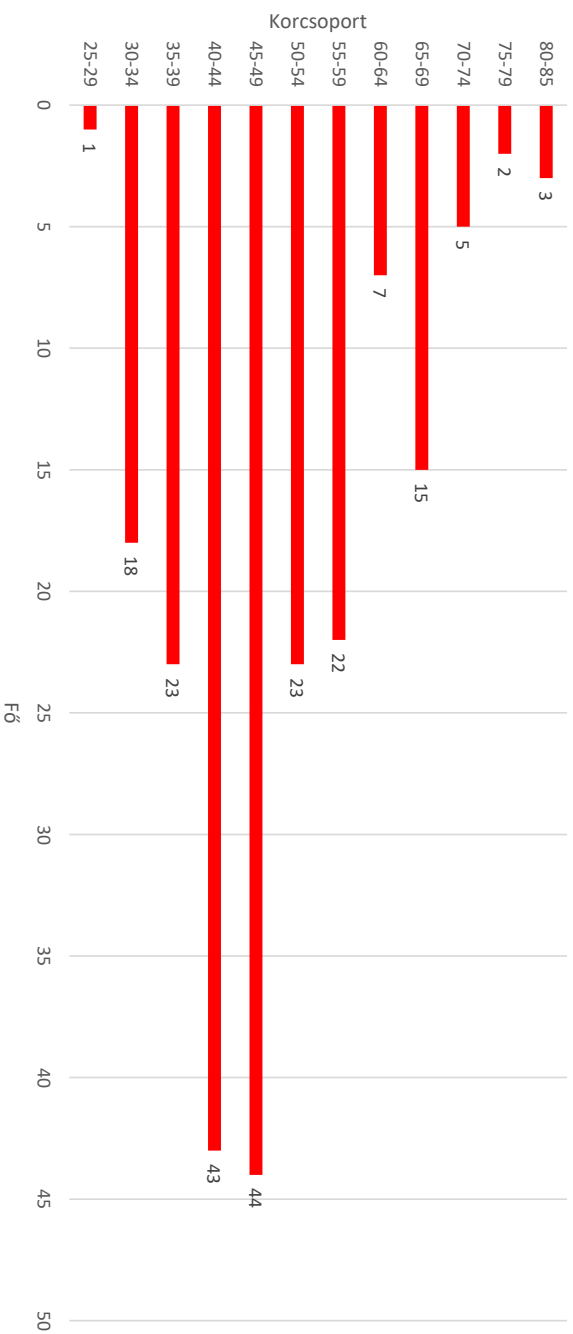
Debreceeni Ügyvédi Kamara Aktív kamarai jogtanácsosainak koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

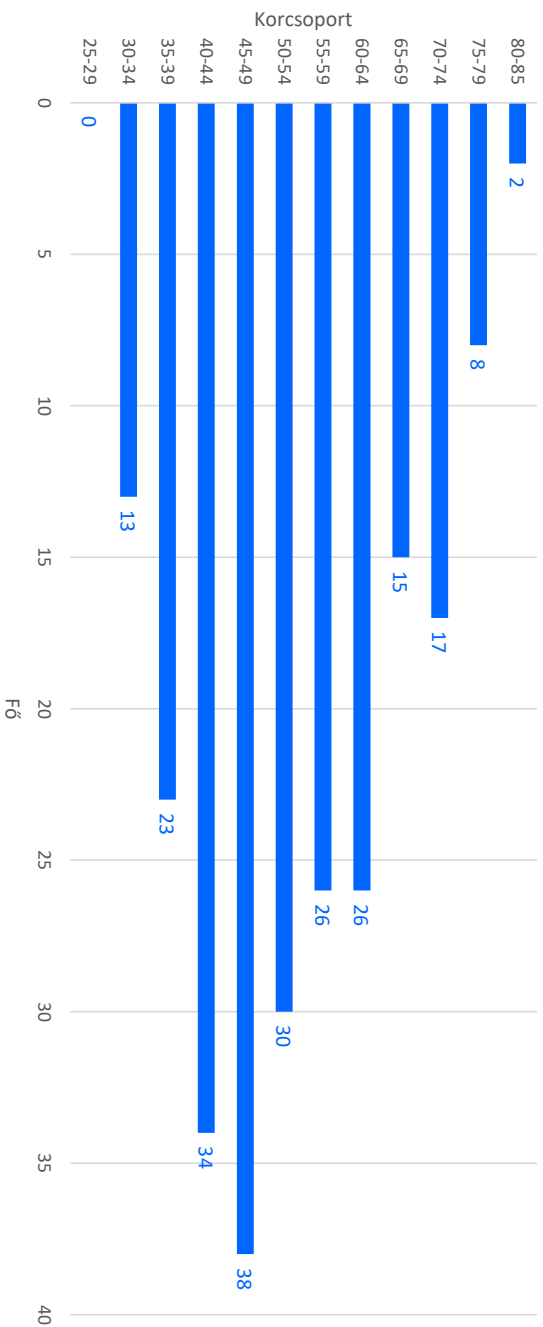
Debreceni Ügyvédi Kamara
Aktív kamarai jogtanácsosainak koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

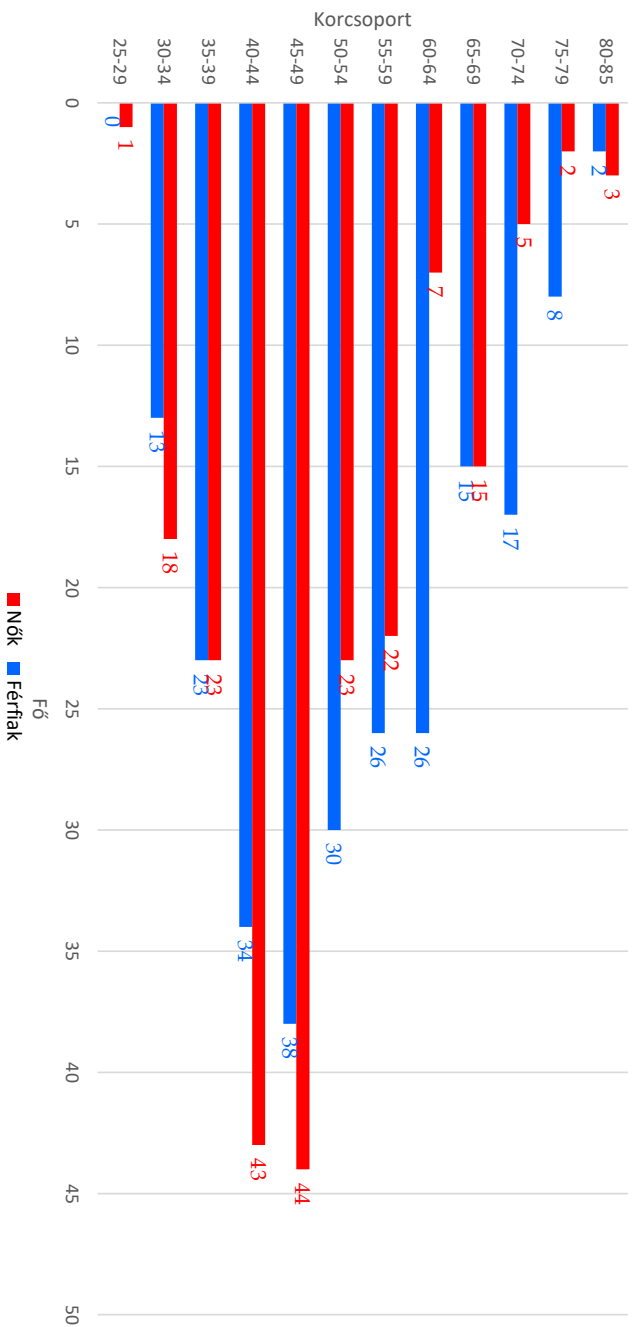
Debreceni Ügyvédi Kamara
Női aktív ügyvédeknek koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

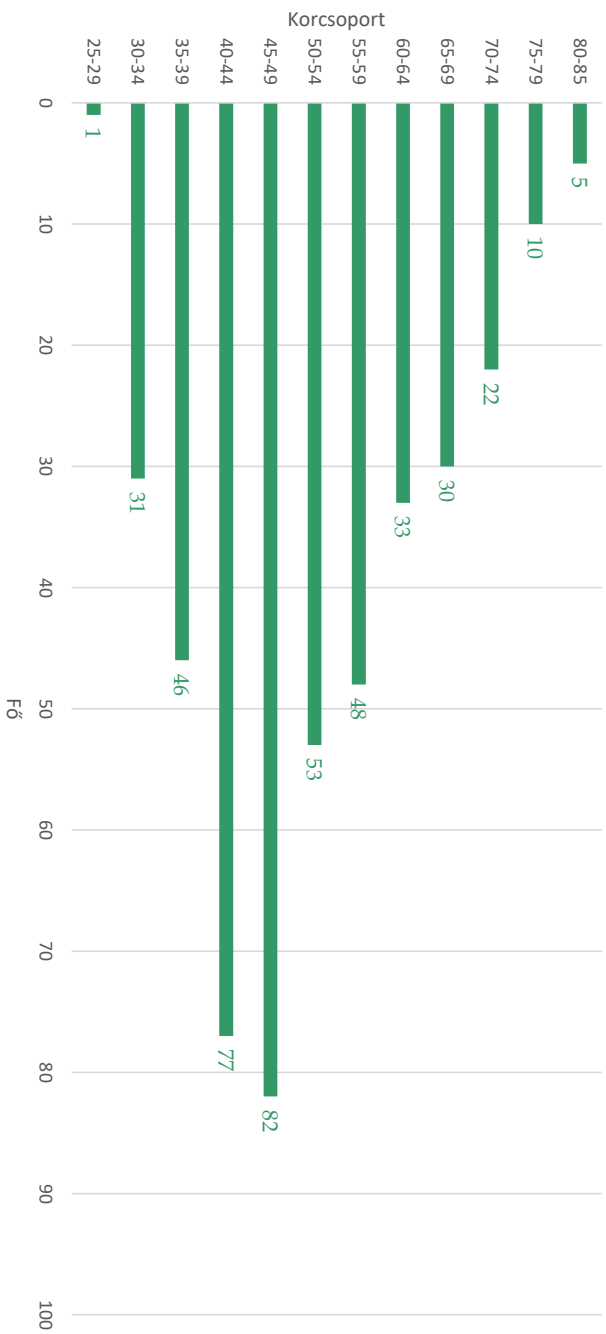
Debreceni Ügyvédi Kamara
Férfi aktív ügyvédeknek koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

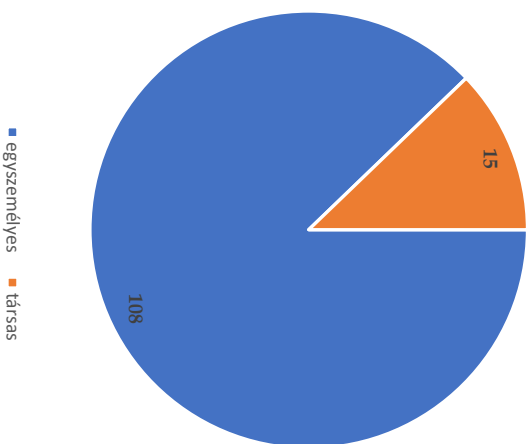
Debreceeni Ügyvédi Kamara
Aktív ügyvédeknek koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

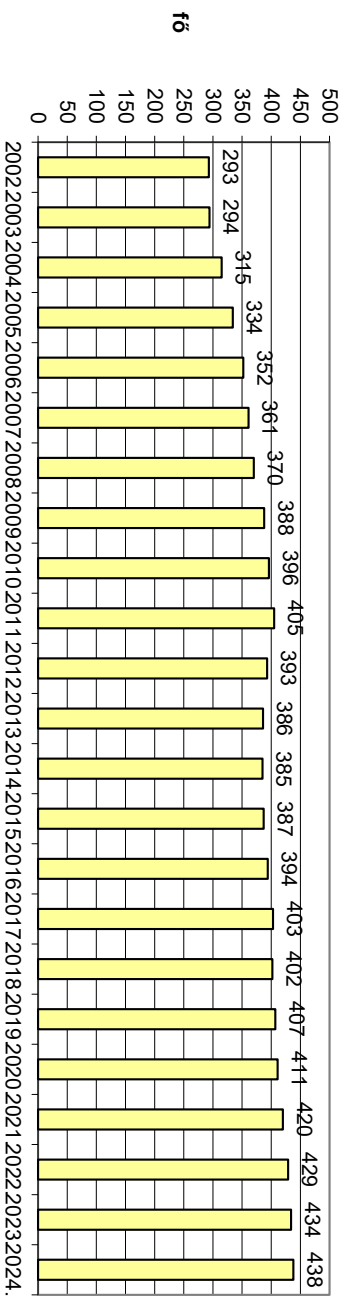
Debreceni Ügyvédi Kamara
Aktív ügyvédeknek koreloszlása 2024. december 02-ai állapot szerint

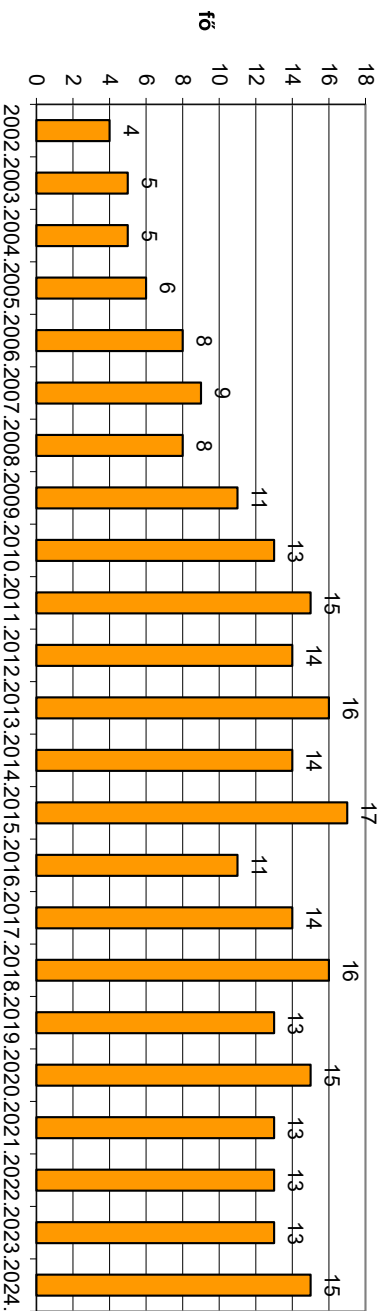
A Debreceni Ügyvédi Kamara
nyilvántartott ügyvédi irodáinak megoszlása
2024. december 02-ai állapot szerint

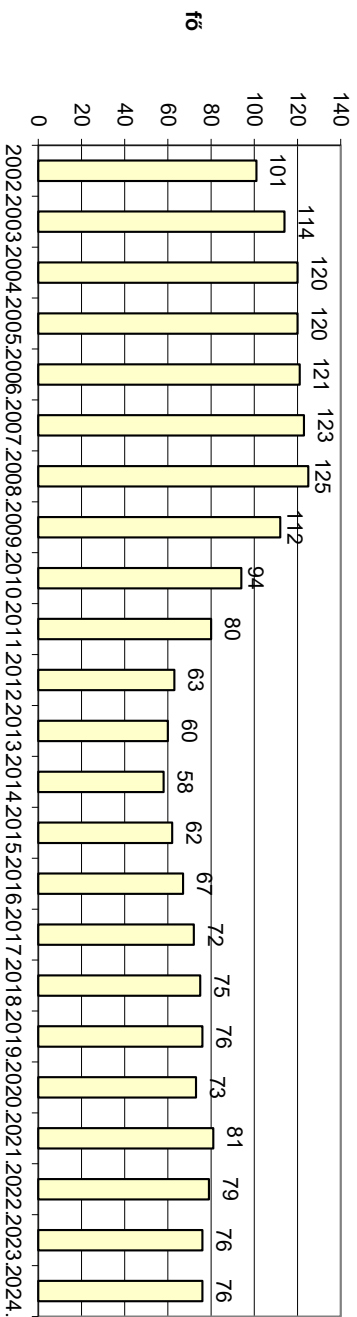
ügyvédi létszám 2002-2024.

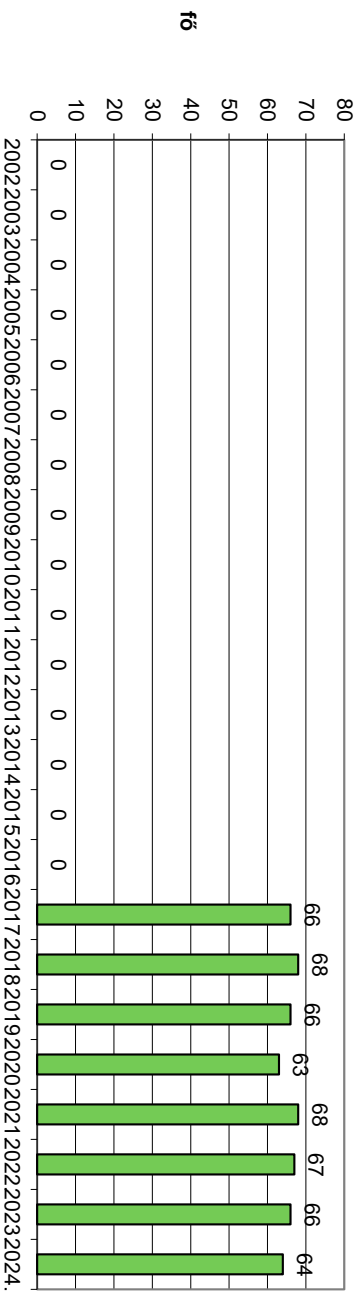
alkalmazott ügyvédi létszám 2002-2024.

ügyvédjelölti létszám 2002-2024.

kamarai jogtanácsosi létszám 2002-2024.

jogi előadói létszám 2002-2024.

